

IDENTITEETIPOLITIIKAN MONET KASVOT JA YKSI ÄÄNI

Pohjois-Irlannin tasavaltalaisliikkeen kulttuuripoliittinen nationalismi
1990-luvulla

Susanna Sulkunen
pro gradu - tutkielma
YHIS45 20 ov
Jyväskylän yliopiston
historian laitos
25.3. 2002

SISÄLLYS

1 TASAVALTALAISTEN KAMPPAILU EROTTUVASTA YHTENÄISYYDESTÄ

1.1 Tutkimustehtävä	1
1.2 Kansallisen ja yhteisöidentiteetin käsiteverkko	9

2 POLITISOITU HISTORIAN TUTKIMUS JA LÄHTEET

2.1 "Pitäisikö sittenkin odottaa..." - lähihistorian tutkimisen ongelmista	13
2.2 Irlannin historian koulukunnat totuuden jäljillä - revisionismi vs. nationalismi	16
2.3 Terroristi vai vapaustaistelija? - Pohjois-Irlannin konflikti -tutkimuskirjallisuus	19
2.4 <i>An Phoblach/Republican News</i> ja visuaaliset representaatiot yhteisöidentiteetin tulkkeina	22

3 ASEELLINEN TOIMINTA JA POLIITTINEN DIALOGI 1980- JA 90-LUVUILLA

3.1 Tasavaltalaisliikkeen matka mällkälakkokampanjasta rauhanneuvotteluihin	29
3.2 IRA:n rooli yhteisössä ja osapuolten aseellinen toiminta Pohjois-Irlannissa	43

4 TASAVALTALAISLIIKE JA “UUSI, SOVITTU IRLANTI”

4.1 Tasavaltalaispuhunnan muutos ja sen suhde nyky-Irlantiin 1990-luvulla 69

4.2 Irlannin saaren kelttiläinen onnela 83

5 TASAVALTALAISUUS POHJOIS-IRLANNISSA

5.1 Konfliktin saarekkeet 98

5.2 Vapaa Irlanti: Länsi-Belfast vs. Vapaa Derry: Bogside 109

6 IDENTITEETTIPOLITIIKAN MONET KASVOT JA YKSI ÄÄNI 124

LÄHTEET

LIIITTEET

1 TASAVALTALAISTEN KAMPPAILU EROTTUVASTA YHTENÄISYYDESTÄ

1.1 Tutkimustehtävä

Pohjois-Irlannin konfliktin osapuolten jaottelussa käytetään vastinpareja katolinen - protestantti, nationalisti - unionisti sekä tasavaltalainen - lojalisti. Nationalisti haluaa Pohjois-Irlannin liitettävän Irlantiin poliittisen dialogin avulla, kun taas unionisti haluaa alueen¹ pysyvän Britannian alaisuudessa. Unionistipuolueet ovat enemmistönä alueparlamentissa, Stormontissa, mutta paikallistasolla löytyy kaupunginvaltuustoja, joissa nationalistit ja tasavaltalaiset muodostavat enemmistön. Näiden kahden rintaman väliin jää muutamia pienpuolueita, kuten esimerkiksi Alianssipuolue (Alliance Party) ja Naisten koalitio (Women's Coalition)².

Tasavaltalaiset ja lojalistit ovat Pohjois-Irlannin pääosapuolten ääriedustajia väkivaltaa käyttävine puolisoitilaallisine järjestöineen, joiden jäsenmäärä yltää eri arvioiden mukaan yhteensä noin muutamaa tuhatta. Useimmilta aseellisilta ryhmityksiltä löytyy sidoksia ryhmän poliittisen päämäärän jakavaan puolueeseen, joten aseellinen toiminta on voimakkaasti nivoutunut alueen politiikkaan.

Tapa, jolla konfliktia kuvataan, vaikuttaa sen syistä ja mahdollisesta ratkaisemisesta esitettyihin näkemyksiin. Varsinkin kansainvälisen median suosimilla uskonnollisilla nimittäjillä pyritään korostamaan yhteisöjen kulttuurista eroa³, mutta uskonnollinen jaottelu on kuitenkin ongelmallinen, sillä se yksinkertaistaa konfliktin olemusta korostaen yhteisöjen eriuskoisuutta. Täten vahvistuu mielikuva uskonsodasta, mitä

¹Käytän työssäni termiä *alue* määrittämään Pohjois-Irlannin hallinnollista kokonaisuutta. Nykyinen Pohjois-Irlanti käsittää kuusi koillista kreivikuntaa keskiajalta periytyneen maakuntajaon mukaisesta Ulsterin maakunnasta. Alueen 1,5 miljoonasta asukkaasta noin kuusikymmentä prosenttia on protestanttista uskoa tunnustavia ja noin neljäkymmentä prosenttia katolisia. Ks. liite 2.

²Ks. liite 4.

³Käyttäessäni yhteisöjen määrittelyssä uskonnollisia nimittäjiä viitataan uskuntoon kulttuurisena tekijänä, toisistaan eroavien traditioiden aineksena. Katolisen ja protestanttisen uskonnon keskinäinen vihamielisyys dogmien osalta ei näy Pohjois-Irlannin konfliktissa. Säännön vahvistavana poikkeuksena mainittakoon Democratic Unionist Party (DUP) johtajan Ian Paisleyn antikatolinen retoriikka.

Pohjois-Irlannin konflikti ei suinkaan ole⁴. Samalla uskonnollinen jaottelu tekee vastakohtaisuudesta staattisen ja pysyvän, kun taas poliittiset termit tuovat osapuolet historian sattumanvaraisuuden ja täten neuvoteltavuuden pariin osoittaen kuitenkin samalla yhteisöjen kulttuurisen eron. Vaikka nationalistit, unionistit, tasavaltalaiset sekä lojalistit ovat menneisyyden tapahtumien ja politiikan tuotteita, ne ovat kritisoitavissa ja täten muutoksille alttiita.

Lisäksi on muistettava, etteivät yksilön poliittiset mielipiteet ole niin suoraan sidoksissa tämän uskonnolliseen taustaan kuin esimerkiksi sosioekonomiseen asemaan⁵, jolla on hyvin vahva maantieteellinen leima Pohjois-Irlannissa. Kaupungeissa keski-luokkaiset katoliset ja protestantit elävät suhteellisessa sovussa keskenään samoilta asuinalueilla, mutta työväestön lähiöt ovat muodostuneet selkeärajaisiksi ja tiiviiksi yhteisöiksi, joissa aseellisen toiminnan kiihkeimpinä aikoina vastapuolen edustajien muuttoliike on elänyt aaltoliikkeen tavoin. Viime vuosikymmeninä seka-asutus ei ole enää yltänyt yhteisöjen asuinalueiden sydänmaille, vaan ainoastaan niiden reunamille⁶. Täsmällistä maantieteellistä alkua tai loppua yhteisön asuinalueelle on usein vaikea löytää ja tämän rajankäynnin merkkeinä toimivat seinämaalaukset, muraalit, joita löytyy maaseudun kylistäkin.

Kreivikuntien tasolla katolinen asutus on keskittynyt alueen länsi- ja eteläosiin, kun taas protestantit ovat enemmistönä alueen teollisuuden keskittymien tuntumassa itä- ja pohjoisosissa, mikä on Englannin 1600-luvulla harjoittaman asutustoiminnan (plantation) linjoja mukailevaa. Pohjois-Irlannin ja Irlannin välinen raja-alue sekä

⁴Ks. lisää McAllister 1982; Hickey 1984.

⁵Katolisten rakenteellinen syrjintä protestanttisen hegemonian alaisena näkyy saaren jaon jälkeisissä työttömyystilastoissa. Taloudellinen eriarvoisuus yhdistyy uskuntoon: suora ja epäsuora syrjintä on asettanut katoliset alempiarvoiseen asemaan niin työväestössä kuin keskiluokassakin. Vielä 1990-luvulle tultaessakin katolisten työttömyysaste oli kanssayingenteisöään korkeampi. Ks. lisää Howe 1990.

⁶Ks. liite 3.

kaupungeista Londonderry⁷ ja Belfast ovat olleet tasavaltalaisuuden vahvoja kannatusalueita ja samalla konfliktin kukoistusalueita.

Yhteisöjen käsitteellistä määrittelyä sotkee myös niiden itsemäärittelyn monimutkaisuus. Belfastilainen ja londonderryiläinen nationalisti sekä tasavaltalainen eroavat toisistaan jo erilaisten paikallishistorioidensa myötä. Paikalliset erot eivät kuitenkaan tarkoita sitä, etteivätkö puolueet ja aseelliset ryhmittymät voisi perustellusti ajaa koko alueellisen yhteisönsä etuja poliittisella kentällä, mutta yhteisön sisäistä, verbaalisesta vallankäytöstä käytävää kamppailua selitettäessä paikallistasokin on huomioitava.

Puolueet ja yhteisöt itse pyrkivät ymmärrettävästi merkitsemään nimiinsä mahdollisimman laajan väestön määrän, kun taas kunkin yhteisön vastapoolit ja useimmiten myös akateeminen tutkimus pyrkivät osoittamaan niissä heterogeenisyyttä, moniäänisyyttä.

Delanty (1994) erottaa Irlannin saarella kolme erilaista nationalismin muotoa. Ensimmäiseen, separatistisen nationalismin ryhmään kuuluvat nationalistit ja tasavaltalaiset, jotka molemmat haluavat Pohjois-Irlannin irrotettavan Britannian alaisuudesta ja liitettävän Irlantiin. Unionismin hän määrittelee valtiolliseksi isänmaallisuudeksi, erityiseksi nationalismin muodoksi, joka ei tavoittele omaa valtiota, vaan haluaa ylläpitää alueen nykyisen statuksen.⁸

Irlannin asukkaiden nationalismin Delanty käsittää irredentismiksi, kaipuuksi lunastamattoman, kansallisesta yhteydestään irrotetun maan osan palautukseen.⁹ Saaren yhdistämisestä tuli tasavallan puolella marginaalinen poliittinen tavoite 1970-luvun alussa konfliktin jatkuessa, minkä jälkeen Pohjois-Irlanti on ollut kulttuuriskansallisesta yhteydestään johtuen alati läsnäoleva mutta kiusallinen ongelma naapurilleen.¹⁰ Tätä käsitystä tukee - jälkiviisaasti tosin - Pitkäperjantain sopimuksesta järjestetyn kansanäänestyksen tulos, jonka myötä Irlanti poisti perustuslaistaan (1939) artikkelit 2 ja 3, jotka

⁷Londonderryssä asuvat käyttävät kaupungin nimenä Derryä huolimatta siitä, mikä heidän poliittinen taustansa on. 1980-luvun jälkipuoliskolla nationalisti- ja tasavaltalaisvoittoinen kaupunginvaltuusto jätti nimen alkuosan pois valtuuston nimestä. Kaupungin ja samaten kreivikunnan virallinen nimi on Londonderry. Rowthorn; Wayne 1988: Northern Ireland: The Political Economy of Conflict, s. 15. Pyrin käyttämään työssäni virallisia paikannimiä, olivat niiden poliittinen kannanotto suuntaan tai toiseen.

⁸Delanty 1995: "Negotiating the Peace in Northern Ireland", s. 258 - 259.

⁹Ibid., ibid.

¹⁰O'Mahony; Delanty 1998: Rethinking Irish History, s. 173.

sisälsivät vaateen Pohjois-Irlannin alueesta. Saaren koillisosan väkivaltaisuuudet ovat hiljalleen vieroittaneet tasavallan asukkaita halusta saaren yhdistämiseen; pohjoisirlantilaiset nationalistit ja varsinkin tasavaltalaiset näyttävät sellaisen kansallisen identiteetin ilmentymänä, josta irlantilaiset eivät tunnista itseään eivätkä täten yhteyttään heihin. Kulminaatiopiste oli vuosi 1985, jolloin Irlanti ilmaisi tukensa Britannian linjaukselle: vain ja ainoastaan Pohjois-Irlannin enemmistön päätöksellä alueen statusta muutettaisiin (Anglo-Irish Agreement).¹¹

Irlannin puolella selkeytyi kaksi erillistä suhtautumista konfliktiin 1980-luvun lopulla. Ensimmäisen kannattajat suhtautuvat joko välinpitämättömästi tai vihamielisesti saaren koillisosan asukkaiden poliittiseen nationalismiin. Heidän näkökulmastaan konfliktin syynä ovat kahden yhteensopimattoman tradition olemassaolo, ja he katsovat, ettei Britannialla ole osuutta aseellisten ryhmittymien olemassaoloon. Tämä näkemys on läheisessä yhteydessä historiantutkimuksen saralla revisionistiseen koulukuntaan.

Toinen, rauhanprosessissa vallitsevana ollut näkökulma on kritisoinut tasavallan aiempaa politiikkaa nationalismin kulttuurisen potentiaalin pettämisestä ja on nähnyt oikeutettuna toimintana laajan, yleisnationalistisen rintaman muodostamisen, jotta sen pohjoisirlantilaiset edustajat voisivat luoda kulttuurisen pluralismin hengessä nationalisminsa uuteen, aseellisesta toiminnasta vapaaseen muotoon.¹²

Pohjois-Irlannin nationalisteja ja tasavaltalaisia selvimmin erottava piirre¹³ on heidän suhteensa aseelliseen toimintaan, minkä vuoksi heitä ei voida niputtaa olemukseltaan samanlaisen nationalismin käsitteen alle, vaikka toki heitä yhdistäviä kulttuuripoliittisia tekijöitä löytyy runsaasti. Nationalistien ja tasavaltalaisten yhteinen erottautuminen on erottautumista unionistisella alueella. He haastavat vallitsevan määritelmän todellisuudesta rakentamalla ja ylläpitämällä siitä poikkeavaa yhteisöidentiteettiä, joka on yhteydessä Irlannin iiriläis-katoliseen traditioon. Kuviteltu ja sosiaalisesti rakennettu yhteisö tuottaa, paradoksaalia kyllä, hyvin konkreettisia valtasuhteita, ja niiden mää-

¹¹O'Mahony, Delanty 1998, s. 173 - 174.

¹²Ibid, s. 174.

¹³Tasavaltalaisuus on myös poliittinen filosofia yhteiskunnan ja valtion järjestämisestä, vaikka Irlannin saarella se typistyy valitettavan usein saaren yhdistämistä aseellisen toiminnan avulla ajavaksi liikkeeksi. Ks. enemmän nationalistien ja tasavaltalaisten eroavista näkemyksistä alueen politiikassa sekä nationalismin ja tasavaltalaisuuden välisestä suhteesta Porter 1998 sekä Hickey 1984.

rittelystä käydään kamppailua myös yhteisön sisällä. Ei ole ollut eikä ole itsestään-selvyyys, että aseellinen toiminta väistyisi syrjään poliittisen dialogin tieltä.

Tasavaltalaisten päähaaraa edustaa Sinn Féin (Ourselves Alone, SF) ja Irlannin tasavaltalaisarmeija (Irish Republican Army, IRA). Puoluetta pidetään yleisesti IRA:n poliittisena siipenä. Tämä käsite määrittää ne samaksi järjestöksi, jossa IRA huolehtii aseellisesta painostuksesta puolueen keskittyessä ajamaan samaa tavoitetta politiikan saralla¹⁴. SF:n edustajat ovat kieltäneet tällaisen yhteyden olemassaolon. Tasavaltalaisliike on haaroittunut moneen kertaan 1900-luvun¹⁵ aikana ja useimmiten tähän on ollut syynä kiista aseellisen toiminnan ja poliittisen kampanjoinnin välisestä suhteesta. Nytkähdykset puhtaasta aseellisesta toiminnasta poliittisen dialogin suuntaan ovat olleet hidas ja kivulias prosessi liikkeelle. 1980-luvulle saakka liikkeestä irtautui aseellisen toiminnan kritisoijia, mutta sittemmin päähaaran kääntyessä poliittiselle dialogille myötämielisemmäksi lähtijät ovat olleet niin sanottuja kovan linjan miehiä, jotka vastustavat kompromisseja tarpeettomina myönnytyksinä. Rauhanneuvotteluiden ja huhtikuussa 1998 allekirjoitetun rauhansopimuksen myötä IRA:sta erkaantui jälleen uusi ryhmittymä, joka ei halunnut luopua aseellisesta toiminnasta ja joka ei hyväksynyt sopimuksen sisältöä. Neuvottelut ja sopimuksen sisältö aiheuttivat hankausta myös lojalistiryhmittymien sisällä. Pääosin suurimpien ryhmittymien tulitauot ovat pitäneet, mutta aseellisen toiminnan potentia on edelleen läsnä pohjoisirlantilaisessa politiikassa. Pommin rakentamiseen ja räjäyttämiseen tarvitaan vain yksi ihminen, ja kostonkierre on alueella herkässä.

Puran pro gradussa -työssäni tasavaltalaisten itseymmärrystä sosiaalisen tilan ja hegemonian käsitteiden kautta. Tällöin etusijalle nousee yhteisöön samaistumisen poliittinen ja ei-yksilöllinen luonne; moninaisten identiteettien ja kilpailevien todellisuuksien maailmassa ohjaavat kehykset löytyvät omasta sosiaalisesta ympäristöstä. Analysoin tasavaltalaisliikkeen pää-äänenkannattajaa, *An Phoblacht/Republican News* (AP/RN) -lehteä sekä nationalisti- ja tasavaltalaisuinalueiden visuaalisia representaa-

¹⁴Laquer 1996: "Postmodern Terrorism", s. 25. Ks. poliittisen ja aseellisen siiven työnjaosta lähemmin Hannigan 1985.

¹⁵Ks. liite 5.

tioita¹⁶. Ne ovat arjen eriaisteisia, mutta konkreettisia leikkaajia, jotka toimivat hegemonian apuna sen pyrkiessä asettamaan yhteisön jäsenten käsitykset menneisyydestä ja siihen voimakkaasti sidottuna olevasta tulevaisuuden potentiasta yhdenmukaiselle alueelle sulkemalla yhteisön sisään ja jättämällä sen ulkopuolelle yhteisöidentiteetille alisteiset ainekset. Menneisyys luodaan uudelleen jatkuvassa yhteydessä nykyhetken tarpeisiin, ja tätä tulevaisuusorientoitunutta vuorovaikutusta hahmotan politisoinnin ja politikoinnin kautta, jotka ovat läpäisseet koko pohjoisirlantilaisen yhteiskunnan.

Tutkimustehtävänäni on hahmottaa SF:n, ja laajemmalti puolueen edustusväilan hyväksyvän tasavaltalaisliikkeen rakentamaa ja ylläpitämää siltaa Pohjois-Irlannin ja Irlannin välillä. Mitä ja millaisia samaistumisen aineksia tasavaltalaisliikkeen yhteisöidentiteetti tässä kohdin sisältää? Ja kuinka nämä kulttuuripoliittiset ainekset asettuvat suhteessa muuhun yhteisölliseen puhuntaan paikallisen ja alueellisen tason puristuksissa?

Työssäni ei ole kyse yksilöiden suhtautumisesta sosiaalisen ympäristönsä tarjoamiin käsityksiin yhteisöllisestä yhteydestä Irlannin puolelle ja täten samaistumisen todennästeisuudesta, vaan todellisuuden määrittelystä käytävän kamppailun tuottamista aineksista tasavaltalaisliikkeen yhtenäisyydelle. Tasavaltalaiset ovat monin tavoin järjestäytynyt aktiivinen yhteisö, jonka keskinäistä solidaarisuutta vahvistaa asuinalueiden maantieteellinen eristäytyminen sekä asukkaiden kokemat väkivaltaiset iskut lojalistien, poliisivoimien (Royal Ulster Constabulary, RUC) ja armeijan taholta. SF:n jäsenillä on vahvat juuret yhteisössä; he ovat varttuneet ja elävät edelleen kannattajiensa keskuudessa samoilla asuinalueilla, ja puoluejohto kuuntelee kannattajiensa mielipiteitä linjauksia tehdessään. Jännitteitä aiheuttavat liikkeen sisällä tehtävät kompromissit - hegemonisesta eli vallitsevasta äänestä kamppailu - sekä niiden suhde muiden konfliktin osapuolten vaatimiin kompromisseihin nähden. Poliitiikka on määrittelyä siitä, kuka saa mitä, miten ja milloin.

SF:n kannatus on ollut 1980- ja 90-luvuilla tasaisesti kahden prosentin tietämällä saaren eteläosan vaaleissa, joten puolueen kaikupohja siellä on ollut varsin heikko. Tätä

¹⁶Visuaaliset representaatiot viittaavat tässä työssä kaikkiin analyysin kohteena oleviin kuvallisiin esityksiin, jotka uudelleenesittävät menneisyyden tapahtumia. Symboleiksi käsittän näiden representaatioiden temaattiset yksityiskohtat, jotka sinällään ovat jo representaatioita itsekkin. Epäselvissä tapauksissa pyrin käyttämään selvittäviä nimittäjiä.

selittänee IRA:n aseellinen toiminta sekä ristiriidat Irlannin iiriläis-katoliselle identiteetille tärkeissä arvokysymyksissä kuten naisten asemassa. SF ajaa selkeästi liberaalimpaa, yksilön oikeuksia korostavaa politiikkaa kuin tasavallan valtapuolueet Fianna Fáil (FF) ja Fine Gael (FG). Lisäksi SF ja IRA kieltäessään saaren jaon oikeudellisuu- den ovat pitäneet sen jälkeisiä hallituksia laittomina ja itseään viimeisen laillisen hallituksen perillisinä, joten ymmärrettävästi dialogi on ollut varsin takkuista Dublinin ja tasavaltalaisuusliikkeen välillä. Osapuolten näkyvä lähentyminen alkoi rauhanpro- sessin myötä pohjoisirlantilaisen nationalistipuolueen (Social Democratic Labour Party, SDLP) välityksellä.

Saaren yhdistäminen nousi pinnalle Pohjois-Irlannin nationalistien ja tasavaltalaisten keskuudessa 1960-luvun lopulla¹⁷ heidän valtiovallan taholta kokemansa rakenteellisen väkivallan kulminoituessa mellakoiksi, joissa kansalaisoikeusliikkeen mielenosoittajat ottivat rajusti yhteen sekä lojalistien että poliisien kanssa. Brittiarmeijan joukkojen saapuminen Pohjois-Irlantiin kärjisti tilannetta entisestään, ja kulttuurinen nationalismi sai pian vahvasti poliittiset kasvot; kelttiläinen onnela tarjoaisi turvasata- man lojalistien hyökkäyksiltä sekä turvaisi tasa-arvoiset kansalaisoikeudet. Pohjois-Irlannissa tuohon saakka vaisu IRA irrottautui Dublinin johdon alaisuudesta ja kokosi rivinsä suojatakseen yhteisönsä asuinalueita lojalisteilta ja virkavallalta. 1970-luvun alussa pohjoisirlantilainen IRA aloitti pommikampanjansa Britannian hallintoa vastaan.

Tasavaltalaisyhteisön samaistumisprosessi elää koko ajan eivätkä sen ainekset ole ymmärrettävissä ilman lähimenneisyyden konteksteja. Analyysini rakentuu liikkeen aseellisen toiminnan ja poliittisen dialogin suhteen olemukselle ja sen muotoutumiselle 1980-1990-luvuilla.

Tasavaltalaisliike nojaa pitkälti menneisyyden tapahtumilla politikointiin oi- keuttaakseen nykyisen agendansa ja toimintatapansa. Aseelliselle toiminnalle on rakennettu kunniakas menneisyys aina vuoden 1798 United Irishmen -ryhmän kapinaan saakka. Väliin mahtuu erilaisten aseellisten ryhmittymien epäonnisia kapinoita, joiden kuitenkin - dogmaattisimpien tasavaltalaistulkintojen mukaan - nähdään vieneen Irlantia voimallisemmin kohti vapautta kuin poliittinen kampanjointi koskaan. Kuolleita ei ole unohtettu, eikä heidän anneta unohtua. He ovat yksi syy jatkaa taistelua.

¹⁷O'Brien 1999: The Long War. The IRA & Sinn Féin, s. 46.

Tasavaltalaisliikkeen kamppailun ymmärtäminen ja selittäminen jää vaillinai-
seksi, jos ei huomioida samanaikaista kamppailua myös sen omien jäsenten keskuu-
dessa. Tällöin päädytään helposti näkemykseen, jossa painotetaan liikkeen toiminnan
strategista luonnetta - muutoksia kulloistenkin alueellisen politiikan tilanteiden mukaan
- ja jätetään sen ideologinen, ajan saatossa muotoutunut luonne vain avustajan rooliin¹⁸.
Nämä ovat kuitenkin vuorovaikutuksessa keskenään, eikä niitä voida perustellusti
erottaa toisistaan.

Tasavaltalaisyhteisön historiakuva, käsitys ajan kulusta ja sen rakentamasta
narraatiosta, voidaan karkeasti luokitella osaksi sen ideologiaa, joka määrittää ja
oikeuttaa sekä sen päämäärän että keinotkin ja joka on hidas muuntumaan. SF:n
retoriikan muutokset sisältyvät pikemminkin liikkeen strategiaan, käännöksiin poliitti-
sen kentän mukaan. Perustelen tekemääni jaottelua tasavaltalaispuhunnan muutoksella,
joka on ollut näkyvä muutamassa vuosikymmenessä toisin kuin sen historiakuvan
muutos.

Aseellinen toiminta sen sijaan ylittää tämän analyysiani ohjaavan jaottelun
viitaten vuorovaikutukseen ideologian ja strategian välillä. IRA:n toiminta itsessään on
tasavaltalaisideologian perusoppeja, mutta sen ilmenemismuodot ja varsinkin ajoitus on
taktikointia liikkeen strategian asettamassa kehyksessä. IRA:n aseellinen toiminta ei ole
tavoitteetonta väkivaltaa, vaan tarkoin harkittua. Useimmiten tutkijat ja konfliktin eri
osapuolet itse pyrkivät esittämään aseellisen toiminnan luonnollisena seurauksena
tietyistä premisseistä, jollainen on esimerkiksi IRA:n kohdalla lojalistien ja poliisivoi-
mien harjoittama nationalistiyhteisön ahdistelu. Ikään kuin aseellinen toiminta olisi
reagoivaa toimintaa ilman ajattelua, vaikka käytäntö on osoittanut, että niin puoliso-
laallisten ryhmittymien kuin valtiovallankin käyttämä väkivalta on useimmiten hyvin
laskelmoitua ja harkittua muun muassa siinä suhteessa, millaisessa tilanteessa väki-
valtaa käytetään ja millaisin keinoin.¹⁹

Määritin työni aikarajauksen Iriannin ja Britannian poliittisen kentän muutoksien
kautta hahmottaakseni poliittisen dialogin ja aseellisen toiminnan välistä suhdetta
yhteisöön samaistumisessa. Tämän vuosien 1996 - 1998 välisen ajanjakson poliittiset

¹⁸Strategiaan nojaavasta selityksestä ks. esimerkiksi Smith 1996.

¹⁹Ks. väkivallan luonnollistamisesta enemmän McFarlane 1986.

muutokset ja erityisesti SF:n sekä IRA:n omat suunnanvaihdot täytyi perustella tasavaltalaisyhteisölle sen tuen saamiseksi ja liikkeen yhtenäisyyden säilyttämiseksi. Koska lisäksi SF pyrki tuolloin laajaan rintamaan neuvotteluissa mukana olleiden nationalistipuolueen SDLP:n sekä Irlannin hallituksen kanssa, on varsin mielenkiintoista tutkia tasavaltalaisen yhteisöidentiteetin olemusta IRA:n ensimmäisen tulitauon rikkoutumisesta Pitkäperjantain sopimuksen allekirjoittamiseen ja aina itsehallinnon alkutaipaleelle saakka.

SF ja SDLP ovat lähentyneet toisiaan 1990-luvulla, kun vielä edellisellä vuosikymmenellä ne olivat selkeämmin kilpailuasetelmassa keskenään. Samanaikaisesti Irlanti on tahollaan etäännytynyt saaren yhdistämisestä ja pyrkinyt yhteistyöhön Britannian kanssa. On tultu kauaksi vuodesta 1969, jolloin Irlannin hallitus lähetti joukkojaan Pohjois-Irlannin rajalle osoittaakseen tukensa alueen nationalistis- ja tasavaltalaisasukkaille mellakoiden tuoksinassa.

1.2 Kansallisen ja yhteisöidentiteetin käsitteverkko

Aloin lähestyä tasavaltalaisten itsemäärittelyn purkamista yhteisöidentiteetin näkökulmasta, ja oppositiivisten eri oppiaineiden aiheesta tarjoamaan tutkimuskirjallisuussuohon. Oma ongelmansa on myös yhteisöidentiteetti nationalismiin, kansallisen identiteetin näkökulmasta.

Pohjois-Irlannista puhuttaessa saaren yhdistämiseen pyrkimisen leimaaminen nationalismiksi ohittaa alueen unionistisen enemmistön ja sen, että Pohjois-Irlanti on edelleen osa Britanniaa. Status quo'n näkökulmasta kyse on kai pikemminkin separatismista. Saaren ainutlaatuinen historia tekee kuitenkin jossain mielessä mahdolliseksi puhua kansallisesta identiteetistä alueen tasavaltalaisten kohdalla. Unionistien enemmistö on saaren jaon (1921) yhteydessä tehdyn harkitun rajanvedon tuotos ja täten keinotekoisesti tuotettu enemmistö, kuten nationalistit sekä tasavaltalaiset argumentoivat. Heidän näkökulmastaan katsottuna heidän yhteydessään Irlantiin on kyse kansallisesta identiteetistä. Toisaalta vaikka yhteisöidentiteetti viittaa väestömäärältään kansallista identiteettiä pienempään kokonaisuuteen, sen rakentamis- ja ylläpitomekanismit ovat

varsin samanlaisia²⁰, joten käytän työssäni kansallisen identiteetin sijaan varsinkin viestintätieteissä viljeltyä yhteisöidentiteetin käsitettä, joka mahdollistaa konfliktin eri osapuolten sekä tilallisuuden eri tasojen paremman tunnistamisen.

Miksi identiteetin käsite on vallannut niin näkyvästi tutkimusalaa viime vuosina? Mikä sen selitysvoima on? Yksi vastaus voisi olla se, että kylmän sodan päätyttyä maailmamme selkeä vastakkainasettelu kahteen leiriin on näkyvämmiin pirstoutunut hämähäkinverkonomaiseksi konfliktikentäksi uusliberalistisen ja globalisaation²¹ kyllästämän eetoksen suojusta. Yhden maailman tilalle on nyt tarjolla hyvinkin erilaisia ja keskenään ristiriitaisia maailmoja, ja yhteisöt pyrkivät pitämään kiinni oikeutuksesta olemassaoloon ja yhteiskunnalliseen vallanjakoon korostamalla erityisluonnettaan.

Tutkimuskohde ja -kysymys jo sinällään asettavat työni nojaamaan viestinnän ja konfliktintutkimuksen näkemyksiin identiteetistä, joka on noussut viime vuosien aseellisia yhteenottoja selittäväksi käsitteeksi. Aseellisia konflikteja määrittävä identiteettipolitiikka on eron tekemistä epäoikeudenmukaisessa tilanteessa, jossa universaalisuus ja siihen nivoutuva väite neutraalisuudesta on tukahduttava²². Puoleen tai toiseen sosiaalisesti rakennetut, kuvitteelliset yhteisöt tuottavat varsinkin konkreettisia valtasuhteita, jotka muokkaavat todellisuutta ja ihmisten käsityksiä siitä. Tämä näkyy erityisen hyvin nimeämisen politiikassa; kadunnimi esimerkiksi ei ole itsestäänselvä, vaan taustalla on aina tietoinen valinta joidenkin taholta. Ideologia on käytäntö, ja rajallisten resurssien maailmoissa yhteisöidentiteetti on luonteeltaan hyvin vahvasti kiistanalainen, poliittinen. Kulttuurintutkimuksen suurta nimeä, Stuart Hallia, lainaten:²³

“[identiteetin] itsepintaisuus liittyy sen keskeisyyteen toimijuutta ja politiikkaa koskevissa kysymyksissä - - kun subjektien ja diskursiivisten käytäntöjen välisiä suhteita yritetään jäsentää uudella tavalla. - - Identiteeteissä ei ole kyse siitä, keitä ‘me’ olemme tai mistä tulimme, vaan siitä, keitä meistä voi tulla, kuinka meidät on esitetty ja mikä kaikki vaikuttaa siihen, kuinka mahdollisesti esitämme itsemme.”

²⁰Schlesinger 1991: *Media, State and Nation*, s. 153 - 158, 173.

²¹Käsite viittaa globalisaation ja paikallistumisen, lokalisaation, väliseen prosessiin. Ks. aiheesta enemmän esimerkiksi Hines 2001.

²²Pulkkinen 1998: *Postmoderni politiikan filosofia*, s. 155.

²³Hall 1999: “Kulttuurisen identiteetin kysymyksiä”, s. 246 - 247, 250.

Täten identiteetti määrittyy paikoiksi, joissa asemoidumme niihin subjektimääritelmiin, joita erilaiset puhunnat meille rakentavat. Nämä menneisyyden tarinoihin nojaavat puhunnat luovat yhteisön rationaliteetin²⁴ antamalla merkityksellistämistä ohjaavia aineksia yhteisön moraalikäsitteille - sille, mikä on oikein ja mikä on väärin.

Psykologia ja sosiaalipsykologia keskittyvät enemmälti yksilön ja ryhmän identiteettien välisiin suhteisiin. Yksilötasolla identiteetin perustana on tietoinen ja artikuloitu minäkäsitys, joka ilmenee esimerkiksi keskustelutilanteessa kertomuksellisenä esityksenä minästä. Identiteettiin liittyy sekä käsitys minästä että muista ihmisistä, ja tämä sosiaalinen aspekti erottaa sen persoonallisuuden käsitteestä. Yksilöllä voi olla useita erilaisia identiteettejä - suomalainen, nainen, äiti, opiskelija - ja hän voi samaistua keskenään ristiriitaisiin identiteetteihin, mistä voi seurata samaistumiskonflikti, joka sitten muokkaa rajullakin otteella ihanneminän ja "todellisen" minän välistä maastoa.²⁵

Ihmiset paikantuvat täten samanaikaisesti useilla erilaisuuden akseleilla, joista poliittiset kasvot saanut yhteisöidentiteetti on vain yksi. Myös yhteisöidentiteetin konstruktio itsessään sisältää keskenään ristiriitaisia aineksia, joita tämän päivän kamppailu määrittää.

Siinä missä identiteetti viittaa käsitykseen, mitä minä olen, identifikaatio viittaa identiteetin rakentamisen prosessiin, joka on alati liikkeessä ja muuttuvainen. Samaistuminen on yleensä vain osittaista: ihminen samaistuu tiettyihin ryhmän arvoihin tai ominaisuuksiin, ei ryhmään kokonaisuudessaan, eikä yhteisöidentiteettiä voida palauttaa yksilöön. Luomalla toistuvien kertomuksien avulla yhteistä historiaa ja tulevaisuudenodotuksia luodaan yhteisö.

Ryan (1994) nimeää Irlannin kansallisen identiteetin iiriläis-katoliseksi kansallismieliseksi muovanneiden ja ylläpitäneiden kahden voiman, nationalismin ja katolisen kirkon vuoksi. 1990-luvun alkuun mennessä kirkko ja tasavallan valtapuolue FF olivat

²⁴Ahonen 2000: "Historiakulttuuri yhteisön muistin rakentajana", s. 306. Historiakulttuuri kattaa kaiken mahdollisen kuluttajan vapaasta valinnasta riippuvassa ympäristössä. Ahonen kiteyttää sukupolvien välisen heikentyneen kertomisperinteen johtaneen rakennetun ympäristön, median ja fiktion historiatuotannon valtaan yhteisen muistin rakentamisessa. Tämä johtopäätös ei päde tasavaltalaisten kohdalla. Yli kolmekymmentä vuotta kestänyt konflikti on tehnyt tehtävänsä. Pohjoisirlantilaisilla on konfliktissa kuolleiden perheenjäsenten, ystävien sekä tuttavien kautta nivoutuva vahva kertomisperinne, joka vielä korostuu asuinalueiden visuaalisissa representaatioissa sekä yhteisöjen omilla medioilla.

²⁵Pylikkänen 1999: Nainen armeijassa identiteetin rakentamisen näkökulmasta, s. 12 - 16.

heikentyneet ja murros sisällissodasta (1922 - 23) saakka periytyneeseen valta-asetelmaan oli havaittavissa.²⁶

Yhteys Irlantiin on vain osa Pohjois-Irlannin tasavaltalaista yhteisöidentiteettiä, ja tarkoitukseni on työssäni kartoittaa, millainen rooli sillä on suhteessa muuhun yhteisölliseen puhuntaan. En pyri vastaamaan kysymykseen, mitä yhteisön jäsenten samaistuminen on yksilötasolla, vaan katson aineistoa toiselta puolelta pohtien sitä, millaisia aineksia samaistumisprosessiin annetaan AP/RN-lehdessä ja alueen visuaalisissa representaatioissa. Yhteisön hyväksynnän, edes passiivisen sellaisen, yhteisöidentiteetti kuitenkin vaatii: jos lehti tai visuaaliset representaatiot esittävät sellaisia käsityksiä tasavaltalaisliikkeen suhteesta Irlantiin, joita yhteisön jäsenet eivät allekirjoita, se näkyy ja kuuluu pian. Visuaalisten representaatioiden ja lehden sisältö on tulosta verbaalisen vallankäytön kamppailusta, yhteisön sisäisestä neuvottelusta yhteisten tarinoiden suhteen. Ne luovat yhteisölle oman, valtavirrasta vaihtoehdoisen julkisuuden.

Yhteisöjen jaetuissa tarinoissa korostetaan alkuperää, jatkuvuutta, traditiota ja ajattomuutta: yhteisöidentiteetti on aina ollut ja on oleva kausittaisista uinahtamisistaan huolimatta. Luotu traditio pyrkii jatkuvan toiston avulla muistuttamaan tietyistä arvoista ja normeista, jotka yhdistävät ne sopivaan historiaan ja täten yhteisön perustamismyyttiin.²⁷

Menneisyydellä oikeutetaan oman yhteisön nykyinen toiminta ja olemassaolo. Mitä kiistanalaisempia ne ovat, sitä vahvempi ja näkyvämpi on keksitty (invent) jatkumo ajassa taaksepäin. Se selkeyttää myös yhteisön horisonttia tulevaisuuteen²⁸. Keksityt traditiot luovat ja ylläpitävät selittävää juonta menneisyyden sekaannuksille, sattumille, ja tekevät katastrofeista ymmärrettäviä muuttaessaan epäjärjestyksen "yhteisöksi" ja katastroffit voitoiksi.²⁹

Yhteisöllinen kulttuuri toimii näin siis kulttuuristen merkitysten lähteenä, samaistumisen kohteena ja representaation järjestelmänä. Se ilmentää myös yhteisöidentiteetin vallan rakennetta: jäsenille kaupataan homogeenisiä käsityksiä itsestään, vaikka yleisö koostuu erilaisista yksilöistä, jotka ovat useimmiten eri yhteiskunta-

²⁶Ryan 1994: *War & Peace in Ireland. Britain and the IRA in the New World Order*, s. 97.

²⁷Hall 1999, s. 49.

²⁸Ks. narratiivisuudesta ihmisen elämäkokemuksena ja osana historiantutkimusta. Carr 1986.

²⁹Hall 1999, s. 48.

luokkien, etnisten ryhmien ja eri sukupuolten edustajia.³⁰ Puhunta erottelee yhtenäistääkseen.

Andersonin 1980-luvun alussa lanseeraama käsite kuviteltu yhteisö selittää nationalismia konstruktivistisesta näkökulmasta. Joukkoviestintä luo käytännöllään ja sisällöillään yhteisölle käsityksen itsestään antamalla yhteisön jäsenille mielikuvan yhteisöstä, joka on olemassa kuitenkin vain konstruktiona, ei yksittäisiin ihmisiin palautettavana. Esimerkiksi nationalistit ja tasavaltalaiset eivät ole niin pieni ja vain yhdelle asuinalueelle keskittynyt yhteisö, jotta he tuntisivat - tai edes koskaan tapaisivat - henkilökohtaisesti kaikki yhteisönsä jäsenet. Silti jokaisen jäsenen mielessä elää mielikuva yhteisöstä ja sen voimasta. Tähän yhteisöön sosiaalistamisessa joukkoviestinnällä on oma osuutensa kertomalla tarinoita yhteisön menneestä, nykyhetkestä ja tulevaisuudesta - luomalla puhuntaa Meistä.³¹

Andersonin yhteisön "kuvitteellisuus" on kuitenkin saanut kritiikkiä osakseen³². Korostan yhteisön sosiaalisesti rakennettua ja sen varsin todellista, tietoisten valintojen kasaamaa luonnetta käyttämällä työssäni käsitettä sosiaalisesti rakennettu kuvitellun sijasta. Yhteisön muodostavat muistot menneisyydestä, halu elää yhdessä ja yhteisen perinnön vaaliminen³³.

2 POLITISOITU HISTORIAN TUTKIMUS JA LÄHTEET

2.1 "Pitäisikö sittenkin odottaa..." - lähihistorian tutkimisen ongelmista

"Eilinen on käsite, joka kuvaa historian tutkimuksen kohdealuetta. Tämänpäiväisen tutkiminen kuuluu yhteiskuntatieteilijöille. Näin ovat historian tutkijat opettaneet. Mutta historian tutkijat opettavat myös, että tämänkin päivän ilmiöt ovat historiallisia. Muiden historian ilmiöiden tapoin ne ovat vain oman aikansa tuotteita ja sellaisina muuttuvia."³⁴

³⁰Hall 1999, s. 53 - 54.

³¹Anderson 1991: *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, passim. Ks. myös Hall 1992.

³²Ks. Pulkkinen 1998; Kivikuru 1998; Kivikuru 2000.

³³Hall 1999, s. 52.

³⁴Kalela 1998: "Poliittisen historiallisuus", s. 132.

Timo Soikkanen (1995) on jaotellut tavallisimpia lähihistorian tutkimista kohtaan esitettyjä kriittisiä väitteitä, joita erittelen työni näkökulmasta seuraavaksi.

1. Tutkijan ja tutkittavan ilmiön välinen suhde

Nykyhetkeä lähelle yltävien tapahtumasarjojen tutkiminen on kyseenalaistettu usein prosessin keskeneräisyydellä; lopputuloksen puuttuminen estäisi ilmiön tutkimisen. Allekirjoitan Soikkasen tälle väitteelle esittämät vasta-argumentit siitä, että historiantutkija pyrkii selvittämään prosessin kulkua tähän saakka eikä sitä, miten tästä eteenpäin kuljetaan. Mennyt aika jo itsessään siis antaa tarvittavaa perspektiiviä tutkimukselle. Lisäksi voidaan väittää, että lähihistorian tutkija on lähempänä tutkittaviansa ajatusmaailmaa ja heidän päätöksentekomahdollisuuksiaan, joten hän nähdään kehityksen mahdolliset suuntavaihtoehdot, eikä näin ollen ole niin sidottu determinismiin kuin jo päättäneiden prosessien tutkijat.³⁵

Voidaan myös kysyä, mistä prosessin alkamisen ja päättymisen todella tunnistaa. Onko prosessin jäljittämässä kyse inhimillisen toiminnan mallintamisesta, pakottamisesta yksinkertaisen juonen kehikkoon, jolla on selkeä alku ja loppu? Onko kyse siis yksitasoiseen aikakäsitykseen nojaavan keinotekoisesta järjestyksen luomisesta kaokseen?

Toinen yleinen epäilyksenaihe on ollut tutkijan sitoutuneisuus ja moraalisuus. Työn ja tutkijan roolin poliittisuus tuntuu korostuvan aina, mitä lähemmäksi nykyhetkeä tullaan. Tutkija on aina oman maailmansa vanki, eikä hän pääse siitä eroon, vaikka tutkisi esihistoriaa. Omat arvot ja käsitykset peilautuvat tutkimukseen joka tapauksessa, mutta niiden tiedostaminen auttaa kyseenalaistamaan, vaikkakaan ei poistamaan niitä. Olennaista on tiedostaa, kenen historiakuvia työllään haastaa, jotta välttyy suoranaiselta asianajotoiminnalta.

Kannanottoja ei voi välttää, eikä objektiivista tutkimusta voi tehdä sen ahtaassa, arvovapaassa merkityksessä, mutta Kalelan viitoittama rekonstruoinnin ja argumentoinnin yhteistyö³⁶ antaa vielä perustellun syyn erottaa historiantutkimus esimerkiksi journalismista. Samanaikaisesti on tehtävä oikeutta tutkimuskohteelle sekä perusteltava väitteensä sen luonteesta ja toiminnasta.

³⁵Soikkanen 1995: "Historiankirjoituksen 'etulinja' reaaliaikaan!", s. 124 - 125; Vihavainen 1995: "Lähihistorian kirjoittamisen ongelmia", s. 168.

³⁶Kalela 2000: Historiantutkimus ja historia, passim.

Tutkija ei myöskään pysty kontrolloimaan sitä, kuinka hänen tuottamiaan tietoja käytetään tämänhetkisessä tai tulevaisuuden yhteiskunnallisessa keskustelussa, ja sitä tuskin voidaan keneltäkään edellyttää. Oikeuden tekeminen tutkimuskohteelle voi olla helpompaa ajan päästä, kuten arkkiesimerkin, natsi-Saksan kohdalla, mutta ei mahdollonta jo aikalaisenakin. Lisäksi lähihistorian tutkijalla on työnsä kontrolloijina ja vastaväittäjinä aikalaisia - pidäke, jota kaukaisemman menneisyyden tutkijalla ei ole³⁷.

On tärkeää pyrkiä hahmottamaan kohteen omaksumasta käsityksestä merkitysyhteyksien ja historian kautta eheämpi, selittävä kokonaisuus. Tutkimuksen kohteena olevat toimijat eivät hahmota valintoja tehdessään menneisyyden painolastia ja sen hetken kaikkia mahdollisia vaihtoehtoja, jotka taasen voivat sokaista tutkijan tämän tasapainoillessa jälkiviisauden ja ymmärtämisen välimaastossa. Historialla ei ole yhtä suurta ennalta määrättyä suuntaa.

2. Lähdepoijaan kohdistuvat epäilyt

Tasavaltalaisten kohdalla lähdeaineiston saatavuuden ja sen kattavuuden ongelma on varsin relevantti, mutta ei niinkään tutkimuskysymyksen ajallisen läheisyyden vuoksi. Mitä lähemmäksi nykyhetkeä tullaan, sitä suuremmalla volyyymilla potentiaalista lähdeaineistoa on synnytetty.

SF julkaisee puoluepoliittisia dokumenttejaan varsin säännöllisesti, minkä kattavuudesta voi vain esittää arvailuja. IRA:n mahdollisiin arkistoihin taas ei kukaan ulkopuolinen pääse käsiksi ja siksi vuoden 1969 jälkeistä tasavaltalaisliikettä tutkineet ovat turvautuneet liikkeen jäsenten haastatteluihin. Lisäksi tasavaltalaisliike suhtautuu varsin kielteisesti sille epäedullisiin tutkimuksiin, joista esimerkkinä mainittakoon SF:n ja aseellisen siiven välinen suhde. Tämä siksi, koska SF kieltää elimellisen yhteytensä IRA:han esittäytyen vain sen puolestapuhujana, joilla ei ole konkreettista vaikutusvaltaa aseellisen järjestön toimintaan.

Puolueen internetsivuilta³⁸ löytyy kuitenkin muun muassa yhteisön itse tuottaman AP/RN:n arkistot. Tällä hetkellä sivujen tarjoama aineisto kattaa 1990-luvun lopun.

Alkuperäisaineiston vaikean saatavuuden tai tiedon määrän ylitsepursuavuuden lisäksi lähihistorian ongelmana on usein tuoreen tutkimuskirjallisuuden puute. Tutkija

³⁷Soikkanen 1995, s. 125 - 126.

³⁸<http://www.sinnfein.ie>

joutuu tällöin selvittämään paljon sellaistaakin, mikä ei likeisesti liity hänen työnsä ongelmanasetteluun. Pohjois-Irlannin konflikti sinänsä on synnyttänyt valtavan määrän tutkimuksia pääosin yhteiskuntatieteellisillä tieteenaloilla ja jopa siihen erikoistuneita tutkimusyksiköitä alueen yliopistojen suojissa. Näiden tarjoamaa aineistoa pyrin hyödyntämään työssäni varsinkin visuaalisten representaatioiden analysoinnin kohdalla.

2.2 Irlannin historian koulukummat totuuden jäljillä - revisionismi vs. mattematismi

Useimmiten vain kiihkeimmin asiaa vastustavat tai sitä tukevat tarttuvat kynään, ja tämä näkyy Irlannin historian koulukuntakiistassa. Monet kirjoittajat keskittyvät artikkeleissaan oman koulukuntansa arvon puolustamiseen ja näennäisen vastapuolensa kritisoimiseen. Tämä koulukuntakiista ei ole levinnyt Irlannin ja Britannian ulkopuolelle, mistä päätellen oman karsinan valitseminen tuntuu olevan likellä irlantilaisen ja brittiläisen tutkijan poliittista roolia historiantutkijana.

Nykyhetken poliittiset intressit määräävät, miten tutkijan tarjoama tieto suodatetaan. Käytetään leimoja, joiden avulla voidaan määritellä esimerkiksi yksittäisen tutkijan tuotanto tietyn koulukunnan manifestin toteuttajaksi. Tämä on vähintäänkin kyseenalaista, ellei tutkija itse ole julki lausunut selkeästi omaa sitoutumistaan kyseiseen koulukuntaan. Tämä ei tietenkään ole välttämätön vaatimus, mutta harvan tutkijan näkökulmat säilyvät samoina tutkimuksesta toiseen. Leimat sen sijaan tuntuvat olevan varsin pysyviä.

Revisionistisen koulukunnan syntyajankohdaksi on määritelty vuosi 1938, jolloin Edwards ja Moody perustivat Irish Historical Studies -aikakauskirjan. Heidän tavoitteenaan oli tuottaa tietoa historiantutkijoiden ja opettajien tarpeisiin sekä pyrkiä arvovapaaseen historiantutkimukseen. Molemmat miehet olivat saaneet koulutuksensa Britanniassa ja vaikutteita ajan saksalaisesta historiankirjoituksesta.³⁹

Tuon ajan irlantilainen historiankirjoitus nojasi nationalistiseen kertomukseen kelttiläisestä onnelasta, jonka englantilaiset ja sittemmin britit olivat tuhonneet. Tälle

³⁹Daly 1997: "Recent Writings on Modern Irish History: The Interaction between Past and Present", s. 513.

oli vaihtoehtoisena historiakuvana tarina, jonka sankari oli uudistusmielinen Englanti/Britannia tämän pyrkiessä pelastamaan takapajuinen Irlanti sivistyksen pariin.⁴⁰ Jälkimmäinen versio ei saanut juurikaan vastakaikua irlantilaisissa saaren jaon (1921) kummitellessa vielä lähimenneisyydessä.

Pohjois-Irlannissa unionistivetoinen valtiovalta hylkäsi Irlannin historian ja ylipäättään historian kouluopetuksen marginalisoimalla sen. Yliopisto-opetus oli vähäistä, pienen keskiluokan koulutusta, eikä vallitsevaa järjestelmän tutkimista suosittu. Revisionistinen lehti oli kuitenkin silta kahtiajakautuneen saaren historioitsijoiden välillä; dublinilainen Irish Historical Society ja Ulster Society for Irish Historical Studies yhdistivät siinä voimansa, mikä tiesi myös unionistien ja nationalistien välisen raja-aidan vähättelyä sekä menneisyyden tutkimisessa että sen ajan tieteellisessä keskustelussa. Koska ei haluttu lietsoa ristiriitoja, koulukunnan tutkimus keskittyi jaettuun kiinnostuksenkohteeseen, nationalistisen historiankirjoituksen myytteihin ja niiden purkamiseen.⁴¹

Revisionistinen historiankirjoitus sai tuulta purjeisiinsa 1960-luvun lopulla mellakoiden alettua ja nykyisen IRA:n koottua rivinsä. Jotkut koulukunnan edustajat syyttivät nationalistista historiankirjoitusta väkivallan puhkeamisesta sivuuttaen täysin unionistijohtoisen hallinnon viimeisimmät viisi vuosikymmentä. Konfliktin jatkuminen vahvisti revisionistisen otteen asemia; myyteillä oli helppo selittää levinnyt väkivalta. Toivottiin, että ”oikea” tieto menneisyydestä yhdistäisi pohjoisirlantilaiset rauhalliseen rinnakkaiseloon keskenään.⁴²

1970- ja 80-luvuilla revisionistinen valtavirtatutkimus projisoi yhteisöjen eroavaisuuksia paljolti menneeseen selittääkseen konfliktin syntyä ja olemassaoloa yhteensovittamattomilla traditioilla. Katolisen yhteisön hallintokoneiston taholta kärsimä rakenteellinen väkivalta nähtiin tällöin näiden erojen synnyttämänä seurauksena eikä konfliktin perustavanlaisena syynä. 1980-luvun lopulla kahden yhteisön erilaisten traditioiden tutkimus alkoi saada uusia sävyjä identiteetin ja pluralismin käsitteistä,

⁴⁰Daly 1997, s. 514.

⁴¹Ibid, ibid.

⁴²Ibid, ibid.

joitka eivät olleet enää niin kallellaan unionismin suuntaan tasavaltalaisten aseellisen toiminnan tuomitsemisen työntämänä.⁴³

Revisionistit eivät ole erottaneet kansallisen kulttuurin vaalimista poliittisesta nationalismista, joka tässä yhteydessä tarkoittaa koko saaren itsenäisyyden tavoittelua. Sen sijaan yhteisöidentiteetin ilmaukset on katsottu oitis myös alueellisen politiikan välineiksi, mikä väheksyy esimerkiksi yhteisöjen visuaalisten representaatioiden sosiaalista arvoa ja merkitystä niiden omille jäsenille.

Revisionistit uskovat objektiivisen kirjoittamisen mahdollisuuteen ja väheksyvät nationalistisen koulukunnan edustajien empaattista otetta yhdistäen sen hyväksyvään ymmärtämiseen sekä traditioiden moninaisuuden yksinkertaistamiseen. Revisionistinen koulukunta pitää nationalistien korostamaa empaattista lähestymistapaa epätieteellisenä, samalla kun se itse tulee leimatuksi antitasavaltalaiseksi historiankirjoitukseksi, joka pyrkiessään lievittämään nykytilanteen jyrkkää vastakkainasettelua yhteisöjen välillä projisoi tätä projektiaan myös menneisyyteen ja täten tulee taasen itse kirjoittaneeksi historiaa, jossa yhteisöjen välisiä eroja väheksytään.⁴⁴ Tämä sotii (pohjois)irlantilaisen historiakuvia vastaan, jotka ovat rakentuneet arjessakin toteutuvalle erottelulle ja stereotyyppioille sekä niiden hierarkioille.

Revisionisteja on kritisoitu myös siitä, että asettumalla nationalistista historiankirjoitusta vastaan he eivät voi samalla kuvitella asemoivansa itsensä konfliktin ulkopuolelle. Sen sijaan heistä tulee tahtoen tai tahtomattaan ulsterilaisen tai brittiläisen nationalismin puolestapuhujia - kuten tietysti myös nationalistiselle historiankirjoitukselle käy toisella puolen: heidän versionsa menneisyydestä saa myönteistä vastakaikua nationalistien sekä tasavaltalaisten keskuudessa.⁴⁵

Revisionistien pyrkimys neutraaliin, poliittisesti korrektiin kielenkäyttöön ilmentää heidän kyvyttömyyttään erottaa ymmärtävä selittäminen ja moraalinen hyväksyminen toisistaan. Itse väittäisin, että koko koulukuntakiistan olemusta määrittää ohipuhunta; keskustelussa esiintyy käsitteellistä sekamelskaa, eikä historiaa ole eritelty

⁴³Ryan 1994, s. 107.

⁴⁴Maley 1999: "Nationalism and revisionism. Ambiviolences and dissensus", s. 19 - 20.

⁴⁵Ibid, s. 20 - 22.

sen suhteen, mikä on tapahtunut ja mikä on tämän tapahtuneen esittämistä.⁴⁶ Puhe on moniäänisempää kuin mitä jotkut heistä haluaisivat myöntää, sillä onhan kaksinapaisuus aina turvallisempaa. Molemmilla koulukunnilla on annettavaa historiantutkimukselle, eikä mustasukkaiseen omien rajojen vartiointiin keskittyminen auta ainakaan viemään keskustelua saati sitten tutkimusta eteenpäin.

2.3 Terroristi vai vapaustaistelija? - Pohjois-Irlannin konfliktin tutkimuskirjallisuus

Lähihistorian osalta Pohjois-Irlannin konfliktista ovat eniten kirjoja tuottaneet toimittajat - liekö tähän sitten syynä historiantutkijoiden arkuus ajallista läheisyyttä kohtaan. Varsinainen akateeminen tutkimus on jakautunut kahteen enemmän tai vähemmän keskenään vuorovaikutteiseen leiriin: historioitsijoihin ja yhteiskuntatieteilijöihin.

Jokainen Pohjois-Irlannin nykytilanteesta kirjoittanut on joutunut ottamaan kantaa aseelliseen toimintaan ja alueen status quo'hon konfliktin syitä selittäessään. Tämä kysymys voidaan kärjistää jaoksi siitä, ovatko vallitsevaa järjestelmää vastaan asettuneet tasavaltalaiset terroristeja vai vapaustaistelijoita. Nykyhetken poliittinen tilanne ja erilaiset intressit näkyvät teksteissä, joiden perusteella voi lukea, että ymmärtäminen väärintulkitaan useimmiten hyväksynnäksi ja jopa tueksi aseelliselle toiminnalle. Konfliktista tehdyt tulkinnat tulevat helposti osaksi konfliktia itsekin, eivätkä niiden esittäjät voi välttyä määrittymästä jonkun osapuolen tukijaksi aina sen mukaan, kuka määritelmän tekee.

Niin yksilö- kuin yhteisöidentiteettikin rakentuu toiseuden ja hierarkioiden varaan, mikä on varsin inhimillistä. Sosiaalisen koheesion nimissä suljetaan jotain pois, jotta itse selviydytään oman maailman järkkymiseltä. Aseellista toimintaa ei tulisi kuitenkaan voida hyväksyä - kenenkään taholta. Terroristin ja vapaustaistelijan välinen harmaa alue on se, jolla minä työssäni liikun. Lisäksi ei ole perusteltua leimata koko tasavaltalaisten yhteisöidentiteettiä aseellisen toiminnan myötä. Päinvastoin, IRA:n

⁴⁶Ks. keskustelusta enemmän esimerkiksi Boyce; O'Day 1996; Boyce 1996, Foster 1994 sekä Miller 1994.

yhteisöllistä roolia pohtimalla voidaan parhaimmillaan löytää vaihtoehtoisia puhuntoja, teitä ulos konfliktin labyrintista.

Hickey (1984) on erottanut neljä erilaista Pohjois-Irlannin konfliktin tutkimus-suuntausta, jotka elävät vahvoina. Nämä näkökulmat ylittävät tieteiden väliset raja-aidat eivätkä siten ole puhtaasti palautettavissa joihinkin tiettyihin tieteenaloihin. Poliittis-kulttuurinen tulkinta lähestyy konfliktia nationalistisin käsittein ja sen keskeinen sanoma on, ettei Pohjois-Irlantia olisi pitänyt muodostaa alunperinkään. Tämän tulkinnan omaksuneet tutkijat pyrkivät myös tekemään eron protestanttisten ihmisten ja näiden poliittisten johtajien välille osoittaakseen, että vain Britannian tukemat unionistipuolueet haluavat säilyttää saaren jaon edelleenkin. Tavalliset ihmiset ovat harhaanjohtettuja eivätkä siksi ole tukeneet saaren yhdistämistä.⁴⁷

Toinen tulkinta on tasavaltalaisliikkeen ja heille myötämielisten tahojen näkemys, jonka mukaan Pohjois-Irlanti on kolonialistisen brittivallan alaisena ja täten (aseellinen) taistelu alueen tulevaisuudesta käydään tasavaltalaispatriottien ja britti-imperialistien välillä. Myös tässä tulkinnassa ollaan myötämielisiä protestanttista yhteisöä, mutta ei sen poliittisia johtajia kohtaan, jotka nähdään siirtomaavallan apureina.⁴⁸ Mark Ryan kuuluu tähän ryhmään näkökulmansa ja terminologiansa puolesta, mutta silti hänen teoksensa *War & Peace in Ireland. Britain and the IRA in the New World Order* (1994) on yksi analyysini keskeisimmistä tukilähteistä. Ryanin edustaman näkökulman ensisijainen ongelma ei mielestäni ole niinkään kolonialistinen lähestymistapa kuin se, miten hän ohittaa tasavaltalaisryhmittymien aseellisen toiminnan ja sen vaikutukset. Mieleen tulee, että hän vaikenee niistä aiheista, jotka ovat hänen näkökulmastaan vähemmän ongelmallisia; Ryanille aseellinen toiminta on suora seuraus, reaktio, alusmaan alkuperäisasukkaiden kärsimästä sorrosta ja alistamisesta ja täten oikeutettua.

Kolonialismianalyysin hedelmällisin anti on sen tavassa huomioida myös Britannian sekä Irlannin ja jossain määrin Yhdysvaltain politiikan vaikutukset Pohjois-Irlannin konfliktiin. Alueellinen konflikti ei elä tyhjiössä kansainvälisen politiikan verkostoissa.

⁴⁷Hickey 1984: *Religion and the Northern Ireland Problem*, s. 31 - 33.

⁴⁸Ibid, s. 33, 35, 37 - 38.

Kolmanneksi ovat ne tutkijat ja tahot, joiden mielestä Pohjois-Irlannin konflikti on vääjäämätön tulos kahden erilaisen kulttuurin yrityksestä elää rinnakkain samassa yhteiskunnassa. Tämä tulkinta nojaa käsitykseen, jonka mukaan on olemassa erityinen irlantilainen kulttuuri, jota vain nationalistit ja tasavaltalaiset edustavat ja joka ei kykene ilmaisemaan itseään alkuperäisesti ja aidosti keinotekoisesti rakennetussa yhteiskunnassa. Irlantilaisen kulttuurin ilmentymiksi kuvataan muun muassa iirin kieli, tietyt urheilulajit sekä katolinen uskonto. Tätä lähestymistapaa voidaan kritisoida siitä, ettei se ota huomioon saaren jaon jälkeistä aikaa ja sen vaikutusta Irlannista sekä Britanniasta erillisen, pohjoisirlantilaisen kulttuurin muodostumiseen. Lisäksi kritiikkiä on esitetty siitä, että on mahdotonta vetää rajaa menneisyyteen sellaiseen hetkeen, jolloin jokin kulttuuri tai yhteiskunta olisi alkuperäisessä muodossaan. Ikään kuin se ei missään vaiheessa saisi fyysiset rajat ylittäviä ulkopuolisia vaikutteita.⁴⁹

Neljäs tulkinta nojaa marxilaiseen analyysiin ja käsitteistöön, jonka mukaan Pohjois-Irlannin konfliktissa on kyse kapitalistisen järjestelmän vinoutumasta ja siitä seuranneesta luokkataistelusta. On totta, että alueen aseelliset ryhmittymät ponnistavat työväenluokasta, mutta kuten Hickey huomauttaa, virallisen unionistisen valtakoneiston murtuminen ja vallanjako ei ole poistanut aseellista toimintaa alueelta. Marxilainen analyysi esittää katolisen ja protestanttisen työväenluokan yhteiskyvyyttömyyden syyksi väärän tietoisuuden, jota valtaapitävät heille syöttävät.⁵⁰ Vaikka sosioekonomiset tekijät ovat keskeisellä sijalla konfliktissa, ei sen pelkistäminen deterministiseksi historianku- luksi tuo vastauksia.

Nämä edellä viitteellisesti esitetyt näkökulmat ovat erityisen ongelmallisia palauttaessaan konfliktin kuka mihinkin yhteen määrävään tekijään tai syyhyn, mutta samalla ne ovat myös erittäin merkittäviä pitäessään keskustelun moniäänisenä ja poikkitieteellisenä sekä toisaalta tuodessaan esille niitä aineksia, jotka pitkittävät konfliktin kestoja.

Tutkimuskysymykseni ja lähdeaineiston analyysini hyödyntävät ensisijaisesti viestintätieteiden ja kulttuurintutkimuksen alojen tuotoksia. Yhteiskuntatieteiden metodologisenä ongelmana on useimmiten yksittäisten tapausten pohjalta yleistäminen

⁴⁹Hickey 1984, s. 38 - 43.

⁵⁰Ibid., s. 48 - 54.

ja mallintaminen tavoitteena jonkinasteinen ennustaminen, mikä näkyy varsinkin rauhan- ja konfliktitutkimuksessa⁵¹. Paradoksaalisesti yhteiskuntatieteet väheksyvät ajan ja paikan konteksteja⁵², historiallista ainutkertaisuutta ilmiöiden selittäjinä, mutta ymmärtävät kuitenkin valtavirtahistoriantutkimusta syvemmin esimerkiksi tilallisuuden eri tasoja⁵³, mitä tulen hyödyntämään visuaalisten representaatioiden analysoimisessa.

2.4 *Ar Phoblacht/Republican News* ja visuaaliset representaatiot yhteisö-identiteetin tulkkeina

Tasavaltalaisten todellisuuden tulkinta ja sen rakentamisen prosessi ammentaa aineksia konkreettisesti heidän asuinympäristöstään. Analysoitava aineisto koostuu AP/RN-lehden numeroista syksyistä 1995 jouluuun 1998 sekä Pohjois-Irlannin kahden suurimman kaupungin, Belfastin ja Londonderryn, visuaalisista representaatioista, näistä erityisesti 1990-luvun muraaleista sekä niiden symboleista.

Ensimmäiset maininnat tutkimuskirjallisuudessa tasavaltalaislehdessä löytyvät 1970-luvun alkupuolelta. Lehteä tuotetaan Belfastin ohella Dublinissa, ja sitä ovat toimittaneet vuosikymmenten ajan yhteisön omat aktiivijäsenet. AP/RN on toiminut yhteisön omana, valtavirrasta vaihtoehtoisena julkisuusareenana ja täten myös yhteisön kittinä.⁵⁴

⁵¹Ks. esimerkiksi Resolving International Conflicts 1996, Buzan; Waever; De Wilde 1998, Princen 1992, Rothman 1997 sekä Ryan 1990.

⁵²Donnan; McFarlane 1983: "Informal Social Organisation", s. 134 - 135.

⁵³Ks. tarkemmin tilallisuuden eri tasoista osana viestinnän tutkimusta Moring 2000.

⁵⁴Oman julkisuustilan ylläpitäminen tuli erityisen tarpeelliseksi nälkälakkokampanjan myötä, jolloin Britannian hallinto alkoi tiukentaa kansallisen median uutisointikriteerejä Pohjois-Irlannin tapahtumien kohdalla. Taustalla oli Thatcherin uskomus julkisuuden väkivallantekojä ruokkivasta vaikutuksesta: aseelliset ryhmittymät IRA eturintamassa saivat pommi-iskuillaan ja vankilakampanjallaan suhteellisen paljon palstatilaa sekä uutisaikaa televisiossa. Hallinnon harjoittama sensuuri näkyi epäolennaisuuksien korostamisena sekä totuuksien yksipuolisena siistimisena. Virallisen asetuksen muodon sensuuri sai vuonna 1988, ja se koski erityisesti tasavaltalaisliikkeen edustajia, joiden haastatteluja ei sallittu eikä heidän lausumiaan saanut toistaa tai referoida. Myös Irlannin yleisradioyhtiötä olivat sitoneet samantyyppiset rajoitukset jo vuodesta 1973. Ne kuitenkin poistettiin vuoden 1994 alussa luottamuksen osoituksena SF:ä kohtaan. Huttunen 1995: "Kuvat konfliktissa. Pohjois-Irlannin ristiriidan visualisoinnista", s. 29; O'Brien 1999, s. 308.

Lehtiaineistoni koostuu 159 AP/RN:n numerosta⁵⁵. Lukiessani niiden artikkeleita havaitsin valtaosan niistä keskittyvän jonkin tahon kritisoimiseen, mistä sain perusteen artikkeleiden jaottelulle⁵⁶. Jaottelua tukee myös Faircloughin⁵⁷ media-analyysin kolme kysymystä, jotka määrittävät kulloisessakin tekstissä toimijoille annettujen eri identiteettien, niiden välisten suhteiden sekä maailman esittämistä. Perustana on jaettu esiyymmärrys - se, mitä lukijalle ei tarvitse selittää, mikä on yhteistä ja itsestään selvää.

Keskityin pääosin lehden uutisartikkeleihin sekä pääkirjoituksiin kartoittaessani tasavaltalaisliikkeen yhteyttä Irlantiin. AP/RN:n yleisönpalsta, urheilu- ja pikku-uutiset sekä ilmoitukset sen sijaan tarjosivat oivallista aineistoa hallinnollisen ja ideologisen keskuksen, Belfastin, ulkopuolisen Pohjois-Irlannin representoinnista. Lisäksi mainittakoon Back- ja This Week in History -sarjat, joista ensimmäinen sisälsi artikkeleita lehden kymmenen, jopa kahdenkymmenen vuoden takaisista numeroista ja joista jälkimmäinen toi katsauksenomaisesti esille saaren historiaa jopa 1500-luvulta saakka. Valitsin nämä työhöni mukaan, koska ne ilmentävät, miten voimakkaasti menneisyys nivoutuu tasavaltalaisten yhteisöidentiteettiin. Jo sarjojen ylläpito lehdessä osoittaa näin.

AP/RN:n numerot sisälsivät myös miltei poikkeuksetta iirinkielisiä artikkeleita, jotka noudattivat tematiikaltaan lehden uutisartikkeleiden linjaa. Mitään sellaista tutkimuskysymyksen kannalta olennaista teemaa niissä ei käsitelty, mitä ei olisi samaisesta lehdestä löytynyt myös englanninkielisenä. Syynä tähän lienee se, etteivät kaikki tasavaltalaisyhteisön jäsenet ole iirinkielentaitoisia, ja toisaalta myös se, että englanninkielinen aineisto saavuttaa omaa yhteisöä laajemman lukijakunnan, mihin varsinkin internetsivustolla pyritään. Iirinkielinen aineisto on täten lehdessä tarjolla sellaisia lukijoita varten, jotka haluavat pitää yllä kielitaitoaan, koska Pohjois-Irlannissa

⁵⁵ AP/RN ilmestyy kerran viikossa, torstaisin, ja täten sillä on keskimäärin 50 numeroa vuodessa ottaen huomioon joului- ja tammikuun lomapäivien vaikutukset. Internetversio alkoi ilmestyä 1995 ja useimmiten sen sisältö koostuu edellisen ja ilmestymisviikon paperiversiosta. Internetsivujen arkistoista puuttui syksyn 1995 lehdistä kuusi numeroa, vuoden 1996 lehdistä seitsemän numeroa sekä 1997 vuodelta yksi numero. Vuoden 1998 osalta olivat kaikki saatavilla. Täten analyysini jää neljätoista numeroa optimaalia köyhemmäksi. Loppuvuodesta 1999 sivuilta poistettiin siellä siihen asti olleet vuosien 1995 ja 1996 lehdet ja kuukausia myöhemmin sivujen arkistoon ilmestyivät vuosikerrat 1997 - 1999. Sivustojen ulkoasu on myös ajan saatossa kokenut muutoksia, samoin kuin toimituskunta. Delaney 1997: "Are you connected?" AP/RN 18.12. 1997.

⁵⁶ Ks. liite 6.

⁵⁷ Fairclough 1997: Miten media puhuu, s. 264 - 269.

iirillä ei ole valtiovalan virallistamaa asemaa. Samalla se on myös poliittinen kannanotto, mistä enemmän luvussa 4.

Lehden määrällisesti näkyvimmit teemat (agenda setting) ovat vuositasolla Irlanti sekä itse tasavaltalaisliike. Britannian ajama politiikka, joka sisältää myös Pohjois-Irlannin sisäisen hallinnon, sekä lojalistien että poliisivoimien harjoittama väkivalta saavat seuraavaksi eniten palstatilaa.⁵⁸

Vuosittaiset artikkelimäärät eivät kuitenkaan kerro lehden teemoista niin paljoa kuin kuukausittaiset vaihtelut, jotka elävät painopistealueiltaan poliittisen kentän vuosikalenterin mukaan. Työni kannalta hedelmällisimpiä olivat ne artikkelit, joissa käsiteltiin tasavaltalaisliikkeen sekä Irlannin välistä suhdetta, mutta selvä enemmistö aineistosta koostuu eteläisen naapurin yhteiskunnallisten olojen kritisoinnista.

Tasavaltalaisten kulttuuripoliittista yhteyttä Irlantiin ylläpidetään vahvasti juhlapäivien kautta. Liikkeen poliittinen johto näkee itsensä saaren jakoa ja sitä seurannutta sisällissotaa edeltäneen vuoden 1919 parlamentin, Dailin, perillisinä, jossa SF:n edustajat olivat enemmistönä. Lisäksi vapaussotaan johtanut Dublinin Pääsiäiskappina (1916) ja siihen osallistuneet miehet, sittemmin perustetun IRA:n jäsenet, nähdään nykyisen aseellisen toiminnan esi-isinä, joten tästä rakennetusta jatkumosta käsin luonnollinen yhteyden juhlimisen huipentuma on pääsiäinen. Huhtikuun ohella juhlie vietetään elokuussa, jolloin järjestetään Länsi-Belfastin sekä Londonderryn iiriläistä kulttuuriperintöä vaaliva festivaalit. Kesäkuukausina tasavaltalaisalueilla muistetaan lisäksi nälkälakossa (1981) kuolleita IRA-vankeja. Liikkeen marttyyrit pidetään vahvasti läsnä myös muraaleissa talojen seinillä.

Jos jonakin kesänä ei järjestetä minkään aluetason vaaleja, niin ainakin Oranialaisveljeskunnan⁵⁹ marssikausi saapuu joka kesä. Veljeskunnan marssireitit ovat kiristäneet alueen ilmapiiriä, ja väkivaltaiset yhteenotot ovat olleet herkässä. Lisäksi

⁵⁸Ks. liite 6.

⁵⁹Oranialaisveljeskunta perustettiin 1700-luvun lopulla suojaamaan Irlannin saaren koillisosan protestanttista kulttuuri- ja taloushegemoniaa. Oranialaisten jokakesäinen marssikausi juhlistaa protestanttien voittoja saaren historiassa. Näistä heille tärkein on v. 1690 Boyne-joen taistelu ja täten protestanttisen Vilhelm Oranialaisen voitto katolisesta Englannin kuninkaasta Jaakko II:sta. Marssireitit kulkevat usein nationalistien asuinalueiden läpi, mikä on kuumentanut tunteita mellakoiden tasolle. Ks. aiheesta enemmän Cecil 1993.

lojalistien iskut vastapuolen asuinalueille sekä heidän sisäiset välienselvittelynsä näkyvät lehden palstoilla ympäri vuoden.

Poliittisen kentän tapahtumat säätelevät myös muiden osapuolten saamaa palstatilaa, mutta niiden kohdalla ei ole nähtävissä samankaltaisia "vuodenaikoja" kuten edellä. Nationalistipuolue SDLP oli silmiinpistävän vähän esillä lehden artikkeleissa; puoluetta ei kritisoitu eikä suitsutettu. Tähän lienee syynä rauhanprosessin aikana vahvistunut SDLP:n ja SF:n välinen yhteistyö sekä toisaalta haluttomuus mainita samoista äänestäjistä kilpailevaa puoluetta.

Britannian hallinnon, armeijan sekä paikallisten poliisivoimien RUC:n toimien kritisointi valtasi palstatilaa miltei poikkeuksetta joka numerossa tutkimani ajanjaksona, koska ne ylläpitävät tasavaltalaisten vastustamaa hallinto- ja väkivaltakoneistoa ja näin oikeuttavat tasavaltalaisliikkeen olemassaolon sekä IRA:n aseellisen toiminnan. Liike on tarpeellinen ja elinvoimainen niin kauan kuin Yhdistynyt Sosialistinen Irlanti uinuu tulevaisuudessa ja brittihallinnon epäoikeudenmukaisuudet menneisyydessä sekä nykyisyydessä.

Siinä missä nationalistit ja tasavaltalaiset ovat määrällisenä vähemmistönä Belfastissa, ovat he enemmistönä Londonderryssä ja siksi on mielenkiintoista vertailla näiden kaupunkien tasavaltalaismuraaleja⁶⁰. Niitä pidetään ensisijaisesti alueidensa poliittisina barometreinä, mutta myös yhteisöidentiteetin sosiaalisena aineksena, menneisyyden muistitauluina. En johda tulkintojani yhteisöjen määrällisistä voimasuhteista, vaan alueen ja kaupunkien menneisyydestä sekä tasavaltalaisideologiasta, joita voimasuhteet ovat toki määrittäneet viime vuosikymmenten aikana. Kärjistäen voisi todeta, että poliittinen tilanne vaikuttaa muraalien määrään ja aihepiiriin sinänsä, mutta niissä käytetyt värit ja yksittäiset symbolit ovat ideologisia yhdyslankoja Irlannin saaren menneisyyteen ja erityisesti tasavaltalaisten puhuntaan menneestä. Ne edustavat jatkuvuutta visuaalisissa representaatioissa.

Kriittisen maantieteen näkökulmasta tilat (space) eivät ole vain sosiaalisen vuorovaikutuksen tuotoksia, vaan myös tämän sosiaalisuuden välineitä ja lähtökohtia

⁶⁰Nationalistit ja tasavaltalaiset asuvat samoilla asuinalueilla ja niillä esiintyvät muraalit ovat täten näiden molempien sisäkkäisten yhteisöjen kulttuurista omaisuutta, mutta muraalien tekijät sekä muraalien tematiikka heijastavat enemmän tasavaltalaisten poliittisiä tunteja. Ks. esimerkiksi: Perceptions. Cultures in Conflict 1996.

ja siten politiikan tekemisen taustoja ja vallan käytön välineitä. Todellisuuden määrittelyvalta ja siitä kamppailu ei siis poissulje tilojen määrittelyä.

Ihmisten luomat ja yllä pitämät maisemat (landscape) operoivat hyvin erilaisilla tilallisuuden (spatiality) asteikolla, eivätkä ne koskaan ole vain tapahtumapaikkoja, taustoja toiminnalle, vaan myös aktiivisen toiminnan kohteita. Tapa, jolla ihmiset ymmärtävät ja yhtyvät maailmaansa, riippuu ajasta ja paikasta sekä historiallisista olosuhteista. Täten maisemat ovat osa prosessia, jossa identiteettejä luodaan ja ylläpidetään.⁶¹

Aikaisempi visuaalisten representaatioiden tutkimus⁶² on keskittynyt pääosin Belfastin työväestön lähiöiden muraalien tutkimiseen ja todennut niiden funktiona olevan yhteisön reviirin merkitseminen, tärkeiden arvojen ylläpito sekä yhteisön muistitauluna toimiminen, minkä vuoksi muraaleja pidetään lähiöidensä poliittisina barometreinä. Tyytymättömyyden ja ylpeyden aiheet näkyvät seinillä. Muraaleja voidaan tutkia myös siitä näkökulmasta, millaisia aineksia ne antavat yhteisönsä jäsenien identifikaatioprosessiin. Jos Belfastin muraalien tematiikka ja symboliikka yleistetään käsittämään koko Pohjois-Irlannin alueen muraalit, väheksytään tilallisuuden kontekstia paikallistasolla.

Yhteisöjen muraalitaiteilijat uusivat muraaleja melko säännöllisesti maalaamalla vanhojen päälle, mistä johtuen asuinalueilta löytyy hyvin vähän kaksoiskappaleita muraaleista⁶³. Toisaalta niiden systemaattinen tallentaminen on ollut tästä syystä vaikeaa. Ulsterin yliopiston ylläpitämä CAIN-projekti (Conflict Archive on the Internet)⁶⁴ on kerännyt kuitenkin internetsivuilleen eri vuosikymmeniltä satunnaisia muraaleja, julisteita sekä lippuja, ja niiden aihepiirien sekä niissä esiintyvien symbolien on todettu toistuvan jopa vuosikymmenestä toiseen niin lojalistien kuin tasavaltalaisten visuaalisissa representaatioissa. CAIN-sivuston tarjoaman aineiston lisäksi olen

⁶¹Jukarainen 1998: "Missä on rauhan ja turvallisuuden tyyssija?", s. 72 - 73.

⁶²Ks. esimerkiksi Buckley ; Kenney 1993, Cecil 1993, Huttunen 1995, Jarman 1992, 1995, 1998 sekä Rolston 1987.

⁶³Jarman 1995: "Intersecting Belfast", s. 123.

⁶⁴<http://cain.ulst.ac.uk>

hyödyntänyt Belfastissa ja Londonderryssä muraaleista ottamiani valokuvia vuosilta 1997, 1998 ja 2000.

Yhteisöt eivät pyri visuaalisilla representaatioillaan vain reviirinsä merkitsemiseen, vaan niiden avulla korostetaan ja ylläpidetään tärkeitä arvoja omien keskuudessa. Tästä kertoo muraalien määrällinen keskittyminen yhteisön sydänmaille asuinalueiden reuna-alueita väheksyen. Muraalit kuovat uudenlaisen tilan määrittelemällä julkisen tilan uudelleen poliittisena paikkana, jolloin tämä voidaan katsoa kuuluvaksi yhteisölle.⁶⁵ Asukkaat ovat nimenneet katuja uudelleen iirin kielellä sekä ripustaneet iiriläisen tradition lippuja talojensa seinille, ja nuoret miehet ovat maalanneet saaren menneisyyden, politiikan, katolisen uskonnon ja iiriläisen mytologian neliliittoa juhlistavia muraaleja seinille.

Kaikki eivät kuitenkaan allekirjoita tarjottua versiota ympäröivästä maailmasta ja ennen kaikkea menneisyydestä, jonka kanssa visuaaliset representaatiot käyvät jatkuvaa vuoropuhelua. Esimerkiksi muraaleja sotketaan maalipommeilla ja graffiteilla. Usein asialla ovat poliisin, armeijan tai toisen yhteisön jäsenet, joista varsinkin nuoret miehet pitävät tällaisia retkiä rohkeuden osoituksena. Joidenkin yhteisön jäsenten mielestä juuri muraalit ovat ei-toivottavia, koska ne ovat läheisessä yhteydessä puolisoitilaallisiin ryhmittymiin ja heidän kulttuuriinsa. Muraalien pelätään myös houkuttelevan vastapuolen aseellisia ryhmittymiä yöllisiin iskuihin lähiohjelmaan. Näiden kriitikoiden määrää on vaikea arvioida, koska he ovat pysytelleet nimettöminä lehtien sivuilla. Toisaalta tästä syystä heidät on ollut helppo leimata vastapuolen harjoittamaksi propagandaksi. Muraalien yhteys aseelliseen toimintaan on kritiikin kohde, mutta myös syy pysyä hiljaa.⁶⁶

Yhteisöjen visuaaliset representaatiot ovat yhteisöjen lisäksi myös ulkopuolisten aktiivisessa käytössä. Ne ovat leimautuneet Pohjois-Irlannin "merkkituotteiksi", ja

⁶⁵Jarman 1998: "Painting Landscapes: The Place of Murals in the Symbolic Construction of Urban Space", s. 6 1990-luvun loppupuolelta lähtien - pääosin lojalistisia - muraaleita on alkanut ilmestyä myös Belfastin neutraaleille alueille, jotka aiemmin ovat olleet tällaisesta tilan nimeämisestä ja hallinnasta sivussa.

⁶⁶Jarman 1998, s. 12. Suurin osa kritiikistä on kohdistunut lojalistien muraaleihin, joiden tematiikka on usein sotilaallista ja aggressiivista. Virkavallan asenne muraaleita kohtaan on ollut suhteellisen suvaitsevainen, jos kohta joidenkin muraalien sijainnin ja sisällön sopivuudesta maalaajien on täytynyt neuvotella poliisien kanssa.

media sekä populaarikulttuuri - varsinkin filmenteollisuus - käyttävät niitä luomaan paikallisen kontekstin tarinoilleen Pohjois-Irlannista. Tällainen käyttö toimii toki vuorovaikutuksessa yhteisöjen kanssa, mistä osuvana esimerkkinä on Bill Clintonin Belfastin vierailu vuonna 1995. Tällöin tasavaltalaiset maalasivat pikaisesti muraalin Clintonin oletetulle vierailulle Länsi-Belfastissa saadakseen sen avulla hyvää mainosta kansainvälisessä mediassa.

Lisäksi yhteisöjen puoluetoimistot käyttävät visuaalisia representaatioita muun muassa lehdistötiedotteiden taustana; ne luovat paikallista kontekstia ja siten uskottavuutta niin omien kuin ulkopuolistenkin silmissä. Median osoittama kiinnostus ja huomio on vaikuttanut myös muraalien aiheisiin, sillä kun media käyttää niitä rauhan indikaattoreina, paikallisen poliittisen ilmaston mittareina, niin tematiikan tulee olla selkeää, helposti tulkittavissa olevaa meille ulkopuolisiilekin.⁶⁷

Vielä muutama sana työni rakenteesta. Luvussa 3 käyn läpi aseellisen toiminnan ja poliittisen dialogin välistä suhdetta tasavaltalaisliikkeessä kahden viime vuosikymmenen aikana sekä analysoin IRA:n esittämistä AP/RN-lehdessä vuosina 1996 - 1998. Luvun sisältö voidaan pelkistää pohdinnaksi liikkeen keinojen muutoksista, jolloin sekä poliittisen kentän tapahtumien että tasavaltalaisuusideologian läpikäyminen on olennaista. Nämä molemmat kontekstit ovat menneisyytensä tuotteita, mutta samalla myös niiden nykypäivästä käsin tapahtuvan tulkinnan muokkaajia.

Luvussa 4 siirryn pohtimaan Yhdistyneen Sosialistisen Irlannin roolia liikkeen päämääränä rauhanprosessissa. Tällöin analysoin tasavaltalaisten samaistumisprosessin aineksia ja niiden olemusta suhteessa luvun 3 johtopäätöksiin.

Viimeisessä käsittelyluvussa yhdistän liikkeen keinojen sekä poliittisen päämäärän analyysin tasavaltalaisten yhteisöidentiteetin olemuksen pohdintaan paikallisen ja alueellisen menneisyyden sekä politiikan puristuksissa. Luvut johdattelevat siis toiseen toiseensa, mutta ne ovat luettavissa myös itsenäisinä katsauksina pohjoisirlantilaiseen tasavaltalaisuuteen.

⁶⁷Jarman 1998, s. 7 - 8.

3 ASEELLINEN TOIMINTA JA POLIITTINEN DIALOGI 1980- JA 90-LUVUILLA

3.1 Tasavaltalaisliikkeen matka nälkälakkokampanjasta rauhanneuvotteluihin

Britannian ja Irlannin hallinnollinen, maiden välistä yhteistyötä suosiva politiikka Pohjois-Irlannin suhteen on ollut yhdistelmä konfliktinhallintaa ja ratkaisemisyrittäjiä. Katolisen yhteisön heikko edustus Pohjois-Irlannin hallinnossa ennen 1970-lukua oli sekä rakenteellisen syrjinnän että vaalijärjestelmän ontuvuuden tuotos. Olot eivät kuitenkaan vakiinnu vain hallintouudistuksilla. Valtion rakentamisen ohella (state-building) tarvitaan myös kansakunnan eheyttämistä (nation-building)⁶⁸, joka on ollut edellistä heikommassa kantimissa; yhteisöjen luottamus toisiinsa ja hallintoon on rakoillut pahasti kolmen viimeisen vuosikymmenen ajan, eikä vähiten aseellisen toiminnan arkielämää vinouttavan vaikutuksen vuoksi. Aseellinen toiminta on sekä yksi konfliktin syistä että sen seurauksista, mikä vaikeuttaa sen poistumista pohjoisirlantilaisien elämästä. Molempien yhteisöjen aseelliset ryhmittymät ovat jo instituutioitsekkin.

Puolisotilaallisten ryhmittymien toiminnan kiihtyessä 1970-luvun alussa Pohjois-Irlannin itsehallinto peruutettiin, ja alueen hallinto siirrettiin Westminsterin alaisuuteen. Samanaikaisesti unionistien ja lojalistien visuaaliset representaatiot lisääntyivät katukuvassa, ja nationalistien ja tasavaltalaisten kohdalla voidaan puhua näkyvästä iiriläisen kulttuuriperinnön elvyttämisestä. Ennen 1920-lukua koko saaren vähemmistöinä ollut unionistinen väestönosa koki valta-asemansa olevan uhattuna itsenäisen tasavallan läheisyyden ja siihen kulttuurisessa ja poliittisessa yhteydessä olevien nationalistien ja tasavaltalaisten vuoksi. Se pyrki suojelemaan hegemoniaansa allevii-vaamalla yhteisöidentiteettinsä brittiläisaineiksi visuaalisissa representaatioissaan, pääosin lipuissa ja muraaleissa, jotka nationalistisena lajityyppinä saapuivat toisen yhteisön asuinalueille näkyvämmiin vasta IRA-vankien nälkälakkokampanjan myötä.

⁶⁸O'Leary, Arthur 1990: "Northern Ireland as the Site of State- and Nation-Building Failures", s. 1 - 2.

Pohjois-Irlannin rooli Britannian sisäpolitiikassa oli ollut 1970-luvun alkuun asti sivuosassa, ja brittihallitusten julkilausuttu asenne on tähän päivään saakka ollut se, että vuoden 1921 sopimuksen yhteydessä luotu Pohjois-Irlanti pysyy sen alaisuudessa, kunnes alueen enemmistö toisin haluaa. Margaret Thatcherin hallinnon aikana poliisivoimien ja armeijan valtuuksia laajennettiin kansalaisoikeuksien kustannuksella valtiolliseen turvallisuuteen vedoten, ja vuonna 1976 puolisotilaallisten ryhmittymien samaisen kevään jälkeen tuomituilta jäseniltä evättiin erikoisvangin status⁶⁹. Valtiovalta halusi näin osoittaa ryhmittymien olevan vain rikollisjoukkioita saadakseen heidän passiivisenkin tukensa heikentymään. Ensisijaisesti toimet oli suunnattu tasavaltalaisryhmittymiä vastaan, mutta määräykset pätivät myös lojalistien kohdalla. Kiristyneen lainsäädännön myötä⁷⁰ IRA:n jäsenten pidätykset kasvoivat, ja uusi toimintastrategia oli järjestölle tarpeen.⁷¹

Vuoteen 1977 mennessä tasavaltalaisliikkeen päärintaman pohjoinen johto oli ymmärtänyt, että britit eivät olleet halukkaita poistumaan Pohjois-Irlannista IRA:n aseellisen toiminnan painostuksesta. Tehostaakseen toimintaansa brittiarmeijan tiedustelun paineessa⁷² järjestö otti käyttöönsä uuden strategian⁷³, jonka tärkeä osa oli uudelleenjärjestäytyminen. Vanha armeijamallinen jako korvattiin muutaman jäsenen yksiköillä, soluilla, mikä paransi IRA:n toimintaedellytyksiä; pidätetyt jäsenet eivät

⁶⁹Poliittisesti identifioidut vangit saivat sotavankien oikeudet *de facto* vuonna 1972, mutta eivät lainkirjaimen turvaamana. Tästä tasavaltalaisten suosima nimitys - POWs (Prisoners of War) - liikkeen vankilassa oleville jäsenille sai lisäpontta. Corcoran 1999: "Mapping carceral space. Territorialisation, resistance and control in Northern Ireland's women's prisons", s. 161 - 162.

⁷⁰Ks. Britannian sekä Irlannin tasavallan lainsäädännöstä Pohjois-Irlannin aseellisen toiminnan suhteen enemmän Hogan; Walker 1989.

⁷¹Bishop; Mallie 1997: *The Provisional IRA*, s. 338.

⁷²Thurlow 1994: *The Secret State. British Internal Security in the Twentieth Century*, s. 372 - 373. Samaisessa teoksessa on käsitelty myös lojalistien ja brittiarmeijan välistä yhteistyötä.

⁷³Nykyisen IRA:n alkuvuosien strategia oli ollut 1970-luvulla kolmivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa järjestö pyrki aseellisten yhteenottojen avulla lisäämään brittiarmeijan osallistumista konflikteihin. Tämä kasvatti todennäköisyyttä siviilien haavoittumiseen, ja tällöin brittiarmeija sai nationalistialueiden asukkaiden vihat päälleen IRA:n lisätessä kannatustaan ja rekrytointiaan. Tuolloisesta jäsenmäärästä on hyvin ristiriitaisia arvioita, joiden keskiarvo liikkuu tuhannen tietämillä. Tämän valmisteluvaiheen ohessa järjestö ryhtyi varsinaiseen hyökkäykseen ensisijaisena tavoitteenaan tuhota unionistijohtoinen parlamentti, jotta Britannia ottaisi täyden vastuun Pohjois-Irlannin hallinnosta. Tämä toimintavaihe sisälsi laajan pommikampanjan taloudellisten tuhojen maksimoimiseksi. IRA halusi taistella suoraan Britanniaa eikä unionisteja vastaan. Kolmannessa vaiheessa Britannia vetäytyisi Pohjois-Irlannista sotaväsymyksen ja sinne jäämisen kalleuden vuoksi. Smith 1996: *Fighting for Ireland? The Military Strategy of Irish Republican Movement*, s. 96.

pystyneet kuulusteluissa edes niin halutessaan ilmiantamaan kuin oman solunsa jäsenet, jolloin muut anonyymit yksiköt pystyivät edelleen toimimaan häiriöttä.⁷⁴

Suurin muutos strategiassa oli panostaminen kansainvälisen huomion kiinnittämiseen ja myönteisen julkisuuskuvan luomiseen, mikä oli poliittisen siiven tehtävä. Vankien kohtelu tuotiin julkisuuteen, ja vastalauseena erikoisstatuksen poistamiselle tasavaltalaisvangit aloittivat lakana- ja sittemmin peseytymättömyysprotestin, jotka kestivät viitisen vuotta - eivät tosin yhtäjaksoisesti⁷⁵. He kieltäytyivät pukeutumasta vangin vaatteisiin, samalla kun SF keräsi toiminnalle runsaasti julkisuutta, ja IRA aloitti vankiloiden työntekijöiden murhaukset. Vankien ja vartijoiden välit tulehtuivat pahasti kulminoituen väkivaltaisiin yhteenottoihin.⁷⁶

Se, että aseellisten ryhmittymien jäsenille oli aiemmin suotu poliittisen vangin oikeuksia antoi lisäpontta liikkeen pyrkimyksille, sillä tällöin Britannia oli tasavaltalaisten näkökulmasta tunnustanut sen ja IRA:n välisen suhteen sodaksi. Käytännössä kyseisen kategorian vangeilla oli enemmän henkilökohtaisia vapauksia vankilassa kuin muilla kanssaoilijoilla. Heidän ei muun muassa tarvinnut pukeutua vangin univormuun.⁷⁷

Valtiovalta ei tehnyt tasavaltalaisvangeille myönnytyksiä, minkä vuoksi osa näistä aloitti nälkälakon vuonna 1980. Erikoisvangin status oli myös alunperin saavutettu yhden vangin nälkälakon avulla, joten edellisen vuosikymmenen alussa onnistunutta painostuskeinoa yritettiin ymmärrettävästi hyödyntää uudelleen. Brittihallinnon johto ja sen linja oli kuitenkin vaihtunut. Lakko lopetettiin yhden vangeista ollessa lähellä kuolemaa ja Pohjois-Irlannin ministerin luvatussa tulla puolitiehen vastaan. Vangit eivät kuitenkaan olleet tyytyväisiä tilanteen hitaaseen etenemiseen, ja uusi nälkälakko

⁷⁴Bishop; Mallie 1997, s. 322.

⁷⁵Vangit alistettiin satunnaisin väliajoin pakkotoimin toteutettuun peseytymiseen. Päätös protestien ja sittemmin nälkälakkojen aloittamisesta tuli vankien itsensä taholta, ja siihen osallistui IRA:n ohella myös muiden tasavaltalaisryhmittymien vankeja. Ks. ajanjaksosta vankien näkökulmasta Feldman 1991.

⁷⁶Kesään 1978 mennessä vajaat 300 tasavaltalaisvankia oli liittynyt peseytymättömyysprotestiin. Joukossa oli myös naisvankeja. Bishop; Mallie 1997, s. 338, 350 - 356.

⁷⁷Ibid, s. 338 - 339. Vankiloita on pidetty tasavaltalaisliikkeessä jonkinlaisena tasavaltalaisyliopistoina ja tutkimuskeskuksina, joissa vangit ovat harjoittaneet historian, iirin kielen ja aseellisen toiminnan strategian opiskelua keskenään. Vankila-aika on muodostunut liikkeen kannalta vankiksi sosiaalistavalta ja yhtenäistävältä vaikutukseltaan useimman IRA:n jäsenen joutuessa siellä jossain vaiheessa "uraansa" olemaan. Ibid, s. 346.

aloitettiin maaliskuussa 1981 - päivälleen viisi vuotta erikoisstatuksen poistamisen jälkeen. Brittihallinnon painostamiseksi nälkälakkoilijoita asetettiin ehdolle Westminsterin sekä Irlannin parlamenttivaaleihin: liike halusi osoittaa vankien saaman vahvan tuen nationalisti- ja tasavaltalaisyhteisöltä sekä saada kansainvälistä huomiota. Ensimmäisenä nälkälakkoon mennyt Bobby Sands ehti tulla valituksi Westminsteriin, ennen kuin parlamentti muutti lakia tältä osin⁷⁸. Myös Dáiliin valittiin yksi SF:n jäsenistä yhdeksän muun nälkälakkoilijan kerätessä yhteensä noin 40 000 ääntä. Tradition mukaisesti nämä uudet edustajat kieltäytyivät ottamasta paikkojaan vastaan. Kaksi päivää lakon päättymisestä vangit saivat jälleen oikeuden pitää omia vaatteitaan.⁷⁹

Tasavaltalaisvankien nälkälakko oli vedenjakaja monessa suhteessa. Irlannin saaren nationalistit näkivät sen olevan jatkoa ikivanhalle asetelmalle, jossa alistettu Irlanti puolustaa oikeuksiaan valloittajaa eli Englantia vastaan.⁸⁰ Tuoreessa kansallisessa muistissa oli 1840-luvun suuri nälänhätä, jossa Britannian avustustoimet olivat olleet varsin vähäisiä. Lisäksi paastoaminen hengiltä vihollisen moraaliseksi voittamiseksi ja oikeuden saamiseksi oli ikivanha kelttiläisen vastarinnan muoto, joka mainitaan varhaisimmissa mytologioissa ja lakikokoelmissa.⁸¹ Vankien kampanjalle oli siis löydettävissä temaattinen veriuhrien jatkumo kauas menneisyyteen saakka, ja mikä tärkeintä, myös yleisesti tunnustetumpi yhteys tasavaltalaisliikkeen aseellisen toiminnan historian viimeisimpään suureen marttyyrikuolemaan, itsenäisyysotaa edeltäneeseen Dublinin Pääsiäiskapinaan (1916), jossa kourallinen saaren itsenäisyyttä tavoittelevia miehiä ja naisia oli asettunut määrällisesti epätoivoiseen vastarintaan brittihallintoa vastaan. Itsensäuhraamisetosta vahvisti myös itse kapinan uskonnollinen ajankohta; messianistinen uhrautuminen muiden puolesta oli yksittäisen saaren menneisyyttä universaalimpaa, mutta ensisijaisesti nälkälakkokampanjassa Pohjois-Irlannin tapahtumat sidottiin vahvasti osaksi Irlannin kärsimysten historiaa.

⁷⁸“Sands’ Billin” nimellä tunnetuksi tullut laki esti tuomittuja rikollisia asettumasta ehdolle Westminsterin parlamenttivaaleissa. Adams 1995: *Free Ireland: Towards a Lasting Peace*, s. 85.

⁷⁹Bishop; Mallie 1997, s. 359 - 375.

⁸⁰Feldman 1991: *Formations of Violence. The Narrative of the Body and Political Terror in Northern Ireland*, s. 220 - 221.

⁸¹Huttunen 1995, s. 49.

Tuki tasavaltalaisvangeille ja heidän ohessa itse liikkeelle kumpusi irlantilaisten kollektiivisen muistin sosiaalistamisaineksista eikä niinkään halusta tukea IRA:ta tai SF:ä sinänsä, vaikka tasavaltalaisliike halusikin tuen niin esittää.⁸² Käyttämällä iirinkielistä versiota nimestään (Oglaigh na hEireann, Irlannin sotilaat) IRA on esittäytynyt naispuolisen Irlannin suojelijana ja samalla pyrkinyt kollektivoimaan niitä kärsimyksiä, joista se katsoo toimintansa oikeutuksen kumpuavan. Näin oli myös nälkälakossa olevien vankien kohdalla. Liike rakensi heille julkisuuskuvaava aseellisen strategian kehystämänä. Vangit uhrautuivat kansakunnan paremman tulevaisuuden vuoksi, eivät vain saadakseen erikoisstatuksensa takaisin. Median kautta levinneet kuvat pitkähiuksisista ja -partaisista vangeista kääriytyneinä lakanoihin löysivät vertauskuvansa Raamatusta. Teologinen kuvakieli oli vahvasti läsnä myös kampanjan myötä Länsi-Belfastin talojen seinille maalatuissa muraaleissa⁸³.

Katolinen kirkko osallistui aktiivisesti kampanjan kulkuun yrittäen lopettaa sen toimimalla välittäjänä viranomaisten ja tasavaltalaisten kesellä. Vaikka tasavaltalaisliike oli ja on myös sittemmin pyrkinyt varsin sekulaariseen esiintymiseen, on liikkeen johto ottanut kirkon vaikutusvallan huomioon muun muassa lausunnoissaan sosialismistaan. Tähän on vaikuttanut kirkon vahva asema Irlannissa.⁸⁴ Katolisuus on eittämättä olennainen osa yhteisön jäsenten identiteettiä Pohjois-Irlannissakin. Toisaalta voidaan olettaa tasavaltalaisliikkeen pyrkineen retorisella sekularismillaan murtamaan kirkon valta-asemaa omilla kannatusalueillaan jo senkin vuoksi, ettei kirkko tunnetusti

⁸²Bishop; Mallie 1997, s. 370 - 371.

⁸³Roiston 1987: "Politics, Painting and Popular Culture: The Political Wall Murals of Northern Ireland", s. 18. Kuvakielen käsitteestä ks. Huttunen 1995. Pohjois-Irlannin ensimmäinen muraali ilmestyi Itä-Belfastiin 1900-luvun alussa, kun John McClean maalasi kuningas Vilhelm Oranialaisen kuvan - ilmeisesti Irlannin itsehallintokiistan myötä. Seuraavan kerran rojalistiset muraalit ilmestyivät unionistilähiöihin saaren jaon (1921) jälkeen, ja niiden maalaamista pidettiin kansalaisvelvollisuutena ja -oikeutena. Tätä ei tosin sallittu nationalisteille, joiden visuaaliset representaatiot olivat marginaaliasemassa ja joita ei juurikaan esitelty julkisesti. Vuonna 1954 voimaan tullut laki jopa julisti Irlannin lipun julkisen esittämisen laittomaksi Pohjois-Irlannissa. 1970-luvun lopulla Belfastin kaupunginvaltuusto palkkasi nuoria taidealan opiskelijoita piristämään työväestön harmaita asuinalueita epäpoliittisilla muraaleilla. Projekti loppui rahoituksen huetessa, mutta Bobby Sandsin kuoltua tasavaltalaisnuoret seurasivat unionistien ja taideopiskelijoiden aiempaa esimerkkiä ja alkoivat hyödyntää asuinalueidensa seiniä poliittisina puhekanavina. Nationalistien ja tasavaltalaisten uusi, vuosittain pidettävä Länsi-Belfastin Festivaali rohkaisi muraalien maalaamista palkitsemalla parhaita töitä. Myöhemmin tämä iiriläistä kulttuuria juhlistava festivaali alkoi myös rahoittaa niiden maalaamista ja muraalien maalaus levisi Belfastin ulkopuolellekin. Ibid, s. 7 - 9, 27; Jarman 1992: "Troubled Images: The Iconography of Loyalism", s. 149, 155.

⁸⁴Bishop; Mallie 1997, s. 355.

ole hyväksynyt IRA:n aseellista toimintaa. Länsi-Belfastin tasavaltalaisyhteisön ulospäin näkyvin, Falls roadin aloittava murali⁸⁵ kuvaa neitsyt Mariaa Jeesus-lapsi sylissään muodostaen räikeän kontrastin viereisen poliisiaseman tai armeijan tukikohdan sulkeutuneisuudelle sekä läheisen lojalistialueen sotilaallisille seinämaalauksille.

SF:n ja IRA:n toimintastrategia koki myös voimakkaan muutoksen nälkälakkokampanjan myötä. Puhtaasta aseellisesta toiminnasta siirryttiin kaksinaiseen strategiaan (armalite and the ballot box), jossa SF keskittyi poliittisen koneiston vahvistamiseen järjestämällä ruohonjuuritason yhteisötoimintaa ja IRA taas aseelliseen brittihallinnon painostamiseen. Lyhytkestoisena tavoitteena oli nolata Britannia kotimaisella ja kansainvälisellä rintamalla sekä tehdä Pohjois-Irlannin miehitys sille liian kalliiksi.⁸⁶ Strategian muutos ei tapahtunut kuitenkaan suoraviivaisesti vaalivoittojen

jälkihuumassa, vaan vaati kiihkeän keskustelun liikkeen sisällä.

1970-luvun aikana IRA:n pohjoisirlantilaiset jäsenet olivat alkaneet etääntyä Dublinista käsin komentavasta johdosta Martin McGuinnessin ja Gerry Adamsin noustessa Londonderryn ja Belfastin hierarkiassa ylöspäin - jälkimmäinen aina SF:n puheenjohtajaksi saakka vuonna 1983. Adams osoitti jo tällöin merkkejä halustaan viedä liikettä enemmän poliittista kampanjointia kohden, vaikka ei millään tavoin osoittanutkaan kritisoivansa aseellisen siiven tarpeellisuutta. Hänen myöhempi uransa puolueen puheenjohtajana on perustunut kyvyille tasapainoilla tasavaltalaistraditioiden kunnioittamisen ja uudistamisen välillä.⁸⁷

⁸⁵En onnistunut selvittämään tämän muralin tarkkaa syntymävuotta - ilmeisesti se on 1980-luvulta kuitenkin. Vaikka seinämaalauksen synty- ja myöhemmät käyttökontekstit sosiaalisen tilan politisoimisen näkökulmasta ovat usein hyvin erilaisia, kertoo muralin säilyttäminen ja kunnossapitäminen vuodesta toiseen sen tärkeydestä, samoin kuin se, ettei sen näkyvästä paikasta ole kilpailleet esimerkiksi aseellista toimintaa juhlistavat muralit. Ottamani kuva vuodelta 1998.

⁸⁶Hannigan 1985: "The Armalite and the Ballot Box: Dilemmas of Strategy and Ideology in the Provisional IRA", s. 84 - 85, 87.

⁸⁷Bishop; Mailie 1997, s. 310 - 318.

Pohjoisirlantilaiset jäsenet kokivat Dublinin johdon olevan kovin epäpätevä puhumaan heidän puolestaan. Liikkeen sisäiset rajalinjat selkeentyivät entisestään nälkälakkokampanjan myötä, samalla kun SF:n asema vahvistui aseellisen siiven johdon silmissä. Epäusko IRA:n mahdollisuuksista vapauttaa Pohjois-Irlanti brittiläislinnon alaisuudesta valtasi alaa varsinkin nuorempien ja pragmaattisempien jäsenten parissa.⁸⁸ Vuoden 1981 vaalituloksen tuoman laajan juikisuuden ja liikkeen sisäisten keskustelujen myötä SF päätti osallistua vaaleihin nälkälakon jälkeinkin. He kuitenkin pidättyivät ottamasta vastaan voitettuja paikkoja osoittaakseen näin sen, että sillä oli yhteisönsä tuki takanaan ja ettei se tunnusta Britannian ja Pohjois-Irlannin välistä yhteyttä. Samalla liikkeen aseellinen siipi piti ja tuli pitämään vaalivoittoja⁸⁹ aseellisen toimintansa oikeuttajana.⁹⁰ IRA:n aseellinen toiminta väheni Pohjois-Irlannissa SF:n poliittisen kampanjoinnin hyväksi ja siirtyi kasvavissa määrin pommikampanjoina Lontooseen ja muihin Britannian suuriin kaupunkeihin⁹¹.

Varsinaisen poliittisen taktikoinnin ohella nälkälakkokampanjan merkitys on sen Pohjois-Irlannin tasavaltalaisyhteisöön jättämässä arvissa. Lakko vahvisti yhteisön jäsenten keskinäistä solidaarisuutta. Kampanjasta rakentui yhteinen kärsimystarina ja voimannäyttö, joka tuli vuosien myötä sivuuttamaan näkyvyydessään Pääsiäiskapinan. Tämä vahvisti tasavaltalaisliikkeen pohjoisirlantilaisten erillisyyttä tasavaltaan nähden. Vahvan suullisen kertomaperinteen⁹² ohella erityisesti Länsi-Belfastin talonseinien muraaleista monet muistuttavat edelleenkin vuoden 1981 marttyyreista. Kuolleiden ei anneta unohtua hautausmaiden perukoille, missä heitä toki myös muistetaan.⁹³

⁸⁸Bishop; Mallie 1997, s. 329 - 330.

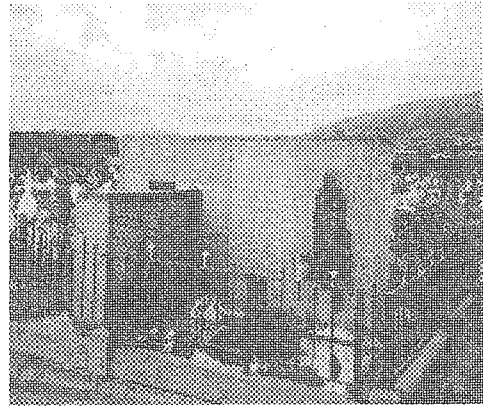
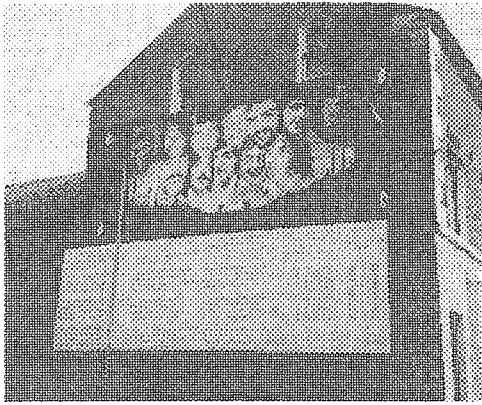
⁸⁹Ks. liite 4.

⁹⁰Hannigan 1985, s. 86.

⁹¹O'Duffy 1996: "The Price of Containment: Deaths and Debate on Northern Ireland in the House of Commons, 1968 - 94", s. 119.

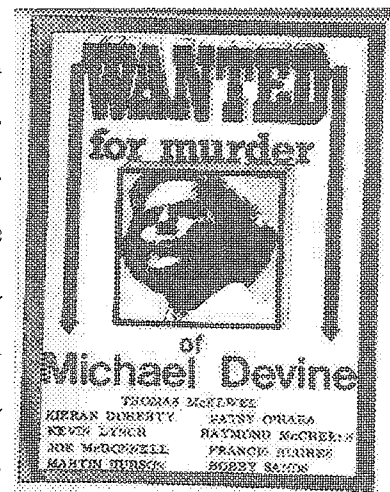
⁹²Suullinen kertomisperinne sisältää erityisesti balladeja milteipä jokaisesta saaren menneisyyden kapinasta ja niissä kuolleista liikkeen sankareista. Yhteisö muistaa monien marttyyriensa kuolinpäiviä vuosittain erilaisin juhlin. Ks. aiheesta enemmän Glassie 1995.

⁹³Ensimmäinen kuva otettu elokuussa 2000 Länsi-Belfastin pääkadun Falls roadin varrelta ja toinen tammikuussa 1999 Milltownin hautausmaalta, joka sijaitsee myös Länsi-Belfastissa. Tasavaltalaishautamerkit aitauksen sisällä muistavat liikkeen jäseniä vuoden 1798 kapinasta saakka.

Lisäksi yhteisön tuntema vihamielisyys ja epäluulo brittihallintoa kohtaan sai nälkälakosta uutta vettä myllyynsä kulminoituen erityisesti Thatcherin persoonaan ja hänen esittämäänsä taipumattomuuteen:⁹⁴

Tasavaltalaisliikkeen kertomisperinteessä kaikki menneisyyden tapahtumat esitetään lineaarisena jatkumona kohti saaren yhdistymistä⁹⁵, kuten tasavaltalaisten iskulause “Tíocfaidh ar lá - Meidän päivämme koittaa” tiivistää. Yhteisön kokemat menetykset ja kärsimykset on juonellistettu kivuliaaksi matkaksi kohti voittoa, miillä ylläpidetään sosiaalista yhtenäisyyttä sekä toivoa paremmasta tulevaisuudesta; kärsimyksellä on oltava jokin tarkoitus. Varsinkin aseellisen siiven jäsenet saivat kuolleista vangeista esikuvia oman moraalisen sitoutuneisuutensa pönkittämiseksi - kymmenen miestä ei ollut saanut kuolla turhaan. Niin nälkälakossa kuin aiemmissa kapinoissakin kuolleista on tehty idealisoituja marttyyreja⁹⁶, joiden veren vuodattamisen vuoksi jo pelkästään pitää jatkaa taistelua. Kompromissien teko vihollisen kanssa häpäisisi heidän muistoaan, eivätkä myönnytykset muiden osapuolten taholta voi kompensoida liikkeen aikaisempia uhrauksia ja kärsimyksiä, minkä vuoksi Yhdistynyttä Irlantia vähäisempi visio tulevaisuudesta ei ole tyydyttänyt yhteisön dogmaattisimpia jäseniä.

⁹⁴<http://cain.ulst.ac.uk/images/posters/hstrike/poster52s.jpg>

⁹⁵Smith 1996, s. 227.

⁹⁶Ó hÓgáin 1985: The Hero in Irish Folk History, s. 194.

Tasavaltalaisideologian perustana oleva käsitys siitä, että Britannialla ei ole moraalista oikeutta hallita mitään osaa Irlannin saaresta, pohjaa sekin saaren menneisyyteen. Tämä moraalinen historiakäsitys nojaa kahteen erilaiseen versioon menneestä, jotka ovat valikoivassa vuorovaikutuksessa keskenään. Tasavaltalaiset erottavat toisistaan heidän ja muiden osapuolten toiminnan menneisyydessä. Heidän mukaansa Englannin ja sittemmin Britannian Irlantia kohtaan tekemät vääryydet oikeuttavat irlantilaisten muussa tilanteessa kenties moraalittomat toimet saaren yhdistämiseksi⁹⁷. Pahan on saatava palkkansa. Irlantilaisten toiminta on tasavaltalaisten mielestä ollut enemmänkin reagoivaa kuin provosoivaa aikojen alusta alkaen, ja heidän historiansa on siten moraalisesti kunniakas.

Aseellisen toiminnan kohdalla valikoiva painotus ilmenee siinä, että menneisyyden epäonnistuneiden kapinoiden nähdään kuitenkin vieneen kansaa veriuhrien avulla lähemmäksi itsenäisyyttä kuin poliittisen kampanjoinnin, joka helposti näyttäytyy yhteisön jäsenille sietämättömien kompromissien tekona. Tästä esimerkkinä 1800-luvun lopun itsehallintoliikkeen väheksyminen suhteessa Pääsiäiskapinaan lineaarisella jatkumolla kohti Irlannin itsenäistymistä.⁹⁸ Tätä taustaa vasten on ymmärrettävää, ettei SF:n aseman vahvistuminen IRA:n varjosta ja varsinkin puolueen myöhempi siirtyminen poliittiselle kentälle ollut liikkeelle helppo ratkaisu. Kyseessä oli käytännössä myös liikkeen taloudellisten resurssien uudelleenjako - aikaisemmin oli panostettu lähinnä vain IRA:n aseistukseen. Itse politikoimisen kannaltakin yhteisö on yritettävä pitää mahdollisimman yhtenäisenä ja laajana, jotta sen voimat eivät hukkuisi keskinäisiin riitoihin ja siten aina vain pienempiin alajärjestöihin. Pienen ääni ei kauas kannaa.

Tasavaltalaiset käyttävät menneisyyttä valikoivasti, rakentaen juonellista eheyttä oikeuttamaan liikkeen nykyinen olemassaolo ja politiikka. Jatkuvuus osoitetaan yhdistämällä nykyinen taistelu ensisijaisesti vuoden 1798 ja sitä seuranneisiin kapinoihin, mutta taustalla helkkyy myös yhteisön alkukoti: kelttiläinen, kulttuurisesti rikas onnea ennen englantilaisten saapumista. Menneisyyden esittäminen nojaa voimakkaasti

⁹⁷Buckley; Kenney 1995: *Negotiating Identity: Rhetoric, Metaphor, and Social Drama in Northern Ireland*, s. 44 - 45.

⁹⁸Smith 1996, s. 15.

ikuiseen taisteluun ympyrän sulkemiseksi - saaren yhdistämiseksi uudeksi, iiriläiseen traditioon nojaavaksi onnelaksi.⁹⁹

Nationalistit ja tasavaltalaiset näkevät Britannian syyllisenä saaren jakoon ja sitä edeltäneeseen vuosisatojen mittaiseen alistamiseen ja sortoon, mutta protestanttista uskontoa tunnustava, useimmiten unionistinen, väestönosa ei ole heidän julkilausuttu vihollisensa. Tasavaltalaiset ajattelevat, että heidät voitaneen vakuuttaa ajan myötä saaren yhdistämisen eduista. Tärkeintä on ensin saada brittihallinto poistumaan Pohjois-Irlannista. Visuaalisissa representaatioissakaan ei ole viljelty protestanttiseen yhteisöön kohdistuvia kielteisiä viitteitä saaren menneisyydestä, politiikasta, mytologiasta tai katolisesta uskonnosta käsin. Oranialaisveljeskuntaa ja sen läheistä yhteyttä Pohjois-Irlannin poliisivoimiin kielteisesti representoivat symbolit yhdistetään unionistien sijaan lojalisteihin, jotka ovat aseellisen toimintansa vuoksi oikeutetusti vihollisia. Unionistit esitetään brittihallinnon sätkynukkeina, jotka vastustavat saaren yhdistämistä vain, koska pelkäävät joutuvansa kostoksi toisen luokan kansalaisiksi.¹⁰⁰ Tällaisen mielikuvan ruokkiminen palvelee tasavaltalaisliikkeen halua esittää konfliktin perimmäisenä syynä alueen Britannian alaisuudessa oleminen ja saada protestanttinen yhteisö vieraantumaan tämän yhteydestä väärään valtioon.

1970-luvun kriminalisointipolitiikkansa epäonnistuttua Britannia alkoi siirtyä voimallisemmin kohti anglo-irlantilaista yhteistyötä Pohjois-Irlannin konfliktin ratkaisemiseksi. Irlannin ja Britannian suhteet olivat viilentyneet vankilatapahtumien aikana, mutta Irlannin tasavallassa tapahtuneen hallitusvaihdon myötä ministeritason yhteistyö alkoi maiden välillä jo vuoden 1981 syksyllä. Myös nationalistien yhteistointi virkistyi; sekä Irlannin pääpuolueet että SDLP kokoontuivat keväällä 1983 pohtimaan erilaisia vaihtoehtoja Pohjois-Irlannin aseman ratkaisemiseksi (New Ireland Forum). SF jätettiin foorumin ulkopuolelle, koska se kieltäytyi tuomitsemasta IRA:n aseellista toimintaa. Nationalistipuolueet pohtivat kokoontumisissaan SF:n lisääntyneen kannatuksen koko Irlannin saarelle muodostamaa uhkaa ja erityisesti sitä mahdollisuutta, että IRA:n toiminta laajenisi entisestään, jos SF onnistuisi ohittamaan maltilli-

⁹⁹Ks. esimerkiksi McLaughlin 1998.

¹⁰⁰Thomas 1997: "Myth and Reality of Unionist Fears". AP/RN 13.5. 1993.

semman SDLP:n vaalisuosiossa. Tämän vuoksi osallistujapuolueet antoivat tuomitsevia lausuntoja tasavaltalaisliikkeestä.¹⁰¹

Saaren koillisosan militantti nationalismi herätti Irlannissa sekavia tunteita SF:n ja IRA:n strategian ollessa se samainen, jolla maa itse oli hankkinut vapaavaltion statuksen vuosisadan alkupuolella ennen lopullista itsenäistymistään. Samalla Irlanti toimi takamaana, jota ilman IRA ei olisi pystynyt toimimaan; ase- ja räjähdysainekätköt rajan eteläpuolen tuntumassa pysyivät brittiarmeijan ulottumattomissa. Tämä seikka teki IRA:n varovaiseksi Irlannin lausuntojen suhteen, ja järjestö pyrki säilyttämään aseellisen toimintansa Pohjois-Irlannin rajojen sisällä eikä ryhtynyt sotimaan kahdella rintamalla, vaikka toikin selkeästi julki, ettei yksikään saaren jaon jälkeinen Irlannin hallitus edustanut sille laillista valtaa.¹⁰²

Britannia hyökkäsi suoralta kädeltä nationalistien foorumin kaavailut Pohjois-Irlannin tulevaisuudesta nähden ne sen valtiollisen riippumattomuuden rajoittamisena¹⁰³. Vuotta myöhemmin hallitukset solmivat kompromissisopimuksen, jossa ne toivat julki kaksi seikkaa: Irlanti saisi osallistua Pohjois-Irlantia koskevaan päätöksentekoon, ja vain alueen enemmistö voisi päättää alueen statuksen muuttamisesta (Anglo-Irish Agreement). Sopimus oli solmittu keskustelematta unionistien kanssa, mikä oli saanut heidät epäluuloiseksi neuvottelujen aikana, eikä sopimuksen lopullinen sisältökään Dublinin roolin vahvistamisesta saanut heiltä aplodeja. Unionistipoliitikot alkoivat boikotoida hallinnollisia tapaamisia, ja lojalistien aseellinen toiminta kiihtyi.¹⁰⁴

Tasavaltalaisliikekään ei ollut tyytyväinen sopimuksen sisältöön. Lontoon lähentymisyrietykset nähtiin liikkeen taholta yrityksenä saada Dublin myöntymään Britannian turvallisuuspolitiikan ja -yhteistyön linjoille IRA:n tuhoamiseksi. Unionistien ajamissa täytevaaleissa SF pyrki yhteistyöhön SDLP:n kanssa. Nationalistipuolue torjui tämän, ja itse vaaleissa SF:n kannatusluvut tippuivat entisestään.¹⁰⁵ Nationalistiyhteisö oli toiveikas tuoreen sopimuksen suhteen ja tuki SDLP:tä, joka oli muuttanut

¹⁰¹Bishop; Mallie 1997, s. 431 - 432.

¹⁰²Ibid, s. 433.

¹⁰³Raportissa käytiin läpi mahdollisuuksia yhdistää Pohjois-Irlanti tasavaltaan tai muodostaa niiden välille valtioliitto. Kolmas vaihtoehto oli Lontoon ja Dublinin yhteishallinto alueella. New Ireland Forum Report 2.5. 1984, passim.

¹⁰⁴Bishop; Mallie 1997, s. 439.

¹⁰⁵Ibid, s. 441.

linjaustaan Britannian roolista konfliktissa nähden maan nyt olevan halukas poistumaan Pohjois-Irlannista alueen enemmistön tuella.¹⁰⁶

SF:n kannatus ei noussut Irlannissa 1980-luvun alkupuolella muutamaa prosenttia korkeammalle. Irlannin valtapuolue FF edusti niitä perustasavaltalaisia arvoja - ilman aseellista toimintaa - joilla SF yritti markkinoida itseään tuolloin. SF:ltä puuttui Irlannin puolella myös poliittiseen kampanjointiin tarvittava koneisto sekä vahvat persoonallisuudet vaalien ääniharavoiksi. Sekään ei edesauttanut liikkeen heikkoa menestystä, että Irlannin valtiovalta rajoitti tehokkaasti tasavaltalaisliikkeen edustajien saamaa julkisuutta sensuuriasetuksen turvin.¹⁰⁷ SF pyrki vetoamaan Irlannin kaupunkien työväenluokkaan ja erityisesti nuorempiin sukupolviin voimistamalla puolueen sosialistista retoriikkaa, ja Adams aloitti liikkeen sisällä keskustelut Dáilin edustajapaikkojen vastaanottamisesta.¹⁰⁸

Edustajapaikkojen vastaanottamisesta kieltäytyminen oli tasavaltalaisideologian perusoppeja; SF:n edustajat eivät voisi tunnustaa Westminsterin saati sitten Dáilin hallinnollisia instituutioita laillisiksi ja moraalisesti oikeutetuiksi ja samalla esittää itsensä olevan vuoden 1918 Dáilin perillisiä, jotka kieltäytyvät hyväksymästä saaren jakoa. Vuoden 1986 puoluekokouksessa IRA:n tuki takasi puoluejohdolle koskemattomuuden niitä syytöksiä vastaan, joiden mukaan se oli luopumassa aseellisen toiminnan tukemisesta. Aseellisen toiminnan olemassaolo sekin nojasi edelleen tasavaltalaisliikkeen perusoppeihin. Kokouksessa järjestetyssä äänestyksessä vankka enemmistö äänesti edustajapaikkojen vastaanottamisen puolesta tulevaisuudessa. Tämän päätöksen myötä viimeisetkin Irlannin puolelta käsin vaikuttaneet jäsenet irtaantuivat liikkeestä ja muodostivat puolueen nimeltä Republican Sinn Féin (RSF), joka edelleenkin osallistui saaren vaaleihin, mutta ei hallinnollisissa instituutioissa työskenteelyyn.¹⁰⁹ Näin SF alkoi voimallisesti laajentaa Irlannin kampanjaansa.

¹⁰⁶Hennessey 1997: A History of Northern Ireland 1920 - 1996, s. 264.

¹⁰⁷Bishop; Mallie 1997, s. 442.

¹⁰⁸Ibid, s. 443. Ks. enemmän tasavaltalaisten sosialistisesta aineksesta Walsh 1994.

¹⁰⁹Bishop; Mallie 1997, s. 447 - 448. Ks. liite 5 tasavaltalaisliikkeen jakautumisista. Liikkeen hajautumisen yhteydessä vuonna 1970 syntynyt Official Sinn Féin oli halunnut siirtyä poliittiselle kentälle ja enemmän pois päin aseellisesta toiminnasta. 1970-80-luvun aikana tästä rintamasta versosi uusia aseellisia ryhmittymiä, jotka esiintyivät rinnakkain Adamsin johtaman (aiemmin Provisional) SF:n ja IRA:n yhteenliittymän kanssa.

Asuinalueiden visuaalisten representaatioiden menneisyyteen nivoutuva tematiikka ei näyttänyt yhteisön silloista sisäistä kilpailua¹¹⁰. Sekä julkilausuttu yhteinen vihollinen että päämäärä loivat tarpeeksi vahvan yhteyden kilpailevien ryhmittymien välille. Yhteisten nimittäjien perustuksellisuus auttoi eri ryhmittymiä; tasavaltalaisliike oli kattokäsite, johon viittaamalla voitiin esittää oman ryhmittymän taakse todellisuutta laajempi tukijoukko. 1970-luvun alkupuolen veriset yhteenotot liikkeen sisällä eivät toistuneet tämän tuoreimman jakautumisen yhteydessä. SF:n ja RSF:n keskinäinen kilpailu tapahtui vaalikampanjoissa ja -uurnilla. Todellista haastajaa SF:n johtoasemalle ei 1980-luvun tasavaltalaisliikkeestä löytynyt.

Pohjois-Irlannin sisällä tapahtuneeseen vaalimenestyksen heikentymiseen SF:n puoluejohto vastasi aloittamalla keskinäiset neuvottelut nationalistipuolueen SDLP:n kanssa vuonna 1988. Neuvotteluiden tarkoituksena oli hahmotella yhteistyömahdollisuutta näiden puolueiden välille. SF:n näkökulmasta Britannia ei ollut neutraali osapuoli konfliktissa, vaan oli pakotettava aseellisenkin toiminnan avulla poistumaan Irlannin saarelta. Tätä käsitystä SDLP ei taas tukenut, vaan esitti 1985 sopimuksen perusteella, että Pohjois-Irlanti on Britannian alaisuudessa vain alueen enemmistön näin halutessa ja että molemmille puolueille olisi hyötyä laajan, saaren yhdistymistä ajavan rintaman muodostamisesta. Kysymys IRA:n aseellisesta toiminnasta esti strategisen yhteistoiminnan puolueiden välillä, mutta kanava dialogille oli avattu.¹¹¹

Alueen rauhanneuvotteluprosessin katsotaan alkaneen Britannian Pohjois-Irlannin ministerin Brooken ja sittemmin Mayhew'n johdolla kulkeneista neuvotteluista vuosina 1991 - 1992 (the Brooke/Mayhew talks). Britannian ja Irlannin hallitusten edustajien ohella neuvotteluihin osallistuivat Pohjois-Irlannin puolueista kaksi suurinta unionistipuoluetta Ulster Unionist Party (UUP) ja Democratic Ulster Party (DUP), Allianssipuolue sekä SDLP. Ensimmäistä kertaa nämä osapuolet selittivät yhdessä toisilleen käsityksiään itsestään ja muista osapuolista. Neuvottelujen sisältö rakentui kolmesta osiosta: Pohjois-Irlannin osapuolten välisistä suhteista, Pohjois-Irlannin ja Irlannin sekä

¹¹⁰Ks. CAIN-projektin tarjoamaa aineistoa 1980-luvun nationalisti- ja tasavaltalaisrepresentaatioista. <http://cain.ulst.ac.uk/images/symbols/index.html>.

¹¹¹O'Brien 1999, s. 173 - 175.

Lontoon ja Dublinin suhteista. Mitään ei sovittu allekirjoitettavan, ennen kuin kaikki kolme osiota olisi saatu kompromissien piiriin.¹¹²

Unionistit eivät hyväksyneet Dublinin osuutta neuvotteluprosessissa peläten Britannian pyrkivän Pohjois-Irlannista eroon alueen enemmistön tahtoa kunnioittavista juikilausumistaan huolimatta. Todistetaakkaa unionistien peloille antoivat heidän näkökulmastaan unionistijohtoisen parlamentin, Stormontin itsehallinnon peruuttaminen vuodelta 1972, anglo-iriantilainen sopimus vuodelta 1985 sekä nationalistisen rintaman, SDLP:n ja SF:n, saama tuki Irlannista ja Yhdysvalloista.¹¹³ SF taas ei ollut päässyt neuvotteluihin kieltäytyessään tuomitsemasta IRA:n aseellista toimintaa, ja vastauksena poliittiseen tilanteeseen molempien yhteisöjen aseelliset ryhmittymät lisäsivät aseellista toimintaansa - lojalistit Pohjois-Irlannissa ja IRA pommi-iskuina Lontoossa.¹¹⁴

Brittihallituksen edustajat olivat aloittaneet SF:n kanssa 1990-luvun alussa salaiset kahdenkeskiset keskustelut, jotka elivät varsin kiemuraista elämää osapuolien myöhempien lausuntojen valossa. Pohjois-Irlannin ministeri Mayhew kertoi IRA:n johdon ottaneen ensin yhteyttä ja suullisesti ilmoittaneen konfliktin olevan ohi, mutta että järjestö tarvitsisi brittihallinnon apua sen päätökseen saattamisessa. SF:n Martin McGuinnes kiisti tällaista tapahtuneen. SF sen sijaan kertoi brittien tiedustelupalvelun edustajan hyväksyneen saaren yhdistämisen olevan mahdollisten virallisten neuvottelujen lopullinen tulos. Luonnollisesti Britannian hallitus kiisti antaneensa valtuuksia tällaiseen lupaukseen.¹¹⁵ Ongelmana oli itse keskusteluissa se, että Britannian edustajat halusivat IRA:n julistavan tulitauon, jolloin SF pääsisi neuvottelupöytään, kun taas tasavaltalaisliike halusi neuvottelupöytään voidakseen julistaa tulitauon.¹¹⁶ Myöhemmät lausunnot ja niiden vastakkaisuus oli osoitus osapuolten halusta osoittaa vastapuolen ottaneen sen ensimmäisen, ratkaisevan askeleen, jonka sekä brittihallinnon että tasavaltalaisliikkeen puhunnassa voisi määrittää myönnytykseksi.

¹¹²Hennessey 1997, s. 279 - 280. Ks. enemmän Pohjois-Irlannin ministerin asemasta ja vaikutusvallasta Bloomfield; Lankford 1996.

¹¹³Miall; Ramsbotham; Woodhouse 1999: *Contemporary Conflict Resolution. The Prevention, management and transformation of deadly conflicts*, s. 177 - 178.

¹¹⁴O'Brien 1999, s. 241, 243.

¹¹⁵Hennessey 1997, s. 283 - 284.

¹¹⁶O'Brien 1999, s. 242.

Pohjois-Irlannin ministerin Brooken puhe marraskuussa 1990 alleviivasi Britannian läsnäolon alueella sekä itse saaren jaon olevan irlantilaisten realiteettien tulosta vuosisadan alussa. Maalla itsellään ei ollut hänen mukaansa strategisia tai taloudellisia intressejä Irlannin saarella, vaan brittihallinnon rooli oli auttaa ja rohkaista yhteisöjen välistä rauhanprosessia. Tämä puhe pyrki katkaisemaan kärjen tasavaltalaisliikkeen kolonialistiselta dogmilta Britannian roolista konfliktissa. SF:n linjauksen painopiste olikin alkanut muuttua; 1990-luvun alkuvuosina tasavaltalaispuolue ryhtyi korostamaan Britannian ensisijaista tehtävää unionistien taivuttelijana kohti saaren yhdistämistä.¹¹⁷

Vuonna 1993 Britannian ja Irlannin hallitukset antoivat julistuksen (Downing Street Declaration), jossa ne sitoutuivat rauhansopimuksen saavuttamiseen ja jossa neuvotteluiden kehyksiksi määriteltiin Pohjois-Irlannin aluestatuksen muutokseen tarvittavan alueen enemmistön suostumus sekä se, että Irlannin saaren asukkailla oli oikeus kansallisen itsemääräämisoikeuden toteuttamiseen.¹¹⁸ Tämä kaikki oli toisintoa Lontoon ja Dublinin vuoden 1985 sopimuksesta, mutta nyt sen olivat hyväksyneet Pohjois-Irlannin suurimmat puolueet neuvotteluista ulossuljettua SF:ä lukuunottamatta. Unionisteille taattiin se, ettei heidän ylitseen voitaisi kävellä, ja nationalisteille se, että Britannia ei seisoi esteenä, jos saaren yhdistäminen tulisi olemaan pohjoisirlantilaisten tahto. Tämä rauhanprosessin käännekohta oli vaatinut kahden vuoden neuvottelut, mutta vihdoin oli saatu aikaan yhteisymmärrys edes tulevien varsinaisten neuvotteluiden kehyksistä.

3.2 IRA:n rooli yhteisössä ja osapuolten aseellinen toiminta Pohjois-Irlannissa

Kun SF päätti alkaa vastaanottaa edustajapaikat Irlannin Dáilissa vuodesta 1986 eteenpäin, sen täytyi artikuloida suhteensa IRA:han aiempaa voimallisemmin potentiaalisille kannattajilleen. Tasavaltalaisliike joutui perustelemaan, miksi se ei keskittyisi vain vaalien kautta politikointiin ja miksi IRA:n aseellinen toiminta jatkuisi puoluetoiminnan ohessa. Näлкälakkokampanjan siivittämän vaalisuosion myötä puolue oli voinut

¹¹⁷Cox 1996: "From Hillsborough to Downing Street - and After", s. 196, 198.

¹¹⁸Miall; Ramsbotham; Woodhouse 1999, s. 179.

osoittaa yhteisönsä tuen ja oman mandaattinsa vakavasti otettavana poliittisena toimijana Pohjois-Irlannissa. Siellä edustajanpaikoista kieltäytyminen osana liikkeen strategiaa oli helpompi perustella alemmista yhteiskuntaluokista tuleville kannattajille, joille sektarianismi¹¹⁹ oli arkipäivää, mutta Irlannissa tilanne oli toinen. SF:n äänestäminen saattoi parhaimmillaan olla vain protesti vallitsevalle järjestelmälle ja kenties myös myötätunnon osoitus tasavaltalaisliikkeelle. Äänestäjän omaa sosioekonomista tilannetta se ei edistänyt.

SF:n puheenjohtaja Gerry Adams on esittänyt omiaan ja puolueen näkemyksiä IRA:n roolista ja aseellisesta toiminnasta teoksissaan *Free Ireland: Towards a Lasting Peace* (1986, 1995)¹²⁰ ja *A Pathway to Peace* (1988)¹²¹, joissa hän tuo esille laajemmaltikin puolueensa ja sitä kautta myös tasavaltalaisliikkeen agenda. Adamsin kirjalliseen tuotantoon kuuluu lisäksi novellikokoelma, muistelmateoksia ja useita artikkeleita. Nämä kaksi teosta kuitenkin tarjoavat kosolti materiaalia tarkasteltaessa sitä, miten SF puheenjohtajansa äänellä esitti IRA:n roolin yhteisössä 1980-luvulla. Kirjojen sanoma on suunnattu niin oman yhteisön jäsenille kuin mahdollisille tukijoille ja vastustajillekin.

¹¹⁹Sektarianismi viittaa ajattelutapaan, jonka mukaan poliittinen identiteetti ja siihen nivellyvät oikeudet kuuluvat vain oman uskontokunnan jäsenille. Hanna 1998: "Reclaiming Republicanism", s. 121.

¹²⁰*Free Ireland: Towards a Lasting Peace* julkaistiin ensimmäisen kerran jo vuonna 1986 nimellä *The Politics of Irish Freedom*. Käyttämäni painos on uusintapainos vuodelta 1995. Adams ilmoittaa kuitenkin esipuheessaan, että tähän painokseen on lisätty kaksi lukua mutta muita muutoksia alkuperäiseen versioon nähden ei ole tehty. Tämä muodostaa pohjan analyysilleni, ja käytän tätä teosta kuvaamaan pitkiä linjoja Adamsin tuotannossa koskien IRA:n aseellista toimintaa. Näiden kahden painoksen välissä ilmestyi myös Yhdysvaltoihin suunnattu painos vuonna 1994. Aihepiiri on julkaisuajankohdan huomioon ottaen yhteydessä ajan poliittiseen ilmapiiriin. Teos käsittelee laajalti tasavaltalaisliikkeen näkemyksiä muun muassa konfliktin juurista 1960-luvulta lähtien, brittien strategiasta, liikkeen aatteellisesta taustasta ja unionisteista. Tämä teos julkaistiin 1980-luvun murroskohdassa, anglo-irlantilaisen sopimuksen jälkeen, tuomaan esille tasavaltalaisten poliittinen näkemys uutena ulottuvuutena IRA:n aseelliselle toiminnalle. SF oli tuohon mennessä vakiinnuttanut poliittisen asemansa Pohjois-Irlannissa. Teoksen uudelleenjulkaiseminen Irlannissa vuonna 1995 IRA:n julistaman tulitauon jälkeen osoittaa puolueen agendan pysyneen tavoitteiltaan ja keinoiltaan miltei muuttumattomana lähes kymmenen vuoden ajan. Tähän painokseen lisätyt kappaleet vain selventävät liikkeen agenda uusine raportteineen aikaisemmilta vuosilta. IRA:n aseellista toimintaa Adams käsittelee viitekehyksessä, jonka muodostaa miehen taustan huomioon ottaen ymmärrettävästi tasavaltalainen ideologia. Teos käsittelee IRA:ta ylipäänsä melko laajasti. Aiheelle on varattu kokonainen luku, ja sitä käsitellään Adamsin henkilökohtaisten mielipiteiden lisäksi puolueen näkökulmasta.

¹²¹*A Pathway to Peace* julkaistiin vuonna 1988 ja teos käsittelee poliittisen ajankohdan mukaisesti laajasti vuoden 1985 anglo-irlantilaisen sopimuksen seurauksia ja SDLP:n ja SF:n aloittamia neuvotteluita. Ensimmäisessä teos sisältää SF:n näkemyksiä näistä edellä mainituista tapahtumista.

Free Ireland -kirjassaan Adams uhraa monta sivua vuosien 1969 ja 1972 välisen ajanjakson tapahtumien yksityiskohtaiselle kuvaamiselle luodakseen yhteisen esiympäristön lukijansa kanssa siitä, miten lojalistien ja poliisivoimien yhteishyökkäykset nationalistien asuinalueille sekä brittiarmeijan harjoittama asukkaiden ahdistelu pakottivat IRA:n puolustamaan yhteisöään tarttumalla aseisiin vuonna 1969¹¹⁷. Järjestö ei täten vapaaehtoisesti tai harkitun strategian mukaisesti siirtynyt aseelliseen toimintaan, vaan joutui siihen määrällisesti ylivoimaisen uhan alaisena. Yhteys Pääsiäiskapinan Daavid ja Goljat -asetelmaan on ilmeinen, vaikkakin Adams korostaa tuen nykytoiminnalle syntyneen puhtaasti 1960- ja 70-lukujen taitteen ievottomuuksissa. Tarvittiin "kansan armeijaa", jonka nopeaa elpymistä ja varustautumista Adams pitää yhteisön solidaarisuuden osoituksena - Länsi-Belfastin ja Londonderryn nationalistit huolehtivat omistaan.¹¹⁸

Adams rakentaa sillan 1970-luvun alun tapahtumista 1980-luvun puoliväliin, teoksensa kirjoittamisajankohtaan saakka. Yhteisön oma armeija on siirtynyt puolustusasemista vastapuolen aseellisen toiminnan torjujaksi, mutta myös vallitsevan järjestelmän haastajaksi. IRA:n kannatus ja nyky-yhteiskunnan epäoikeudenmukaisuus oikeuttavat aseellisen toiminnan - niin kauan kuin alue on Britannian alaisuudessa.¹¹⁹

"We cannot have justice and peace in Ireland, because we do not have a society capable of upholding them. Instead, we have a system based on coercion, violence, sectarianism and exploitation. By its very nature, British rule cannot be just or peaceful and, while this is so, revolutionary struggle will continue to strive to overthrow it in pursuit of true justice, peace and happiness. Violence in Ireland has its roots in the conquest of Ireland by Britain."

Adams kääntää IRA:n toimintaa kohtaan esitetyn kritiikin sen esittäjiä vastaan. Tällöin esimerkiksi brittiarmeijan tekemien tappojen määrä esitetään ylivoimaisena suhteessa IRA:n tekemiin. Tältä pohjalta jaottelin Adamsin keskeiset, useasti toistuvat argumentit IRA:n aseellisen toiminnan osalta hyöty- ja haittapuoliin¹²⁰ sekä ryhmittymän jäsenten kuvailuun.

¹¹⁷ Adams 1995 (1986), s. 49.

¹¹⁸ Ibid, s. 50 - 51.

¹¹⁹ Ibid, s. 61.

¹²⁰ Tämä normatiivisuus seuraa Adamsin tekemiä linjauksia.

IRA:n toiminta on Adamsin mukaan tuonut Pohjois-Irlannin kysymyksen ju-
kisuusuteen, ja näin aseellinen toiminta on aseellista propagandaa Yhdistyneen Irlannin
saavuttamiseksi areenalla, jossa yhteisön ääni ei muutoin kuuluisi¹²¹. Arkipäivän
elämässä IRA pitää yhteisön asuinalueet vapaina pikkurikollisuudesta sen toimiessa
paikallisen järjestyksen ylläpitäjänä. Toisaalta IRA on Adamsille osa yhteisöä eikä siitä
irrationaalinen toimija, kuten sen vastustajat ovat esittäneet.

Britannian ja muiden vastustajien pyrkiessä esittämään IRA:n jäsenet mielenvikai-
sena rikollisjoukkiona¹²² Adams kuvaa heitä tavallisina ihmisinä, jotka ovat nousseet
vastarintaan olosuhteiden pakottamina. IRA:n jäsenet eivät hyödy toiminnastaan
materiaalisesti, vaan he ovat asialleen omistautuneita ihmisiä, jotka käyttävät ainoita
olemassaolevia keinoja tullakseen kuulluksi niin, että se johtaa heille suotuisaan
toimintaan.¹²³

Huomionarvoista on myös Adamsin tapa käyttää persoonapronomineja IRA:n
kohdalla. Välillä IRA:n jäsenet ovat "he", ja kun järjestö sulautetaan tasavaltalais-
liikkeeseen, sen jäsenet ovat "me". Tämä pohjaa puoluejohtajan pyrkimykseen kieltää
SF:n ja IRA:n välinen toiminnallinen yhteys sekä oma jäsenyytensä IRA:ssa. Tutkijoi-
den haastatteleminen aikalaisten mukaan Adams on edelleen yksi IRA:n johtohenkilöistä,
vaikkakin tultuaan SF:n johtoon (1983) hän on jättäytynyt IRA:n aktiivitoiminnan
ulkopuolelle¹²⁴. IRA:n jäseniä Adams kuvaa seuraavasti:¹²⁵

"IRA volunteers are actually civilians, political people - - Republican volunteers
face futures of suffering, imprisonment and death. - - I admire the tenacity,
determination and self-sacrifice of IRA volunteers - -"

Jäsenet ovat vapaaehtoisia siviilejä, jotka joutuvat uhrautumaan ja kärsimään
paremman tulevaisuuden puolesta. Adams toistaa useasti, että aseellinen toiminta on
järjestön ainoa vaihtoehto ja että tämä kansan armeija suojelee nationalistialueen lapsia

¹²¹Adams 1995 (1986), s. 63.

¹²²Ibid, s. 67.

¹²³Ibid, s. 59, 64 - 65, 67.

¹²⁴Sharrock; Devenport 1997: *Man of War, Man of Peace? The Unauthorized Biography of Gerry Adams*, s. 197.

¹²⁵Adams 1995 (1986), s. 59, 64 - 65.

ja äitejä brittiarmeijan ahdistelulta.¹²⁶ Yhteisön viattomat ja avuttomat jäsenet tarvitsevat suojelua viholliselta, samalla kun kansan armeija taistelee vallankumouksen loppuunsaattamiseksi, paremman tulevaisuuden puolesta. Tämä tematiikka eli Länsi-Belfastissa edelleen vuonna 1998: muralissa heti nälkälakkoilijoita muistavan muraalin vieressä seisoo maastopukuinen mies ase kädessä Irlannin lippu takanaan hulmuten. Seinämaalauksen Che Guevaraa siteeraava teksti “They May Kill the Revolutionaries But Never the Revolution” tukee muraalin sotaisaa viestiä: vallankumous oikeudettoman hallinnon lopettamiseksi jatkuu yhteisöstä nousevien miesten voimalla.

Termien ja kielikuvien käyttö pyrkii tukemaan Adamsin argumentointia muiden osapuolien näkemyksiin nähden. Adamsin argumentoinnin ohella myös hänen käyttämänsä terminologia on voimakkaasti sidoksissa tasavaltalaisideologiaan ja täten liikkeen traditioon. Näkyvin piirre tasavaltalaisteksteissä on epävirallisten paikanilmauksien ja iirin kielen käyttö. Kuusi kreivikuntaa (Six Counties) -nimitys korvaa Adamsin teksteissä Pohjois-Irlanti -nimityksen ja Kaksikymmentäkuusi kreivikuntaa (Twenty-six Counties) taas Irlannin. Näiden olemassaoloa ei nähdä liikkeen osalta pysyvinä tai hyväksyttävänä, ja tätä ajatusta korostetaan ilmauksilla,

¹²⁶Adams 1995 (1986), s. 49, 51 - 53.

jotka tuovat näille alueille keskinäisen yhteyden. Yhdistynyt Irlanti on 32 kreivikuntaa, kuten oli ennen saaren jakoa.

Adams käyttää iirin kieltä pieninä lisäyksinä, tehokeinona, kuten esimerkiksi hauskanpito-sanalla (craic). Iirin kielen käyttö toimii rajanvetona: ketkä kuuluvat meihin ja ketkä ovat ulkopuolisia - hauskanpidostakin. IRA:sta hän käyttää paikoin järjestön iirinkielistä nimitystä Óglaigh na hÉireann eli Irlannin sotilaat, joka tuo englanninkielistä nimitystä enemmän esille konfliktin iuonnetta ja juuria. IRA on alueellista yhteisöään laajemman yhteisön, naiseksi personoidun Irlannin puolestasotija, puolustaja. Näin Adams pyrkii korostamaan nationalistien ja tasavaltalaisten unionisteista erillistä identiteettiä Pohjois-Irlannissa ja heidän yhteyttään Irlantiin, jossa iirin kieli on maan toinen virallinen kieli.

IRA:n aseellista toimintaa kuvatessaan Adams käyttää toistuvasti sotaan liittyviä sanoja, kuten kansan armeija (people's army), vastarinta (resistance) ja sota (war). IRA:n vastustus ovat sotaväsymyksen (war-weariness) tuottamaa, järjestö puolustautuu (defensive response, defending) ja varustautuu. Tasavaltalaisliikkeen näkökulmasta IRA ei ole terroristijärjestö, vaan sotaa käyvä vapaustaistelijoiden armeija.

Viattomien kuolemia Adams pahoittelee todeten kuitenkin heti seuraavaksi, että IRA:n tuomitseminen sillä perusteella, että järjestö käyttää aseellista toimintaa vain oman etunsa vuoksi, siirtää huomion pois konfliktin juurista. Siitä, miksi IRA aloitti toimintansa Pohjois-Irlannissa¹²⁷. Tarkastellessaan IRA:n uhrien määrää hän vertaa sitä lojalistien ja brittiarmeijan aseellisen toiminnan uhrien määrään saaden IRA:n näyttämään pienemmältä pahalta, miltei altavastaajalta:¹²⁸

“The IRA is in fact responsible for killing over 1,000 members of the crown forces, over thirty loyalist activists and more than one hundred persons working in direct support of the British crown forces. - - The British themselves are known to be directly responsible for 370 deaths, and loyalist groups, with or without the assistance of crown forces, have killed 915 people. - - Of the British killings, more than fifty-four percent of the victims have been civilians.”

¹²⁷ Adams 1995 (1986), s. 50.

¹²⁸ Ibid, s. 200 - 201.

Huomionarvoista on se, ketkä ovat uhreja. IRA:n uhrit kuvaillaan tasavaltalaisessa kehyksessä vihollisiksi, kun taas brittiarmeijan uhreista 54 prosentin esitetään olevan siviilejä. Määrällisesti IRA ylittää brittiarmeijan uhrien määrän, mutta tätä kompensoi viittaus yhteistyöstä brittien - niin armeijan kuin poliisivoimienkin - ja lojalistien välillä. IRA:n tehokkuus korostuu uhrien määrässä ja moraalinen ylemmyys niiden statuksessa. Valtiovallan väkivallan monopolin osoitetaan näin olevan moraaliton ja vailla oikeutusta; siviiliuhrit eivät ole oikeudenmukaisen sodan logiikkaa myötäilevää taistelua tasavaltalaisryhmittymiä vastaan, vaan osoitus brittihakailun häikäilemättömyydestä unionistisen hegemonian tukena.

Adams esittää IRA:n vastustamisen olevan ilmentymä väsymisestä konfliktin pitkään kesto. Oman yhteisön sisältä nousevat mahdolliset soraäänit ovat täten vain oire sotaväsymyksestä, ei IRA:n toiminnan oikeellisuuden kyseenalaistamisesta. Tässä yhteydessä hän myös vihjaa brittien osallisuudesta IRA:n vastustajien toiminnan rahoitukseen.¹²⁹ Kovaäänisimpinä järjestön vastustajina hän näkee ihmiset, jotka haluavat säilyttää Pohjois-Irlannin Britannian alaisuudessa¹³⁰.

SF:n kannasta IRA:n aseelliseen toimintaan Adams kirjoittaa, että irlantilaisilla on oikeus käyttää aseellista toimintaa tavoitellessaan saaren itsenäisyyttä. Samalla hän tuo esille puolueensa halun poistaa aseellinen toiminta saaren politiikasta, mikä tarkoittaa tässä yhteydessä samaa kuin brittimiehityksen poistaminen.¹³¹

“Sinn Féin’s position on the armed struggle is quite clear. We believe that the Irish people have the right to use armed struggle in the context of seeking Irish independence and in the conditions of British occupation in the Six Counties. Whether Irish people wish to exercise that right is a matter for them. That is our opinion. It is also a matter of political reality and a fact of life in the Six Counties. It will be so, unfortunately, until the conditions which create it are changed. Sinn Féin wishes to change these conditions. We want a total demilitarisation of the situation and an end to armed struggle of all kinds in our country. - - Sinn Féin does not advocate violence. We understand why the conflict continues and why there is armed resistance by the IRA to British rule in our country. - - The onus is on those who claim that there is an alternative to the IRA’s armed struggle to prove that this is the case.”

¹²⁹ Adams 1995 (1986), s. 57 - 58.

¹³⁰ Ibid, s. 66.

¹³¹ Ibid, s. 169.

Adams pyrkii tekemään eron henkilökohtaisten mielipiteidensä ja SF:n agendan välillä. Argumentointi on perustaltaan samoilla linjoilla molemmissa Adamsin ottaessa nimiinsä kuitenkin ehdottomimmat mielipiteet. Tämä eron tekeminen johtunee siitä, että näin puolueen ohjelmaa voidaan myöhemmin tarpeen vaatiessa muokata.

Aseellisen toiminnan maantieteellisestä rajauksesta kirjoittaessaan hän vakuuttaa, että IRA:lla ei ole kampanjaa Irlantia vastaan ja että IRA ei toimi siellä¹³². Tämä on selkeä muutos 1970-luvun linjaukseen, jolloin järjestön tavoitteena oli kaataa "Dublinin marionettihallinto"¹³³. Toisaalta Dublinin hallinnon laillisuutta ei edelleenkään myönnetä, mutta aseellista kampanjaa sitä kohtaan ei ole suunnattu. Taistelu kahdella rintamalla ei kannattaisi, kun tavoitteena on saaren yhdistäminen.

Pathway to Peace -teoksessaan (1988) Adams käsittelee IRA:n aseellista toimintaa lähinnä kritisoidessaan nationalistista SDLP:tä ja Irlannin pääpuolueita näiden kielteisestä asenteesta tasavaltalaisryhmittymiä kohtaan. Adams kiinnittää huomiota näiden puolueiden käytäntöön olla tuomitsematta laillisen järjestysvallan, brittiarmeijan sekä poliisivoimien RUC:n, käyttämää väkivaltaa¹³⁴ ja toteaa, ettei IRA:n aseellista toimintaa voi tuomita, jos ei ole valmis etsimään sille vaihtoehtoa.¹³⁵ Adams pyrkii nostamaan tämän kysymyksen erityisesti SDLP:n keskeiseksi heikkoudeksi sen kilpaillessa samojen äänestäjien kannatuksesta SF:n kanssa. Kun SDLP esittää IRA:n brittihallituksille oireena nationalistien vieraantumisen hallinnosta ja ehdottaa tähän parannuskeinona uudistusten laatimista SDLP:n kautta, puolue hyötyy Adamsin mielestä IRA:n toiminnasta. Tällöin järjestön tuomitseminen on kyseenalaista.¹³⁶

Irlannin pääpuolueiden esittämän kritiikin Adams ohittaa tuomalla esiin aseellisen toiminnan pitkän historian saarella. Väitteeseen, että Pääsiäiskapinaan osallistujat eivät hyväksyisi nykyisen IRA:n toimintaa, Adams vastaa esittämällä useita aseellista toimintaa puoltavia sitaatteja tuon kapinan johtajien, Connollyn ja Pearsen, teksteistä¹³⁷.

¹³²Adams 1995 (1986), s. 183.

¹³³O'Brien 1999, s. 225.

¹³⁴Ks. enemmän poliisivoimien ja brittiarmeijan aseellisesta toiminnasta ja sen vaikutuksista Pohjois-Irlannissa Ní Aoláin 2000 ja Weitzer 1985.

¹³⁵Adams 1988: A Pathway to Peace, s. 67.

¹³⁶Ibid, s. 58.

¹³⁷Ibid, s. 54 - 56.

Tasavaltalaisliike on näin ollen uskollinen Irlannin perustajille toisin kuin maan nykyiset johtajat.

Aseellinen toiminta säilyi osapuolten välejä hiertävänä kysymyksenä myös 1990-luvulla. Lontoon ja Dublinin yhteinen sitoutuminen rauhanprosessiin oli selkeä kannanotto itsemääräämisoikeuden puolesta. Unionisteille ja lojalisteille se merkitsi Pohjois-Irlannin ja Britannian välisen yhteyden säilyttämistä, kun taas nationalisteille ja tasavaltalaisille kyse oli kansallisesta itsemääräämisoikeudesta koko saaren mittakaavassa. Tasavaltalaisilta odotettiin aseellisen toiminnan pysyvää lopettamista ennen neuvottelupöytään pääsyä.

SF vastasi hallitusten julistukseen pyytämällä selvennyksiä sen sisällöstä loppuvuodesta 1993. Puolue halusi näin saada lisää aikaa liikkeen sisäiselle keskustelulle sekä samalla osoittaa yhteisölleen sen edustajien pyrkineen luomaan neuvottelujen ennakoitelmasta sille mahdollisimman myönteisen. Alueen hallinto ei voisi säilyä ennallaan.¹³⁸ Brittihallinto piti selvennyspyyntöä tahallisenä viivyttelynä ja yrityksenä hankkia SF:lle sisäänpääsoikeus neuvotteluihin ennen IRA:n konkreettista sitoumusta toimintansa lopettamiseen. Lopulta Lontoo vastasi lyhyehköllä kommentaarilla SF:n sille esittämiin kysymyksiin, ja aloite oli jälleen tasavaltalaisliikkeellä, joka kokoontui keskustelemaan kommentaarin sisällöstä heinäkuussa 1994. Tulitauon julistamisen riskinä oli liikkeen hajoaminen, mikä haluttiin sen johdon taholta estää kaikin mahdollisin tavoin.¹³⁹

Aseellisen toiminnan jäädyttämistä puoltavia tekijöitä oli kuitenkin runsaasti. Ensinnäkin enemmistö tasavaltalaisliikkeen jäsenistä ja kannattajista oli tulitauon kannalla, ja puoluejohdon taholta IRA:n toiminnan nähtiin ehkäisevän SF:n kasvua. Toiseksi alueen brittimiehitys jatkuisi ilman neuvotteluja, ja Lontoo oli sitoutunut prosessiin, vaikkakin sen lähestymistapa vaikutti tasavaltalaisista liian verkkaiselta. Kolmanneksi rauhan saavuttaminen avaisi EU:n rahahanoja entisestään, ja lopuksi sekä Irlanti että Yhdysvallat presidentti Clintonin johdolla olivat sitoutuneet rauhansopi-

¹³⁸Cox 1996, s. 203. Britannian sitoutuminen Pohjois-Irlannin enemmistön tahdon noudattamiseen sekä sen hallinnon roolin kiteyttämisen rauhanprosessin tukijana kääntyi tasavaltalaisliikkeen puhunnassa unionistien suostuttelijaksi (persuader) Yhdistyneen Irlannin saavuttamiseksi. Tämän toivottiin aiheuttavan repeämiä unionistien yhteisrintamassa. Cox 1996, s. 204.

¹³⁹Ibid, s. 204, 206.

muksen saavuttamiseen. Takeita brittihallinnon ja unionistien veto-oikeuden pidäkkeiksi siis löytyi.¹⁴⁰

Irlannin pääministeri Reynolds pyrki vakuuttamaan tasavaltalaisliikkeen todellisen muutoksen mahdollisuudesta, jos vain IRA lopettaisi aseellisen toimintansa. Alkuvuodesta 1994 hän selvensi Downing Streetin julistusta oman hallintonsa osalta sekä poisti lähetyskiellon, joka oli estänyt tasavaltalaisliikkeen julkisen esiintymisen Irlannin radiossa ja televisiossa aiemmat 22 vuotta. Lisäksi Reynolds vaikutti henkilökohtaisesti Adamsin New Yorkin viisumin myöntämiseen, mikä aiheutti närää Lontoossa. Adamsin ei ollut sallittu astua Yhdysvaltain kamaralle sitten vuoden 1983, jolloin hänestä oli tullut SF:n puheenjohtaja. Kyse oli luottamuksen rakentamisesta: Dublin lupasi tavoitella tulevilla neuvotteluilla koko saaren kattavaa yhteistyötä siirtymävaiheena kohti Yhdistynyttä Irlantia. Vaiheittainen strategia oli ollut tasavaltalaisliikkeen ydinoppeja jo 1970-luvulta. Heidän nimityksensä sille oli "väliaikaiset järjestelyt" (interim arrangements) - lopullisesta tavoitteesta ei tingittäisi.¹⁴¹

Lojalistiryhmittymillä oli myös ongelmia. Irlannin yhdistäminen oli enemmän tai vähemmän kaikkien muiden osapuolten asialistalla paitsi unionistien, eikä heidänkään rintamansa ollut säästynyt keskinäisiltä kiistoilta rauhanprosessin tavoitteista. Lojalisteille anglo-irlantilaisen yhteistyön voimistuminen implikoi Britannian irtaantumista Pohjois-Irlannista, ja EU-vaalit kesällä 1994 osoittivat unionia puoltavan enemmistön olevan vain vajaan kymmenen prosenttia äänestäjistä.¹⁴² Tässä kohdin on kuitenkin huomioitava, että europarlamenttiedustajat ovat kyenneet EU:ssa puoluerajat ylittävään yhteistyöhön saadakseen alueen äänen mahdollisimman hyvin kuuluville, minkä vuoksi alueellinen politiikka ei ole rajannut edustajien kannatusta vain omaan yhteisöön¹⁴³. Kotirintaman vaaleissa oli ollut eri tilanne, mikä ei kuitenkaan kesän 1994 poliittisessä tilanteessa lieventänyt lojalistien pelkoja eikä täten myöskään heidän aseellista toimintaansa.

IRA julisti 31.8. 1994 tulitaukonsa alkavan seuraavana päivänä. Edeltänyt kesä oli ollut järjestön voimannäytön aikaa Pohjois-Irlannissa; tukijoille ja vastustajille ei ollut

¹⁴⁰O'Brien 1999, s. 322.

¹⁴¹Ibid, s. 308 - 309.

¹⁴²Cox 1996, s. 208.

¹⁴³Ks. Goodman 1996.

haluttu viestiä tulitauon olevan luovutus sodassa Yhdistyneen Irlannin puolesta, ja IRA:n julistus tulikin useimmille yllätyksenä. Tasavaltalaisliike ei hyväksynyt edeltävän vuoden julistuksen sisältöä sellaisenaan, mutta katsoi sen kuitenkin olevan potentiaali- nen perusta laajoille neuvotteluille. Useimmat pohjoisirlantilaiset epäilivät tuoreen tulitauon kestävyyttä ja osa uskoi järjestön tehneen salaisen sopimuksen brittihallinnon kanssa.¹⁴⁴ Lojalistiryhmittymiä oli painostettu julistamaan tulitaukonsa ennen tasavaltalaisia moraalisen ylemmyyden saavuttamiseksi neuvottelupöytään, mutta tämä ei onnistunut muutamien kovan linjan avainhenkilöiden vastustaessa ylipäänsä tulitauon julistamista. Marxilaishenkisen tasavaltalaisryhmittymän INLA:n sitoutumattomuus tulitaukoon herätti epäilyksiä, ja tämän lisäksi lojalistit tarvitsivat myös enemmän aikaa saadakseen vankilassa olevien jäsentensä tuen aikomuksilleen. Lopulta CLMC:n (Combined Loyalist Military Command) julistus tuli 13.10. 1994, kuusi viikkoa IRA:n jälkeen.¹⁴⁵

Neuvottelupöytään ei kuitenkaan päästy vielä vuonna 1994. Monelle IRA:n jäsenelle prosessin hidas eteneminen tuli epämiellyttävänä yllätyksenä. Reynolds oli luvannut, että alueen demilitarisointi alkaisi pikaisesti. Majorin konservatiivihallitus ja heille parlamentissa elintärkeä unionistituki hidastutti myönteistä vastausta IRA:n tulitaukoon, ja niinpä armeijan joukkoja alettiin vähentää Belfastista vasta samaisen vuoden joulukuussa. Samanaikaisesti vihatuimmat armeijan joukko-osastot käskettiin alueen herkimmille alueille, Länsi-Belfastiin ja Etelä-Armaghiin. Tämä tulkittiin provokaatioksi brittien taholta; IRA:n tulitauolla ei ollut saavutettu mitään. SF kuitenkin ohjasi liikkeen strategiaa tässä vaiheessa, ja sen johto oli osannut odottaa brittihallinnon vastahakoisuutta. Julkisen huomion kiinnittäminen Lontoon hidasteleviin toimiin oli hyväksi liikkeen yhtenäisyydelle sekä ulkopuolisille suunnatulle propagandalle.¹⁴⁶

SF keskittyi tässä vaiheessa agendansa hiomiseen. Sen tuli osoittaa tasavaltalaisten rauhantahtoisuus kansainväliselle yhteisölle sekä lähentää Irlannin nationalisteja saaren koillisosaan revisionistien kustannuksella. Puolue alkoi myös hioa rauhanneu-

¹⁴⁴Cox 1996, s. 209 - 210.

¹⁴⁵O'Brien 1999, s. 315 - 317.

¹⁴⁶Ibid, s. 326 - 327.

votteluagendaansa unionistien lähtökohdat paremmin huomioonottaviksi. Samanaikaisesti IRA laski organisaationsa toimintavalmiutta, ja sen jäsenille annettiin poliittisia tehtäviä kuten toiminen Peace Action Monitor -kampanjassa, joka keskittyi raportoimaan armeijan ja poliisivoimien tekemistä rikkomuksista yhteisön jäseniä kohtaan. Yhteisön sisäiset soraaänet tulivat tässä vaiheessa kymmenisen vuotta aiemmin SF:stä irtaantuneen RSF:n sekä pienien aseellisten ryhmittymien taholta. Heidän aseellinen toimintansa ei ollut loppunut.¹⁴⁷

Ongelmia neuvotteluprosessin edistymiselle aiheutti erityisesti puolisolitaallisten järjestöjen aseiden luovutuskiista. Tasavaltalaisliikkeen strategiana oli ollut luoda tilanne, jossa aseiden luovuttaminen olisi rauhansopimuksesta irrallinen teko. Teema oli liikkeelle vaarallinen sen yhtenäisyyttä repivän voiman vuoksi. Liikkeen sisällä oli myös ihmisiä, joiden mielestä aseista tulisi luopua vasta, kun brittihallinto oli kokonaan poistunut saaren koillisosasta. Tämä ei tyydyttänyt Lontoota eikä Dublinia, jossa hallitus oli vaihtunut. Irlannin uusi pääministeri Bruton suhtautui tasavaltalaisliikkeen edeltäjänsä varauksellisemmin, mutta tuki Adamsin viisumia Yhdysvaltoihin varainkeruumatkaa varten vastoin brittihallinnon tahtoa keväällä 1995. Presidentti Clinton pyysi ja sai tästä myönnytyksenä Adamsilta lupauksen, että SF suostuisi keskustelemaan aseidenluovutuksesta.¹⁴⁸

Yhdysvaltojen rooli vahvistui neuvotteluprosessissa personoituen presidentti Clintoniin ja hänen ystävänsä, entiseen senaattoriin George Mitchellin, josta tuli asekiistaa selvittävän komission puheenjohtaja. Kolmen miehen komissioon kuului Mitchellin ohella kanadalainen kenraali de Chastelain sekä Suomen entinen pääministeri Holkeri. Kuudessa viikossa komissio teki raportin, joka julkaistiin tammikuun lopulla 1996. Se ei puoltanut brittihallinnon ennakkoehtoa neuvotteluihinpääsulle; aseidenluovutus voisi tapahtua neuvottelujen ohella. Tämä teki brittihallinnon aseman tukalaksi, koska se oli pitänyt kiinni asettamastaan ennakkoehdosta yli puoli vuotta. Pääministeri Major asetti kuitenkin vielä yhden ehdon neuvotteluiden aloittamiselle: pohjoisirlantilaisten puolueiden tuli ylimääräisillä sisäisillä vaaleilla osoittaa mandaat-

¹⁴⁷O'Brien 1999, s. 327 - 328, 337.

¹⁴⁸Ibid, s. 342 - 343.

tinsa puhua yhteisönsä puolesta. Näin Major hankki lisää aikaa taivutellakseen Westminsterissä konservatiiveille elintärkeän unionistiritintaman komission linjoille.¹⁴⁹

Raportin kannanotto aseidenluovutuksesta oli mieleinen tasavaltalaisliikkeen johdolle. Ongelmia tuotti kuitenkin komission esittämät väkivallattomuuden periaatteet, jotka jokaisen osapuolen tuli hyväksyä ennen neuvottelupöytään pääsyä. Osa IRA:n jäsenistä koki periaatteet vaateena perinteisen tasavaltalaisuuden, siis aseellisen toiminnan, hylkäämisestä, ja osalle ne edustivat jotain vielä synkempää - yhteyden tuhoamista vuoden 1919 Irlannin Dáiliin, johon järjestön olemassaolon oikeutus nojasi. Komission esitys aiheutti Majorin hallinnon toimia äänekkäämmän keskustelun tasavaltalaisliikkeessä.¹⁵⁰ Adams oli viestinyt edellisen vuoden joulukuussa entiselle Irlannin pääministerille Reynoldsille aseellisen siiven levottomuudesta. Tammikuun alkupäivinä RSF:n aseellinen siipi tuli julkisuuteen kymmenen vuoden hiljaiselon jälkeen. CAC (Continuity Army Council) ilmoitti jatkavansa nimensä mukaisesti IRA:n toimintaa lähitulevaisuudessa.¹⁵¹ Liikkeen sisäinen kamppailu oli siirtynyt laajemmalle areenalle. Aseellisen siiven jäsenkirja Green Book oli ohjeistanut jäseniään näiden moraalisesta ylemmyydestä ja sotansa oikeutuksesta 1970-luvulta lähtien. Sen suomasta ehdottomuudesta irtaantuminen ja siirtyminen poliittisen siiven viitoittamalle pragmatismiin ja kompromissien tielle ei käynyt helposti.¹⁵²

9. helmikuuta 1996 IRA ilmoitti tulitaukonsa päättyneen.¹⁵³

“It is with great reluctance that the leadership of Óglaigh na hÉireann announces that the complete cessation of military operations will end at 6 p.m. on February 9th, this evening. As we stated on August 31st, 1994, the basis for the cessation was to enhance the democratic peace process and to underline our definitive commitment to its success. We also made it clear that we believed that an opportunity to create a just and lasting settlement had been created. The cessation presented an historic challenge for everyone and Óglaigh na hÉireann commends the leaderships of nationalist Ireland at home and abroad. They rose to the challenge. The British Prime Minister did not. Instead of embracing the peace

¹⁴⁹O'Brien 1999, s. 351 - 353.

¹⁵⁰Ibid, s. 353 - 354.

¹⁵¹Ibid, s. 352.

¹⁵²Ibid, s. 344. Ks. Green Bookista myös Coogan 1993.

¹⁵³“IRA Statement, 9.2. 1996”.

process, the British Government acted in bad faith with Mr Major and the Unionist leaders squandering this unprecedented opportunity to resolve the conflict.

Time and again, over the last 18 months, selfish party political and sectional interests in the London parliament have been placed before the rights of the people of Ireland. We take this opportunity to reiterate our total commitment to our Republican objectives. The resolution of the conflict in our country demands justice. It demands an inclusive negotiated settlement. That is not possible unless and until the British Government faces up to its responsibilities. The blame for the failure thus far of the Irish peace process lies squarely with John Major and his Government.”

Tunti lausunnon julkaisun jälkeen Lontoon talouselämän keskuksessa räjähti voimakas pommi, joka tappoi kaksi ihmistä ja aiheutti mittavat materiaaliset tuhot. IRA korosti lausunnossaan sekä omalle yhteisölleen että prosessin muille osapuolille brittihallinnon syyllisyyttä tulitauon loppumiseen. Järjestön näkökulmasta IRA oli tehnyt historiallisen aloitteen syksyllä 1994 julistamallaan tulitauolla, ja se alleviivasi kärsivällisyyttään painottamalla aikaa, joka siitä oli kulunut - tulitauon lopettaminen ei ollut hetken huumassa päätetty. Samalla IRA osoitti liikkeen sisäisille soraäänille, että se ei ollut luopunut päämäärästään eikä antautunut brittihallinnon viivyttelyn myötä. Sitoutumisen julkituonnin tehostamiseksi järjestö näytti oman voimansa ja aseellisen toiminnan potentian puolentoista vuoden hiljaisuuden jälkeen. IRA oli edelleen vahva ja läsnäoleva tekijä pohjoisirlantilaisessa politiikassa. CAC ei täten ollut iskun takana.

Järjestön yhtenäisyyden korostaminen oli kuitenkin retorista. IRA:n johto ei ollut ollut yksimielinen päätöksestä, ja tulitauon lopettaminen aiheutti sisäistä hajontaa entisestään. Osalle jäsenistä johdon päätös tuli täytenä yllätyksenä. Samanaikaisesti nationalistinen yhteisö ja sen tasavaltalainen aines piti kuitenkin Britanniaa syyllisenä tapahtumaan.¹⁵⁴ Näin asian esitti myös SF. Adamsin lausunto korosti IRA:n päätöksen syyn olleen se, ettei puolue ollut päässyt neuvotteluihin. Neuvotteluihin, joita ei oltu puolessatoista vuodessa saatu edes aloitettua. Tämä viivyttely näyttäytyi liikkeelle merkkinä siitä, ettei Britannia ollut todella sitoutunut rauhanprosessiin¹⁵⁵. Liikkeen pitäminen yhtenäisenä sekasortoaisessa tilanteessa vaati selkeästi julkiausuttua yhteistä

¹⁵⁴O'Brien 1999, s. 355.

¹⁵⁵Adams 1996: "The End of the IRA Cessation".

vihollista, mitä Majorin hallinnon toimet edesauttoivatkin. Varsinaisena syynä IRA:n päätökselle oli kuitenkin komission raportin ennakkoehto neuvotteluille - väkivallattomuuden periaatteet - sekä aseellisten tasavaltalaisryhmittymien keskinäinen kamppailu valta-asemasta.¹⁵⁶

Poliittisella kentällä tulitauon lopettaminen näytti herättävän Lontoon ja Dublinin hallitukset ripeisiin toimiin; Major ja Bruton ilmoittivat helmikuun lopulla neuvotteluiden alkamisajankohdaksi kesäkuun 10. päivän. IRA:n pommi-iskulla ei kuitenkaan ollut tähän päätökseen vaikutusta, vaan siitä oli sovittu kulissien takana Yhdysvaltain välityksellä ennen iskua, joka tulikin sitten ikävänä yllätyksenä maiden johdoille. Samalla SF:n tilanne vaikeutui yhteyksien katkettua Dubliniin ja Lontooseen ja IRA:n jatkaessa pommi-iskujaan Lontoossa.¹⁵⁷

Liikkeen sisällä Adams ja McGuinness kävivät vilkkaita keskusteluja IRA:n johdon ja kenttäväen kanssa pitkin kevättä. Majorin vaatimat vaalit olivat lähestymässä. AP/RN:n sivuilla sekä asuinalueiden muraaleissa korostettiin liikkeen yhtenäisyyttä ja keskityttiin kritisoimaan brittihallinnon sekä poliisivoimien ja armeijan toimia.¹⁵⁸

¹⁵⁶O'Brien 1999, s. 354. Vrt. Holland 1999: Hope Against History. The Course of Conflict in Northern Ireland, s. 272 - 273.

¹⁵⁷Ibid, s. 356.

¹⁵⁸Kuva on otettu Londonderryn Bogsidein lähiössä elokuussa 2000. Muraalin ilmeinen valmistumisvuosi on 1996.

IRA:n tekemän ratkaisun järjellisyttä ja oikeutusta pedattiin järjestön johdon haastatteluilla sekä jokaviikkoisilla artikkeleilla saaren menneisyydestä ja IRA:n kunniaakkaasta roolista siinä. SF pyysi nationalisti- ja tasavaltalaisyhteisöltä vahvaa mandaattia toukokuisissa vaaleissa vihjaten vaalivoiton varmistavan tulitauon uudistamisen. Adams otti riskin liikkeen hajoamisesta ja ilmoitti keväällä SF:n hyväksyvän Mitchellin komission periaatteet heti, kun puolue pääsisi neuvottelupöytään. Tämä vahvisti entisestään toivoa IRA:n linjan muutoksesta. Adamsin riskinotto kannatti. SF voitti 15,5 prosenttia kaikista äänistä, mikä oli enemmän kuin edes nälkälakkokampanjaa seuranneissa vuoden 1983 vaaleissa. Tulos vahvisti Adamsin ja McGuinnessin asemaa liikkeen sisällä.¹⁵⁹

Neuvotteluiden alkamispäivään mennessä IRA:n tulitaukoa ei ollut julistettu. Järjestön johto oli edelleen epäileväinen, eikä poliittinen siipi halunnut ottaa uutta riskiä liikkeen yhtenäisyyden suhteen. Julkinen retoriikka säilyi kovan linjan miehiä myötäilevänä, ja SF vaati pääsyä alkaneisiin neuvotteluihin vedoten voitokkaaseen vaalitulokseensa. Puolue pysyi ulkona Stormontista, ja IRA jatkoi pommi-iskujaan.¹⁶⁰

Majorin takana oleva enemmistö Westminsterissä oli aina vain riippuvaisempi unionisteista samalla kun Työväenpuolue (Labour Party, LP) vahvisti asemiaan. SF pyrki käyttämään brittihallinnon heikkoa asemaa hyväkseen, mutta Major ei halunnut, että hänen nähtäisiin tehneen myönnytyksiä uuden tulitauon saavuttamiseksi, joten tilanne osapuolten välillä jähmettyi alkuvuodesta 1997 lähestyvien parlamenttivaalien odotteluksi.¹⁶¹ IRA:n taloudelliset ja materiaaliset resurssit alkoivat olla vähissä, ja sen johto oli erimielinen aseellisen toiminnan linjauksista. Lokakuussa 1996 pidetyssä neuvoston kokouksessa järjestön strategitit voittivat enemmistöaseman johtoelimessä militaristeilta, joiden kanssa yritettiin löytää molempia suuntauksia tyydyttävä linjaus uuden tulitauon suhteen. Poliittisesti suuntautuneemman linjan voiton taustalla vaikutti presidentti Clintonin tuore uudelleenvaalinta ja hänen tukensa rauhanprosessille. IRA:n johto päätti tulitauon uudistamisesta. Se tulisi olemaan statukseltaan avoin ja voisi merkitä eri asioita eri ihmisille liikkeen yhtenäisyyden hyväksi. Syksyn 1994 tulitauon

¹⁵⁹O'Brien 1999, s. 360.

¹⁶⁰Ibid, s. 360 - 362.

¹⁶¹Ibid, s. 365, 372.

jälkeiset suorat neuvotteluyhteydet Lontoon ja Dublinin kanssa olivat osoittaneet johdon jäsenille, että puhtaalla aseellisella toiminnalla ei saataisi heidän kaipaamaansa oikeutta nationalistiyhteisölle Pohjois-Irlannissa.¹⁶²

SF oli rauhanprosessin myötä alkanut pehmentää retoriikkaansa. 1980-luvun vallankumouksesta puhuminen oli varsinkin rajallista; iskulause "Uusi, sovittu Irlanti" (New, Agreed Ireland) oli alkanut vallata tilaa "Yhdistyneeltä Sosialistiselta Irlannilta"¹⁶³. Missä määrin sitten kyseessä oli vain retorinen linjanmuutos, sitä on vaikea arvioida, mutta SF oli jo edellisellä vuosikymmenellä alkanut pyrkiä yhteistyöhön SDLP:n ja Dublinin kanssa. Todellisuutta oli kuitenkin se, että SF ei ollut pystynyt haastamaan näitä nationalistitahoja.

Toukokuun vaaleissa valta siirtyi konservatiiveilta Blairin johtamalle Työväenpuolueelle, ja rauhanneuvottelut etenivät ripeästi uuden pääministerin sekä uuden Britannian Pohjois-Irlannin ministeri Mowlamin johdolla. SF oli nostanut kannatustaan entisestään 16 prosenttiin jääden kuitenkin SDLP:n äänisaaliista kahdeksisen prosenttia. Kuukautta myöhemmin valta vaihtui myös Irlannissa, jossa SF lisäksi saavutti yhden edustajanpaikan. Pääministerit Blair ja Ahern hyllyttivät neuvottelujen edistymistä jarruttaneen vaatimuksen, jonka mukaan aseellisten järjestöjen tuli luovuttaa aseensa ennen neuvotteluiden alkua, jotta niiden poliittiset siivet pääsisivät neuvotteluihin. Käytännössä SF:lle luvattiin sisäänpääsy kuuden viikon kuluttua siitä, kun IRA julistaisi uuden tulitauon.¹⁶⁴

IRA:n julistus tuli 19. heinäkuuta.¹⁶⁵

"On August 31 1994 the leadership of Oglagh na hEireann announced their complete cessation of military operations as our contribution to the search for lasting peace. After 17 months of cessation in which the British government and the unionists blocked any possibility of real or inclusive negotiations, we reluctantly abandoned the cessation. The IRA is committed to ending British rule in Ireland. It is the root cause of divisions and conflict in our country. We want a permanent peace and therefore we are prepared to enhance the search for a

¹⁶²O'Brien 1999, s. 366 - 367.

¹⁶³Cohen 1999: "Listening to the silences. Defining the language and the place of a New Ireland", s. 187.

¹⁶⁴O'Brien 1999, s. 372, 374 - 375.

¹⁶⁵"IRA Statement". AP/RN 24.7. 1997.

democratic peace settlement through real and inclusive negotiations. So having assessed the current political situation, the leadership of Oglai na hEireann are announcing a complete cessation of military operations from midday Sunday 20 July 1997. We have ordered the unequivocal restoration of the ceasefire of August 1994. All IRA units have been instructed accordingly.”

Järjestö julisti tulitauon olevan jatkoa syksyllä 1994 aloitetulle tulitauolle, ei uusi sellainen. Tämän takana oli tavoite säilyttää neuvotteluprosessin aloite järjestöllä sekä sen hidastelun syy brittihallinnolla ja unionisteilla. IRA halusi korostaa, että edellisen vuoden päätös oli ollut sille vastentahtoinen ja että kyseessä oli ollut ulkopuolisen paineen aiheuttama tulitauon rikkoutuminen, ei järjestön itsensä vapaaehtoisesti valitsema rikkominen. Edelleen IRA ilmoitti olevansa sitoutunut poistamaan Pohjois-Irlannin Britannian alaisuudesta, vaikkakaan lausunnossa ei esiintynyt mainintaa tasavaltalaisista tavoitteista tai saaren yhdistämisestä. Sävyyn pehmentyminen oli yhteydessä poliittiseen tilanteeseen ja sen herkkyyteen. Unionistit vastustivat äänekäästi SF:n päästämistä neuvottelupöytään. Myös käynnissä oleva Oranialaisveljeskunnan

marssikausi alkoi kiristää osapuolten välejä.¹⁶⁶

Tasavaltalaislehden sivuilla puoluejohto selvensi yhteisölle loppukesästä pitkälle syksyyn liikkeen strategiassa tapahtunutta käännoä vaihtuneella brittihallinnolla ja vakuutti, ettei yhteisestä tavoitteesta, saaren yhdistämisestä, tingittäisi. Samanaikaisesti IRA:n johdon edustaja myönsi AP/RN-lehdelle laajoja haastatteluita, joissa se esitti näkemyksiään poliittisen tilanteen muutoksesta ja sen mahdollistamasta tulitauon jatka-

¹⁶⁶Ottamani kuva Belfastin Falls roadilta heinäkuun lopulta 1997. Teksti “New Labour, New Ideas, Same Policy. Tiofaidh ar lá. Orange Mo You Must Go” viittaa neuvotteluihin Oranialaisveljeskunnan marssireiteistä. Britannian Pohjois-Irlannin ministerin Mo Mowlamin linjaukset eivät miellyttäneet nationalisteja.

misesta. IRA ei ollut tehnyt myönnytyksiä, vaan uusi brittihallinto.¹⁶⁷

SF pääsi neuvotteluihin mukaan unionistien vastustuksesta huolimatta syyskuussa, mistä johtuen muutama lojalistipuolue boikotoi neuvotteluja. SF vahvisti Mitchellin komission väkivallattomuuden periaatteet ensimmäisenä päivänään neuvottelupöydässä ja samalla IRA pyrki etäännyttämään itsensä niistä korostamalla, ettei järjestö itse ollut neuvotteluissa mukana. Samaisena päivänä Irlannin pääministeri antoi kuitenkin lausunnon, jossa hän edellytti väkivallattomuuden periaatteiden kunnioittamista koko tasavaltalaisliikkeen taholta.¹⁶⁸ Tämä ei kuitenkaan toteutunut. RSF:n aseellinen siipi CAC räjäytti pommin Armaghin kreivikunnassa viisi päivää sen jälkeen, kun SF oli liittynyt neuvottelupöytään. Iskulla CAC pyrki lisäämään liikkeen sisäistä hajaannusta ja houkuttelemaan IRA:n jäseniä liittymään siihen. SF:n ja IRA:n linjausta kritisoivat jäsenet eivät kuitenkaan tunteneet vetoa RSF:n ja CAC:n liittymiseen, vaan he perustivat oman ryhmittymän lokakuun kokouksessa. Poliittisen siiven nimeksi tuli 32 County Sovereignty Committee ja aseellisen siiven Real IRA¹⁶⁹. SF vastasi liikkeen hajoamiseen järjestämällä useita julkisia keskustelutilaisuuksia sen strategiasta. Kriitikot epäilivät sitä, kuinka saari voitaisiin yhdistää neuvottelujen avulla, joissa tuli luottaa SDLP:n ja Dublinin tukeen, joista kummankaan ensisijaisena tavoitteena ei ollut brittihallinnon poistaminen Pohjois-Irlannista.¹⁷⁰ IRA:n tulitaukoon sitoutumattomat tasavaltalaisryhmittymät lisäsivät neuvottelujen osapuolten epäluuloja entisestään, ja IRA pyrki vakuuttamaan siitä eronneiden määrän olevan varsin pieni¹⁷¹.

Dublin pyrki rauhoittamaan unionistirintamaa alleviivaamalla, että Pohjois-Irlantia ei yhdistettäisi Irlantiin ilman enemmistön tukea. Todisteena pääministeri Ahern oli valmis keskustelemaan maan perustuslain artikloista 2 ja 3, joissa oli vaade saaren koillisosaan. Ensimmäistä kertaa Irlanti tunnusti Pohjois-Irlannin alueellisen erillisyyden. Tämä oli tuotu julki jo hallitusten yhteisessä kehysdokumentissa vuonna 1995, mutta unionistit tahtoivat Dublinilta vakuutuksen siitä, että maan sitoumus oli selkeä.

¹⁶⁷“IRA creates new opportunity for peace” AP/RN 24.7. 1997, “Adams and McGuinness urge cessation” AP/RN 24.7. 1997, “‘Rise to the challenge’ IRA tell parties” AP/RN 11.9. 1997.

¹⁶⁸O’Brien 1999, s. 375 - 376.

¹⁶⁹Ks. liite 5.

¹⁷⁰O’Brien 1999, s. 376 - 380.

¹⁷¹“Media reports ‘greatly exaggerated’ - IRA”. AP/RN 13.11. 1997.

Tämä tuotti ongelmia SF:n johdolle, joka kamppaili liikkeen sisäisten riitojen kanssa. Puolue oli kuitenkin edennyt neuvotteluissa vankien vapauttamisesta.¹⁷²

Neuvottelujen unionisti- ja nationalistiedustajat kyräilivät toisiaan pitkään ennen kuin kykenivät suoriin kontakteihin toistensa kanssa. Keskusteluja helpottamaan oli asetettu Mitchellin johtama kolmen miehen riippumaton puheenjohtajisto, joka oli tarpeen varsinkin aseidenluovutuskiistassa. Teema säilyi neuvottelujen keskeisenä ongelmana, ja media uutisoikin pitkin syksyä ja talvea neuvottelujen polkemisesta paikallaan.

Joulukuussa 1997 tasavaltalaisryhmittymä INLA surmasi vankilassa lojalistiryhmän, LVF:n (Loyalist Volunteer Force) johtajan. Tämä Billy Wrightin murha sai eri ryhmittymien lojalistit surmaamaan Pohjois-Irlannissa, etenkin Belfastissa, toista-kymmentä katolilaista, joista osalla ei ollut minkäänlaisia yhteyksiä puolueisiin tai puolisoitilaallisiin ryhmittymiin.¹⁷³ Pian IRA ryhtyi kostoiskuihin osoittaakseen suojeluvansa yhteisöään. Länsi-Belfastin pääkadun keskustanpuoleiseen päähän, asuinalueen reunalle, ilmestyi uusi muraali muistuttamaan, että järjestö oli edelleen läsnä.¹⁷⁴

Kostokierteen seurauksena UDP ja SF joutuivat muutamaksi viikoksi neuvotteluiden ulkopuolelle helmikuussa 1998. Myös IRA:sta irtaantuneet ryhmittymät olivat aktivoituneet, ja ne räjäyttivät löyhänä yhteenliittymänä kaksi pommia Pohjois-Irlannissa¹⁷⁵.

Kompromissi saatiin aikaan kaikista vaikeuksista huolimatta 10.4. 1998. Rauhansopimus kumosi hallinnollisten järjestelyjen osalta tuohon asti voimassa olleet sopimukset vuosilta 1921 ja 1973. Pohjois-Irlanti sai itsehallintonsa takaisin, mutta uusien elimien kera. Keskeinen elin on 108-jäseninen parlamentti, jonka tehtäviin kuuluu maakunnan lainsäädäntö. Parlamentin jäsenet

¹⁷²O'Brien 1999, s. 381 - 382.

¹⁷³Kearney: "Dogs of War", The Sunday Times 4.1. 1998.

¹⁷⁴Kuva otettu tammikuussa 1998. Muraali on sotkettu maalipommilla.

¹⁷⁵O'Brien 1999, s. 384.

valitaan joka viides vuosi suoritettavilla suhteellisilla vaaleilla, ja sen päätöksiä rajoittavat määräenemmistösäädökset.¹⁷⁶ Vaikka unionistit siis ainakin lyhyellä aikavälillä säilyttävät enemmistönsä parlamentissa, he eivät voi enää päättää asioista määräenemmistönsä turvin, vaan päätöksiin tarvitaan molempien yhteisöjen edustajien enemmistöt eli noin 70% koko parlamentin edustajamäärästä. Parlamentti voi nimittää keskuudestaan komiteoita helpottamaan työskentelyään. Nämä komiteat vastaavat työskentelytavoiltaan Suomen eduskunnan valiokuntia.¹⁷⁷

Kesäkuiset parlamenttivaalit eivät muuttaneet puolueiden valtasuhteita merkittävästi, ja parlamentin toiminnan sovittiin alkavan vuoden 1999 alussa. SF sai 18 paikkaa parlamentissa ja kaksi paikkaa 12-jäsenisessä hallituksessa¹⁷⁸, jonka toimivalta on kuitenkin rajattu alueen sisäisiin asioihin kuten maatalouteen, valtionvaroihin ja terveydenhoitoon. Ministereiltä edellytetään väkivallattomien keinojen tukemista. Hallitus on vastuussa Britannian hallitukselle Pohjois-Irlannin asioita hoitavan ministerin kautta.¹⁷⁹

Mahdollisista muutoksista Pohjois-Irlannin statukseen tulee päättämään alueen enemmistö yhdessä Irlannin enemmistön kanssa¹⁸⁰. Uusiksi yhteistyöelimiksi määriteltiin säännöllisesti kokoontuvat ministerineuvostot Lontoon ja Dublinin sekä Pohjois-Irlannin ja Irlannin hallitusten välille. Dublinin ja saaren koillisosan yhteistyöalueita ovat muun muassa maatalous, koulutus, turismi ja EU-ohjelmat.¹⁸¹

Maakuntaan perustettiin myös ihmisoikeus- ja tasa-arvo-komissiot sekä väkivallan uhrien komissio, joka keskittyy yhteisöjen välisen yhteistoiminnan kehittämiseen. Komissioiden tehtävänä on vahvistaa pohjoisirlantilaisen yhteiskunnan tasa-arvoisuutta

¹⁷⁶The April Document: Strand One: Democratic Institutions in Northern Ireland. From RM-Distribution. An Irish Republican News and Information service. <http://irlnet.com/rmlist>. Sähköpostiviesti 12.4 1998.

¹⁷⁷Ibid.

¹⁷⁸O'Brien 1999, s. 389.

¹⁷⁹The April Document: Strand One.

¹⁸⁰Ibid.

¹⁸¹The April Document: Strand Two: North/South Ministerial Council; The April Document: Strand Three: British-Irish Council, British-Irish Intergovernmental Conference.

miin taloudellisissa kuin kulttuurisissa kysymyksissä. Lisäksi asetettiin riippumaton komissio laatimaan suosituksia poliisivoimien sisällöstä ja toiminnasta.¹⁸²

Tiivistelmänomaisesti voisi todeta, että sopimuksella pyrittiin turvaamaan julkinen keskustelu ja tätä kautta purkamaan aseellisten järjestöjen aktiivista sekä passiivista kannatusta. Julkiseen toimintaan pääsisivät vain sellaiset henkilöt, jotka ovat tuominneet väkivallan käytön ja täysin luopuneet aseellisesta toiminnasta. Tähän liittyen sopimuksen mukaan kummankin yhteisön vankeja vapautettaisiin jo kahden vuoden sisällä jäljellä olevan tuomion ja yhteiskuntakelpoisuuden perusteella. Tärkeä peruste vapauttamiselle olisi myös se, että kyseisen vangin edustaman ryhmittymän tulitauko olisi voimassa¹⁸³ Aseidenluovuttamisvaatimuksesta ei luovuttu, ja tähänkin tarkoitukseen perustettiin oma komissionsa¹⁸⁴.

Puolisotilaallisilta ryhmittymiltä halutaan siis aseet pois, mutta toisaalta myös Britannian hallitus on valmis vähentämään joukkojaan Pohjois-Irlannissa rauhanajan tasolle ja täten lopettamaan poikkeusvaltuudet alueella. Aseellisen toiminnan piiriin kuuluu myös Pohjois-Irlannin poliisivoimien uudistaminen pyrkimällä lähentämään niitä molempiin yhteisöihin¹⁸⁵, mikä on tuottanut ongelmia sen lojalistimyönteisen toimintahistorian valossa sekä oraniaalaisveljeskunnan marssikauden kuolemantapausten ja elokuisen Omagh'n pommi-iskun jälkeen säädetyin lain vuoksi vuonna 1998. Tämän Westminsterin parlamentin säätämän uuden lain keskeinen sisältö oli se, että siitä eteenpäin syytetyn vaikeneminen kuulusteluissa katsottaisiin raskauttavaksi todisteeksi häntä vastaan ja että yhden poliisipäällystön jäsenen todistus riittäisi todisteiden puuttuessaakin syytetyn tuomitsemiseen. Pohjois-Irlannin poliisivoimat ovat olleet kuuluisia sekä yhteistyöstään lojalistiryhmittymien kanssa että kuulustelumenete-

¹⁸²The April Document: Strand Two.

¹⁸³The April Document: Strand Three: Rights, Safeguards and Equality of Opportunity.

¹⁸⁴Ibid.

¹⁸⁵Ibid.

lmistään kuten Amnesty International ja YK ovat raportoineet. Tämä laki antoi uudenlaiseen aseeseen ennestään asenteellisten poliisivoimien käyttöön.¹⁸⁶

Tasavaltalaisliikkeelle sopimuksen ydin oli vaikea pala sen uhottua aikaisemmin, ettei paluuta Stormontin parlamenttiin enää olisi. SF:n toukokuisessa puoluekokouksessa 331 jäsentä 350:stä äänesti kuitenkin edustajapaikkojen vastaanottamisen puolesta uusissa hallintoelimissä. Adams korosti epäilijöille, ettei sopimus ollut rauhansopimus, vaan vain välivaihe kamppailussa saaren yhdistämiseksi. Real IRA jatkoi aseellista toimintaansa edelleen alueella, ja elokuussa ryhmittymä räjäytti pommin Omagh'n kaupungin keskustassa. Kaksikymmentäkahdeksan kuolinuhria ja 250 haavoittunutta vaatinut isku sai osakseen syvän halveksunnan ja jyrkkäsanaisen tuomion kaikilta yhteisöiltä - myös SF:ltä. Iskun rajuuden myötä ryhmittymän kannatus kuivui kokoon, ja se julisti tulitauon syyskuussa. Myös INLA ilmoitti aloittavansa tulitauon. Vain CAC jäi aktiiviryhmittymäksi.¹⁸⁷

Samaisena vuonna aloitetut vankien vapautukset koskisivat sopimuksen mukaan vain sellaisia järjestöjä, joiden tulitauko on voimassa. Lojalistien tulitauon on katsottu olevan voimassa jo lokakuusta 1994 saakka, koska toisin ei ole heidän taholtaan verbaalisesti ilmoitettu. Tammikuussa 1998 lojalistit tappoivat kuitenkin toistakymmentä ihmistä, ja tuona kesänä he polttivat kolme katolista pikkupoikaa näiden kotiin.¹⁸⁸ Raja on siis varsin häilyvä ryhmittymien aktiivisen toiminnan ja tulitauon välillä.

Kansanäänestys järjestettiin Irlannin saarella samaisena vuonna toukokuun lopulla; pohjoisirlantilaisista yli 71 prosenttia ja irlantilaisista lähes 95 prosenttia äänesti rauhansopimuksen puolesta. Äänestysvilkkkaus oli saaren koilliosassa korkeampi kuin Irlannissa. Mieliä pidetiedustelujen mukaan Pohjois-Irlannin katolilaisten vahva enemmistö kannatti sopimusta, kun taas protestanttien mielipiteet olivat selvästi jakautuneet.¹⁸⁹

Syksyllä 1998 pohjoisirlantilaiset puolueet keskittyivät kokoamaan rauhansopimuksessa määritellyjä erilaisia yhteistyöelimiä. Keskinäinen epäluottamus ei ollut

¹⁸⁶Sainio: "Brittiparlamentti erityisistuntoon luomaan terrorismin vastaisia lakeja". Helsingin Sanomat 26.8. 1998.

¹⁸⁷O'Brien 1999, s. 388 - 391.

¹⁸⁸Miall; Ramsbotham; Woodhouse 1999, s. 181 - 182.

¹⁸⁹Ibid, s. 181.

kuitenkaan vielä hävinnyt, ja varsinkin maakunnan hallituspaikkojen jaossa ilmeni ongelmia. Hallituksen kokoonpanosta ei päästy yksimielisyyteen osapuolten kiistellessä aseidenluovutuksesta sekä riittävästä väkivallan tuomitsemisen asteesta. Sopimuksessa oli tuotu ilmi, että julkisiin virkoihin valittaisiin vain väkivallankäytön tuomitsevia henkilöitä, ja puolueet vetosivat tähän halutessaan kilpailijoitaan tai vastustajiaan poistettavaksi hallitusneuvotteluista. Suurin paine kohdistui SF:iin unionistien taholta.¹⁹⁰

Tasavaltalaisliike oli selvinnyt rauhanneuvotteluista ilman täydellistä pirstoutumista, mutta hinta oli silti ollut kova. IRA:sta erkaantuneet ryhmittymät ja liikkeen poliittisen siiven kritisoijat eivät hiljentyneet kansanäänestyksen myötä. Saarta ei ollut yhdistetty kuten tavoitteena oli. Päinvastoin, oli palattu alueelliseen itsehallintoon 26 vuoden jälkeen, ja Irlanti oli luopunut perustuslaillisesta vaateestaan Pohjois-Irlantiin. Lisäksi muiden osapuolten suostumisesta tähän kompromissiin IRA:lta vaadittiin aseidensa luovuttamista. Oli vaikeaa olla tulkitsematta syntynyttä sopimusta miksikään muuksi kuin täydelliseksi häviöksi pohjoisirlantilaiselle tasavaltalaisuudelle ja erityisesti sen aseelliselle toiminnalle.

SF:n johto keskittyi määrittämään Pitkäperjantain sopimuksen vain uudeksi, erilaiseksi vaiheeksi matkalla saaren yhdistämiseen. Monet näkivät Adamsissa liikkeen historian Juudaksen/sankarin, Michael Collinsin, joka oli 1920-luvulla suostunut saaren jakoon nähden Irlannin Vapaavaltion lähitulevaisuuden askelmana koko saaren itsenäisyyteen. Tehdyt kompromissit oli tulkittava johdon toimesta mahdollisimman myönteisin sanakääntein yhteisölle, ja tässä oivallisena apuvälineenä toimi paikallisten keskustelutilaisuuksien ohella liikkeen AP/RN. SF ja IRA antoivat lehdelle haastatteluja, joissa liikkeen johto tulkitsi sopimusta pitkän aikavälin strategiassa. Toinen perusmekanismi oli keskittyminen tasavaltalaisyhteisölle tärkeisiin teemoihin, joihin sopimus lupasi välitöntä parannusta. Vangit vapautettaisiin, ja armeijan joukot vähenisivät alueella huomattavasti. Myös poliisivoimien väärinkäytökset ja yhteistyö lojalistiryhmittymien kanssa oli huomioitu, ja niihin puututtaisiin.

Lehden puhunta oli legitimoitu IRA:n paikallisen toiminnan runsaalla uutisoinnillaan poliisiin ja armeijan toimista esittäen ne tasavaltalaisnäkökulmasta viha-

¹⁹⁰Miall; Ramsbotham; Woodhouse 1999, s. 182.

mielisinä toimijoina. Pohjois-Irlannin IRA oli vahvistunut 1960- ja 70-lukujen taitteessa suojellakseen yhteisöään lojalistien ja valtiovallan edustajien väkivaltaisilta hyökkäyksiltä. Tasavaltalaisyhteisössä eli vahvana käsitys siitä, ettei valtiolta pysty, eikä edes halua suojella heitä, toisen luokan kansalaisia, unionistisessa järjestelmässä. Tätä jatkumoa lehti rakensi ja piti yllä vuodesta toiseen ja rauhanneuvotteluissakin.

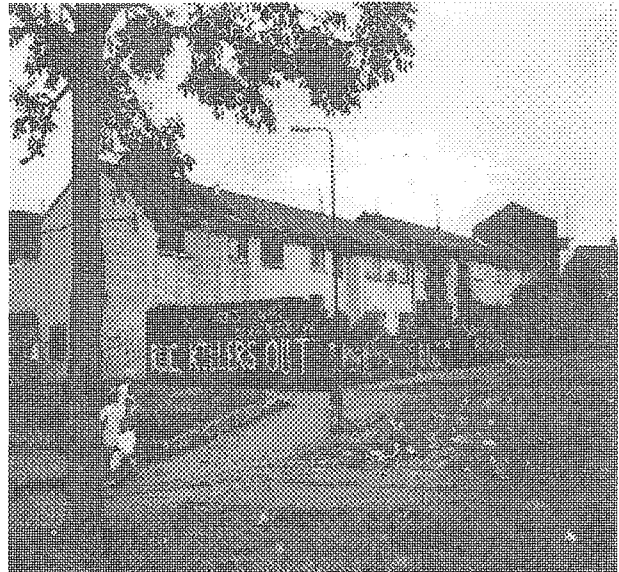
Back- sekä This Week in History -artikkelisarjat rakensivat yhteisöllistä kärsimyksen muistia kertoen lojalistien, brittihallinnon ja niiden aseellisen toiminnan edustajien toimista Pohjois-Irlannissa. Back-sarja alkoi ilmestyä AP/RN:n sivuilla heinäkuussa 1996 ja toi esille pohjoisirlantilaisen tasavaltalaisliikkeen omaa menneisyyttä miltei joka viikko. Yksittäiset artikkelit 1970- ja 80-lukujen AP/RN:n numeroista vahvistivat liikkeen strategisen ulottuvuuden jatkumoa. Ensisijaisena teemana olivat vankilaprotestit sekä IRA:n toiminta. Sarja rakensi syklin aseellisesta toiminnasta; IRA:n samaisena vuonna lopettama tulitauko oli tulkittava pitkäaikaisen strategian osasena, ei liikkeen sisäisenä kamppailuna. Menneisyyden representointi loi uskoa yhteisön tulevaisuuteen ja samalla ylläpiti käsityksiä ja ennakkoluuloja konfliktin toisia osapuolia kohtaan. Lehden mukaan IRA:n toiminnalle ei ollut vaihtoehtoa - ei helmikuussa 1996 eikä huhtikuussa 1998. Uusi tulitauko heinäkuussa 1997 sen sijaan oli yhteisöllisessä puhunnassa osoitus IRA:n rohkeudesta riskialttiissa tilanteessa.

Järjestön rooli yhteisössä esitettiin tasavaltalaispuhunnassa kaksijakoisena jo 1970-luvulla. IRA oli korvannut nationalistiasuinalueilla poliisivoimat toimien itse järjestyksenpitäjänä ja yhteisön suojelijana sekä toisaalta rankaisijana epätasavaltalaisesta toiminnasta, kuten esimerkiksi ilmiantajana toimimisesta tai protestanttien kanssa kaveeraamisesta. Samalla näkymätön muuri yhteisön ja hallinnon välillä pysyi korkeana.¹⁹¹

IRA ei ollut myöntämielisempi aseidensa luovutusvaadetta kohtaan Pitkäperjantain sopimuksen myötä, eikä asia edennyt 1990-luvun loppuvuosina. Tasavaltalaislehden ja asuinalueiden visuaaliset representaatiot toistivat SF:n ajamaa poliisivoimien uudistamista vakuudeksi aseista luopumiselle.¹⁹²

¹⁹¹Buckley; Kenney 1995, s. 92 - 93.

¹⁹²Kuvat otettu Belfastin Falls roadilla elokuussa 2000.

Liikkeen sisäinen kiista aseellisen toiminnan traditiosta luopumisesta ja edes sen tekemisestä kunniallaasti sai ulospäin yhteisön suojelijan kasvot; niin kauan kuin lojalistiryhmittymät ja poliisivoimat säilyisivät uhkana nationalistiasuinalueille, ei IRA pystyisi luopumaan varustuksestaan. Unionistit ja brittihallinto esittivät aseidenluovutuksen olevan enemmänkin tarvittava symbolinen ele IRA:lta osoitukseksi sen sitoutumisesta Pitkäperjantain sopimukseen. Pattitilanne oli ilmentymä erilaisista kokemusmaailmoista ja niistä kumpuavista poliittisista puhunnoista, mutta myös pohjoisirlantilaisesta poliittisesta kulttuurista: vaatimalla näennäisen mahdotonta saattoi saavuttaa korkeimman mahdollisen. Samalla yhteisö sai lisää aikaa äärihaitamiensa soraäänien saamiseksi yhteisen rintaman taakse.

Lähimenneisyyden ohella tasavaltalaislehti tuotti lukijoilleen tietoa aina 1500-luvulta lähtien pönkittäen liikkeen itseymmärrystä sen oikeutetusta taistelusta valloittajaansa Englantia, sittemmin Britanniaa vastaan. This Week in History -sarja antoi samalla samaistumisaineiksia koko saaren kattavaan nationalistiyhteisöön. Kärsimys-historia satoi saaren etelä- ja koillisosan yhteen esittäen saaren jaon epäoikeudenmukaisena mutta väliaikaisena katkoksenä niiden yhteisessä olemassaolossa, jonka aikana tasavaltalaisliike oli useiden kapinoiden turvin taistellut vallanhimoista naapurisaarta vastaan. Artikkelit tukivat sisällöltään tasavaltalaisten itseymmärrystä deterministisestä historiankulusta kohti saaren yhdistymistä, samalla kun Back-sarja muistutti Irlannin yhteiskunnallisista ongelmista, joihin liikkeellä oli tarjota ratkaisuja.

4 TASAVALTALAISSLIIKKE JA "UUSI, SOVITTU IRLANTI"⁹⁹

4.1 Tasavaltalaispuhunnan muutos ja sen suhde nyky-Irlantiin 1990-luvulla

Tasavaltalaisliikkeen 1990-lukua suhteessa Irlantiin leimasi maan yhteiskunnallisiin epäkohtiin keskittyvä oppositiopolitiikka sekä samanaikaisesti laajan nationalistisen rintaman rakentaminen rauhanneuvotteluprosessissa, joka on muuttanut Dublinin ja tasavaltalaisten suhdetta ratkaisevasti. Kesäkuussa 1993 Gerry Adams kätteli Irlannin presidenttiä Robinsonia tämän Belfastin vierailulla. Ele oli huomattava - olihan tasavaltalaispuhunnan mukaan kyseessä Vapaavaltion johtajan julkinen tunnustaminen. Ja toiselta puolen katsottuna Adams oli Irlannin hallinnon legitimaation kyseenalaistavan terroristijärjestön johtohenkilö. Aikaisemmin Dublinin hallinnon edustajia olivat olleet Belfastissa vastassa vain äänekkäät mielenosoitukset tasavaltalaisvankien vapauttamisen ja liikkeeseen kohdistuneen sensuurin lakkauttamisen puolesta.¹⁹³ Britannian ja Irlannin poliittisen kentän muuttuminen sekä tasavaltalaisjohdon vahvistunut pragmatismi ovat olleet voimakkaita muutostekijöitä Pohjois-Irlannin konfliktissa.

Saaren koillisosan katolisten kulttuuripoliittinen nationalismi toimii kattokäsitteenä tässä luvussa. Käyn ensin läpi tasavaltalaisliikkeen puhunnan muutosta, joka toimii kehyksenä analyysille liikkeen rakentamasta ja ylläpitämästä yhteydestä Irlantiin. AP/RN-lehteä tuotetaan sekä Belfastissa että Dublinissa, ja se myös ilmestyy molemmin puolin rajaa saarella. Tästä syystä puran lehden näkemyksiä Irlannista kaksinaisen yleisön, pohjoisirlantilaisten sekä irlantilaisten tasavaltalaisten, näkökulmasta. Tasavaltalaispuhunta elää ja muotoutuu paikallisuuden ja alueellisuuden vuorovaikutuksessa samoin kuin visuaalisten representaatioiden tematiikka ja symboliikka, vaikkakin jälkimmäisten kontekstuaalinen analysointi on edellistä tiukemmin sidoksissa Pohjois-Irlannin paikallistason menneisyyteen ja nykypolitiikkaan. Muraaleita ei esiinny Irlannissa.

Toinen alaluku keskittyy vuorostaan tasavaltalaisliikkeen nationalismiin esittämiseen Pohjois-Irlannin asuinalueilla. Tasavaltalaisten oma ymmärrys kulttuuripoliittisen nationalisminsa sisällöstä määrittää pitkälti tämän alaluvun temaattista sisältöä,

¹⁹³Ryan 1994, s. 16.

minkä vuoksi iirin kielellä on tekstissäni keskeinen osa. Sekä nationalisti- että unionistiyhteisö on rakentanut vuosisatojen mittaisen kunniakkaan menneisyyden omalle olemassaololleen ja erityisesti nykyisille pyrkimyksilleen, missä apuna toimii omaksi nimettyjen symbolien viljely työväestön asuinalueilla. Pyhät arvot ovat alati läsnä -arjessakin. Tradition keksiminen (invention) on yhteydessä yhteisöjen mentaliteettiin uhattuna olemisesta (siege mentality), mutta sen "revisionistinen" kyseenalaistaminen ja symboliikan ajallisen jatkumon keinotekoisuuden alleviivaaminen¹⁹⁴ ulkopuolisten taholta on vain kolikon toinen puoli. Eivät yhteisöjen välistä muuria vahvistavat muraalit ja liput poistu katukuvasta sillä, että niiden autenttisuus kyseenalaistetaan esittämällä yhteisöjen historiakuvista poikkeava versio menneisyydestä. Kukaan tuskin vaatiikaan esimerkiksi muraalien häviämistä asuinalueilta. Pikemminkin kyse on niiden takana olevista ajattelutavoista ja näiden liennyttämisestä.

Uhattuna oleminen on molemmin puolin ilmentynyt työväestön keskuudessa väkivaltaisena toiseuden rakentamisena, mutta myös yhteisöjen solidaarisuuden vahvistumisena. Sosiaalinen koheesio on vahva kannuste aktiiviselle kansalaisuudelle, jota varsinkin nationalistien yhteisöllinen toiminta ilmentää erilaisissa yhteiskunnallisten asioiden ajamisessa ja joka on tasavaltalaisuuden perusoppeja aseellisesta toiminnasta erillisenä poliittisena filosofiana¹⁹⁵.

Tasavaltalaisliikkeen yhteyttä Irlantiin on liikkeen taholta rakennettu kansallisen itsemääräämisoikeuden käsitteen sekä vuoden 1919 Dáilin varaan, jossa SF:llä oli vahva määränemmistö. Saarta jakava raja on Pohjois-Irlannin nationalisteille loukkaus irlantilaisten kansallista itsemääräämisoikeutta kohtaan, samalla kun unionisteille vastaavan oikeuden loukkaus on Irlannin osallistuminen Pohjois-Irlannin asioihin. Saaren hallinnollisen järjestyksen legitimaation raja on vedetty saaren menneisyyteen tämän päivän intresseistä käsin. SF ylläpitää jatkumoa ennen vapaussotaa (1919 - 1921) pidettyjen vaalien sille voitolliseen tulokseen ja väheksyy Vapaavaltion sisällissodan (1922 - 1923) tuomaa repeämää SF:ssä ja sen jälkeistä yhteiskunnallista kehitystä saaren eteläosassa¹⁹⁶. Jaon jälkeiset tapahtumat on pyyhitty pois historian "oikeasta"

¹⁹⁴Ks. esimerkiksi Foster 1994.

¹⁹⁵Kilmurray; McWilliams 1998: "Republicanism Revisited", s. 164 - 166.

¹⁹⁶Ks. esimerkiksi McLaughlin 1998. Mitchel McLaughlin on SF:n jäsen.

versiosta - niillä ei ole merkitystä, koska vain saaren yhdistäminen palauttaa menneisyyden ja siihen nivoutuvan tulevaisuuden tasavaltalaisten tunnustamalle raiteelle.

Sen sijaan Pohjois-Irlannin alueellinen lähimenneisyys on hyvin merkityksellinen nationalisteille. Heidän kärsimänsä epäoikeudenmukaisuudet unionistihallinnon, lojalistien sekä poliisivoimien ja sittemmin myös brittiarmeijan tahoilta ovat nationalisteille osoitus aluestatuksen oikeudettomasta olemassaolosta, ja yhteisön kokemia vääryyksiä muistetaan aktiivisesti niin AP/RN-lehdessä kuin muraaleissakin. Nykytilanteen ongelmien ajallisen jatkumon korostaminen antaa yhteisöille voimia ja uskoa jatkaa kamppailua paremman tulevaisuuden puolesta. Samalla se kuitenkin ylläpitää katkeruutta ja vihaa, kostonkierteen aineksia.

SF on pehmentänyt retoriikkaansa poliittisen kentän muutosten myötä, koska sen vielä 1980-luvulla viljelemä vallankumouksesta ja sodasta puhuminen ei edesauttanut puolueen asemaa IRA:n jatkaessa aseellista toimintaansa. 1970-luvulla tasavaltalaiset olivat painottaneet voiton saavuttamista aseellisen toiminnan turvin; Britannialle oli esitetty listoja ennakkoehdoista IRA:n toiminnan jäädyttämiselle, ja kaikki neuvotteluyritykset osapuolten kesken olivat olleet epäonnisia molempien taipumattomuuden vuoksi. Seuraavalla vuosikymmenellä liikkeen vaatimuksena oli brittien vetäytyminen Pohjois-Irlannista tietyn aikataulun puitteissa. Rauhanprosessin myötä SF:n puhunta alkoi korostaa konfliktin demokraattista ratkaisua, neuvotteluja ilman ennakkoehtoja sekä kaikkien puolueiden ja osapuolten välistä dialogia, mikä heijastui myös liikkeen suhtautumisessa Irlantiin.¹⁹⁷ Samalla SF alkoi viitata tulevaisuuden Irlantiin "uutena ja sovittuna" aiemman "Yhdistyneen Irlannin" sijaan¹⁹⁸. Taustalla oli puolueen virkistynyt yhteistyö SDLP:n ja Dublinin kanssa ja Adamsin ja McGuinnessin johtaman strategisten koulukunnan voittokulku liikkeen sisällä. "Uusi ja sovittu Irlanti" kuulosti vähemmän vihamieliseltä ja enemmän unionistien intressit huomioonottavalta kuin pelkkä "Yhdistynyt Irlanti", joka ei sisältänyt minkäänlaista viittausta neuvoteltuun tulokseen saaren tulevaisuudesta.

¹⁹⁷Ryan 1994, s. 15. Ks. esimerkiksi SF:n puoluedokumentteja "Peace in Ireland. Sinn Féin submissions to Strands One and Two of the peace talks" vuodelta 1997 sekä "Towards A Lasting Peace in Ireland: A Summary Guide To The Sinn Féin Peace Proposal" vuodelta 1994.

¹⁹⁸Cohen 1999: "Listening to the silences. Defining the language and the place of a New Ireland", s. 187. Ks. esimerkiksi SF:n "Peace in Ireland - An Agenda for Change" 6.8. 1996.

Nimeämisen politiikka on elänyt vahvana Pohjois-Irlannin konfliktissa myös poliittisessa dialogissa. Eri osapuolet ovat lausunnoillaan ja dokumenteillaan pyrkineet saamaan nimiinsä aloitteentekijän roolin ja vallan määrittellä puitteet neuvotteluille saaren tulevaisuudesta¹⁹⁹. Kyse on vallasta ja sosiaalisen tilan, poliittisen kentän, hallinnasta; aloitteentekijä sysää vastaamisen paineen itsestään pois. Samalla on korostunut politiikan perusolemus, jonka mukaisesti on parempi vaatia mahdotonta, jotta voisi saada korkeimman mahdollisimman. Pohjoisirlantilaisessa politiikassa ei ole niinkään kyse eri osapuolten yhteisten asioiden hoidosta vaan kamppailusta vallanjaon suhteen. Tässä mielessä SF:n linja ei ole muuttunut. Retorisen tason muutos on suunnattu konfliktin muille osapuolille puolueen omaksuttua uusia, saarellia laajemmin hyväksytyjä näkemyksiä yhteistyössään SDLP:n ja Dublinin kanssa.

Toisaalta muut osapuolet eivät ole aina pitäneet SF:n linjanmuutosta uskottavana, koska se on ollut ristiriidassa IRA:n aseellisen toiminnan kanssa. Konfliktin demokraattisesta ratkaisusta puhuminen ja samanaikainen IRA:n aseellisen toiminnan tukeminen ovat olleet kaksinaista puhetta tasavaltalaiskehityksessä, mikä noudattaa 1980-luvun alussa aloitetun strategian linjauksia (armalite and the ballot-box). Paine aseellisen toiminnan jäädyttämiseen voimistui entisestään nationalistikoalition myötä. Jos saaren yhdistyminen voitaisiin saavuttaa yhteistyössä saaren muiden nationalistipuolueiden kanssa, miksi jatkaa IRA:n toimintaa, joka riskeeraisi näiden puolueiden tuen? Aseellisen toiminnan lopettaminen ei saisi kuitenkaan näyttää siltä, että tasavaltalaisliike tekisi myönnytyksiä tai mikä pahinta, antautuisi kauan julistetulle viholliselleen, Britannialle.

Selvin muutos näyttääkin tapahtuneen liikkeen suhtautumisessa Britannian rooliin konfliktissa. Tasavaltalaiset ovat omaksuneet SDLP:n kannan siitä, että Britannialla ei ole strategisia intressejä Irlannin saarella, mutta korostavat Britannian omaavan edelleen poliittisia intressejä, joista sen kuitenkin tulisi luopua kansallisen itsemääräämisoikeuden nimissä²⁰⁰. Tällä liike viittaa unionistien veto-oikeuden tukemiseen sen ollessa määrällisenä enemmistönä Pohjois-Irlannissa. Britannian roolin muutoksen myötä tasavaltalaisessa analyysissä kolonialistinen sanasto on heikentynyt SF:n lausunnoissa,

¹⁹⁹Ks. esimerkiksi McLaughlin 1998.

²⁰⁰McLaughlin 1998: "The Irish Republican Ideal", s. 74 - 75.

vaikka tasavaltalaisten historiakuvassa kolonialistinen viitekehys elää kuitenkin vahvana. Esitetyistä tulkinnoista pidetään tiukasti kiinni: liikkeen aiemmassakaan politiikassa ei ole ollut virheitä.²⁰¹

Samanaikaisesti kun tasavaltalaispuhunta on muuttunut sovittelevammaksi poliittisella kentällä, on yhteisön sisällä käyty kädenvääntöä sen unionisteista erottautuvasta yhtenäisyydestä suhteessa Irlantiin. Historiakuvan ja strategian painopistemuu-
tosten yhteensovittaminen on ollut vaikeaa liikkeen strategistien ja militaristien väli-
sessä suhteessa. IRA:n puhunta onkin ollut huomattavasti ehdottomampaa ja liikkeen
militaristien näkemyksiä myötäilevämpää kuin SF:n, mikä on palvelut liikkeen johdon
pyrkimystä säilyttää liike mahdollisimman laajana ja yhtenäisenä - kaikiille jotakin.
IRA:n aseellisen toiminnan oikeuttamisen keskeisenä metaforana toimii taistelun
keskeneräisyys; kapinoitsijoiden yritykset irtaannuttaa koko saari Englannin ja sit-
temmin Britannian alaisuudesta vuosilta 1798, 1803, 1848 ja 1916 on saatettava
loppuun²⁰².

Viimeisin, vuoden 1916 Pääsiäiskapina, on näistä edellä mainituista kapinoista
näkyvin osa tasavaltalaistraditiota, koska se toimi lähtölaukaisuna vapaussodalle ja sitä
seuranneelle saaren jaolle, jota aikalaiset pitivät väliaikaisena ratkaisuna, myönny-
tyksenä protestanttiselle vähemmistölle. Tämä ilmeni myös Vapaavaltion vuoden 1937
perustuslaissa, johon Irlanti kirjasi irredentistisen oikeutensa saaren koillisiin kreivi-
kuntiin. Käytännössä irlantilaisilla poliitikoilla ei ole ollut kiinnostusta pakottamalla
vaatia perustuslakinsa täyttymystä Britannialta. Vaade Pohjois-Irlannin alueesta toimi
Vapaavaltion hallinnon keinona legitimoida valtansa nationalistisen väestön parissa,
joka kunnioitti vahvasti vastarinnan traditiota osana itsenäistymisprosessia. Perustuslain
myötä saaren yhdistäminen alkoi hiljalleen hävitä julkisesta keskustelusta Irlannissa ja
yhdistäminen sai jäädä jonnekin hämärään tulevaisuuteen, samalla kun poliitikot
saattoivat keskittyä nuoren valtion rakentamiseen.²⁰³

Katolisen kirkon ja nationalismin liitto muovasivat 1900-luvun Irlannin omaku-
vaa, ja maan yhteiskunnalliset arvot ovat olleet tähän päivään saakka varsin konserva-

²⁰¹McLaughlin 1998, s. 68 - 70, 74.

²⁰²“Thousands mark 1916 Rising”, AP/RN 11.4. 1996.

²⁰³Ryan 1994, s. 84.

tiivisia, mikä näkyy erityisesti naisen asemassa. 1990-luku on ollut Irlannissa nopean sosiaalisen muutoksen aikaa; edellisellä vuosikymmenellä voimistunut nuoren, hyvin koulutetun väestön muuttoliike ulkomaille ja väestön yleisempi siirtyminen maaseudulta kaupunkeihin on jättänyt jälkensä yhteiskuntaan. Avioitumisikä on noussut ja syntyneiden lasten määrä laskenut. Samalla television ja talouden voimistama globalisoituminen on alkanut järsiä kirkon ja valtapuolueiden FF:n ja FG:n vuosikymmenten mittaista valta-asemaa. Puolueiden haastajaksi nousi 1990-luvulla Työväenpuolue, joka oli siihen saakka ollut varsin pieni vaikuttaja irlantilaisessa politiikassa.²⁰⁴

Nopeiden sosiaalisten muutosten ja talouden globalisoitumisen jonkinasteisena vastareaktiona on kuitenkin nähtävissä kulttuurisen nationalismin ja katolisuuden vahvistuminen. Abortti tai avioero eivät ole edelleenkään laillisia maassa, jonka traditionaalinen tanssi- ja musiikkikulttuuri valloittavat maailmaa. Lisäksi leimaa-antava osa irlantilaisuutta, jo kuolleeksikin kieleksi nimetty iiri, on saanut aktiivisia puolestapuhujia valtion tukeman iirinkielisen televisiokanavan ohella. Iiri on identifioitunut saaren länsiosaan, vanhojen ihmisten kieleksi, jota on pakko opiskella peruskoulussa mutta jolla ei ole varsinaista kommunikatiivista merkitystä. Nyt sen arvostusta on alettu tietoisesti nostaa.²⁰⁵

Irlannin omakuvaa on muovannut myös saaren koillisosan konflikti. Kansallisesta menneisyydestä on tullut laimeampi ylpeydenaihe ja revisionismi on noussut pinnalle varsinkin mediassa ja akateemisen tutkimuksen piireissä²⁰⁶. Myötämielisyys anglo-irlantilaista yhteistyötä kohtaan onkin nähtävä tätä taustaa vasten²⁰⁷. Puolueista FF ja FG ovat syntyneet SF:stä²⁰⁸, ja ottaen huomioon IRA:n keskeisen roolin Irlannin itsenäisyystaistelussa Pohjois-Irlannin konfliktista muodostui niille ongelma²⁰⁹. Oli vaikea tuomita tasavaltalaisliikkeen toimintaa ja samanaikaisesti kunnioittaa kansallista menneisyyttä, johon näidenkin puolueiden ylläpitämä nationalistinen perinne pohjasi. Irlantilaisten puolueiden rintama rakoili kuitenkin näkyvämmiin vain kysymyksessä

²⁰⁴Lee 1994: "Dynamics of change in the Irish Republic", s. 117 - 119, 129.

²⁰⁵Ks. enemmän iirin kielen asemasta Irlannissa 1900-luvulla Watson 1997.

²⁰⁶Lee 1994, s. 135.

²⁰⁷Arthur 1994: "The Anglo-Irish Agreement: a device for territorial management?", s. 222.

²⁰⁸Ks. liite 5.

²⁰⁹Hazelkorn; Patterson 1994: "The New Politics of the Irish Republic", s. 50.

unionistien veto-oikeudesta, ei niinkään IRA:n aseellisen toiminnan karsastamisessa²¹⁰. Olihan järjestö lisäksi selkeästi julkituonut kantansa Irlannin hallinnon laittomuudesta, joten IRA oli myös uhka maan nykytilalle. Tasavaltalaisliike pyrittiin sulkemaan pois Irlannin julkisuudesta sensuuriasetuksella, joka jätettiin uusimatta vasta rauhanprosessin rohkaisemana parin vuosikymmenen käytön jälkeen vuonna 1994. Asetus olikin onnistunut rajoittamaan SF:n kampanjointia saaren eteläosassa ja toisaalta myös etäännyttänyt irlantilaisia entisestään Pohjois-Irlannin tasavaltalaisista.

Irlannin kansan halu saaren yhdistymiseen on ollut vähintäänkin ristiriitainen. Kuusi mahdollista lisäkreivikuntaa on nähty varsinkin keskiluokassa taloudellisenä taakkana Irlannille, ja samalla lojalistien aseellisen toiminnan on pelätty leviävän saaren eteläpuolelle. Lisäksi maan hallinnolliset järjestelyt on rakennettu 26 kreivikunnalle ja Pohjois-Irlannin 1,5 miljoonan väestö toisi mukanaan vaativia uudelleenjärjestelyjä.²¹¹ Kansan tuki hallinnon toimille rauhanprosessissa on ollut näkyvä, eikä FF:n uuden johtajan, sittemmin pääministerin, Ahernin lausunto "irredentismi on kuollut" herättänyt vastalauseita vuonna 1995²¹².

SF sen sijaan nojaa voimallisesti irlantilaisen nationalismin perintöön kampanjoinnissaan Irlannin saarella. Muutos tasavaltalaisliikkeen kampanjoinnissa Irlannissa tapahtui vuoden 1987 vaalien jälkeen. Puolueen kannatus oli ollut tasaisesti kahden prosentin tietämällä maan vaaleissa, ja sitä piristämään oli edellisenä vuonna päätetty alkaa vastaanottaa edustajanpaikat Dáilissa. Vaalitulos oli kuitenkin surkea: 1,85 %:n äänisaalis ei taannut SF:lle yhtään edustajanpaikkaa parlamentissa, ja jo samaisen vuoden puoluekokouksessa pohdittiin linjanmuutoksen tarpeellisuutta. Puoluekokouksen edustajat syyttivät tuloksesta Irlannin hallituksen puoltamaa sensuuriasetusta ja oman toimintansa keskittymistä tasavaltalaisuuden vahvojen tukialueiden, Dublinin ja rajaseudun, ulkopuolelle. Adams löysi puutteita myös SF:n politiikan sisällöstä:²¹³

²¹⁰Mansergh 1998: "The Republican Ideal Regained", s. 56.

²¹¹Whyte 1994: "Dynamics of change in Northern Ireland", s. 109; O'Mahony; Delanty 1998, s. 173.

²¹²Mansergh 1998, s. 57.

²¹³Bishop; Mallie 1997, s. 452.

“Most people will not struggle, never mind vote, for abstract things. They will not fight for ideas. They will fight to bring material benefits, to improve the quality of their lives, to guarantee the future for their children. The ‘big ideas’ which we have concerning liberation, nationalism, independence and socialism must develop out of the ‘small ideas’ concerned with local grievances, local protests and local aspirations.”

Irlantilaisten lähiöiden arjen ongelmat ja varsinkin maan heikko talous kipusi SF:n vaaliagendan kärkisijoille tuon kokouksen jälkeen. Kannatusluvut eivät kuitenkaan juurikaan nousseet, ja ensimmäisen edustajansa puolue sai Dáiliin vasta kesällä 1997. Irlantilaisten ynseä vastaus tasavaltalaisliikkeen politikoinnille oli omiaan vahvistamaan SF:n halua alkaa neuvotella SDLP:n kanssa ja sittemmin myös Dubiin ja Lontoon kanssa.

Nationalistisen koalition muodostamisen perustana oli Irlannin taholta halu löytää ratkaisu miltei 30 vuotta jatkuneelle väkivaltaiselle konfliktille. Pohjoisirlantilaiset nationalistit toivoivat Dubliinin tuen edesauttavavan saaren yhdistämistä. SF:n puhunta lieveni kolonialistisesta analyysistään ja Dubliinin legitimaation kiistämisestä koalitiotoiminnan tehostamiseksi, mutta oppositiomainen politiikka Iriannin hallituksia kohtaan jatkui kiivaana erityisesti tasavaltalaisliikkeen AP/RN-lehden sivuilla vielä 90-luvun lopullakin.

Tasavaltalaisliikkeelle hedelmällistä maaperää oli Irlannin sosiaali- ja talouspolitiikka. Lehden joka numerossa kritisoitiin näkyvästi Dubliinin kyvyttömyyttä puuttua muun muassa maan työttömyyteen, huumeongelmaan, rikollisuuteen, ympäristöongelmiin, asuntotuotannon lamaan sekä maaseudun riutuvaan tilaan. Lehden potentiaalinen yleisö Irlannissa oli laaja sen käsittelemien aiheiden kautta: oman osansa tasavaltalaisten huolenpidosta saivat niin työväestö, nuoriso, maanviljelijät, naiset, kiertolaiselämää viettävät kulkijat (travellers) kuin pakolaiset ja kodittomatkin²¹⁴. Tasavaltalaisuus poliittisena filosofiana pyrkii takaamaan yhtäläiset ja tasa-arvoiset oikeudet kaikille kansalaisille, mitä lehdessä alleviivattiin tiuhaan. Poliittisen oppositiopuhunnan tavoin konkreettisia parannusehdotuksia ei kuitenkaan annettu.

Lehden artikkeleissa kuvattiin myös Irlannin poliisin, Gardan, toimia tasavaltalaisliikettä ja irlantilaisia itseään kohtaan ja leimattiin poliisivoimat asenteellisiksi, jopa

²¹⁴Ks. myös “Sinn Féin Ard-Fheis 1996”.

rasistisiksi. AP/RN:n puhunta rakensi yhteisöllisyyttä saaren nationalistien välille yhteiskunnallisen kärsimyksen kautta. Kärsimyksen, jonka saaren yhdistäminen ja filosofisen tasavaltalaisuuden arvot voisivat poistaa. Ikään kuin saaren jako olisi myös syyllinen Irlannin yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Sosiaali- ja talouspolitiikan ohella Dublinia kritisoitiin sen liiallisesta myönteävyydestä Lontoon unionistisille linjauksille neuvotteluissa. Saaren yhtenäisyyttä korostettiin myös yhteisen menneisyyden muistamisella tasavaltalaiskehityksen ohjaamana: This Week in History -sarjan artikkelit muistuttivat joka viikko lukijoitaan yksilöiden ja kansan kollektiivisesta kärsimyksestä Englannin ja sittemmin Britannian taholta aina 1500-luvulta 1920-luvulle saakka. Vaikka teemat valittiin sarjan nimen mukaisesti artikkelin ilmestymisviikon perusteella, niillä ei näytä olevan suoraa yhteyttä kulloiseenkin poliittiseen tilanteeseen. 1800-luvun suuri nälänhätä, kapinat 1600-luvulta lähtien, kulttuurinationalismi iirin kieli eturintamassaan sekä IRA:n toiminta 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä loivat lehdessä nationalistiyhteisölle alueellisen ja ajallisen jatkumon koko saaren mittakaavassa.

Tasavaltalaisten kulttuuripoliittista yhteyttä Irlantiin ylläpidetään vahvasti myös vuosittaisten juhlapäivien kautta. Pohjoisirlantilaisen nationalistiyhteisön huipentuma vuosikalenterissa on elokuiset iiriläistä kulttuuria juhlistavat Länsi-Belfastin ja Londonderryn festivaalit sekä keväinen Pääsiäiskapinan muistaminen. 1990-luvun lopulla festivaalit ovat näkyneet yhteisöjen asuinalueiden katukuvassa pääsiäistä voimallisemmin, kun taas AP/RN-lehden palstoilla vuoden 1916 kapina saa festivaaleja enemmän tilaa. Muraaleissa on toki runsaasti viittauksia kyseiseen kapinaan. Tasavaltalaisperinteen mukaisesti IRA:n ja SF:n johto pitävät kapinan ajanjakson vuosipäivinä puheita, joissa he kartoittavat tämän päivän poliittista tilannetta.

Huhtikuussa 1996 oli kapinan 80-vuotisjuhla ja IRA oli jälleen aktivoitunut Pohjois-Irlannissa. Lausunnossaan järjestö muisti vapaustaistelussa kuolleita jäseniään ja korosti tukevansa SF:ä tämän taistelussa. Tämä kuolleiden verellä sidottu yhtenäisyyden ilmaus oli suunnattu niille, jotka epäilivät tulitauon rikkoutumisen myötä, ettei SF:llä ole todellista vaikutusvaltaa IRA:han ja ettei puolue pystyisi vaihentamaan järjestön toimintaa. Tasavaltalaisliikkeen johto on itsekin ruokkinut tätä kaksoispuhetta silloin, kun siltä on vaadittu IRA:n tuomitsemista. Nyt IRA kuitenkin ilmaisi selkeän tukensa SF:lle ja ilmaisi täten olevansa samoilla linjoilla puolueen kanssa. Lisäksi

järjestö painotti olevansa edelleen sitoutunut tasavaltalaistavoitteisiin ja syytti Lontoota kevään ongelmallisesta tilanteesta:²¹⁵

“As we commemorate our dead we reaffirm that the republican struggle remains confident. We will face the challenges which lie ahead with the same spirit of unity and determination which have sustained our position in the face of massive British pressure down the long decades of occupation and oppression.”

Pääsiäislausunto oli siis sisällöltään hyvin samankaltainen kuin se, jonka IRA antoi helmikuussa 1996 ilmoittaessaan tulitaukonsa päättyneen. “Miehitys” ja “sorto” ovat IRA:n kolonialistisen analyysin retoriikkaa Britannian roolista konfliktista.

Seuraavalla viikolla lehti raportoi kapinaa muistaneista juhlatilaisuuksista ympäri saarta otsikolla “Thousands mark 1916 Rising”. Artikkelin antoi kuvan vahvasta ja yhtenäisestä sekä laajasta yhteisöstä, joka ylittää saarta jakavan rajan. Useimmissa juhlatilaisuuksissa oli ollut SF:n edustaja puhumassa ajan poliittisesta tilanteesta. Selvin viittaus vuoden 1916 kapinan ja nykypäivän taistelun välisestä yhteydestä tuli puolueen puheenjohtajan Adamsin suusta:²¹⁶

“1916 lit a torch of freedom around the world that inspired oppressed people to strike out for freedom and justice. In the decades that followed the British were forced out of former colonies. Ireland did not achieve what others did, national self-determination. Our island was partitioned, our people divided and the causes of conflict were built into the political settlement imposed by Britain 75 years. Today, the 80th anniversary of the rising we rededicate ourselves to complete that unfinished business.

Republicans remain committed to our goals, their legitimacy and the achievability of these goals. Our goal remains an Irish socialist republic. Our primary objective at this time is an Irish national democracy. The partition of our island and our people, the status quo which has heaped indignities on nationalists in the Six Counties, has to go.”

Keskeneräisen taistelun metafora on voimakkaasti läsnä Adamsin puheessa samoin kuin Yhdistyneen Sosialistisen Irlannin tavoite. Poliittisella kentällä tasavaltalaisliikkeen edustajat korostivat tässä vaiheessa neuvoteltua ratkaisua. Puheessa näkyy

²¹⁵“No Return to Stormont - IRA”. AP/RN 4.4. 1996.

²¹⁶“Thousands mark 1916 Rising”. AP/RN 11.4. 1996.

niin tasavaltalaisyleisön ensisijaisuus kuin ajan poliittinen tilannekin: SF pidettiin ulkona neuvotteluista IRA:n toiminnan vuoksi. Tasavaltalaisideologian näkökulmasta järjestön toimintaa oikeutti kesken jäänyt vapaustaistelu, joka oli toiminut esimerkkinä muille sorretuille. Näiden onnistumisen oli tarkoitus luoda uskoa tasavaltalaisiin heidän oman taistelunsa päättymisestä saaren yhdistämiseen. Eri maiden aseelliset konfliktit ja näiden - useimmiten kansallisten vähemmistöjen - vapaustaistelijat rinnastetaan liikkeen tahtiin sen omaan kamppailuun, ja AP/RN:n ulkomaan uutisissa onkin seurattu tiiviisti muun muassa Lähi-idän ja Pohjois-Espanjan baskien tilannetta. Tämä luo yhteisölle mielikuvan, ettei Pohjois-Irlannin nationalistiyhteisö ole yksin taistelussa, vaan sorrettuja löytyy ympäri maailmaa. Länsi-Belfastin katukuvassa muistetaan omien marttyyriiden ohella näitä kansainvälisiä vapauden symboleja.²¹⁷

“Largest Easter turnout for many years” -artikkelin kuvaamissa juhlatilaisuuksissa ei ollut juuri viittauksia niinkään itse juhlan aiheeseen kuin silloiseen poliittiseen tilanteeseen. SF oli edelleen poissuljettu neuvottelupöydästä IRA:n toiminnan vuoksi. Liikkeen sisäiset neuvottelet tulitauon julistamisesta eivät puheissa näkyneet. Päin-

²¹⁷Ensimmäinen kuva on otettu tammikuussa 1998 ja muralin keskeinen hahmo on Steve Biko, eteläafrikkalainen apartheidin vastustaja, jonka maan turvallisuuspoliisi murhasi vankeudessa 1970-luvun lopulla. Toinen, Katalonian itsenäisyyspyrkimyksiä tukevan muralin kuva on otettu elokuussa 2000.

vastoin, IRA oli näkyvästi läsnä Pohjois-Belfastin kaduilla, mitä SF:n edustaja kommentoi.²¹⁸

“I think it is fitting that we had today the presence of the Irish Republican Army here on our streets, the defenders of our people for the last 30 years.”

Vaalien läheisyyden vuoksi oli tarpeen muistuttaa yhteisölle, miksi IRA on olemassa ja miksi se ei ollut uusinut tulitaukoaan edellisvuodelta. Yhteisö oli ollut ja oli edelleenkin uhattuna vähemmistönä Pohjois-Irlannissa ja tarvitsi suojelua, jota vain IRA kykeni sille tarjoamaan.

Vaalit toivat SF:lle vahvan mandaatin ja jopa edustajapaikan Dáiliin. Samalla Westminsterin vaaleissa Britannian johto vaihtui, ja uusi pääministeri Blair vauhditti kaikkien puolueiden neuvotteluiden alkamista luopumalla ennakkoehdosta, aseidenluovutuksesta. IRA julisti uuden tulitauon loppukesästä, ja syyskuussa neuvottelut alkoivat päättyen pitkäperjantaina seuraavana vuonna.

Tasavaltalaisliikkeen johto pyrki ruokkimaan tulkintaa, jonka mukaan tehty sopimus ei ollut lopullinen rauhansopimus, vaan yksi askel matkalla kohti lopullista tavoitetta, Yhdistynyttä Irlantia. IRA:n perinteinen pääsiäisviesti esitti, että järjestö ei nielisi sopimusta ilman yksityiskohtaista analyysia sopimuksen sisällöstä. Huomionarvoista on kuitenkin se, että IRA korosti yhteisölle sopimuksen potentiaalisuuden näkemistä jo ennen kuin sopimusta oli edes allekirjoitettu.²¹⁹

“We will carefully study the outcome of the talks process against it’s potential to move us towards our primary objective, a 32 County democratic, socialistic republic. We will judge it against it’s potential to deliver a just and durable peace to our country.”

Samaisessa lehdessä oli Back-sarjan artikkelina IRA:n lausunto pääsiäiseltä 1978.²²⁰

²¹⁸“Largest Easter turnout for many years”. AP/RN 3.4. 1997.

²¹⁹“IRA Easter Message”. AP/RN 9.4. 1998.

²²⁰“IRA Statement Easter 1978”. AP/RN 9.4. 1998. IRA:n lausunto pääsiäiseltä 1998 kokonaisuudessaan: “On this the 82nd Anniversary of the Easter Rising the leadership of Oglagh na hEireann extends fraternal greetings to republican activists, supporters and friends both at home and abroad and express gratitude to them for their continued support and invaluable assistance. In

“The Leadership of the Republican Movement extends greetings to comrades, friends and supporters at home and abroad on this the 62nd anniversary of the Proclamation of the Irish Republic. We remember with pride our fallen comrades, whose tragic and untimely deaths have caused sorrow and suffering in many homes. The British presence has ensured this tradition of violent death, sorrow and suffering in every generation. We remember also the untimely deaths of many of our citizens, who died as a result of British interference in our country.

The leadership of the Republican Movement on this Easter Sunday sends greeting to all the prisoners in England, Ireland and America and pays special tribute to our courageous comrades who are protesting in naked, solitary confinement for prisoner-of-war status inside the jails in the occupied Six Counties. It has taken eighteen months for the name of H-Block, and the British brutality it represents, to seep through to the media. H-Block has been eighteen months of immeasurable inhumanity for almost 300 young Irish men. Their long suffering has only slowly cut its way through the usual mediocre accounts of life in the north, behind which British repressive rule hides.”

Verrattaessa tätä lausuntoa IRA:n 1990-luvulla antamiin huomaa, ettei järjestön puhunta ole juurikaan muuttunut. Asetelma on edelleen sama kuin 1970-luvulla: IRA on yhteisön puolustaja ja samalla armeija vihollismiehittäjää, Britanniaa, vastaan. Myös itse lausunnon rakenne on säilynyt hyvin samankaltaisena. Järjestö muistaa ennen kaikkea vapaustaistelussa kuolleita ja vangittuja sekä ylipäätään jäseniään luoden toiminnalleen jatkumoa Pääsiäiskapinaan saakka ja osoittaen muistavansa yhteisön tekemät uhraukset. Tätä korostettiin erityisesti Pitkäperjantain sopimuksen solmimisen

commemorating the Easter Rising we remember with pride all those who have given their lives with struggle for Irish freedom. We send solidarity greetings to all our comrades incarcerated in Irish, English and American prisons and pledge to them, their families and friends our continued support. We pay tribute to the men and women of Oglai gh na hEireann. We applaud their continuing commitment and discipline.

We take this opportunity to reaffirm our determination to secure our republican objectives. We remain committed to ending British rule in Ireland and the reunification of our country. On July 20 last, in announcing a complete cessation of military operations we again demonstrated our preparedness to enhance the search for a democratic peace settlement through real and inclusive negotiations. We commend all those who have lent their energy to build a negotiations process with a view to establishing a just and lasting peace. We applaud, in particular, the efforts of the Sinn Féin leadership and others who have worked tirelessly towards this goal.

We will carefully study the outcome of the talks process against it's potential to move us towards our primary objective, a 32 County democratic, socialistic republic. We will judge it against it's potential to deliver a just and durable peace to our country. Conflict in Ireland has been an inevitable consequence of a refusal by successive British governments to pursue a democratic settlement. It remains to be seen if the current British government is prepared to rise to the challenge. The pursuit of a just settlement demands no attempt to enforce an internal settlement as this cannot satisfy republican objectives or deliver a democratic settlement. We face the future with the determination that republican people have shown over the last 30 years.”

yhteydessä. Jossain määrin IRA:n sanasto on lieventynyt SF:n tuoman poliittisen ulottuvuuden ohessa. ‘Occupied Six Counties’ -nimitystä näkyy enää harvemmin tasavaltalaisteksteissä, ja toisaalta 1990-luku toi tullessaan demokraattisen ratkaisun hakemisen myös IRA:n lausuntoihin.

Keväällä 1998 tasavaltalaisliikkeen piirissä käytiin kamppailua liikkeen yhtenäisyydestä muun muassa INLA:n jatkaessa aseellista toimintaansa. AP/RN piti konfliktissa kuolleet näkyvästi läsnä lehden sivuilla; 9.4. ilmestyneessä numerossa oli lista kaikista liikkeen kuolleista jäsenistä vuosilta 1969 - 1997²²¹. Myös liikkeen yhtenäisyyttä ja voimaa korostettiin sopimuksen kompromissiluonteen lieventämiseksi kuvattaessa vuoden 1916 kapinan juhlatilaisuuksia.²²²

“Strong and determined. Large turnouts at Easter commemorations

-- ‘On Good Friday 1916 a Belfast Volunteer, Charlie Monaghan, came to my county of Kerry to further our quest for freedom. Tragically he died there on active service’, SF negotiator Martin Ferris told the crowd at the County Antrim memorial. ‘Today I come here to Milltown to pay respects to him and all the other Oglagh [soldiers] who have given their lives for this great cause.’ -- Recalling those who died seeking democracy in Ireland, Martin McGuinness stressed: ‘Our commemorations are not a look back at the past but a spur to the future free and united Ireland which we are going to create.’”

Menneisyysorientoituneen politiikan kärsimysjatkumon rakentaminen esitetään keinoksi varmistaa parempi tulevaisuus. Lisäksi 1998 oli United Irishmen -ryhmän kapinan 200-vuotisjuhlavuosi, mikä näkyi lehden sivuilla pitkin vuotta kansallista yhtenäisyyttä pönkittävässä muistopuheissa ja -teksteissä.

Aseellisen taistelun historia ja erityisesti Pääsiäiskapina luovat kehykset IRA:n nykytoiminnalle, sen oikeutukselle, ja tämän vuoksi juhlatilaisuuksissa ja liikkeen johdon lausunnoissa itse kapina oli taustalla nykyisten SF:n ja IRA:n kustannuksella. Samalla kapinoiden historia tapahtumatasolla on yleisesti tunnustettu Irlannin saarella, minkä vuoksi sen yksityiskohtainen alleviivaaminen This Week in History -sarjan tukena ei ole tarpeen. Menneisyys ei tältä osin ole kiistanalainen.

²²¹“Roil of Honour”. AP/RN 9.4. 1998.

²²²“Strong and determined. Large turnouts at Easter commemorations.” AP/RN 16.4. 1998.

AP/RN-lehden ilmentämä liikkeen oppositiopolitiikka Dubliniin nähden on suunnattu sekä Iriannin että Pohjois-Irlannin nationalisteille. Kulttuurinen nationalismi on lehdessä taka-alalla; yhtenäisyyttä luodaan poliittisella nationalismilla, ja samalla lukijoille luodaan varsin masentava kuva nyky-Iriannin tilanteesta. Saaren yhdistymisen tavoite on luettavissa tässä kehyksessä myös viestiksi pohjoisirlantilaiselle yhteisölle siitä, että yhdistyminen olisi pelastus koko saarelle. Ongelmallinen Irlanti tarvitsee tasavaltalaisliikettä paremman tulevaisuuden turvaamiseksi, ja näin yhdistyminen ei olisi vain armopala suojelua tarvitseville Pohjois-Irlannin nationalisteille. Heillähän on kykenevänä suojelijana IRA.

Tasavaltalaisliikkeen vuosikalenteri on yhteisön kulttuuripoliittisen nationalismin juhlaa ja yhtenäisyyden ylläpitoa suhteessa Irlantiin. Etusijalla on kuitenkin Pohjois-Irlannin alueellinen menneisyys, eikä pääsiäisenäkään nyky-Irlanti saa myönteistä kuvausta liikkeeltä. Tasavaltalaisten valikoiva menneisyyden painotus korostuu huolena tämän päivän Iriannin tilasta ja heidän yhteytensä korostamisena kelttiläiseen onnelaan, joka löytyy vain hamasta menneisyydestä. Voi kysyä, tunnistavatko saaren nationalistit lainkaan Irlantia tasavaltalaisliikkeen agendan värittämästä kuvauksesta. Ainakaan irlantilaiset itse eivät ole lämmenneet SF:n politiikalle vaaliurnilla.

4.2 Iriannin saaren kelttiläinen onnela

Tasavaltalaisliikkeen rakentama ja ylläpitämä yhteys Irlantiin perustuu saaren jaetulle yhteiselle menneisyydelle ja kulttuurille. Pohjoisirlantilaiset yhteisöt ovat omineet itselleen tietynlaisia traditioita sekä uskomuksia toisiinsa nähden ja esittävät ne tyypillisinä vain omalle yhteisölleen. Koska harva on valmis luopumaan sellaisista osista kulttuuria, joilla on suoranaista käytännön merkitystä arjessa, tämä intellektuaalinen omaisuus ja sen nimeäminen keskittyy enimmäkseen ilmaisulliseen osaan kulttuuria, kuten esimerkiksi vapaa-ajan toimintoihin. Nationalistiyhteisön kohdalla tämä tarkoittaa irlantilaisen tanssin ja musiikin sekä esimerkiksi gaelilaisen jalkapallon (Gaelic football) omimista unionistiyhteisöön nähden. Lisäksi nationalistit joskus vihjaavat

suullisen kansanperinteen rikkauden olevan heidän, koko saaren kattavan yhteisönsä peruja Irlannin saarella.²²³

Tällainen intellektuaalisen omaisuuden yhteisöllinen kategorisointi pitää yllä nationalisti- ja unionistiyhteisön välistä raja-aitaa, mutta se myös toisaalta etäännyttää koko Pohjois-Irlannin väestöä niin Britanniasta kuin Irlannistakin. Ääriryhmittymien aseellinen toiminta yhdistyneenä englantilaisten ja irlantilaisten kansallissymboleilla politikointiin on vahvistanut naapurimaista erillistä pohjoisirlantilaista kulttuuria itsessään. Kaikesta huolimatta jokaisella alueella on oma kulttuurinsa, johon kaikki sen asukkaat osallistuvat - oli heidän poliittinen, uskonnollinen, etninen tai taloudellinen tausta millainen tahansa.

Toisaalta on vaikeaa arvioida, missä määrin yhteisöjen väliset sosiaaliset raja-aidat ovat syynä konfliktin kärjistymiseen ja missä määrin ne ovat sen seurausta. Aseellinen konflikti on monen tekijän summa, eikä sitä voida palauttaa mihinkään yksittäisiin tekijöihin, joiden avulla voitaisiin ennustaa väkivallan puhkeaminen jossain toisella alueella näiden tunnisteidien avulla. Se on kuitenkin varmaa, että raja-aidat elävät sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ajan ja paikan muovaamina ja että ne siirtyvät sukupolvelta toiselle sosiaalistamisen myötä. Yleistäen voisi sanoa, että protestantit pitävät itseään vapaamielisinä, siisteinä, taloudellisina ihmisinä ja kovina työntekijöinä. Sen sijaan katoliset he näkevät laiskoina, likaisina, pappien ohjailemina ja potentiaalisen salakavalina ihmisinä. Katoliset taas näkevät itsensä ystävällisinä, anteliaina, älykkäinä ja koulutettuina ihmisinä pitäen protestantteja ilkeinä, kiihkoilijoina, kovina ja kulttuuriltaan köyhinä.²²⁴

Pohjoisirlantilaisten yhteisöjen erillisuus ei rajoitu vain niiden intellektuaaliseen omaisuuteen. Sektarianismi tietoisuutena uskonnollisesta jaosta ja yhteisöllisyydestä läpäisee koko alueellisen yhteiskunnan, vaikkakin sen kärjistyminen aseellisiksi yhteenotoiksi etnisesti homogeenisilla asuinalueilla on ominaista vain alemmille yhteiskuntaluokille. Työväestön jakautuminen maantieteellisesti territorioihin, jotka ovat joko erityisen selvästi jommalle kummalle osapuolelle kuuluvia tai sitten turvallisemmiksi katsottuja ei-kenenkään-maita, näkyy asuinalueiden taloudellisena ja jopa

²²³Buckley; Kenney 1995, s. 9, 12.

²²⁴Cecil 1993: "The Marching Season in Northern Ireland: An Expression of Politico-Religious Identity", s. 152.

hallinnollisena omavaraisuutena. Mellakoiden kiihtyessä 1960-luvun lopulla yhteisöt pyrkivät suojelemaan alueitaan ulkopuolisilta, ja tällöin useimmat työväen lähiöt muuttuivat muuttoliikkeen seurauksena toisen, aseellisesti dominoivan yhteisön alueeksi. Samalla yhteisön poliittisesta aktivoimisesta ja oman kulttuuriperinteen vaalimisesta tuli helpompaa.²²⁵

Muraalit ja visuaaliset representaatiot toimivat niin yhteisön kittinä kuin asuinalueen reviirin merkitsijöinäkin, ja yksilön turvallisuuden kannalta on yhtä tärkeää tunnistaa maisemia kuin tunnistaa ihmisiä. Tällä tunnistamiseksi (*telling*) nimetyllä prosessilla yritetään ottaa selvää tuntemattoman ihmisen yhteisöstä sitä häneltä suoraan kysymättä, mikä tulkittaisiin säädyttömäksi ja mahdollisesti hyökkääväksi käyttäytymiseksi²²⁶. Kaavamaiset käsitykset auttavat täten käyttäytymään korrektisti epävarmassa sosiaalisessa tilanteessa, ja useimmat katoliset ja protestantit väittävätkin osaavansa tunnistaa pohjoisirlantilaisen kanssaelijänsä etnisen taustan tiettyjen vihjeiden kuten henkilön nimen, koulutuksen, pukeutumisen, asuinalueen tai tämän kielenkäytön - joskus jopa pelkän naaman - perusteella²²⁷.

Protestanttien ja katolisten seka-avioliittoja solmitaan hyvin vähän, ja vain pieni osa lapsista käy sekakouluissa, mikä on ollut omiaan korostamaan ja elävöittämään yhteisöjen välisiä stereotypioita toisistaan. Toisaalta nämä samaiset stereotypiat, kuten myös sosiaalinen paine, päättävät kumpaan kirkkoon pariskunnan mahdolliset lapset kasvatetaan. Tämän lisäksi vaara joutua väkivallan kohteeksi ääriryhmittymien taholta on pitänyt seka-avioliitot harvinaisena ilmiönä Pohjois-Irlannissa²²⁸.

Vaikka pohjoisirlantilaiset nimet ilmentävät uskonnollista suuntautuneisuutta ja sektarianistista jakoa, nimen valinta lapselle pohjaa useimmiten enemmänkin haluun jatkaa jo edesmenneen sukulaisen perintöä antamalla tämän nimi uudelle tulokkaalle kuin haluun ylläpitää sektarianistista jakoa. Tätäkin tosin tapahtuu.²²⁹

²²⁵Huttunen 1995, s. 37.

²²⁶Ibid, s. 35.

²²⁷Cecil 1993, s. 150 - 151.

²²⁸Ibid, s. 149.

²²⁹Ibid, s. 151 - 152.

Muraalien ohella asuinalueita koristavat graffitit ja katumaalaukset, eivätkä niitä ole välttyneet edes syrjäisimmät maaseudun kylät²³⁰. Poliittinen vuosikalenteri juhlineen on näkyvästi läsnä nationalistialueilla, joilla Pääsiäiskapinan muistaminen yhdessä alkusyksyn festivaalien kanssa lisäävät visuaalisia representaatioita. Omien juhlien ohella yhteisöjen asuinalueisiin vaikuttaa Oranialaisveljeskunnan jokakesäinen marssikausi. Veljeskunnan reittien kulkeminen nationalistien asuinalueiden läheltä ja usein jopa niiden läpi kirvoittavat yhteisön jäseniä maalaamaan seinille brittihallintoa sekä veljeskuntaa kritisoivia muraaleja. Viime vuosina marssikautta on edeltänyt osapuolten välisiä neuvotteluja kompromissien saavuttamiseksi kulloisenkin reitin suhteen. Tällä on pyritty ennakaisemaan kesäisten mellakoiden puhkeaminen, mutta useimmiten huonoilla menestyksellä. Nationalistit kokevat veljeskunnan haluavan marssien kautta tapahtuvalla tilapäisellä tilan valtaamisella muistuttaa, ketkä hallitsevat enemmistönä Pohjois-Irlannin aluetta, kun taas unionisteille marssikausi ilmentää heidän oman traditionsa kunnioittamista.²³¹

Sosiaalisesti rakennettu yhteisö käy jatkuvaa kamppailua identiteettinsä määrittelystä sekä ulospäin muihin nähden että omassa keskuudessaan, ja maailman kognitiivisessa kategorisoinnissa se käyttää kielellisiä apuvälineitä muun muassa tilan hallinnan suhteen. Nationalistit ja tasavaltalaiset ovat elvyttäneet iirin kieltä, mutta myös englanninkielisiä nimityksiä on politisoitu. Tämä koskee erityisesti paikannimiä, joiden virallisten versioiden kiistämisellä ja kiertämisellä ylläpidetään omaa erillisyyttä suhteessa Pohjois-Irlannin unionisteihin, ja toisaalta yhtenäisyyttä suhteessa Irlannin tasavaltaan. Oikeiden termien käyttö luo yhtenäisyyttä ja auttaa erottautumaan muista, tunnistamaan oman yhteisön jäsenet.

Tasavaltalaisvangeilla on ollut merkittävä osuus liikkeen puhunnan ja strategian luomisessa. Vankiloissa olevat jäsenet pitävät niissä tiukasti yhtä, ja pitkiä päiviä siivittämään on järjestetty erityisesti iirin kielen ja historian opetustunteja, joilla vangit opettavat toisiaan. Tällä vangit ovat halunneet ylläpitää omaa vastarinnan eetostaan: tasavaltalaisajattelijoiden tekstien tutkimisella sekä liikkeen strategian arvioimisella pönkitetään jäsenten moraalista ylemmyyttä suhteessa heidän vangitsijoihinsa, joille

²³⁰Cecil 1993, s. 153.

²³¹Ks. esimerkiksi Cecil 1993.

tasavaltalaiset ovat näyttäytyneet rikollisina. 1970-luvun vankilaprotestit ja vankien harjoittama opetustoiminta todistivat liikkeen johdolle, että kulttuurinen separatismi rakensi sellaisia muureja tasavaltalaisten ja heidän vihollisensa välille, joita Britannia ei kyennyt ylittämään. Tätä oppia hyödynnettiin nälkälakkokampanjan myötä aktiivisesti myös yhteisöjen asuinalueilla.²³²

SF:n puheenjohtaja Adams on linjannut nationalistisen kulttuurin merkittävimmäksi osaksi iirin kielen. Kulttuurisen separatismin ohella iirin kielen menneisyys on varsin hedelmällinen myös nykypolitiikan muihin tarkoituksiin. Britannian roolille syydestä englantilaisen koulujärjestelmän tuhottua tieltään tämän muinaisen keittien kielen viimeistään 1800-luvulla.²³³

Tasavaltalaisliikkeen johto on huomionnut vankilassa olevien jäsentensä näkemäksi kulloisestakin poliittisesta tilanteesta ja vankien toimintaehdotuksia²³⁴. Ovathan vangit konfliktin kärsijöitä ja liikkeen marttyyreita vapautensa menettäneinä ihmisinä. Samalla heidän perheensä ja ystävänsä ovat otollista maaperää poliittiselle aktivoitumiselle, jos nämä eivät jo ole liikkeen aktiivijäseniä. Vangittujen tasavaltalaissotilaiden ei anneta unohtua kaltereiden taakse hiljaisuuteen.

Vangit kommunikoiivat 1970-luvulla keskenään usein huutamalla selliensä ovista, mikä oli yksi syy iirin kielen opintojen aloittamiseen. He tarvitsivat oman kielen, jota vanginvartijat eivät ymmärtäisi.²³⁵ Vankilan ulkopuolella tasavaltalaisten iirin kielen käyttö on keskittynyt erityisesti paikannimiin. Saarta jakavan rajan keinotekoisuutta korostetaan rakentamalla kulttuuripoliittista yhteyttä Irlantiin. Unionistien ja lojalistien käyttämät termit ovat yleensä joko virallisia nimityksiä tai Britannian ja Pohjois-Irlannin yhteyttä korostavia. Tästä on seurannut, että termien käyttö leimaa nopeasti puhujan tai kirjoittajan poliittiselta suuntautumiseltaan. Tasavallan nimityksiä ovat muun muassa Kaksikymmentäkuusi kreivikuntaa (the Twenty-six Counties), Vapaa-valtio (the Free State), Eteläinen Irlanti (Southern Ireland), Etelä (the South), Éire ja Irlannin tasavalta (the Republic of Ireland). Kaksi ensimmäistä nimitystä ovat tasavalta-

²³²Feldman 1985, s. 213.

²³³Adams 1995, s. 137 - 139.

²³⁴Feldman 1985, s. 232.

²³⁵Ibid, s. 212.

laisten suosiossa niiden kiistäessä saaren jaon oikeutuksen, mutta muut ovat sekä nationalisti- että unionistiyhteisön käytössä.²³⁶

Brittien miehittämä Irlanti (British-occupied Ireland), Kuusi kreivikuntaa (the Six Counties), Ulster ja Pohjoinen (the North) kuvaavat tietenkin Pohjois-Irlantia. Ensimmäinen nimitys ei varmastikaan selityksiä kaipaa, mutta toinen tasavaltalainen nimitys viittaa saaren kreivikuntajakoon, jonka mukaan Irlannin tasavalta käsittää niistä kaksikymmentäkuusi ja Pohjois-Irlanti kuusi. Tällä nimellä kuvataan saaren jakoa keinotekoiseksi. Ulster ja Pohjoinen ovat molempien yhteisöjen käytössä, vaikkakin ne ovat erheellisiä Pohjois-Irlannin muodostuessa vain kuudesta koillisesta Ulsterin maakunnan yhdeksästä kreivikunnasta.²³⁷

Iirin kielen käytön kohdalla on erotettavissa symbolinen ja käytännöllinen, kommunikatiivinen merkitys. Tämä jaottelu näkyy myös tasavaltalaisliikkeen lehdessä ja asuinalueiden visuaalisissa representaatioissa. Jokainen numero sisältää vähintäänkin yhden iirinkielisen artikkelin, jonka avulla lukija voi ylläpitää kielitaitoaan, mutta teemallisesti keskeisiä uutisia tai artikkeleita löytyy vain englanninkielisenä, jotta yleisö säilyisi mahdollisemman laajana. Myös muraalien ja niiden symboliikan kuvakieli on ymmärrettävissä ilman iirin kielen taitoakin. Iiriä on käytetty muraaleissa koristeenkaltaisina lisäyksinä, ja jo pelkästään tekstin tunnistaminen iiriksi ilman sen kirjaimellisen sisällön ymmärtämistä on omiaan antamaan katsojalle tasavaltalaispolitiikan kehystämän tulkinnan kuvasta. Iirin kielellä on jossain määrin sama tilanne Pohjois-Irlannissa kuin Irlannissakin. Katoliset lapset lukevat sitä kouluissa, mutta kielen kommunikatiivinen käyttö on hyvin vähäistä koulun ulkopuolella. Toisaalta iirillä ei ole Pohjois-Irlannissa valtiiovallan virallistamaa asemaa²³⁸, mikä osaltaan vähentää sen kommunikatiivista merkitystä entisestään; viranomaisilla ei ole velvollisuutta tarjota palvelujaan iirin kielellä toisin kuin Irlannissa. Perinteisesti iirin kielen käyttö onkin

²³⁶Murphy 1978: A Place Apart, s. 33 - 34; Buckley; Kenney 1995, s. 8.

²³⁷Murphy 1978, s. 34.

²³⁸Britannia on kuitenkin taloudellisesti tukenut iirin kielen opetusta ja käyttöä katolisessa yhteisössä Iontaobhas Ultach -säätien kautta. Säätio perustettiin vuonna 1989. O'Reilly 1997: "Nationalists and the Irish language in Northern Ireland: Competing Perspectives", s. 106 - 107.

nähty poliittisena tekona, ja siten nationalistisen identiteetin ilmaisuna. Unionistiset iirin kielen opiskelijat ovat saarella harvassa²³⁹.

O'Reilly (1997) erottaa nationalisteilla ja tasavaltalaisilla kolme erilaista puhuntaa iirin kielen suhteen. Teoreettinen kategorisointi perustuu nationalistien ja tasavaltalaisten joukoissa ilmeneviin eri tapoihin jäsentää iirin kielen ja politiikan välinen suhde. Dekolonialisoivassa puhunnassa iirin kielestä on tehty olennainen osa puoluepolitiikkaa ja erityisesti osa tasavaltalaisuutta, ja sen rooli on purkaa kolonialistisen järjestelmän valtaa kansalaisiinsa nähden.²⁴⁰

Nykyisten tasavaltalaisten käyttämät argumentit ovat hyvin samankaltaisia kuin viime vuosisadan alussa eläneiden kulttuurinationalististen aktivistien. Tämä dekolonialisoiva puhunta luo ja ylläpitää illusorista, historiallista jatkuvuutta iirin kielen kautta. Sillä vahvistetaan uskottavuutta ja yhteisöllisyyttä niin oman yhteisön kuin ulkopuolistenkin silmissä. Dekolonialisoiva puhunta on määrittänyt vankilaprotesteista lähtien iirin poliittiseksi aseeksi, mille on löydetty jatkumo aina Pääsiäiskapinaan saakka.²⁴¹

Kulttuurisen puhunnan edustajat taas painottavat kielen kauneutta ja kulttuurista arvoa sinänsä, eivätkä halua tasavaltalaisten omivan kieltä vain poliittiseksi aseeksi. Tämän puhunnan mukaan iirin kieli ja politiikka tulisi pitää erillään. Sitä, mitä politiikalla tässä puhunnassa tarkoitetaan, ei ole kovin usein eritelty. Useimmiten politiikan käsite yhdistetään tässä kohdin tasavaltalaisuuteen ja sektarianismiin sinänsä. Kuten dekolonialisoivalla puhunnalla, myös kulttuurisella puhunnalla on pitkä menneisyys aina 1800-luvun kelttiläiseen renessanssiin saakka.²⁴²

Näiden kahden ideaalityypin välille asettuu (kansalais)oikeuksia korostava puhunta, joka pyrkii rikkomaan edellisten ylläpitämän poliittinen - apoliittinen -jaotteen. Tässä puhunnassa korostetaan sitä, ettei kieltä voi kaapata vain yhteen käyttötarkeitukseen, vaikka sen symbolinen merkitys voidaan toki aina haastaa ja määritellä uudelleen. Lisäksi sen edustajat ovat kiinnostuneita iiriä puhuvien kansalaisoikeuksista, mistä nimi puhunnalle. Kielikouluille halutaan lisää rahoitusta ja virkamiehiltä toivo-

²³⁹Ks. tästä enemmän Malcolm 1997. Artikkelin kirjoittaja on iiriä opiskeleva pohjoisirlantilainen protestantti.

²⁴⁰O'Reilly 1997, s. 100.

²⁴¹Ibid, s. 98 - 99.

²⁴²Ibid, s. 101 - 102.

taan palvelua iiriksi. Kielelle halutaan enemmän kommunikatiivista merkitystä Pohjois-Irlannissa.²⁴³

Erilaiset puhunnat ovat kuitenkin ideaalityyppejä, eikä niitä voida edes tasavaltalaisliikkeessä erottaa selkeästi toisistaan ja palauttaa vaikkapa yksittäiseen ihmiseen, minkä O'Reilly itsekin myöntää. Yksilö voi eri aikana ja eri tilanteessa edustaa niin dekolonialisoivaa kuin kulttuuristakin puhuntaa. Vaihtoehtoisten puhuntojen ja moniäänisyyden esiin nostaminen on hedelmällistä sinänsä, mutta myös sosiaalista yhtenäisyyttä rapauttavaa. Yhteisön asuinalueiden visuaalisissa representaatioissa, niiden kuvakielessä, on nähtävissä aineksia jokaisesta O'Reillyn jaottelemasta puhunnasta aina painotuksen ja näkökulman valinnan mukaan.

Pohjoisirlantilaisen politiikan ja lähihistorian hallitessa 1980-90-luvun muraalien aihepiirejä luo niiden symboliikka jo pidempiä yhteyksiä koko saaren historiaan²⁴⁴. Nykyisen tasavaltalaisliikkeen kamppailua representoivat muraalit eivät ole välttyneet varsinkaan Pääsiäiskapinan symboleilta, jotka pyrkivät esittämään nykyiset aktivistit vuoden 1916 perillisinä oikeuttaakseen heidän toimensa. Saman ajattelun mukaisesti visuaalisissa representaatioissa ei esiinny viittauksia kapinan jälkeiseen Irlantiin. Maata ei ole olemassa ilman saaren koillista kuutta kreivikuntaa. On vain olemassaololtaan oikeudeton Vapaavaltio, vaikka virallisesti maan nimi on Irlannin tasavalta. Liikkeen puhunnan muutos Irlantia ja ylipäättään konfliktin muita osapuolia kohtaan ei ole yltänyt asuinalueiden kuvakieleen, jonka ensisijaisena tehtävänä on yhteisten arvojen muistaminen ja ylläpito. Niiden avulla keskustelu omien pyrkimyksistä ja tavoitteista on pelkistettynä jatkuvasti läsnä. Tätä tulkintaa representaatioiden tehtävästä tukee se seikka, että määrällisesti visuaaliset representaatiot ovat keskittyneet asuinalueiden sydänmaille niiden laitamien kustannuksella. Samalla ne ovat siellä myös paremmin suojassa ulkopuolisten tuhoiskuilta.²⁴⁵ Reuna-alueiden muraalit ja liput ovat enemmänkin reviirin merkintää ja yhteisön yhtenäisyyden osoittamista ulkopuolisille saapujille tai ohikulkijoille.

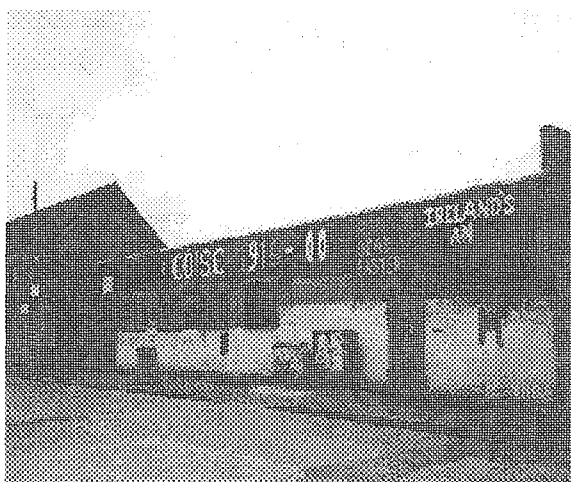
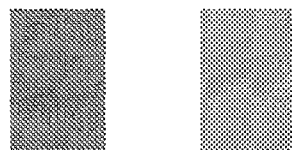
²⁴³O'Reilly 1997, s. 108 - 110.

²⁴⁴Lojalistien muraalit jakaantuvat historiallisten hahmojen ja tapahtumien sekä nykyisten lojalistiryhmittymien tuen representointiin. Menneisyyden tapahtumista tärkeimpiä unionistiyhteisölle on Boyne-joen taistelu katolisia vastaan vuodelta 1690. Jarman 1995: "Intersecting Belfast", s. 121

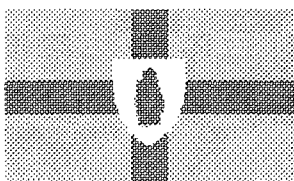
²⁴⁵Huttunen 1995, s. 52 - 53.

Useimmiten Irlannin lippu ja tasavaltalaisryhmittymien lyhenteet kertovat, milloin kulkija on saapunut nationalistialueelle.

Lipun muoto periytyy Ranskan vallankumouksesta ja Ranskan tasavallan lipusta. Irlannin trikolorin väreistä vihreä symboloi nationalisteja, valkoinen rauhaa ja oranssi unionisteja. Ensimmäisen kerran tämä lippu esiintyi vuoden 1916 kapinassa.²⁴⁶ Samat värit toistuvat usein myös muraaleissa ja muissa yhteisön visuaalisissa representaatioissa kuten alla olevassa kuvassa.²⁴⁷

Nationalistiasuinalueilla liehuu Irlannin lipun ohella myös muita lippuja, jotka kaikki viittaavat omalta osaltaan yhteisölliseen yhteyteen koko saaren mittakaavassa ja jotka aktiivisesti unohtavat saaren jaon. Näitä lippuja on nähtävissä myös muraaleissa.

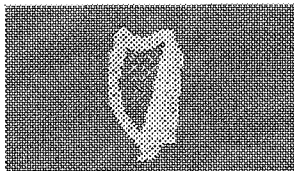

Ulsterin maakuntalippu representoi keskiajalta periytyvän maakuntajaon mukaisesti saaren yhdeksää kreivikuntaa. Lippu juontaa juurensa 1500-luvun valtasuvun, O’Neillien, vaakunaan. Kerrotaan, että kuningas Hugh O’Neill omaksui vaakunansa punaisen käden nähtyään sen representoivan Jumalan kättä Monasterboicen ristissä. Punaisen

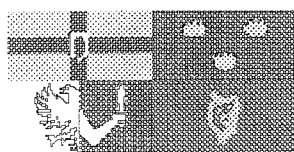
²⁴⁶Melaugh 1999: “Flags used in Northern Ireland”.

²⁴⁷Kuva otettu Länsi-Belfastissa elokuussa 2000. Teksti kuuluu “Honour Ireland’s Dead Wear An Easter Lily”.

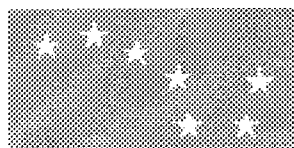
käden symbolista on olemassa useita erilaisia tulkintoja Pohjois-Irlandissa, ja se on molempien yhteisöjen käytössä.

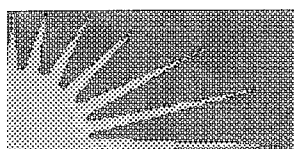
Leinster-lippu esiintyi useissa tasavaltalaisliikkeen kapinoissa 1700 - 1900-luvuilla, kuten esimerkiksi Pääsiäiskapinassakin. Leinsterin maakunnan pääkaupunki on Dublin.

Irlannin neljän maakunnan lipussa on vasemmassa yläkulmassa Ulsterin symboli ja sen vieressä Munsterin maakunnan symboli. Näiden alapuolella ovat vasemmalta oikealle Connaughtin ja Leinsterin vaakunaliput.

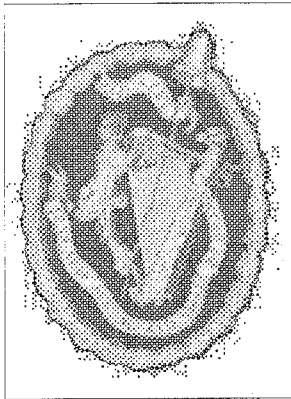
Otava-lippu oli Irlannin kansalaisarmeijan käytössä Pääsiäiskapinassa. Nytemmin sitä käyttävät useat eri tasavaltalaisryhmittymät Pohjois-Irlandissa.

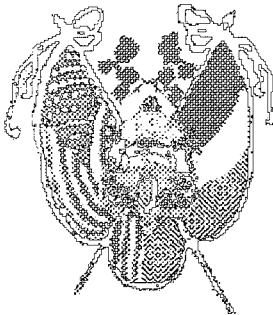
Auringonsäde-lippu on IRA:n nuorisjärjestön, Fianna na hÉireannin (Irlannin sotilaat), käytössä, ja sen auringonsäteet symboloivat uuden aikakauden alkua. Taustalla on myös muinainen kelttiläinen legenda.

Lippujen lisäksi muraaleissa ja muissa visuaalisissa representaatioissa esiintyy symboleja, joilla on rakennettu yhteyttä tasavaltalaisliikkeen menneisyyteen ja irlantilaiseen mytologiaan.²⁴⁸

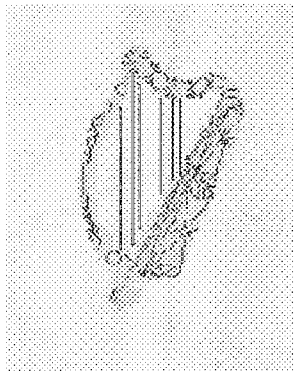
²⁴⁸Mulhern; Melaugh 1999: "Nationalist and Republican Symbols".

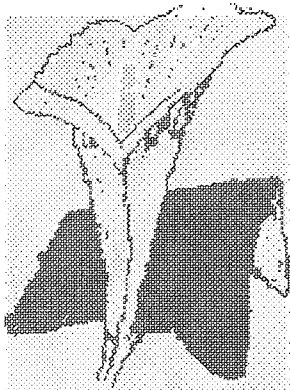
United Irishmen -ryhmän vaakuna. Ryhmä perustettiin vuonna 1791, ja sen aatteellinen perusta oli Ranskan vallankumouksen hengessä vapaus, tasa-arvo ja veljeys. United Irishmenin jäsenten tavoitteena oli vapauttaa Irlanti Englannin alaisuudesta ja ryhmä nousi Ranskan tukemana kapinaan vuonna 1798. Kapina tukahdutettiin pian, ja sen seurauksena Irlannin itsehallinto peruutettiin vuoden 1801 unioniasetuksella.

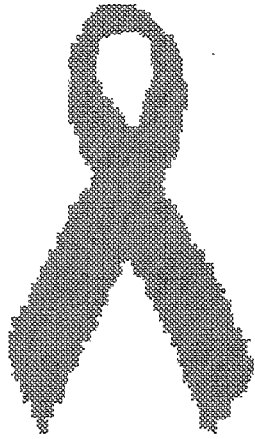
Ancient Order of Hibernians (AOH) -järjestön symboli, jossa on taustalla Yhdysvaltojen ja Irlannin liput. Järjestö perustettiin vuonna 1838 Yhdysvalloissa, ja sitä on pidetty Oranialaisveljeskunnan katolisena vastineena. Myös AOH järjestää juhlaparaateja joka kesä.

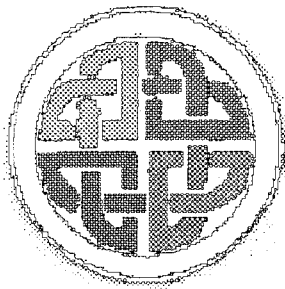
Harppu, muinainen instrumentti, edustaa Irlannin saarta, ja se on ollut pitkään Irlannin kansallissymboli. Englantilaiset kielsivät harpun soittamisen 1600-luvulla, ja soitin oli myös United Irishmen -ryhmän symbolisessa käytössä.

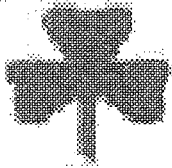
Pääsiäislilja assosioituu Dublinin kapinaan, koska sitä on käytetty kirkkojen koristelemiseen pääsiäisjuhlissa. Lilja on kukkatielessä kuoleman vertauskuva, ja tasavaltalaiset pitävät sitä muun muassa pinsseinä Irlannin itsenäisyyden ja nykyisen vapaustaistelunsa puolesta kuolleiden muistoksi.

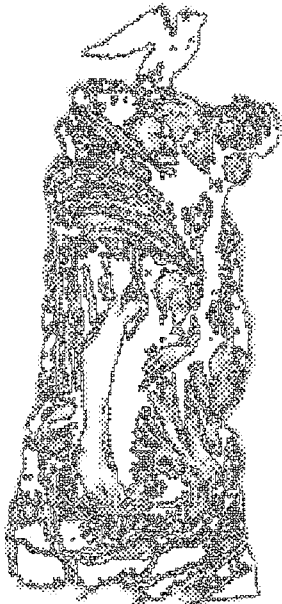
Vihreää nauhaa pidetään pinssinä Saoirse-järjestön tueksi. Järjestö kampanjoi tasavaltalaisvankien paremman kohtelun ja sittemmin vapauttamisen puolesta. Saoirse lobbasi 1970-luvun alussa vangeille poliittisen vangin statuksen, samalla kun yksi vangeista oli nälkälakossa. Järjestön nimi on iiriä ja tarkoittaa vapautta.

Kelttiläinen symboli, jonka representoinnilla pyritään vahvistamaan käsitystä nationalisteista kelttien jälkeläisinä. Mytologiassa kelttejä pidetään eräänä eurooppalaisena "alkurotuna"²⁴⁹

Irlantilaisen perimätiedon mukaan maan suoje-
l u s p y h i m y s , P y h ä
Patrik, käytti kolmiapilaa havainnollistaakseen
Isän, Pojan ja Pyhän hengen kolminaisuutta. Har-
pun tavoin siitä on tullut kansallissymboli Irlan-
nissa.

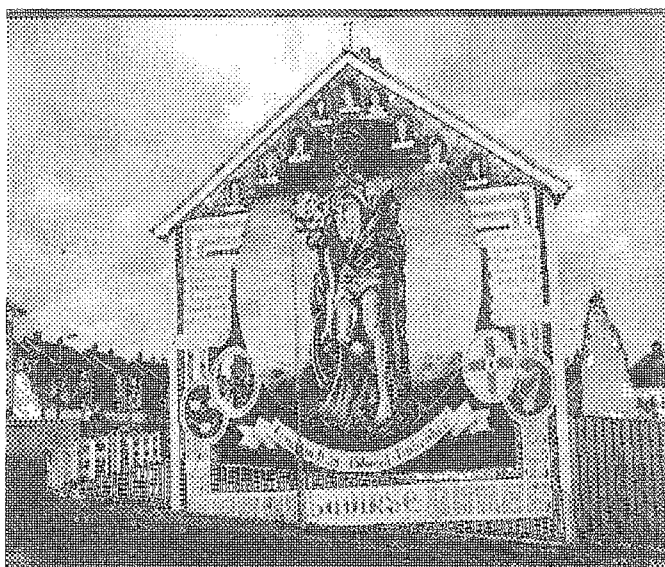

Kelttien sankari Cú Chulainn esiintyy sekä nationa-
listien että unionistien visuaalisissa representaa-
tioissa symbolisoiden vastarintaa tunkeutujia koh-
taan. Viereisessä kuvassa hän viruu kuolemaisil-
laan taisteltuaan kuningatar Maeven armeijaa vas-
taan Connaughtin maakunnasta. Irlantilaisessa
mytologiassa ja historiankirjoituksessa toistuu

²⁴⁹Ks. tästä tarkemmin Päärnilä 1998.

tiuhaan metafora yksilöstä tai ryhmittymästä, joka nousee todennäköisen tappion tuntu harteillaan määrällisesti ylivoimaista vihollista vastaan tukenaan vain usko moraaliseen ylemmyyteensä. Cú Chulainnin patsas löytyy Dublinin pääpostin aulasta.

Useimmiten muraalien etualalla oleva tematiikka ei käsittele Irlannin menneisyyttä, maan kokemia kärsimyksiä naapurihallitsijansa taholta, mutta tällaisiakin muraaleja toki löytyy. Niissä on aina kuitenkin mukana symboliikkaa, joka viittaa samalla nykyisen tasavaltalaisliikkeen taisteluun.²⁵⁰

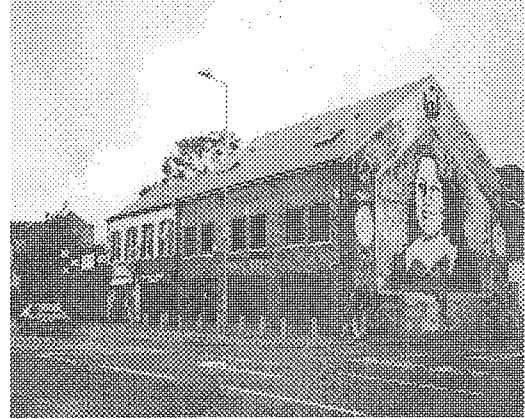

Cú Chulainnin myyttinen hahmo yhdistää muraalin yläreunassa olevat IRA:n kuolleet jäsenet osaksi kelttisoturien kunniakasta jatkumoa. Nämä soturit ovat kaikki taistelleet vapaan Irlannin puolesta. Muraalin molemmissa reunoissa on lisäksi saaren jokaisen maakunnan symbolit. Yhtenäisyyden sanoma on vahva.

Joskus yhteisön arvostamia pitkäikäisiä muraaleja uudistetaan. Yksi tällainen on Länsi-Belfastissa SF:n kirjakaupan seinässä.²⁵¹

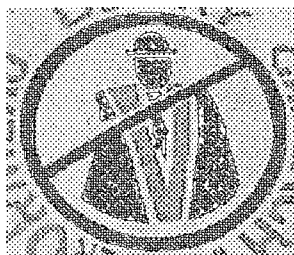
²⁵⁰Rolston 1998: Cú Chulainn Mural. Lenadon Avenue, Belfast, 1996.

²⁵¹Rolston 1995. Tuoreemman kuvan olen ottanut elokuussa 2000.

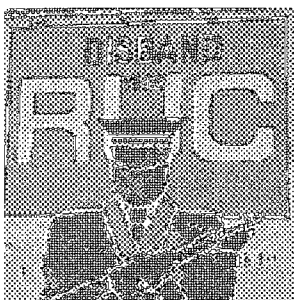

Liikkeen nykymarttyreista näkyvin, Bobby Sands, sai 1990-luvun lopulla muraaliinsa uuden ulkoasun. Sandsin hahmo ja muraalin teksti “Everyone Republican or Otherwise has His/Her Own Part to Play” säilyivät entisellään, mutta ne ympäröitiin kelttiläisillä ornamenteilla ja symboleilla. Aikaisempi versio mainosti koruttomasti tasavaltalaisliikkeen lehteä.

Yhteisöllisten arvojen luomisen ja ylläpidon ohella visuaaliset representaatiot vahvistavat viholliskuvia. Nationalisteille vihollisia ovat Britannian armeija ja pääministeri sekä Pohjois-Irlannin poliisivoimat. Irlantia tai sen hallinnon johtohahmoja ei muraaleissa tai graffiteissa kritisoida. Suoria viittauksia protestanttiseen väestöön tai protestanttiseen uskonkäsitykseen ei representaatioissa myöskään esiinny. Poikkeuksen muodostavat lojalistit:²⁵²

Oranialaismiehen symboli alkoi ilmestyä 1990-luvulla nationalistialueille, joilla marssireitit aiheuttivat vastustusta. Muoto viittaa kieltävään liikennemerkkiin.

Poliisin kuva ja teksti “Hajottakaa RUC” kertoo selkeästi poliisivoimien vastuksesta nationalistialueilla. Poliisien toimet ovat olleet poliittinen kiistakapula Pohjois-Irlannissa usean vuosikymmenen ajan. Kuvan poliisin oranssiksi maalatut kaulukset

²⁵²Mulhern; Melaugh 1999.

viittaavat poliisivoimien ja lojalistien keskinäiseen yhteistyöhön. Yli 90 prosenttia poliiseista on protestantteja, ja useat heistä ovat myös Oranialaisveljeskunnan jäseniä.

Antropologit näkevät paraatien kaltaisten rituaalien toimivan konfliktitilaa vaimentavina kulttuurisina jarruina siitakin huolimatta, että ne useimmiten ovat johtaneet väkivaltaisiin yhteenottoihin. Ne ovat tarjonneet yhteisesti hyväksytyn väylän yhteisöidentiteettien julkisille, kulttuuripoliittisille ilmauksille, jollaiset muulloin katsottaisiin huonoksi käyttäytymiseksi. Rituaaleissa ihmisiä rohkaistaan tunnustamaan väriä ja osapuolta, millä alleviivataan sitä, että niin ei arkioloissa pidä tehdä.²⁵³ Konfliktia kalendaarisen tarkasti ja ennakoivasti korostavilla rituaaleilla on täten tehtävänä toimia yhteisöjen stressitilan varaventiileinä²⁵⁴.

Visuaaliset representaatiot sen sijaan ovat läsnä asuinalueilla ympäri vuoden. Nationalistiasukkaiden historiakäsitys käy jatkuvaa vuoropuhelua lähiöiden seinien kanssa. Yhteisön suhde Irlantiin rakentuu kaksijakoisesti politiikalle ja kulttuuriselle nationalismille, joista edellinen motivoi korostamaan jälkimmäistä näkyvästi. Tasavaltalaisliikkeen päämäärä, saaren yhdistäminen, pyritään oikeuttamaan kulttuurisella separatismilla ja valikoivan historiakuvan avulla. On varsin kiinnostavaa, että yhteisö, joka yrittää rakentaa itseään kelttiläiseen onnelaan nojaten, on joutunut tekemään sen rakentamalla korostetun keinotekoisien (artificial) ympäristön. Tämä pätee toki myös unionistiyhteisöön ja heidän asuinalueidensa muokkaamiseen.²⁵⁵ Visuaalisten representaatioiden todenasteisuuden ja autenttisuuden ulkopuolinen arviointi on kuitenkin aina luonteeltaan elitististä; yhteisöille heidän arvonsa eivät ole politiikan väline, vaan olennainen osa arkea.

Tasavaltalaispuhunnassa tapahtunut murros 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa on yhteydessä poliittisen kentän muutokseen. Nationalistikoalition myötä SF on näyttänyt hyväksyneen Dublinin hallinnon legitimaation - ainakin poliittisessa dialogissa. Visuaalisten representaatioiden kuvakielellä Irlanti edelleen loppuu Pääsiäiskapinaan. Osaltaan kyse on myös yhteisen kiistämättömän menneisyyden muistuttamisesta Irlannille. Vuonna 1991 saaren eteläosassa vietettiin varsin vaisusti Pääsiäiskapinan 75-

²⁵³Cecil 1993, s. 165. Viittaus Huttunen 1995, s. 54.

²⁵⁴Huttunen 1995, s. 54.

²⁵⁵Foster 1994: "Anglo-Irish relations and Northern Ireland: historical perspectives", s. 32.

vuotismuistopäivää, mikä kirvoitti runsaasti uusia kapinaa muistavia muraaleita Länsi-Belfastin talojen seinille²⁵⁶. Saaren jakoa liike ei ole hyväksynyt. Tasavaltalaisten yhteisöllisessä puhunnassa ei ole kyse Irlannista valtiona, vaan kelttiläisestä onnelasta vieraantuneena, saaren jaosta kärsivänä yhteisönä, jonka yhteiskunnalliset ongelmat voisivat lieventyä, jos ei jopa poistua, “uudessa ja sovitussa Irlannissa”. Tämä visionäärinen onnela on rakennettu jatkeeksi pohjoisirlantilaiselle nationalistiyhteisölle ottamalla paloja saaren menneisyydestä ja sen kulttuurisesta rikkaudesta yhdistettynä tasavaltalaisuusfilosofiaan. Tästä palapelistä muodostuu pohjoisirlantilainen tasavaltalaisliike niin poliittisessa retoriikassa kuin aseellisessa toiminnassakin.

Saaren jaon jälkeen on syntynyt kolme uutta sukupolvea. Nuorimmille irlantilaisille saaren jako ja sitä seuranneet levottomuudet Pohjois-Irlannissa alkavat näyttäytyä luonnollisena mutta etäisenä osana heidän arkipäiväänsä ja samalla myös käsittämättömänä, miltei fiktiivisenä, median suodattamana tarinana paikasta “jossain ylhäällä”. Irlanti on kävellyt eri suuntaan kuin saaren koillisosa, vaikka yhteys Pohjois-Irlannin vähemmistöön tunnustetaan ja tunnustetaan.

Lopuksi pohdin tasavaltalaisuutta Pohjois-Irlannin mittakaavassa. Konflikti on koettu eri tavoin eri puolilla aluetta. Paikallishistoria ja -politiikka vaikuttavat alueellisen ja kansallisen tason ohella ihmisten elämään, mikä näkyy myös siinä, mihin kohtiin sydänmaita millaisiakin visuaalisia representaatioita on ripustettu ja maalattu.

5 TASAVALTALAISSUUS POHJOIS-IRLANNISSA

5.1 Konfliktin saarekkeet

Irlannin saarta jakavaa rajaseutua lukuun ottamatta pohjoisirlantilaiset kaupungit ovat kärsineet maaseutua enemmän aseellisesta toiminnasta ja muuttoliikkeistä, joten ei ole yllätys, että niihin konflikti on myös jättänyt syvimmat jälkensä. Kaupungit ovat toki saaneet nauttia rauhanomaisistakin jaksoista, mutta ihmisten arki on ollut niissä pitkälti ehdollistettu aseelliselle toiminnalle niin ääriyhmittymien kuin poliisivoimien ja

²⁵⁶Jarman 1995, s. 123.

armeijankin taholta. Pitkäperjantain sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ihmisiä ovat terrorisoineet aseellisten ryhmien sisäiset välienselvittelyt.

Kolmenkymmenen vuoden levottomuudet ovat muokanneet myös kaupunkien fyysistä ulkonäköä. Työväestön etnisesti selkeärajaiset ja tiiviit asuinalueet on reunustettu ja paikka paikoin puhkottu armeijan asemapaikoilla ja poliisiasemilla. Vaikka näiden toimien näennäinen peruste on ollut väkivallan kontrollointi ja sen laajenemisen hallinta, ne ovat samalla etäännyttäneet yhteisöjä toisistaan entisestään. Tämä pätee varsinkin Belfastissa.²⁵⁷ Lähiöt sijaitsevat kaupunkien laitamilla, ja kaupallisia keskuksia on niitäkin muutettu autoilta suljetuiksi kävelykatujen verkostoksi. Tähän ovat osaltaan vaikuttaneet erityisesti tasavaltalaisryhmittymien käyttämät autopommit taloudellisten tuhojen maksimoimiseksi.

Yhteisöjen lähiöistä on rakentunut turvapaikkoja ja pyhäkkoja niin fyysisessä kuin mentaalisisessä mielessä. Niiden reuna-alueet on merkitty visuaalisilla representaatioilla ulkopuolisten tiedottamiseksi, ja vuosikymmenten aikana toistuneet mellakoinnit ovat tuhonneet niitä miltei asuinkelevottomiksi tehden tyhjää tilaa lähiön uloimman reunan ja sen lähiympäristön väliin.

Pohjois-Irlannin alueellinen politiikka ammentaa aineksia paikallistason tapahtumista ja maisemista, jotka määrittävät ihmisten ymmärrystä ja suhdetta maailmaansa. Näiden vuorovaikutuksessa paikallistaso ei ole vain lähtökohtainen väline alueelliselle politisoinnille ja politikoinnille, vaan myös sen tuotos. Hyvä esimerkki tästä on Portadownin nationalistilähiö Garvaghy roadilla, joka on viime vuosina näkyvästi aktivoitunut Oranialaisveljeskunnan marssireittien vastustamisessa. Kesäisin Pohjois-Irlannin alueellinen huomio on kiinnittynyt paikan tapahtumiin, jotka ovat valitettavan usein ylittäneet väkivaltaisiin yhteenottoihin saakka. SF on tukenut voimallisesti Garvaghy roadin asukkaita²⁵⁸.

Yhteisöjen harjoittama kärsimyksen mentaalinen kollektivointi on ollut helpompaa, kun konfliktin saarekkeitä on ympäri Pohjois-Irlandia. Tämän vuoksi yhteisön mentaalinen kartta on omaa asuinpaikkaa huomattavasti laajempi. Yksittäisen paikan yksittäisen lähiön kokemat vääryydet olisi helpompaa selittää pois, mitä IRA toisaalta

²⁵⁷Jarman 1995, s. 114.

²⁵⁸Ks. esimerkiksi "Besieged nationalists remain determined". AP/RN 11.7. 1996.

pyrki käyttämään hyväkseen jo 1970-luvun alussa²⁵⁹. Tässä mielessä sen aseellisen kampanjoinnin laajentaminen Belfastin ja Londonderryn ulkopuolelle oli myös lojalisteja sekä poliisivoimia ja armeijaa provosoivaa eikä vain puolustautumista heittä vastaan, kuten järjestö tahtoi asian esittää.

Tässä luvussa tarkastelen Pohjois-Irlannin kahta suurinta kaupunkia, jo edellä mainittuja Belfastia ja Londonderryä. Syinä valintaan on se, että ne ovat olleet konfliktin keskiössä sen alusta saakka, ja se, että tämän vuoksi niistä löytyy myös eniten tutkimustietoa. Lisäksi ne muodostavat mielenkiintoisen vastaparin: nationalistit ja tasavaltalaiset ovat määrällisenä ja poliittisena vähemmistönä Belfastissa, mutta vastaavasti enemmistönä Londonderryssä²⁶⁰. Käyn ensin läpi Belfastin ulkopuolisen paikallistason representointia tasavaltalaisliikkeen puhunnassa AP/RN-lehdessä, minkä jälkeen siirryn toisessa alaluvussa analysoimaan Länsi-Belfastin ja Londonderryn Bogsiden nationalistilähiöiden muraaleita sosiaalisen tilan valtaamisen ja uudelleennimeämisen näkökulmasta. Jos Belfastin muraalien tematiikka ja symboliikka yleistetään käsittämään koko Pohjois-Irlannin alueen muraalit, kuten usein tehdään, väheksytään tilallisuuden kontekstia paikallistasolla²⁶¹.

Ajallisesti muraali-analyysini toimii 1990-luvun päätepisteenä perustuen aineistoon, jonka keräsin kyseisistä lähiöistä matkallani elokuussa 2000. Tuolloin alueen ilmapiiri oli kireä lojalistiryhmittymien aseellisten yhteenottojen vuoksi, mikä osaltaan rajoitti aineiston keruutani; en mennyt sellaisiin nationalistilähiöihin, jotka olivat lähellä tuoreimpia surmapaikkoja, ja siksi aineistoni ei käsitä kaikkia Belfastin ja Londonderryn tasavaltalaismuraaleita. Lisäksi työn rajallisuuden huomioiden ei ole tarkoituksenmukaista analysoida koko aineistoa, vaan nostaa sieltä esille muutamia muraaleja, jotka edustavat, jos eivät tilankäyttönsä, niin ainakin representoivan sisältönsä puolesta tasavaltalaisideologiaa "puhtaimmillaan". Valitsin tähän yhteyteen Länsi-Belfastista ja Bogsidelta pääosin sellaisia muraaleita, jotka eivät ole syntyneet syksyn 2000 poliitti-

²⁵⁹Feldman 1985, s. 254.

²⁶⁰Belfastin kaupunginvaltuuston vaaleissa vuonna 1993 unionistit saivat 24, SF 10 ja SDLP 9 paikkaa jaossa olleista 51 paikasta. Derryn kaupunginvaltuuston (nationalistien ja tasavaltalaisten vaatimuksesta valtuuston nimi muutettiin jo 1970-luvulla) 30 paikasta SDLP sai samaisissa vaaleissa 17, SF 5 ja unionistipuolueet yhteensä 7 paikkaa. O'Brien 1999, s. 197.

²⁶¹Ks. esimerkkinä paikallistason huomiotta jättämisestä Huttunen 1995.

nessa tilanteessa, joka on pro gradu -työni ulkopuolella vaan jotka edustavat pidempiaikaisia teemoja lähiöiden yhteisöllisessä puhunnassa. Suurin osa näistä muraaleista on maalattu 1990-luvulla. Niiden säilyminen katukuvassa kertoo yhteisön arvostuksesta ja hyväksynnästä - ainakin passiivisesta.

Käytännössä aloitin analyysin tarkentamalla ensin lähelle; mitä ja miten muraali edustaa ja esittää. Seuraavaksi lähestyin muraalia pohtimalla sen suhdetta lähiympäristöönsä ja sen rajattuun lähiöön; miten sen sijainti vaikuttaa potentiaalisen yleisön koostumukseen. Samalla pohdin, millainen asema kyseisellä muraalilla on yhteisön lähiön ja paikallistason suhteessa. Astuin tavallaan askeleen taaksepäin joka kohdassa tavoittaakseni erilaisia, potentiaalisia maisemia.

Käsitteiden osalta selvennettäköön, että viitataan termillä *lähiö* yhteisön rajattuun asuinalueeseen osana kaupunkia, joka taasen määrittyy *paikallistasona* suhteessa koko Pohjois-Irlannin *alueeseen*. Alueellisella politiikalla viitataan siis Pohjois-Irlannin nyttemmin itsehallinnolliseen politiikkaan osana Britannian, EU:n sekä Irlannin tasavallan politiikkaa. Tarpeen vaatiessa käytän tarkentavia nimittäjiä.

Belfastin ulkopuoliset nationalistilähiöt esiintyvät AP/RN:n uutisartikkeleissa pääosin kollektiivisen kärsimyksen aineksena. Paikallistaso pääsee lehdessä näkyviin erityisesti marssikausina ja silloin, kun jokin alueellisen nationalistiyhteisön vihollisista, lojalistiryhmästä, poliisivoimat tai brittiarmeija, on loukannut yksittäisen nationalistin tai kokonaisen lähiön koskemattomuutta. Tällä korostetaan uhan olevan alueellista, ei vain Belfastiin keskittyvää, vaikka se onkin pohjoisirlantilaisista kaupungeista näkyvimmin esillä AP/RN:ssa. Onhan hallinnollinen keskus ollut kolmenkymmenen vuoden ajan myös aseellisen toiminnan keskus.

Muiden osapuolten aseellisen toiminnan ja näistä erityisesti brittihallinnon edustajien ja tukipylväiden, RUC:n sekä armeijan aktiviteettien uutisointi kasvoi määrällisesti ajanjaksolla 1996 - 1998²⁶². Tasavaltalaislehden sisältö on sidoksissa alueelliseen politiikkaan ja tasavaltalaisideologiaan. Voi kysyä, nousiko yhteenottojen ja nationalistien ahdistelun määrä todella noina vuosina vai uutisoitiinko niistä herkemmin poliittisen kentän epävarmuudessa?

²⁶²Ks. liite 6.

4. tammikuuta 1996 AP/RN uutisoi armeijan toimista otsikolla.²⁶³

“British army spy equipment found in Dungannon

A BRITISH ARMY listening device was found in a nationalist home in Dungannon, County Tyrone on Tuesday, 2 January. The householder found the bugging equipment which consisted of a transmitter, miniature microphone connected to the telephone and six battery packs, providing enough power to run for years, when he went into his roofspace on Monday to mend damage to water pipes caused by severe winter weather.

The man, who wished to remain anonymous, said he was horrified at the find. Dungannon Sinn Féin Councillor Francie Molloy accused the British army of planting the equipment during a raid at the house several years ago when the whole family was placed under ‘room arrest’. Councillor Molloy said: ‘The British army and RUC search squads placed every occupant of the house in one room for the duration of the raid and this more than likely gave them the time and opportunity to plant the monitoring and listening devices.’

Molloy told AP/RN that he and fellow Dungannon councillor, Brendan Doris, have called on householders to search their homes, in the probability that other devices are still in place. On the implications of the find Molloy said: ‘Clearly the British army and RUC surveillance system is still fully operational in spite of 16 months of an IRA cessation. It just underlines the need for nationalists to be vigilant.’

Artikkeli noudattaa samaa kaavaa kuin lehden uutisointi yleensäkin armeijan toimista. Yksilön tai kokonaisen lähiön kokeman järkytyksen kuvailu saa useimmiten seurakseen SF:n edustajan, joka kommentoi tapahtumia toimien artikkelin maailman määrittämisen auktoriteettina. Tällä alleviivataan puolueen huolta yhteisönsä jäsenten kohtelusta ja toisaalta sen asiantuntijuutta armeijan väärinkäytöksissä.

Nimettömänä pysyvä nationalisti kertoo järkyttyneenä kotoansa löytämistään kuuntelulaitteista, ja tekstissä viitataan laitteiston kykyyn toimia vuosikausien ajan. Tällä vihjataan, että kuuntelulaitteet ovat voineet olla talossa jo kauan tai että ainakin ilman niiden löytymistä vahingossa taloa olisi voitu kuunnella lähivuodet. Lukijoille

²⁶³“British army spy equipment found in Dungannon”. AP/RN 4.1. 1996.

kerrotaan kyseisen talon joutuneen ratsian kohteeksi vuosia sitten. SF:n edustajan mukaan kuuntelulaitteiden asennuksen on täytynyt tapahtua tuolloin.

Lopuksi artikkeli kertoo SF:n edustajan suulla, että tällaista voi tapahtua kenelle tahansa yhteisön jäsenistä, minkä vuoksi puoluevaltuutetut ovat kehottaneet lähiön muitakin asukkaita tarkistamaan kotinsa. Salakuuntelun kohteeksi joutuneen asukkaan taustasta ei kerrota lukijoille mitään, mikä korostaa tapahtuman sattumanvaraisuutta ja koko alueellisen nationalistiyhteisön kokemaa uhkaa armeijan taholta. Lopuksi SF:n edustaja kommentoi tapahtunutta Pohjois-Irlannin poliittisen tilanteen valossa: armeija saati poliisi ei ole lopettanut nationalistien ahdistelua, vaikka IRA:n tulitauko on kestänyt jo 16 kuukautta. Yhteisön jäsenten on pysyttävä valppaina, koska IRA ei voi nyt toimia heidän aktiivisena suojelijana tulitauon pyrkiessä takaamaan SF:n pääsyn neuvotteluihin.

Tasavaltalaispuhunta luo ja ylläpitää vahvaa muuria nationalistiyhteisön ja valtionhallinnon välillä. Lehden viesti on selkeä: armeija tai poliisivoimat eivät suojele nationalisteja. Kesällä 1996 IRA:n tulitauko oli katkennut ja Oranialaisveljeskunnan marssikausi käynnistyi. Poliisivoimien (RUC) lojalistimielisyys sai uutta todistusaineistoa AP/RN-lehdessä.²⁶⁴

“MORE AND MORE evidence is emerging that at no time were the RUC prepared to confront the Orange Order. AP/RN has received reports from all over the Six Counties of RUC either doing nothing to prevent roads being blocked or of actually helping loyalists to block roads. One road which was forcibly opened was the road to Aldergrove Airport. Local loyalists immediately claimed it was opened by British soldiers dressed in RUC uniforms.

AP/RN has learned that in Markethill, which was completely sealed off for four days, the RUC told local nationalists they were under ‘strict orders’ not to reopen roads. Ex-RUC officer Stephen McAllister said on Newsnight on Monday, 15 July that the events of the last ten days happened because ‘Hugh Annesley did not listen to his commanders on the ground.’ Far from being ‘stretched to the limit’ by loyalist rioting and blocking of roads, the RUC were able to keep most of their men chatting amicably on the roadside with their friends in the Orange Order. And if they were stretched, why did they not send in the British army? Also no attempts were made to prevent Orangemen gathering at Drumcree or to stop them bringing up an armoured digger.”

²⁶⁴“Orange allies”. AP/RN 18.7. 1996.

Artikkeli aloittaa kertomalla levottomuuksien levinneen koko Pohjois-Irlantiin, minkä tueksi tämä pääartikkeli onkin saanut useita raportteja alueen nationalistilähiöistä. Poliisien kuvataan auttaneen lojalisteja joko vain passiivisesti seuraamalla näiden toimia vierestä tai jopa auttaen heitä rakentamaan tiesulkuja. Kun yksi tiesuluista oli avattu väkisin poliisien toimesta, tekstissä kerrotaan paikallisten lojalistien suulla tämän todellisuudessa tapahtuneen poliiseiksi naamioitujen brittisotilaiden toimesta. Ikään kuin poliisivoimien rivit eivät rakoilisi veljeskunnan tukena. Tätä korostetaan kertomalla poliisien ja lojalistien ystävällismielisistä väleistä ympäri Pohjois-Irlantia.

Lojalistit rakensivat tiesulkuja paikka paikoin suojatakseen ryhmäänsä poliiseilta ja armeijalta, jotka olivat saaneet käskyn hajoittaa mielenosoituksen, joka vastusti kompromisseja marssireiteistä. Myös nationalistit olivat rakentaneet barrikadeja estääkseen Oranialaisveljeskunnan marssin pääsyn lähiöönsä. Artikkelissa tämä nationalistien puolustuksellinen toiminta käännetään Belfastin Markethillin kohdalla valtiovallan edustajien pakoksi: asukkaita kiellettiin aukaisemasta sulkua neljään päivään. Heistä tehtiin oman asuinalueensa vankeja. AP/RN kyseenalaistaa väitteen poliisien rajallisista resursseista ja ihmettelee, miksei armeijan joukkoja pyydetty apuun. Tämän tarkoituksena on selvästikin alleviivata poliisien haluttomuutta suojella nationalisteja lojalistien kustannuksella.

Lojalistiryhmittymät julistivat tulitauon lokakuussa 1994, minkä jälkeen sen on katsottu olleen yhtäjaksoisesti voimassa. Tasavaltalaiset eivät ole samaa mieltä asiasta. Lojalistien väkivaltaisia toimia on seurattu AP/RN:ssa näkyvästi. Seuraava näyte on syyskuiselta viikolta ennen rauhanneuvotteluiden alkua, jolloin SF:llekin oli sallittu pääsy neuvottelupöytään IRA:n jatkettua tulitaukoaan.²⁶⁵

“North Down has frequently been the location for the manufacture of loyalist death squads arms and munitions and this was the case again last Sunday when six prototype machineguns, a lathe, grinding equipment, drills, a vice and ‘ancillary parts’ were found in a devalict farmhouse on the Comber Road near Newtownards. For years loyalists using techniques perfected in the light and heavy engineering factories of East Belfast have manufactured ‘home made’ machine guns, particularly replicas of the Sterling and Uzi sub-machine guns.

²⁶⁵“Loyalists still arming”. AP/RN 4.9. 1997.

While crude in design they have been used in many indiscriminate gun attacks, including the machine gunning of nationalist bars and have been responsible for dozens of killings by both the UDA and UVF. Sunday's find is the latest in a long line of similar discoveries. One of the most significant was close to Ballynahinch in 1988 when over 1, 000 Uzi replicas and 30 replica Sterlings were found in a loyalist farmyard. Other parts were later found in a nearby lake."

Lojalistien aseväkiväliköiden löytyminen ja sen sisällön yksityiskohtainen ja määrää korostava kuvailu kertoo heidän tulitaukonsa voimassaolon olevan kyseenalainen. Tämä toimii melkoisena kontrastina tuon ajan poliittiselle kentälle, joka keskittyi vaatimaan ennen kaikkea IRA:n aseistuksen luovuttamista.

AP/RN:n tasavaltalaiskehityksessä kuvattujen vihollisten aktiivisen toiminnan uutisointi kasvoi määrällisesti ajanjaksolla 1996 - 1998. Taustalla on vaikuttanut Peace Action Monitor -kampanja, jolla tasavaltalaisliike pyrki kartoittamaan eri osapuolten aseellista tai muutoin nationalistiasukkaiden kansalaisoikeuksia rikkovaa toimintaa IRA:n julistaman tulitauon jälkeen vuodesta 1994 eteenpäin²⁶⁶. Vuoden 1996 osalta voisi olettaa uutisoinnin pönkittäneen IRA:n tulitauon rikkomisen oikeutusta - alueellinen nationalistiyhteisö tarvitsi sen suojelua brittihallinnon hidastellessa neuvottelujen aloittamisessa. Samalla lehdessä korostettiin tasavaltalaisjärjestön aseellisen toiminnan painostavaa aspektia IRA:n pommi-iskujen keskittyessä Britannian suurkaupunkeihin. Järjestön aktivoituminen lisäsi myös todennäköisyyttä yhteenottoihin poliisin ja armeijan kanssa sekä näiden näkyvää läsnäoloa nationalistilähiöissä, joten uutisoinnin määrän lisääntymisellä oli myös konkreettinen pohja pohjoisirlantilaisessa arjessa. Britannia ei ollut juurikaan vähentänyt joukkojaan alueella tuohon mennessä.

Vuoden 1997 lopulla lojalistien toiminta lisääntyi osoituksena niiden kannasta SF:n neuvotteluihin mukaantuloon. Tästä tasavaltalaisliike sai lisää pontta vaateilleen poliisivoimien uudistamisesta. Poliisit kun eivät suojelleet nationalistilähiöitä riittävästi lojalistiryhmittymien iskuilta.

AP/RN:n tasavaltalaispuhunta rakentuu yhtenäisyyden varaan aineksinaan alueellisen yhteisön kollektiiviset kärsimykset. Yhteinen vihollinen ja päämäärä yhdistää tehokkaasti yli konfliktin saarekkeiden. This Week in History- ja Back-sarjat

²⁶⁶O'Brien 1999, s. 328.

toivat pohjoisirlantilaista paikallistasoa enemmän esiin yhteyttä eri puolille Irlantia, mutta toki nämä sarjat ja niiden sisältö toimi vuorovaikutuksessa lehden muun uutisoinnin kanssa. Samoin toimi uhan alaisena olemisen mentaliteetti poliittisen kentän muutosten kanssa. Nationalistien ollessa epävarmoja tulevaisuudestaan ja erityisesti siitä, julistaisiko IRA uuden tulitauon ja pääsisikö SF neuvotteluihin mukaan, pyrittiin lehdessä korostamaan alueellisen yhteisön laajuutta sekä yhtenäisyyttä. Tämä näkyi erityisen selkeästi juhlapäivien vieton uutisoinnissa.

Lehden tapahtumakalenterin sisältö on yhteydessä yhteisön poliittisen vuosikalenterin ohella aktiiviseen yhteisötoimintaan. Esimerkkinä toimikoot AP/RN:n Tapahtumat-lista keväältä 1996:²⁶⁷

“FUNCTION: Sinn Féin fundraiser. 8pm, Easter Saturday, 6 April, The Local pub, CORK. Music by The Molly Maguires. Táille £2.50

YOUTH FORUM: Saturday, 6 April, Ardoyne, BELFAST. Phone 713272 or 745492 for details

COMMEMORATION: Volunteer Geprge Plant commemoration. Assemble 3pm, Sunday, 7 April, St Johnston, FETHARD, County Tipperary. Speaker: Seán O Fáoláin (Portlaw)

FUNCTION: No 1 Celtic Supporters' Club. 8pm, Easter Sunday, 7 April, Ardmaning House, TOGHER, County Cork. Music by The Wild Rovers. Táille £3

FUNCTION: Easter Republican Reunion and Presentation. 8pm, Sunday, 7 April in local venue (DUNDALK). Admission by ticket, £5

IRISH NIGHT: Sunday, 7 April, INF Club, COOKSTOWN, County Tyrone. Music by Celtic Connection. Táille £2.50

EASTER FUNCTION: 8pm, Sunday, 7 April, Widow Scallan's, Pearse Street, DUBLIN

PICKET: In support of Paddy Kelly. 12pm, Sunday, 7 April, Downing Street, LONDON

BENEFIT SOCIAL: Funds in support of Paddy Kelly. 3pm, Sunday, 7 April, Victoria Tavern, Holloway Road, LONDON

WEXFORD BUS: For Enniscorthy Easter commemoration, Monday, 8 April. Meet 11.30am, Art Gallery, Parnell Square, DUBLIN

EASTER FUNCTION: Monday, 8 April, Donaghy's Bar, DUNGANNON, County Tyrone. Music by Celtic Connection. Organised by the Tyrone POW Dept

IRISH NIGHT: Monday, 8 April, Town Hall, NEWRY, County Down. Music by Justice. Táille £3

FUNCTION: 10.30pm `til late, Monday, 8 April, Gunnner Bradys, CASTLEBLANEY, County Monaghan. Music by Village Folk. Táille £4. Organised by Mid-Monaghan Sinn Féin

²⁶⁷“Imeachtaí”. AP/RN 4.4. 1996.

IRISH NIGHT: Monday, 8 April, Caesar's Night Club, NEWRY, County Down. Music by New Haven, followed by disco. Táille £3
IRISH NIGHT: Tuesday, 9 April, Oakwood Bar, CLOGHER, County Tyrone. Music by Celtic Connection
PUBLIC MEETING: The Fight for All-Party Talks and the Irish Struggle for Self-Determination. 7pm, Friday, 12 April, Pathfinder Bookshop, 47 The Cut, LONDON. Speaker: Francie Molloy (Sinn Féin councillor).

WHITE-LINE PICKET: In support of Paddy Kelly. 3-4pm, Saturday, 13 April, Newry-Dublin Road, KILEEN, County Down.
SAOIRSE PUB QUIZ: 8pm, Thursday, 18 April, Conway's pub, Parnell Sq, DUBLIN. £10 per team of four. All welcome
BENEFIT FUNCTION: In aid of POW Paddy Kelly. Friday, 19 April, Lite 'n Easy, CULLYHANNA, County Armagh. Music by Black Diamond. Táille: £2
NATIONAL COMMEMORATION: 80th 1916 Easter Rising Anniversary. Saturday, 27 April, DUBLIN. Speaker: Gerry Adams
CORK BUS: To National Easter Commemoration, Saturday, 27 April, DUBLIN. For details contact Ahern/Crowley Memorial Hall, Barrack St. Tel: 311 389
THE COMMITTEE FOR THE REPATRIATION OF IRISH PRISONERS GRAND DRAW
1st prize: P Hammond, Riverdale, Belfast, £100; 2nd prize: A Gallagher, Glenbank, Belfast, £50; 3rd prize: G McNally, Twinbrook, Belfast, Celtic Cross; 4th prize: E Scott, Belfast, Handcrafted Caravan. Go raibh míle maith agaibh do bhur dtacaíocht.”

Listassa näkyy pääsiäisjuhllaisuuksien laaja vietto, mutta mikä olennaisinta, tapahtumakalenteri kertoo lukijoilleen aktiivisesta, hyvin organisoituneesta yhteisöstä, jolla on jäseniä ja täten pienempiä alayhteisöjä useilla eri paikkakunnilla niin Irlannissa kuin Britanniassakin. Lisäksi SF on näkyvästi läsnä juhlatilaisuuksissa. Puolue on niveltynyt perustavanlaatuisesti osaksi nationalistiyhteisöä.

Paikallistason vahvuutta tuodaan esille myös lehden yleisöpalstoilla sekä muistokirjoituksissa. Alueellisen politiikan voimatekijän SF:n taustalla on AP/RN:n puhunnassa yksi ja jakamaton yhteisö, jonka kittinä toimii yhteisten vihollisten ja päämäärän lisäksi myös taistelussa menetetyt aktivistit: perheenjäsenet, sukulaiset, ystävät ja tuttavat. Kuolleille annetaan kasvot voimallisesti eikä heitä unohdeta hautausmaiden perukoille katukuvassakaan. Toki muraaleissa esiintyy ensisijaisesti kuolleet IRA:n jäsenet, mutta AP/RN:n palstoilla on muillekin yhteisön jäsenille tilaa. Vanhuuteen, sairauteen tai tapaturmaisesti kuolleet saavat hekin kehyksen liikkeen taistelusta.²⁶⁸

²⁶⁸ “I nDíl Chuimhne”. AP/RN 5.10. 1995.

“McAREAVEY, Daniel; McDERMOTT, Terence; Ó CONAILL, Sean. In proud and loving memory of Volunteer Daniel McAreavey (died 6 October 1972), Terence McDermott (died 2 October 1971) and Sinn Féin member Sean Ó Conaill (died 1 October 1977). ‘They may kill the revolutionary, but never the revolution.’ - Che Cuevara.

McAREAVEY, Daniel (23rd Ann). In proud and loving memory of Volunteer Daniel McAreavey, 2nd Batt, Belfast Brigade, Oglagh na hEireann, who was killed on active service on 6 October 1972. Thug se a raibh ar son saoirse na hEireann. Always remembered by the Sinn Féin Bun na bhFal and the Lower Falls Commemoration Committee.

QUIGLEY, Jimmy (23rd Ann). In proud and loving memory of Volunteer Jimmy Quigley, who gave his young life for Ireland on 29 September 1972. From the McCabe/Quigley Sinn Féin Cumann, Ballymun, Dublin.

Comhbhrón

BOYLE. The Dungannon Martyrs Sinn Féin Cumann extend deepest sympathy to the Boyle family upon the death of our friend Mickey.

HAYES. Sincere sympathy is extended to the Hayes family on the death of their father Clement. From Pdraig Malone.

HAYES. Sincere sympathy is extended to the Hayes family on the death of their father Clement. From Limerick Sinn Féin.

MURPHY. Deepest sympathy is extended to Una Walsh on the death of her father Jem Murphy. From the McCreesh/McCabe Sinn Féin Cumann, Mullaghbawn, South Armagh.

O'RAWE. Deepest sympathy is extended to our friend and comrade Davy and family on the death of his sister. From his comrades Tack and Skeet.

O'RAWE. Deanaimid comhbron lenar gcomradai Daithi MacAdaimh agus lena chlann go leir faoi bhas a dheirfear Eilish. Ar dheis De go raibh a hanam. Ó do chomraidithe i nGaeltacht na Fuiseoige H6, An Cheis Fada.

O'RAWE. Deepest sympathy to our comrade Davy and all his family on the death of his sister Eilish. From all his comrades in H6, Long Kesh.

SHEEHAN. Deanaimid comhbron lenar gcomradai Pdraig Ó Siochain agus lena chlann go leir faoi bas a athar Hugh. Go ndeana dia trocaire ar a anam. Ó do comradaithe i nGaeltacht na Fuiseoige H6, An Ceis Fhada.

SHEEHAN. Deepest sympathy to our comrade Pat Sheehan and family on the death of his father Hugh. From all his comrades in H6, Long Kesh.

Beannachtaí

GEARON. Birthday greetings to Gerard (H6, Long Kesh). From Tracey, Irene, Nicola, and Clare; From Rosena, Johnny, Mary and Dougie.

JACK. Congratulations to Shug (Frankland Prison) and Eileen on their wedding day, 2 October. Good luck and best wishes for the future from the republican POWs, Frankland.”

Tässä satunnaisesti valitsemassani listassa esiintyy kolme selkeästi toisistaan erottuvaa ryhmää. Ylimmäksi sillä ovat yltäneet IRA:n ja SF:n jäsenten kuolemien muistopäivää kunnioittavat ilmoitukset. Jotain yhteisön kollektiivisen kärsimyksen muistista ja sen vahvuudesta kertonee sekin, että kyseiset kuolinpäivät ovat olleet 1970-luvun alussa. Toinen ryhmä koostuu surunvalittelusta (Comhbhrón) perheille, jotka ovat menettäneet läheisensä lehden ilmestymisen tienoilla. Viimeisin ryhmä sisältää onnitteluviestejä (Beannachtaí). Sosiaalisesti rakennettu yhteisö ja mielikuva sen vahvuudesta on hyvin elävä tasavaltalaisliikkeen lehdessä.

Lehden puhunta ja sen ylläpitämä mentaalinen kartta taistelee nationalistien fyysisen asuinympäristön ja heidän muiden sosiaalisten kontaktiensa kanssa yhteisöllisen todellisuuden määrittelyvallasta. Visuaalisten representaatioiden ohella tutkijat ovat kiinnittäneet erityistä huomiota Pohjois-Irlannin kouluopetukseen ja museoihin²⁶⁹. Koulujen etninen ja sosiaalinen eriäväisyys sekä opettajien varsin laaja valta opetuksen sisällöstä luovat omat kehyksensä muun muassa niiden historianopetukselle, kun taas museot ovat molempien yhteisöjen jakamia julkisia tiloja. Niissä esillä oleva menneisyyden representointi on neuvottelua kuten nykypäivän politiikkakin.

5.2 Vapaa Irlanti: Belfast vs. Vapaa Derry: Bogside

Belfastin kartta muodostuu eri asuinalueiden vyöhykkeistä ja rajaseuduista (frontier), ja kaupunki on toiminut merkittävänä vaikuttajana alueellisten yhteisöjen samaistumisessa. Hallinnollinen keskus on myös ideologisen ja aseellisen taistelun keskus. Belfast on ollut levottomuuksien *primus motor* viimeisten kahden vuosisadan ajan, ja belfastilaiset todella uskovat, että he ja heidän lähiönsä ovat tunkeutumisen uhan alaisena. Tämä uhattuna olemisen tunne on kollektivisoitunut vuosikymmenten aikana halki Pohjois-Irlannin, vaikka maaseudun asukkaat suhtautuvatkin joskus torjuvasti kaupunkien väkivaltaisiin yhteenottoihin sen ollessa useimmiten etäällä heidän arjestaan, jota määrittää ystävällismieliset suhteet eriuskoisiinkin naapureihin.²⁷⁰

²⁶⁹Ks. tarkemmin Buckley; Kenney 1995.

²⁷⁰Buckley; Kenney 1995, s. 74.

Aina siitä lähtien kun Belfast alkoi kasvaa 1700-luvun lopulla, jolloin katolinen asutus oli jo rajoitettu sen länsilaitamille, asuinalueiden erottautumisesta tuli osa belfastilaista elämää. Vaikka sisäisen muuttoliikkeen taustalla oli 1960 - 70-luvuilla väkivalta ja sen pelko, myös hallinto muokkasi aktiivisesti kaupunkikuvaa raivauttamalla slummeja ja rakennuttamalla teitä, joiden tieltä muutama katolinen työläisasuin-yhteisö joutui muuttamaan esimerkiksi Itä-Belfastissa sijaitsevan sataman lähetytyiltä.²⁷¹

Länsi-Belfastin visuaaliset representaatiot ovat keskittyneet lähiön läpi kulkevan Falls roadin ja sitä halkovien sivukatuojen varsille. Pääkadun varrella sijaitsee kauppiaita, kouluja ja muita peruspalveluita aina sairaalaa myöten. Lähiö on varsin omavarainen tältä osin. Istumapenkkejä tai puistoja ei näy lähiön kaupungin puoleisessa päässä pääkatua. Ihmiset eivät juurikaan pysähtele kaduilla keskustelemaan, vaan he tapaavat pääosin sisätiloissa ja pääkadun sivukatuojen asuinalueilla, jossa myös lapset leikkivät. Talojen katoilla näkyy valvontakameroita; osa on valtiovallan ja osa asukkaiden itsensä asettamia. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat ainakin joidenkin pääkadun varrella olevien baarien sisäänkäyntien yläpuolella olevat kamerat. Lähiön yläpuolella kaartele helikopteri varsin matalalla ja pääkatua pitkin ajaa panssaroituja poliisiautoja; Falls roadin molemmissa päissä sijaitsee poliisiasema.

Muraalit ovat lähiön sydänmaalla hajallaan toisiinsa nähden ja siten kaukana myös kaupungin keskustasta ja muista länsiosan lähiöistä. Katupylväisiin ja talojen seinille on ripustettu Irlannin tasavallan lippuja, seiniin ja aitoihin on kirjoitettu IRA:n ja siitä eronneiden aseellisten ryhmittymien nimiä sekä poliisivoimia kritisoivia kirjoituksia. Paikka paikoin näkyy myös Oranialaisveljeskunnan marssireittejä koskevia kommentteja. Alueellisen politiikan tapahtumat selittävät kirjoituksia; on elokuun toiseksi viimeinen viikko, ja Oranialaisveljeskunnan marssikausi on vielä meneillään, ja sen ohessa myös lojalistien aseelliset välienselvittelyt vaikuttavat koko Pohjois-Irlannin hallinnolliseen keskukseen.

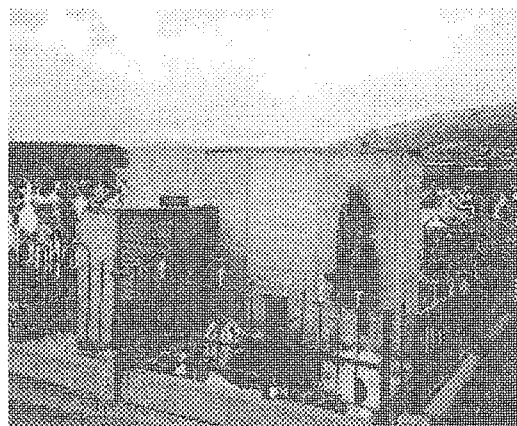
Kaksi vuotta aikaisemmin, alkuvuodesta 1998 rauhanneuvotteluiden ollessa käynnissä kävin Länsi-Belfastissa ja tuolloin muraaleja näkyi talojen päädyissä enemmän ja ne olivat aggressiivisempia; Falls roadin alkupäässä oli muraali, jossa oli huppupäinen IRA-mies ase käsissään:

²⁷¹Jarman 1995, s. 109 - 110.

Tuolloin käytiin kädenväntöä IRA:n aseiden luovuttamisesta. Nyt rauhansopimus on allekirjoitettu, ja Pohjois-Irlanti on saanut itsehallintonsa takaisin. IRA on sallinut asevarastojensa tarkistamisen niiden käyttämättömyyden varmistamiseksi. Edellä oleva muraali on poistettu. Tasavaltalaiset eivät ole luopuneet Yhdistyneen Irlannin tavoittelemisesta, mutta he ovat keskittyneet ajamaan lyhyemmän aikavälin tavoitteitaan kuten tasavaltalaisvankien vapauttamista²⁷² sekä poliisivoimien uudistamista.

Yhteisön visuaaliset representaatiot heijastavat ja muokkaavat sen historiakäsitystä. Kuolleet on haudattu Belfastissa muistomerkkirykelmän kera Milltownin hautausmaalle lähion perukoille, mutta heidän ei anneta unohtua yhteisön jäsenten mielistä. Hautausmaan tasavaltalaishistorian muistomerkkiin on kaiverrettu kuolleiden nimet vuoden 1798 kapinasta lähtien.²⁷³

²⁷²

Vankeja on vapautettu 10.4. 1998 solmitun rauhansopimuksen myötä. Vapautumisen ehtona on ollut se, että kyseinen järjestö on sitoutunut tulitaukoonsa ja rauhansopimukseen. Viimeiset sadoista aseellisten ryhmittymien jäsenistä vapautuivat loppukesästä 2000.

²⁷³Kuva on otettu tammikuussa 1998.

Katujen varsilla muraaleissa esiintyy enimmäkseen nälkälakossa kuolleiden kasvot sekä myös viimeisten 30 vuoden aikana konfliktissa kuolleiden yhteisön jäsenten nimiä. Muraalien pääteemana Belfastissa on ollut SF:n ja IRA:n kampanja brittien Pohjois-Irlannissa läsnäoloa vastaan, ja varsinkin Bobby Sandsin kuolemaa seuranneessa muraaliaallossa 1980-luvun alussa nuoret miehet maalasivat uskonnollisävytteisiä muraaleja nälkälakosta ja siihen osallistujista²⁷⁴.

Useimmat pääkadun varrella näkyvistä muraaleista on maalattu sellaisten talojen päätyihin, jotka sijaitsevat pää- ja sivukadun risteyksessä. Muraalit ovat nähtävissä kaupungin keskustan suunnasta ja sivukaduilta tultaessa, joten ne ovat aina vastassa lähiohien tulijoita, kotiin palaavia ihmisiä. Toki Falls roadin varrelta löytyy muraaleja, jotka on maalattu risteyksen, kaupungin keskustasta päin katsottuna vastapäisen talon seinään. Maalaajien tilanvalintoja määrittävät sopivien talonpäätyjen löytäminen, ei niinkään niiden suunta, mutta näyttäisi siltä, että useimmiten suositaan ensin mainitun kaltaisia talonpäätyjä. Valitsin analyysin kohteiksi yhden muraalin pääkadun varrelta ja toisen asuintalojen keskuudesta. Jälkimmäinen muraali sijaitsee alkoholimyymälän vieressä, joten sen näkyvyys yhteisössä on turvattu.

Politiikan ja lähimenneisyyden hallitessa tasavaltalaismuraaleita aihepiirien osalta luovat niiden symboliikka jo pidempiä yhteyksiä saaren historiaan. Nykyisen tasavaltalaisliikkeen kamppailua representoivat muraalit eivät ole välittyneet varsinkaan Pääsiäiskapinan symboleilta, jotka pyrkivät täten esittämään nykyiset aktivistit vuoden 1916 perillisinä oikeuttaakseen heidän toimensa.

Ohessa on Free Ireland -muraaliksi²⁷⁵ nimeämäni seinämaalaus, jossa on sinisellä taustalla oranssireunainen valkoinen ympyrä, johon on maalattu kahleissa oleva nyrkki vihreän Irlannin saaren päälle. Taistelun symboli, vertavuotava nyrkki, on kahleissa, jossa lukee "Valmistettu Britanniassa (Made in Britain)" ja tuo nyrkki puristaa pääsiäisliljaa. Lisäksi muraalin yläreunassa on

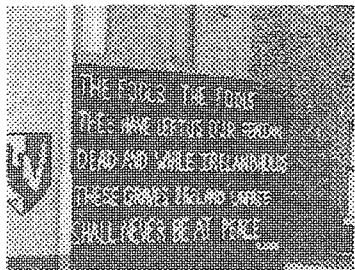
²⁷⁴Rolston 1987, s. 18.

²⁷⁵Ensimmäinen kuva on otettu tammikuussa 1998 ja toinen elokuussa 2000. Muraalin yläreunassa on tapahtunut muutos. Taistelun ajallista jatkumoa on pidennetty aikaisemmasta vuodesta 1991 vuoteen 1999. Tämä muraali on ollut harvinaisen pitkäikäinen Länsi-Belfastissa.

liekehtivä rakennus ja sen alapuolella muistolaatta, jossa on 1970 - 80-luvulla kuolleiden IRA-aktivistien nimiä ja kuolinpäiviä. Muraalia reunustavat keskiaikaisen maakuntajaon mukaisesti saaren neljän maakunnan vaakunat. Viereiseen seinään on maalattu sitaatti yhdeltä Pääsiäiskapinan johtajista, Padraig Pearselta. Tämä muraali on tyypillinen esimerkki siitä, miten näennäisesti lähihistoriaa - nykyisen IRA:n taistelua Britanniaa vastaan - representoiva muraali sisältää symbolisia siltoja saaren aiempaan historiaan.

Palava rakennus esittää Dublinin pääpostia, ja se yhdessä pääsiäisliljan ja seinän tekstin kanssa viittaavat vuoden 1916 Pääsiäiskapinaan. Pääpostin liekeistä nousee tarunomainen feeniks-lintu, joka herää aina palamisen jälkeen uudelleen henkiin omasta tuhkastaan ja joka on kuolemattomuuden ja sammumattoman toivon vertauskuva. Taistelu Vapaan Irlannin saavuttamiseksi eli koko saaren yhdistämiseksi ei lopu, vaikka taistelijat kärsisivät menetyksiä (nimilaatta), koska ne ovat yksi suurimmista syistä jatkaa. Tätä viestiä tukee ja vahvistaa myös Pearsen sitaatti, jonka yläpuolella kerrotaan taistelijoiden nimi (IRA).²⁷⁶

Irlannin saari on kuvassa maalattu vihreäksi ja yhte-näiseksi ilman Pohjois-Irlannin ja Irlannin tasavallan erot-tavaa rajaa, ja neljän maakunnan vaakunat vielä vahvista-vat voimakasta yhtenäisyyden viestiä. Keskeisen ympyrän värit, oranssi, valkoinen ja vihreä ovat Irlannin tasavallan lipun värit. Muraalia koristavien lippujen ja kukkaseppeleen värit noudattavat näitä samoja tasavaltalaisuuden värejä, ja ne myös kielivät siitä, että tästä muraalista pidetään huolta. Feeniks-linnun molemmin puolin on maalattu vuodet 1916 ja 1999. Jälkimmäi-nen vuosi on selvästikin maalattu vanhan vuosiluvun päälle, mikä todistaa huolenpido-sta.

Voimakas viesti taistelun jatkamisesta ei ole suunnattu vain IRA:n kannattajille, vaan myös siitä erkaantuneille uusille ryhmittymille, jotka ovat kritisoineet IRA:n poliittista siipeä rauhansopimuksen allekirjoittamisesta pitäen tätä antautumisena.

²⁷⁶Kuva tammikuulta 1998.

Muiden ryhmittymien jäsenten ja kannattajien lisäksi myös virkavalta näkee nämä muraalit jokapäiväisillä partioinneillaan. Heille virallisen, haastetun vallan edustajina on suunnattu myös kadun varrella näkyvät vaatimukset poliisivoimien uudistamisesta.

Muutamia muraaleja löytyy myös asuintalojen keskuudesta Falls roadin sivuka-
duilta. Yksi näistä sijaitsee alkoholimyymälän vieressä, mikä takaa muraalin julkisuu-
den pääkadun suunnasta katsoen hieman syrjäisestä sijainnistaan huolimatta ja mikä on
voinut osaltaan vaikuttaa muraalin tekijän teemavalintaan. Tasavaltalaisnaisten kunni-
oittamisen voi tässä kohdin lukea myös ehkäisyksi miesten alkoholinkäyttöä kohtaan.
Huomionarvoista on myös se, ettei pääkadun varrelle ole neitsyt Maria ja Jeesus -
muraalin ohella mahtunut näin puhtaasti yhteisön ja liikkeen naisia kunnioittavaa
seinämaalausta.

Tasavaltalaisliikkeessä on vahva naisedustus niin puoluepolitiikassa kuin aseelli-
sessa toiminnassakin. IRA:n tuki- ja naisjärjestö Cumann na mBan on saanut oman
muraalinsa, jossa sen osuutta muistetaan Pääsiäiskapinasta nykypäivään saakka.²⁷⁷

Muraali koostuu kolmesta tummasävyisestä kuvasta sekä kolmesta tekstistä. Kuvien temaattinen rajaus ja niiden muoto yhdessä värityksen kanssa antavat vaikutelman mustavalkoisten valokuvien jäljittelystä ja samalla viittaavat dokumentaariseen menneisyyteen. Täten ne vahvistavat muraalin todellisuusindeksejä.

Isoimmassa kuvassa on neljä naista intiimiä, tuttua suhdetta kuvastavassa läheisyydessä toisiinsa. He katsovat suoraan eteenpäin, mutta hieman alaviistoon, eivätkä lainkaan toisiinsa, mikä vahvistaa tulkintaa valokuvaajalle poseeraamisesta. He ovat

²⁷⁷Kuva elokuulta 2000.

varsin eleettömiä, eivätkä anna vaikutelmaa toiminnallisuudesta seistessään miltei alistuneen näköisinä vieri vieressä. Naisten vaatetus ja aseet korostavat yhtenäisyyttä ja univormumaista persoonattomuutta.

Kuvan alapuolella oleva teksti ankkuroi kuvan kertomalla muraalin olevan omistettu Cumann na mBanin naisille, Oglaiġ na hEireannin, IRA:n järjestölle. Naisjärjestön virallinen nimi on iirinkielinen, ja IRA:n iirinkielisen vastineen käyttö luon niiden välille tässä sidoksen, joka periytyy viereisen kirjamainoksen vihjaamana aina Pääsiäiskapinaan saakka.

Pienemmät muotokuvat ovat yhteydessä isompaan kuvaan. Kasvottomasta naismassasta on nostettu esiin kaksi naista, mutta heidän kuvansa ovat kuitenkin ryhmäkuvaa alempana näin korostaen järjestön ensisijaisuutta. Nämä kaksi naista ovat ulkonäöltään ja pukeutumiseltaan, sikäli kun kuvista pystyy päättelemään, yksilöllisiä.

Muotokuvat on ankkuroitu tekstillä "They stand for the honour of Ireland / As their sisters in days that are gone / And they'll march with their brothers to Freedom -- The Soldiers of Cumann na mBan". Naiset ovat osallistuneet vapaustaisteluun miesten rinnalla kohti yhdistynyttä ja itsenäistä saarta.

Tasavaltalaismuraaleissa on maalattu kasvokuvia melko usein. Tällä on haluttu korostaa yhteisön jäsenten kokemia kärsimyksiä, haluttu kirjaimellisesti antaa kuolemalle kasvot. Lisäksi on toki haluttu nimetä uskonsa puolesta kuolleet henkilöt muistuttaen, että taistelu jatkuu kuten tässäkin korostetaan. Taistelulla ja "Irlannin sotiailla" on ajallinen jatkumo sekä menneeseen että tulevaan.

Länsi-Belfastin muraaleissa ei näy viittauksia paikallishistoriaan - useimmat muistetuista kuolleista eivät ole kotoisin alueelta tai kuolleet siellä, vaan kaikki on yhteydessä alueellisen tason politiikkaan ja sen tasavaltalaiseen tavoitteeseen: Yhdistyneeseen Irlantiin. Belfast on pohjoisirlantilaisen tasavaltalaisuuden dogmaattista kannatusaluetta, mikä osaltaan selittää muraalien tematiikkaa sekä voimakkaasti Pääsiäiskapinaan suuntautuvia symboleja.

Londonderry - nationalistien ja tasavaltalaisten puhunnassa Derry - on rajakaupunki Irlannin tasavaltaan nähden. Se on myös nationalistipuolueen SDLP:n kannatusaluetta, jossa IRA:n aseellinen toiminta oli 1990-luvun alkupuolella, jo ennen sen syksyllä 1994 julistamaa tulitaukoa, varsin vähäistä sen saaman julkisen vastustuksen

vuoksi²⁷⁸. Kaupungin kaupallinen keskusta sijaitsee keskiaikaisen muurin ympäröimänä mäen päällä. Tämän ympärille, alapuolelle, levittäytyvät nationalistien ja unionistien lähiöt, jotka ulottuvat myös keskustan itäpuolella virtaavan Foyle-joen toiselle puolelle.

Bogsiden nationalistilähiö on keskittynyt kaupungin länsipuolelle, ja siellä ei ole juurikaan muita visuaalisia representaatioita kuin muutama Irlannin tasavallan lippu ja muraalien ryhmittymä lähiön ohitse kulkevan Rossville streetin varrella. Muutama huonokuntoinen muraali löytyy Bogsiden sydänmailta; murallit noudattavat samaa tasavaltalaistematiikkaa kuin mäen päälle erottuvat murallit. Iirin kieltä ei näy katukuvassa. Lähiö on muutamaa kauppaa lukuun ottamatta asuintalojen valtaama; palvelut löytyvät muurin sisäpuolelta tai sen läheisyydestä.

Bogsiden ja muurin välisellä nurmikkoisella rinteellä on penkkejä, ja ihmiset viettävät siellä vapaa-aikaansa istuskellen ja toisiaan tavaten. Ainoa silmiinpistävä näky muurin lähetyvillä on siihen maalattu teksti "When the law breakers are the law makers their [there?] is no law". Tämän perään on maalattu myös lyhenne "RUC" ja sen ylitse on vedetty ruksi. Teksti avautuu katsottaessa muurin sisäpuolelle; juuri Bogsiden kohdalla sijaitsee suojattuine tähystystorneineen poliisiasema, joka tällä tekstillä on haastettu. Tämä muuri toimii ajankohtaisen politiikan foorumina nationalisteille. Sen läheisyys neutralisoidun keskustan sekä poliisiaseman kanssa nopeuttaa kannanottojen poistumista. Yleensä kaiketi viranomaisten itsensä taholta.

Oranialaisveljeskunnan marssikausi ei myöskään näy täällä nationalistilähiöissä yhtä laajasti kuin Belfastissa. Bogsiden lähiön eteläkulman vieressä olevan kauppakulmassa sijaitsevan baarin seinään kiinnitetyssä suuressa plakaatissa kielletään marssijoiden kulku lähiön alueella, millä on historiallista kaikua, sillä Rossville street on ollut suosittu reitti unionistien marsseille. Lojalistien aseelliset välienselvittelyt ylsivät Pohjois-Irlannin luoteisosaankin elokuun lopulla 2000, ja helikopterit lentävät lähiöiden yläpuolella panssaroitujen poliisiautojen partioidessa keskustan kaduilla.

Bogsiden murallit käsittelevät kahta paikallishistorian tapahtumaa, Veristä sunnuntaita (Bloody Sunday) ja Bogsiden taistelua (Battle of Bogside). Bogsiden taistelu tapahtui vuonna 1969 ja Verinen sunnuntai vuonna 1972. Rikon analyysissäni

²⁷⁸O'Brien 1999, s. 51 - 52. Kaupungin 100 000 asukkaasta noin 70 % on katolisia, joista taasen noin kaksi kolmasosaa tukee SDLP:tä ja yksi kolmasosa SF:ä. Cohen 1999, s. 185.

kronologisen järjestyksen edetessäni muraaleja niiden sijaintijärjestyksessä Rossville streetiä pohjoisesta etelään. Yhtä poikkeusta lukuun ottamatta muraalit on maalattu tämän suuntaisesti.

Verinen sunnuntai sai nimensä 30. tammikuuta 1972 tapahtuneesta murhenäytelmästä, jossa armeijan sotilaat avasivat tulen mielenosoittajia kohti surmaten näin neljätoista aseetonta ihmistä. Lisäksi seitsemätoista mielenosoittajaa haavoittui. Sotilaat ilmoittivat vastanneensa heitä kohti suunnattuihin laukauksiin, minkä tuoreempi tutkimus on kyseenalaistanut. Mielenosoitus oli kansalaisoikeusjärjestön pidättää ihmisiä pidemmäksikin aikaa ilman oikeudenkäyntiä, jos vain heillä oli pieninkin syy epäillä pidätetyn omaavan yhteyksiä tasavaltalaisliikkeeseen.²⁷⁹ Vasta Tony Blairin hallitus suostui aloittamaan Verisen sunnuntain tapahtumien tutkimukset 1990-luvun lopulla, mutta mitään virallista tiedonantoa ei hallituksen taholta ole vielä julkaistu.

Verisen sunnuntain tapahtumia representoiva muraali on lähiön ensimmäinen muraali, kun tullaan kaupungin pohjoissuunnasta Rossville streetiä pitkin. Muraali on sävyltään synkeän mustavalkoinen. Sen ainoa väriläiskä on etualalla vereen tahriintunut kangas, jossa lukee "Civil Rights", kansalaisoikeudet. Muraali on yhdistelmä Gilles Perresin ottamasta valokuvasta²⁸⁰, joka kuvaa ihmismassaa ja jonka oikeassa yläkulmassa näkyy banderolli, johon on kirjoitettu "Civil Rights Association". Taustaan on lisätty erotuksena alkupe räiskuvasta savua tai kyynelkaasua. Muraalin etualalla kulkee viisi miestä, joista kolme kantaa haavoittunutta miestä. Yksi miehistä kulkee joukon edessä kyyryssä heiluttaen valkoista kangaspalaa. Tämäkin pohjaa aikalaisdoku-

²⁷⁹Ní Aoláin 2000, *The Politics of Force: Conflict Management and State Violence in Northern Ireland*, s. 42 - 43.

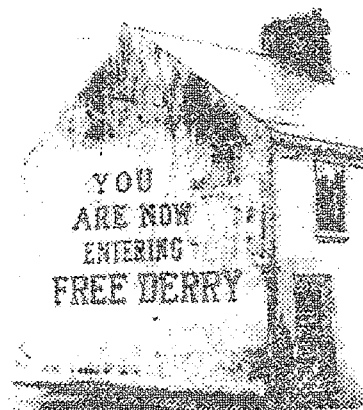
²⁸⁰*Perceptions: Cultures in Conflict* 1996, s. 83.

mentointiin, kuten Bloody Sunday Centerissä²⁸¹ näkemäni uutisryhmän tuolloin kuvaama filmi todistaa.

Aivan vasemmassa etukulmassa seisoo muraalin suurin hahmo, brittisotilas, jolla on kaasunaamari ja käsissään ase. Sotilas on suunnannut aseensa piipun kohti maata, mutta hänen toinen kätensä on varmistimella, mikä viittaa valmiuteen toimia. Lisäksi aseensa piippu osoittaa näin kohti veristä banderollia, jonka päällä hän seisoo jalat harallaan. Sotilas on kääntänyt päänsä katsoakseen ohitse kulkevaa miesjoukkoa. Hänen kasvonsa peittävä kaasunaamari ja armeijan varustus tekee hänestä persoonattoman - muiden ihmisten ilmeet kuvastavat huolta ja pelkoa, ja hänen jalkansa näyttävät suhteettoman suurilta verrattuna hänen vartaloonsa, kuin korostaen kansalaisoikeuksia julistavaa banderollia niiden alla. Sotilas on kirjaimellisesti tallonnut kansalaisoikeudet jalkoihinsa.

Bogsiden taistelu alkoi, kun Oranialaisveljeskunnan paikallisen tukijärjestön²⁸² marssi johti mellakkaan elokuun 12. päivä 1969 heidän ohittaessaan Bogsiden lähiötä. Poliisi saapui paikalle sankoin joukoin vesitykkien kera, jolloin nationalistit ja tasavaltalaiset muodostivat barrikadeja ja hyökkäsivät poliiseja vastaan bensiinipommeja sekä kiviä heittelemällä pakottaen poliisit perääntymään. Mellakka kesti kolme päivää ja päättyi lopulta brittiarmeijan tullessa poliisien tilalle.²⁸³

Barrikadien rakentamisen myötä lähiö nimettiin valtiovallasta "Vapaaksi Derryksi", ja Rossville streetin pohjoissuuntaan näkyvään valkoiseen talonpäätyyn maalattiin mustalla teksti "You Are Now Entering Free Derry". Tämä teksti vastaanottaa tulijat vielä tänäkin päivänä, ja vaikka kyseinen talo on pure-

²⁸¹Ks. lisää <http://www.bloodysundaytrust.org>, Bloody Sunday Center sijaitsee Londonderryn keskustassa.

²⁸²Apprentice Boys -järjestö ei ole organisatorisessa yhteydessä Oranialaisveljeskuntaan, mutta ne jakavat pitkälti saman ideologisen perustan ja jäsenkunnan. Ks. lähemmin järjestöstä esimerkiksi Perceptions: Cultures in Conflict 1996.

²⁸³Perceptions: Cultures in Conflict 1996, s. 177.

ttu liikennejärjestelyjen tieltä, on talon pääty jätetty paikalleen tekstin kera.²⁸⁴

Teksti nimesi lähiön reviirin ja osoitti, että sekä poliisit että unionistien paraatit eivät olleet enää tervetulleita lähiöön tai sen lähetyville. Nykyisin vuosittainen Verisen sunnuntain muistokulkue lähtee liikkeelle tämän talon päädyn kohdalta²⁸⁵. Teksti uusitaan säännöllisesti, ja sitä voidaan pitää Londonderryn ja koko Pohjois-Irlannin ensimmäisenä julkisena muraalina nationalistilähiöissä. Lisää muraaleita ilmestyi nälkälakkokampanjan myötä myös Bogsiden kaduille ja tämän talonpäädyn läheisyyteen.

Rossville streeitiä etelään edetessä seuraava muraali on tässä analysoitavista muraaleista ainoa, joka näkyy suoraan mäen päälle poliisiasemaa kohden.

Sen taka-alalla näkyy sinistä taustaa vasten edellä mainittu talon pääty teksteineen. Talonpäädyn edessä on kaksi mustavalkoisin sävyin maalattua nuorta miestä, joista toinen on asennostaan päätellen juuri heittänyt jotain. Toinen miehistä on peittä-

nyt kasvonsa huivilla ja on näin suojannut kasvonsa sekä tunnistamiselta että heidän ympärillään leijuvulta savulta, ilmeisimmin kyynelkaasulta. Tällä miehellä on kädessään roskatynnyrin kansi, joiden avulla on varoitettu mellakoijia poliisien tai armeijan paikalle saapumisesta ja yritetty suojautua kumiluodeilta. Molempien miesten asennot viestivät uhmaa ja toimintavalmiutta, ja he katsovat suoraan eteenpäin. Miesten etualalla vasemmalla on polvillaan nainen, joka katsoo Rossville streetin pohjoissuuntaan päin ja pitää kädessään metallista kantta maan-

pinnan tasolla. Naisen vaatteet ovat väreiltään siniset ja viininpunaiset.

Muraalin etualalla on sen suurin hahmo, joka esittää Bernadette Devliniä, kansalaisoikeusaktivistia, joka osallistui näkyvästi Pohjois-Irlannin tapahtumiin 1960-luvun lopulla ja toimii edelleenkin poliittisena vaikuttajana. 1970-luvulla hän toimi viiden

²⁸⁴Woods 1995.

²⁸⁵Jarman 1998, s. 6.

vuoden ajan Keski-Ulsterin parlamenttiedustajana Kansan Demokratia (People's Democracy) -puolueen listoilta. Puolue oli mukana kansalaisoikeusmarssien järjestämisessä. Muraalissa Devlin seisoo katsoen suoraan eteenpäin ja puhuu vakavan näköisenä megafoniin. Hänellä on päällään farkut ja vihreä paita. Muraali on yhdistelmä aikalaisvalokuvasta; Barney McMonaglen ottamassa valokuvassa²⁸⁶ Devlin puhuu mielenosoittajille Bogsiden taistelun barrikadeilta. Hänet on irrotettu alkuperäiskuvan taustasta, jossa hän seisoo kuuntelevan, paikallaan seisovan miesjoukon keskellä. Muraaliin on lisätty toiminnallisia hahmoja, mikä tekee muraalista aggressiivisemmän. Taustalle on lisätty myös toinen nainen, mikä tasoittaa sukupuolijakaumaa. Tämä yksittäisen henkilön nostaminen esille vihreässä paidassaan pohjaa tasavaltalaisideologiaan; Devlin sai puolen vuoden vankeusrangaistuksen osallistumisestaan Bogsiden taisteluun²⁸⁷, ja siten kärsi ajamansa asian puolesta. Muraalissa ei kuitenkaan ole samanlaisia symbolisia viitteitä tasavaltalaishistorian alueelliseen ulottuvuuteen ja yhteyteen Irlannin kanssa kuin Belfastin Falls roadin muraaleissa.

Jatkettaessa Rossville streetiä etelään, kohti lähiön kaupungin puoleisessa kulmassa olevaa kauppakeskusta, tulee seuraavaksi vajaan parinkymmenen metrin päässä vastaan mustavalkoinen muraali, joka on myös mukaelma aikalaisvalokuvasta. Tällä kertaa muraalin tausta on otettu McMonaglen valokuvasta²⁸⁸; vasemmassa yläkulmassa näkyy kerrostalo, jonka katolla on ihmisiä ja jossa heiluu Irlannin tasavaltan lippu. Edellisen muraalin kuva Devlinistä on otettu 12. elokuuta, taistelun ensimmäisenä päivänä ja tämä kuva taas seuraavana aamuna. Näiden vierekkäin sijaitsevien muraalien välillä on siis temaattisen yhteyden lisäksi ajallinen yhteys.

Talon etuala on kyynelkaasun ja savun peitossa. Vasemmassa alareunassa näkyy poliiseja mellakkavarusteissa, he katsovat kerrostalon katon suuntaan. Heidän ja talon

²⁸⁶Perceptions: Cultures in Conflict 1996, s. 55. Kirjassa hyvä otos valokuvia 1960-70-luvun vaihteen marsseista ja mellakoista Londonderyssä.

²⁸⁷Bew, Gillespie 1999, Northern Ireland. A Chronology of the Troubles, s. 28.

²⁸⁸Perceptions: Cultures in Conflict 1996, s. 56.

välissä on liekkejä. Muraalin etualalla olevalla suurimmalla, yksittäisellä ihmiseillä on päässään kaasunaamari, eikä hänen kasvojaan erota. Hahmo on rajattu ylävartaloon, joka on verhottu raitapaidalla ja nahkatakilla. Hänellä on polttopullo kädessään, ja hän katsoo poliiseista vastakkaiseen suuntaan, eteenpäin, mutta hieman sivuun, ikään kuin harkiten pullon heittämistä.

Muraalista on löydettävissä tasavaltalaista symboliikkaa; kerrostalon katolla liehuva Irlannin tasavallan lippu ja polttopullon pitelijän takin rintamuksessa oleva pyöreä rintamerkki, jossa on Irlannin saari. Pohjois-Irlanti on kuitenkin maalattu merkkiin vaaleammalla kuin saaren eteläosa, mikä erottaa ne alueet toisistaan. Tätä ei yleensä näy tasavaltalaisy-symboleissa, jotka pyrkivät korostamaan alueiden yhteenkuuluvuutta häivyttämällä alueiden välisen rajan kokonaan vaikkapa maalaamalla koko saaren samanväriseksi.

Muraalin mustavalkoisuus vahvistaa mielikuvaa dokumentaarisesta historiasta, ja tämä muraali viestii edellistä, Devlinin muraalia aggressivisempaa sanomaa; siinä missä toisessa muraalissa on värejä ja vain 4 ihmistä, on tässä muraalissa ihmisiä enemmän, sävyt ovat tummia ja osapuolet ovat varustautuneet - poliisi mellakkavarusteilla ja etualan ihminen kaasunaamarilla - kuin valmistautuen intensiivisempään taistoon. Myös savua ja kyynelkaasua on tässä muraalissa enemmän. Muraalien läheinen sijainti toisiinsa nähden ikään kuin kertoo, että Bogsiden taistelu oli ensin vain ihmisjoukon kokoontuminen, jossa Devlin johti puhetta ja nuoret pojat heittelivät kiviä ja pulloja. Ensimmäisiä poliiseja saati armeijaa ei näy lähettyvillä, vaikka heidän läsnäolostaan viestii roskatynnyrin kannella kolistelu, joka oli ja on varattu naisten rooliksi. Seuraavan päivän muraali kertoo tarinan hävityksestä ja poliisin läsnäolosta lähiön reviirillä niin, että asukkaat ovat vetäytyneet läheisen kerrostalon katolle. Aggressiivinen sanoma

näyttää olevan suunnattu poliiseille ja brittiarmeijalle jokaisessa näistä muraaleista kadun varrella. Samalla ne nimeävät kadun historiallisena tilana²⁸⁹.

Bogsiden muraalit muistavat poliisin ja armeijan harjoittamat väkivaltaiset toimet kansalaisia kohtaan lähiön alueella ja samanaikaisesti haastavat ne, vaativat oikeutta pitäen vuosikymmenten takaiset tapahtumat näkyvillä lähiön reunalla. Rossville street on vilkkaastiikenteinen ohikulkutie, jonka kautta pääsee joen ylittävälle sillalle kaupungin itäpuolelle ilman, että tarvitsee ajaa keskustan kautta. Se sekä muraalien sijainnin läheisyys suhteessa kaupungin keskustaan takaa muraalien julkisuuden ulkopuolistenkin silmissä.

Visuaaliset representaatiot ovat yhteisölle tärkeiden tapahtumien ja arvojen muistitauluja, mutta myös viestejä ulkopuolisille niiden keskittyessä julkisille, jaetuille alueille. Reviirien merkitseminen on vuorovaikutteista toimintaa, jossa tulkitsijalta odotetaan tiettyjen koodien lukutaitoa - näitä koodeja käytetään myös politikoinnin välineenä, koska vihollinen on alati läsnä; Länsi-Belfastissa poliisiasemat sijaitsevat yhteisön keskuudessa ja Londonderryssä yhteisön lähiön vieressä, yläpuolella, mäen päällä.

Virkavalta on yhdestä näkökulmasta muotoutunut kahtiajakautuneen Pohjois-Irlannin pahoinvoinnin kulmakiveksi; nationalistit ja tasavaltalaiset katsovat sen ilmentävän valtiovallan legitimoitua (väki)vallan väärinkäyttöä, joka on kohdistunut pääsääntöisesti vain alueelliseen vähemmistöön. Tasavaltalaisagendan prioriteettina on ollut rauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeen unionistivetoisen RUC:n uudistaminen.

Belfast on alueellisen politiikan keskus Pohjois-Irlannissa, ja siellä paikallishistoria on alistettu alueelliselle politikoinnille. Ne ovat yhdistyneet toisiinsa sillä erotuksella, että Falls roadilla esimerkiksi paikallisia yhteenottoja poliisin ja armeijan kanssa ei ole maalattu seinille kuten Bogsiden lähiössä - niin traumaattisia kuin tapahtumat ovat molemmissa lähiöissä olleetkin. Falls roadin muraalit representoivat vastarinnan historiallista jatkumoa RUC:n vastustamista laajemmalla tasolla ja nykyhetkeen

²⁸⁹Rossville streetin pohjoispuolen sivukujilla on muutama muraali, jotka representoivat nälkälakkokampanjaa ja valtion väkivaltaa lähiön asukkaita kohtaan. Rajasin analyysini muraalien näkyvyyden perusteella lähiön reviiirin ja muun kaupungin välisessä suhteessa.

ulottuen. Paikallisen, yksittäisen kaupungin, ja alueellisen, koko Pohjois-Irlannin, politiikan väliset kosketuspinnat ovat sekoittuneet Belfastissa, joten sen pohjalta yleistäminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Bogsiden visuaaliset representaatiot ovat määrällisesti paljon niukemmat kuin Länsi-Belfastissa, ja temaattisesti ne keskittyvät Bogsiden taisteluun ja Verisen sunnuntaihin, jotka määrittivät lähiön asukkaiden ja poliisin sekä armeijan, valtiovallan, suhteita tavalla, joka kantautuu vielä vuosikymmenien päähän. Verisen sunnuntain haava on auki, koska totuus ei ole tullut julki mielenosoittajien kuolemista. Katkeruus poliisivoimia ja armeijaa kohtaan kohdistuu muraaleissa vuosikymmenten takaiseen eikä niinkään nykyiseen toimintaan. Muraalien symboliikkakaan ei ole runsaudessaan samaa luokkaa kuin Belfastissa, eikä niillä ole juurikaan temaattista kosketuspintaa alueelliseen tasavaltalaisideologiaan.²⁹⁰

Nationalistien ja tasavaltalaisten visuaalisten representaatioiden tematiikan ja symboliikan ryhmittäminen yhdeksi ja samaksi mytyksi tilallisuuden eri tasoista välittämättä on ongelmallista, sillä silloin omaksutaan tasavaltalaisliikkeen ajama käsitys alueellisen yhteisön homogeenisuudesta. Tietyllä tasolla yleistäminen on ollut oikeutettua; muraalit ovat poliittisia barometrejä, niillä merkitään yhteisön alueen reviiiriä ja ylläpidetään tärkeitä arvoja historiallisten tapahtumien, symbolisten yhdyslankojen kautta. Mutta muraalit ovat alueellisen politiikan ja siten tasavaltalaisideologian kehysten viitoittamana myös paikallispolitiikoinnin välineitä, ja vaikka niiden sanoma mahtuu tasavaltalaisideologian raameihin muodon puolesta, niiden sisällöt eivät ole yksiselitteisiä.

Bogsiden ja Länsi-Belfastin muraalien vertailu oli tietoisien kärjistetty valinta niiden vastakkaisten voimasuhteiden vuoksi. Näiden kaupunkien väliin jää kuitenkin paljon. Aikaisemman tutkimuksen toinen ongelma on sen keskittyminen Belfastin ohella ylipäätään kaupungin maisemiin, sillä Pohjois-Irlannissa maaseudun ja kaupungin välinen raja on varsin häilyvä (city - town - village); suurimpia kyliä voisi parhaalla tahdolla kutsua kaupungeiksi. Ajelemalla niin sanotulla maaseudulla näkee visuaalisia representaatioita siinä missä Belfastissakin. Hyvällä syyllä voidaankin puhua

²⁹⁰Ks. Bogsiden muraalitaiteilijoiden haastattelu <http://cain.ulst.ac.uk/bogsideartists/publications-/books/murals01.htm#faq> (luettu 13.3. 2002).

alueellisesta ja paikallisesta tasavaltalaisuudesta, jotka ovat toki vuorovaikutuksessa keskenään.

6 IDENTITEETTIPOLITIIKAN MONET KASVOT JA YKSI ÄÄNI

Pohjois-Irlannin IRA oli aloittanut aseellisen toimintansa Britanniaa vastaan 1970-luvulla vakuuttuneena siitä, että se saisi lyötyä vihollisensa väsyttämällä tämän taloudellisten tuhojen ja yhteisöllisen painostuksen taakalla ja että saaren yhdistäminen onnistuisi tällä strategialla. Järjestön poliittinen siipi SF oli tuolloin heikosti organisoitunut ja varsin taka-alalla tasavaltalaisliikkeessä. Näлкälakkokampanja muutti asetelman niin poliittisella kentällä kuin liikkeen sisälläkin. Ennen kaikkea kyse oli SF:n noususta yhteisölliseksi äänitorveksi ja tasa-arvoiseksi toimijaksi IRA:n kanssa. Bobby Sandsin vaalivoitto oli huima propagandavoitto tasavaltalaisliikkeelle, jonka tuki nationalistiyhteisössä oli ollut helppo kyseenalaistaa aikaisemmin. Britannian ja Irlannin mediat olivat esittäneet IRA:n mielenvikaisena terroristijoukkona, joka piti asuinalueitaan rautaisessa otteessaan ja jolla ei ollut todellista kannatusta yhteisössään. Maiden sensuuriasetukset pitivät huolen myös siitä, ettei liikkeen oma ääni päässyt kuuluviin.

Tasavaltalaiset keräsivät runsaasti myötätuntoa nälkälakossa olevien vankien avulla sekä Irlannin saarella että ulkomailla. IRA:n dogmaattisimmatkin jäsenet alkoivat suhtautua suopeammin ajatukseen vaaleihin ehdolle asettautumisesta. Kuitenkin niin, että IRA:n aseellinen toiminta säilyi etusijalla ja poliittinen kampanjointi vain sen propagandistisena tukena. Tasavaltalaisten rivit eivät kuitenkaan pysyneet pitkään yhtenäisinä, ja osa vanhemmista militaristeista irtaantui SF:stä ja IRA:sta vuonna 1986, kun liikkeen johto päätti alkaa vastaanottaa mahdolliset Dáilin edustajanpaikat. Näлкälakkokampanjan myötä SF oli siirtynyt poliittiselle kentälle, mutta eräänlaisena protestipuolueena, koska se ei ollut ottanut voittamiaan paikkoja vastaan. Tasavaltalaisliike kielsi sekä Westminsterin että Dáilin vallan oikeudellisen olemassaolon Irlannin saarella ja esitti itsensä vuoden 1919 Dáilin perillisinä. SF oli ollut määränemmistönä Dáilissa ennen vapaussotaa ja saaren jakoa. Jakoa, jonka Dáilin enemmistö, vaikkakin pieni sellainen, oli hyväksynyt.

Abstentionismi ei ollut tuonut kuitenkaan SF:lle valtaisia äänisaaliita varsinkaan Irlannissa. Alhaiset kannatusluvut huolestuttivat liikkeen tuoretta johtoa, Gerry Adamsia ja Martin McGuinnessia, jotka molemmat olivat liikkeen päästrategisteja. IRA:n tuella SF vaihtoi linjaansa Vapaavaltioon nähden, mutta sai odottaa läpimurtoaan vuoteen 1997 saakka. Tuolloin puolue sai ensimmäisen edustajanpaikkansa Irlannin parlamentissa.

SF ei ollut ainoa Pohjois-Irlannin nationalistien edustaja. John Hume luotsaama SDLP oli varteenotettava kilpailija, ja vaikka SF:n tulo poliittiselle kentälle oli syönyt SDLP:n kannatuslukuja, se johti edelleen selvästi vaaliurnilla. Nationalistipuolue tavoitteli Yhdistynyttä Irlantia ja oli myös jyrkästi irtisanoutunut aseellisesta toiminnasta. 1980-luvun loppuun mennessä IRA ei ollut ajanut brittejä ulos Pohjois-Irlannista eikä sen poliittinen siipi ollut saavuttanut läpimurtoa alueen vaaleissa, saati sitten Irlannissa. SF alkoi tunnustella yhteistyömahdollisuuksia pahimman kilpailijansa kanssa.

Irlanti oli etäännytynyt Pohjois-Irlannin nationalistiyhteisöstä konfliktin jatkumisen myötä, koska irlantilaiset eivät tunnistanee itseään ja kulttuuriperintöään saaren koillisosan väkivaltaisuuksissa. IRA julisti taistelevansa irlantilaisten, koko saaren, paremman tulevaisuuden puolesta, mutta saaren jaon jälkeiset uudet sukupolvet olivat tottuneet rauhalliseen arkeen eivätkä lämmenneet tasavaltalaisliikkeen politikoinnille. Revisionistisessa hengessä Dublin pyrki ratkaisemaan Pohjois-Irlannin konfliktin yhteistyössä Britannian kanssa. Tämä huolestutti niin lojalisteja kuin tasavaltalaisiakin. Lojalisteille yhteistyö oli merkki lähestyvistä saaren yhdistämisestä. He eivät halunneet luopua Britannian yhteydestä ja lisäsivät aseellista toimintaansa. Myös tasavaltalaisia huolestutti Dublinin lähentyminen Lontooseen, ja ajatus nationalistikoalition muodostamisesta alkoi itää SDLP:n myötävaikutuksella.

Samalla aseellinen toiminta alkoi olla todellinen ongelma tasavaltalaisliikkeelle. Toisaalta se oli vahvan ideologian perusoppi, ja alueellista yhteisöä oli suojeltava lojalistien väkivallalta, mutta toisaalta se esti tai ainakin hidasti SF:n kasvua Irlannissa. SF:n johdolla oli paineita pyrkiä säilyttämään liike yhtenäisenä tasapainoillen poliittisen kentän ja liikkeen sisäisten vaateiden kanssa. Se ei halunnut menettää yhteisönsä kannatusta mutta ei myöskään muiden poliittisten toimijoiden uskoa siihen, että oli valtuutettu puhumaan IRA:n puolesta. Sisäinen hajaantuminen söisi puolueen kannan-

tuspohjaa ja täten sen painostusvaltaa puoluepolitiikassa. Kuuntelisiko SF:ä enää kukaan, jos IRA irtisanoutuisi siitä? Ja toisaalta, olisiko IRA:n aseellisella toiminnalla mitään arvoa poliittisena painostuskeinona, jos siitä alkaisi erkaantua omapäisiä uusia ryhmittymiä, jotka eivät noudattaisi IRA:n taktiikkaa? Puoluejohto näki RSF:n ja CAC:n irtaantumisen varoituksena poliittisten riskien ottamisesta. Yhteisön moniäänisyys ja -lukuisuus pyrittiin mahdollisimman tehokkaasti ohjastamaan yhdeksi vahvaksi ääneksi poliittisella kentällä. Tasavaltalaisryhmittymät ja -puolueet elivät rauhanomaisesti rinta rinnan - ainakin näennäisesti - ja samalla ne saattoivat hyödyntää liikkeen sateenvarjomaisuutta omiin tarkoituksiinsa. Nimeämisen politiikalla pyrittiin saamaan IRA:n ja SF:n takana seisova liikkeen päähaara omiksi kannattajiksi, ja uuden ryhmittymän tai puolueen nimi oli aina tarkoin harkittu. Todellista haastajaa liikkeen johdolle ei kuitenkaan löytynyt.

SF pehmeni vallankumouspainotteista retoriikkaansa nationalistikoalition vahvistuessa ja samalla myös käsitystään Britannian roolista konfliktissa. Kolonialistisen analyysin osittainen hylkääminen oli yksi rauhanprosessin mahdollistaneista tekijöistä. SF osoitti keskusteluvalmiutensa ja "uusi, sovittu Irlanti" alkoi vilahdella sen edustajien puheissa sekä puoluedokumenteissa 1980- ja 90-lukujen vaihteessa.

Kiemurainen rauhanprosessi sisälsi neuvotteluja sekä Lontoon ja Dublinin että unionistien ja Dublinin välillä. Myös tasavaltalaisliike ja Lontoo olivat aloittaneet kahdenkeskiset tapaamiset, mutta niiden täytyi tapahtua julkisuudelta piilossa jo lojalistienkin rauhoittamiseksi - Britannian hallinto ei neuvottelisi terroristien kanssa. Ennakkoehtona SF:n pääsyyllä neuvottelupöytään oli IRA:n aseellisen toiminnan jäädyttäminen. Tulitauko julistettiin 1.9. 1994. Lojalistit vastasivat tähän ilmoitukseen omalla tulitauollaan kuutta viikkoa myöhemmin.

Tie neuvottelupöytään ei kuitenkaan avautunut. Eri osapuolten keskinäiset epäluulot ja aseidenluovuttamiskysymys venyttivät neuvottelujen alkamisajankohtaa. Yhdysvaltojen näkyvä osallistuminen ja välittäjäkomission nimittäminen vauhdittivat prosessia hetkellisesti, kunnes IRA lopetti tulitaukonsa helmikuussa 1996. Järjestön militaristeille 18 kuukauden odotus oli ollut liikaa, ja komission raportti toimi lopullisena laukaisuna IRA:n johdolle. Järjestön vahvistuva sisäinen hajonta vaati toimintaa. Lisäksi IRA halusi osoittaa Britannialle ja muille neuvottelujen osapuolille,

ettei sen voimat olleet hävinneet ja että prosessin hitaus oli tulkittavissa haluttomuudeksi saada rauha-aikaan.

Valta vaihtui Westminsterissä vuoden 1997 vaaleissa, ja tuore pääministeri Tony Blair hyllytti prosessia hidastaneen vaateen ryhmittymien aseidenluovutuksesta ennen neuvotteluihin pääsyä. SF:n kannatusluvut myös nousivat puoluejohdon vihjatessa näkyvän yhteisöllisen tuen auttavan jatkamaan IRA:n tulitaukoa. Näin kävikin heinäkuun lopulla 1997, ja syyskuussa alkoivat kaikkien puolueiden neuvottelut, jotka eivät edenneet ongelmitta. Pitkäperjantaina 1998 sopimus saatiin kuitenkin valmiiksi, ja se hyväksyttiin koko saaren kattavalla kansanäänestyksellä. Alueen itsehallinto palautettiin 26 vuoden tauon jälkeen. Unionisteille sopimus takasi, että vain alueen enemmistö voisi muuttaa Pohjois-Irlannin statusta, ja nationalisteille se takasi lisääntyvän yhteistyön Irlannin kanssa. Kansanäänestyksessä irlantilaiset luopuivat perustuslakinsa artikloista 2 ja 3, jotka olivat sisältäneet irredentistisen vaateen saaren koillisosasta.

Tasavaltalaisliikkeen johdolla oli kova työ tulkita tehty kompromissi voitoksi tasavaltalaisille, jotka olivat saaneet takaisin sen Stormontin, josta IRA oli toiminnallaan pyrkinyt ja päässyt eroon 1970-luvun alussa. Pitkäperjantain sopimus määriteltiin SF:n ja IRA:n toimesta uudeksi erilaiseksi vaiheeksi matkalla kohti saaren yhdistämistä. Liikkeen takana oli alueen väestötilastot, jotka osoittivat katolisten, potentiaalisten nationalistien, lisääntyvän protestanttien kustannuksella. Sopimuksessa kuvattu alueellinen enemmistö hämmötti tulevaisuudessa. Siihen asti tasavaltalaisliike pyrki keskittymään paikallisten ja alueellisten olojen parantamiseen.

SF pyrki oppositiomaisella politikoinnillaan osoittamaan halunsa pyrkiä parantamaan myös Irlannin sosiaali- ja talouspolitiikkaa. Poliittisella tasolla puolueen retoriikka oli ehkä pehmennyt, mutta tasavaltalaislehdessä ja asuinalueiden visuaalisissa representaatioissa ideologinen kuva kelttiläisestä onnelasta eli vahvana. Yhteys Pääsiäiskapinaa edeltäneeseen Irlantiin oli niissä voimakkaampi kuin yhteys nyky-Irlantiin.

Pohjois-Irlannin alueellinen yhteisö sidottiin koko saaren kattavaan nationalistiseen yhteisöön korostamalla niiden yhteistä menneisyyttä ja kulttuuria. Tällä haluttiin lisäksi oikeuttaa tasavaltalaisliikkeen nykyinen toiminta ja olemassaolo. Menneisyyteen nivoutuvalle nykyhetkelle ja tulevaisuudelle rakennettiin yhteisöllisessä puhunnassa selkeä juoni - kaikki oli tulkittavissa matkaksi kohti saaren yhdistymistä. Alueellisen

yhteisön kokemat kärsimykset eivät voineet olla merkityksettömiä, vaan ne olivat hinta, joka oli maksettava historiallisen vääryyden korjaamiseksi.

Kulttuuripoliittinen nationalismi saa kehyksensä kelttiläisestä onnelasta, mutta yhteisöidentiteettiä luotiin ja ylläpidettiin ennen kaikkea Pohjois-Irlannin paikallisesta menneisyydestä ja politiikasta käsin. Kamppailu todellisuuden määrittelystä liikkeen sisällä rakentui kärsimyksen kollektivoinnin varaan. AP/RN-lehdessä ja asuinalueiden muraaleissa muistettiin näkyvästi liikkeen marttyyreita ja yhteisön kokemia vääryyksiä sen vihollisten, Britannian ja lojalistien, taholta. Mielikuva yhteisöstä ja sen voimasta heijastui liikkeen historiakuvan suodattamana asuinympäristön fyysisessä muokkauksessa, joka kuitenkin otti ensisijaiset samaistumisaineiksensa paikallisuudesta konfliktin saarekkeiden verkostossa.

Tasavaltalaisliikkeen pilkkominen osiksi nähdään liikkeen taholta vihamielisenä vallanriisumisena, vaikka alueellisen yhteisön heterogeenisyyden alleviivaaminen ei mielestäni tarkoita, etteivätkö SF ja IRA voisi edustaa aidosti paikallistasoa alueellisessa politiikassa. Ovathan niiden organisatoriset verkostot levittäytyneet koko Pohjois-Irlandiin. Identiteettipolitiikkaa häivyttävä moniäänisyys luo kuitenkin potentiaa vaihtoehtoisille puhunnoille ja täten aseellisen toiminnan häviämislle pohjoisirlantilaisesta politiikasta.

Tasavaltalaispuhunnan purkaminen herätti mielessäni lisäkysymyksiä itse irlantilaisten suhtautumisesta Pohjois-Irlannin konfliktiin ja sen alueellisiin osapuoliin. Irlannin vieraantuminen saaren koillisosasta on ollut näkyvämpää aseellisen toiminnan kiihdyttyä 1970-luvun alussa, ja koenkin, että olisi tärkeää analysoida irlantilaisen median rakentamaa ja ylläpitämää yhteyttä Pohjois-Irlandiin ja tämän yhteyden muovautumista viimeisten vuosikymmenten kuluessa. Tärkeäksi osatekijäksi tässä prosessissa on osoittautunut historiantutkimuksen revisionistinen voittokulku.

LÄHTEET

1 Virallisjulkaisut ja muut painetut alkuperäislähteet

Adams, Gerry 1995 (1986): *Free Ireland: Towards a Lasting Peace*. Dingle: Brandon Book Publishers Ltd.

Adams, Gerry 1988: *A Pathway to Peace*. Cork: Mercier Press.

The April 10 Document (Contents). From RM Distribution. An Irish Republican News and Information Service. <http://irlnet.com/rmlist>. Sähköpostiviesti 12.4. 1998.

New Ireland Forum Report 2nd May 1984. Dublin: The Stationery Office.

2 Internet-alkuperäislähteet

Artikkelit ja sivustot

Adams, Gerry 1996: "The End of IRA Cessation". <http://www.serve.com/rm/sinnfein>
"Adams and McGuinness urge cessation". AP/RN 24.7. 1997. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1997/July24/24ampr.html>

"Besieged nationalists remain determined". AP/RN 11.7. 1996. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1996/July11/11nat.html>

Bloody Sunday Center. <http://www.bloodysundaytrust.org>

"British army spy equipment found in Dungannon". AP/RN 4.1. 1996. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1996/January04/04dun.html>

Londonderry'n Bogsideen muraalitaiteilijoiden haastattelu.

<http://cain.ulst.ac.uk/bogsideartists/publications/books/murals01.htm#faqs>.

Delaney, Bill 1997: "Are you connected?" www.209.68.13.153/aprn/archive/1997/December18/18net.html.

"Imeachtaí". AP/RN 4.4. 1996. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1996/April04/04imeachta.html>

- "I nDíl Chuimhne". AP/RN 5.10. 1995. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1995/October05/05ndil.html>
- "IRA creates new opportunity for peace". AP/RN 24.7. 1997. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1997/July24/24ceas.html>
- "IRA Easter Message". AP/RN 9.4. 1998. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1998/April09/09ira.html>
- "IRA Statement Easter 1978". AP/RN 9.4. 1998. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1998/April09/09back.html>
- "IRA Statement", 9.2. 1996. <http://www.utexas.edu/students/iig/archive/ira/statements/iras020996.html>
- "IRA Statement", 19.7. 1997. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1997/July24/24iras.html>
- "Largest Easter turnout for many years". AP/RN 3.4. 1997. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1997/April03/03eas.html>
- "Loyalists still arming". AP/RN 4.9. 1997. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1997/September04/04loy.html>
- "Media reports 'greatly exaggerated' - IRA". AP/RN 13.11. 1997. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1997/November13/13ira.html>
- "No Return to Stormont - IRA". AP/RN 4.4. 1996. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1996/April04/04ira.html>
- "Orange allies". AP/RN 18.7. 1996. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1996/July18/18oran.html>
- "Peace in Ireland - An Agenda for Change". Sinn Féin 6.8. 1996 julkaistu puoluedokumentti. www.sinnfein.ie
- "Peace in Ireland. Sinn Féin submissions to Strands One and Two of the peace talks". 1997. www.sinnfein.ie
- "'Rise to the challenge' IRA tell parties". AP/RN 11.9. 1997. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1997/September11/11ira.html>
- "Roll of Honour". AP/RN 9.4. 1998. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1998/April09/09roll.html>
- Sinn Féin kotisivut: www.sinnfein.ie
- "Sinn Féin Ard-Fheis 1996". www.sinnfein.ie

“Strong and determined. Large turnouts at Easter commemorations”. AP/RN 16.4. 1998. <http://209.68.13.153/aprn/archive/1998/April16/16eas.html>

Thomas, Hilda 1993: “Myth and Reality of Unionist Fears”. AP/RN 13.5. 1993. http://www.etext.org/Politics/INAC/unionist_fears (luettu 13.3. 1998)

“Thousands mark 1916 Rising”. AP/RN 11.4. 1996. <http://209.68.13.153/aprn/archive-1996/April11/11thou.html>

“Towards A Lasting Peace In Ireland: A Summary Guide To The Sinn Fein Peace Proposal.” www.sinnfein.ie

Valokuvat muraaleista ja muu kuvallinen aineisto

Conflict Archive on Internet. <http://cain.ulst.ac.uk>
<http://cain.ulst.ac.uk/images/maps/map10.htm> (luettu 11.3. 2002).
<http://cain.ulst.ac.uk/images/posters/hstrike/poster52s.jpg> (luettu 12.2. 2002).
<http://cain.ulst.ac.uk/images/symbols/index.html> (luettu 16.11. 1999).
<http://explorers.whyte.com/allsum.htm> (luettu 11.3. 2002).
http://www.fortunecity.com/bally/sligo/93/maps/towns/belfast_religion.gif (luettu 11.3. 2002).
http://www.irelandstory.com/maps/towns/derry_religion.gif (luettu 11.3. 2002).
Melaugh, Martin 1999: “Flags used in Northern Ireland”. <http://cain.ulst.ac.uk/images/symbols/flags.html> (luettu 16.11. 1999).
Muirhern, Dara; Melaugh, Martin 1999: “Nationalist and Republican Symbols”.
<http://cain.ulst.ac.uk/images/symbols/nationrepub.html> (luettu 16.11. 1999).
Rolston, Bill 1995: “Bobby Sands Mural”. <http://ulst.ac.uk/bibdb/murals/mural11.htm#r1> (luettu 13.3. 2002)
Rolston, Bill 1998: “Cú Chulainn Mural”. <http://cain.ulst.ac.uk/bibdb/murals/slide-12.htm#12> (luettu 13.3. 2002).
http://www.wesleyjohnston.com/users/ireland/maps/island_1998.gif (luettu 12.2. 2002).
Woods, Oona 1995: “Free Derry”. <http://cain.ulst.ac.uk/bibdb/murals/woods.htm#plindex> (luettu 13.3. 2002).

3 Sanomalehdet

Kearney, Vincent: "Dogs of War". *The Sunday Times* 4.1. 1998.

Sainio, Juha: "Brittiparlamentti erityisistuntoon luomaan terrorismin vastaisia lakeja".

Helsingin Sanomat 26.8. 1998.

4 Sanakirjat

Mac Mathúna, Séamus; Ó Corráin, Ailbhe 1997 (1995): *Irish Dictionary*. New York: Harper Collins Publishers.

5 Tutkimuskirjallisuus

Ahonen, Sirkka 2000: "Historiakulttuuri yhteisön muistin rakentajana". *Historiallinen Aikakauskirja* 98, 4, 305 - 311.

Anderson, Benedict 1991 (1983): *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. New York: Verso.

Arthur, Paul 1994: "The Anglo-Irish Agreement: a device for territorial management?" Teoksessa *Northern Ireland and the politics of reconciliation*. Edited by Dermot Keogh and Michael H. Haltzel. New York: Cambridge University Press.

Bew, Paul; Gillespie, Gordon 1999 (1993): *Northern Ireland. A Chronology of the Troubles 1968 - 1999*. Dublin: Gill & Macmillan.

Bishop, Patrick; Mallie, Eamonn 1997 (1987): *The Provisional IRA*. London: Corgi Books.

Bloomfield, David; Lankford, Maeve 1996: "From Whitewash to Mayhem: The State of the Secretary in Northern Ireland". Teoksessa *The Northern Ireland Question in British Politics*. Edited by Peter Catterall; Sean McDougall. London: Macmillan Press Ltd.

Boyce, D. George; O'Day, Alan 1996: "'Revisionism' and the 'revisionist controversy'". Teoksessa *The Making of Modern Irish History: Revisionism and the*

- revisionist controversy*. Edited by D. George Boyce and Alan O'Day. London: Routledge.
- Boyce, D. George 1996: "Past and Present: Revisionism and Northern Ireland Troubles". Teoksessa *The Making of Modern Irish History: Revisionism and the revisionist controversy*. Edited by D. George Boyce and Alan O'Day. London: Routledge.
- Buckley, Anthony D.; Kenney, Mary Catherine 1995: *Negotiating Identity: Rhetoric, Metaphor, and Social Drama in Northern Ireland*. Washington: Smithsonian Institution Press.
- Buzan, Barry; Waever, Ole; de Wilde, Jaap 1998: *Security. A New Framework for Analysis*. Boulder: Rienner.
- Carr, David 1986: *Time, Narrative, and History*. Indianapolis: Indiana University Press.
- Cecil, Roseanne 1993: "The Marching Season in Northern Ireland: An Expression of Politico-Religious Identity". Teoksessa *Inside European Identities: Ethnography in Western Europe*. Edited by Sharon MacDonald. Providence: Berg Publishers.
- Cohen, Dan Baron 1999: "Listening to the silences. Defining the language and the place of a New Ireland". Teoksessa *Ireland in Proximity: History, Gender, Space*. Edited by Scott Brewster, Virginia Crossman, Fiona Beckett and David Alderson. London: Routledge.
- Coogan, Tim Pat 1993: *The IRA. A History*. Colorado: Roberts Rinehart Publishers.
- Corcoran, Mary 1999: "Mapping carceral space. Territorialisation, resistance and control in Northern Ireland's women's prisons". Teoksessa *Ireland in Proximity: History, Gender, Space*. Edited by Scott Brewster, Virginia Crossman, Fiona Beckett and David Alderson. London: Routledge.
- Cox, W. Harvey 1996: "From Hillsborough to Downing Street - and After". Teoksessa *The Northern Ireland Question in British Politics*. Edited by Peter Catterall; Sean McDougall. London: Macmillan Press Ltd.
- Daly, Mary E. 1997: "Recent Writings on Modern Irish History: The Interaction between Past and Present". *The Journal of Modern History*, 69, 3, 512 - 533.
- Delanty, Gerard 1995: "Negotiating the Peace in Northern Ireland". *Journal of Peace Research*, 32, 3, 257 - 264.

- Donnan, Hastings; McFarlane, Graham 1983: "Informal Social Organisation". Teoksessa *Northern Ireland. The Background to the Conflict*. Edited by John Darby. Belfast: Appletree Press Ltd.
- Fairclough, Norman 1997 (1995): *Miten media puhuu*. Suomentanut Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino.
- Feldman, Allen 1991: *Formations of Violence: The Narrative of the Body and Political Terror in Northern Ireland*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Foster, Roy 1994 (1993); "Anglo-Irish relations and Northern Ireland: historical perspectives". Teoksessa *Northern Ireland and the politics of reconciliation*. Edited by Dermot Keogh and Michael H. Haltzel. Washington: Woodrow Wilson Center Press.
- Glassie, Henry 1995: *Passing the Time in Ballymenone. Culture and History of an Ulster community*. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.
- Goodman, James 1996: "The Northern Ireland Question and European Politics". Teoksessa *The Northern Ireland Question in British Politics*. Edited by Peter Catterall; Sean McDougall. London: Macmillan Press Ltd.
- Hall, Stuart 1999: "Kulttuurisen identiteetin kysymyksiä". Teoksessa *Identiteetti*. Suomentanut ja toimittanut Mikko Lehtonen ja Juha Herkman. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart 1992: "Kun ideologia uudelleen keksittiin: torjutun paluu tiedotustutkimukseen". Teoksessa *Kulttuurin ja politiikan murroksia*. Suomentanut ja toimittanut Juha Koivisto, Mikko Lehtonen, Timo Uusitupa ja Lawrence Grossberg. Tampere: Vastapaino.
- Hanna, Eamon 1998: "Reclaiming Republicanism". Teoksessa *The Republican Ideal. Current Perspectives*. Edited by Norman Porter. Belfast: The Blackstaff Press.
- Hannigan, John A. 1985: "The Armalite and the Ballot Box: Dilemmas of Strategy and Ideology in the Provisional IRA". *Social Problems*, 33, 1, 81-90.
- Hazelkorn, Ellen; Patterson, Henry 1994: "The New Politics of the Irish Republic". *New Left Review*, 215, 207, 49 - 71.
- Hennessey, Thomas 1997: *A History of Northern Ireland 1920 - 1996*. London: Macmillan Press.

- Hickey, John 1984: *Religion and the Northern Ireland Problem* Dublin: Gill and Macmillan Ltd.
- Hines, Colin 2001 (2000): *Lokalisaatio: Vaihtoehto vapaakaupan ylilyönneille*. Suomentanut Jaana Airaksinen. Helsinki: Like.
- Hogan, Gerard; Walker, Clive 1989: *Political violence and the law in Ireland*. Manchester and New York: Manchester University Press.
- Holland, Jack 1999: *Hope Against History. The Course of Conflict in Northern Ireland*. London: Hodder & Stoughton.
- Howe, Leo 1990: *Being unemployed in Northern Ireland. An ethnographic study*. New York: Cambridge University Press.
- Huttunen, Hannu-Pekka 1995: "Kuvat konfliktissa. Pohjois-Irlannin ristiriidan visualisoitumisesta". Teoksessa *Kuva, teksti ja kulttuurinen näkeminen*. Toimittanut Anja Tuomisto ja Heli Uusikylä. Jyväskylä: Tietolipas 141, SKS.
- Jarman, Neil 1995 (1993): "Intersecting Belfast". Teoksessa *Landscape: Politics and Perspectives*. Edited by Barbara Bender. Providence: Berg Publishers Ltd.
- Jarman, Neil 1998: "*Painting Landscapes: The Place of Murals in the Symbolic Construction of Urban Space*". <http://cain.ulst.ac.uk/bibdb/murals/jarman/html> (luettu 16.11. 1999). Julkaistu myös teoksessa *Symbols in Northern Ireland*. Edited by Anthony Buckley. The Institute of Irish Studies. Queen's University of Belfast.
- Jarman, Neil 1992: "Troubled Images: The Iconography of Loyalism". *Critique of Anthropology* 12, 2, 133 - 165.
- Jukarainen, Pirjo 1998: "Missä on rauhan ja turvallisuuden tyyssija?" *Kosmopolis* 28, 1, 69 - 88.
- Kalela, Jorma 2000: *Historiantutkimus ja historia*. Helsinki: Gaudeamus Kirja.
- Kalela, Jorma 1998: "Poliittisen historiallisuus". Teoksessa *Poliittisen historian itsereflektio. Poliittinen historia poliittisen historian tutkijoiden silmin*. Toimittanut Ilari Lindroos, Jouni Kuukkanen, Heidi Piekka. Turun yliopiston Poliittisen historian tutkimuksia 15.
- Kilmurray, Avila; McWilliams, Monica 1998: "Republicanism Revisited". Teoksessa *The Republican Ideal: Current Perspectives*. Edited by Norman Porter. Belfast: The Blackstaff Press.

- Kivikuru, Ullamaija 1998: "Identiteetit viestinnässä. Samastumisen ja erottautumisen kierre". Teoksessa *Viestinnän jäljillä. Näkökulmia uuden ajan ilmiöön*. Toimittanut Ullamaija Kivikuru ja Risto Kunelius. Helsinki: WSOY.
- Kivikuru, Ullamaija 2000: "Kanssalaisten yhteisyys ja 'he'". Teoksessa *Me median maisemissa. Reflektioita identiteettiin ja mediaan*. Toimittanut Helena Tapper. Helsingin yliopiston tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia. Oppimateriaaleja 91. Helsinki: Yliopistopaino.
- Laquer, Walter 1996: "Postmodern Terrorism". *Foreign Affairs* 75, 5, 24 - 36.
- Lee, Joseph 1994: "Dynamics of change in the Irish Republic". Teoksessa *Northern Ireland and the politics of reconciliation*. Edited by Dermot Keogh and Michael H. Haltzel. New York: Cambridge University Press.
- Malcolm, Ian 1997: "Living with Irish". Teoksessa *The Irish Language in Northern Ireland*. Edited by Aodán Mac Póilin. Belfast: Iontaobhas ULTACH / ULTACH Trust.
- Maley, Willy 1999: "Nationalism and revisionism. Ambiviolences and dissensus". Teoksessa *Ireland in Proximity. History, Gender, Space*. Edited by Scott Brewster, Virginia Crossman, Fiona Becket and David Alderson. London: Routledge.
- Mansergh, Martin 1998: "The Republican Ideal Regained". Teoksessa *The Republican Ideal: Current Perspectives*. Edited by Norman Porter. Belfast: The Blackstaff Press.
- McAllister, Ian 1982: "The Devil, miracles and the afterlife: the political sociology of religion in Northern Ireland". *The British Journal of Sociology*, 33, 3, 330 - 347.
- McFarlane, Graham 1986: "Violence in Rural Northern Ireland: Social Scientific Models, Folk Explanations and Local Variation". Teoksessa *The Anthropology of Violence. Selected Papers from a Conference on "Violence as a Social Institution" held in St. Andrews, Scotland, in January, 1985*. Edited by David Riches. Oxford and New York: Basil Blackwell Ltd.
- McLaughlin, Mitchel 1998: "The Republican Ideal". Teoksessa *The Republican Ideal: Current Perspectives*. Edited by Norman Porter. Belfast: The Blackstaff Press.
- Miall, Hugh; Ramsbotham, Oliver; Woodhouse, Tom 1999: *Contemporary Conflict Resolution. The Prevention, management and transformation of deadly conflicts*. Cambridge, UK: Polity Press.

- Miller, Kerby A. 1994 (1993): "Revising revisionism: comments and reflections". Teoksessa *Northern Ireland and the politics of reconciliation*. Edited by Dermot Keogh and Michael H. Haltzel. Washington: Woodrow Wilson Center Press.
- Moring, Inka 2000: "Heimojen maa? Paikallistamisen politiikka ja identiteetti alueellisissa lehdissä". Teoksessa *Me median maisemissa. Reflektioita identiteettiin ja mediaan*. Toimittanut Helena Tapper. Helsingin yliopiston Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia.
- Murphy, Dervla 1979 (1978): *A Place Apart*. London: Penguin Group.
- Ní Aoláin, Fionnuala 2000: *The Politics of Force: Conflict Management and State Violence in Northern Ireland*. Belfast: The Blackstaff Press.
- O'Brien, Brendan 1999 (1993, 1995): *The Long War: The IRA & Sinn Féin*. Dublin: The O'Brien Press.
- O'Duffy, Brendan 1996: "The Price of Containment: Deaths and Debate on Northern Ireland in the House of Commons, 1968 - 94". Teoksessa *The Northern Ireland Question in British Politics*. Edited by Peter Catterall; Sean McDougall. London: Macmillan Press Ltd.
- Ó hÓgáin, Daithi 1985: *The Hero in Irish Folk History*. Dublin: Gill and Macmillan.
- O'Leary, Brendan; Arthur, Paul 1990: "Northern Ireland as the Site of State- and Nation-Building Failures". Teoksessa *The Future of Northern Ireland*. Edited by John McGarry and Brendan O'Leary. Oxford, US: Clarendon Press.
- O'Mahony, Patrick; Delanty, Gerard 1998: *Rethinking Irish History. Nationalism, Identity and Ideology*. London: Macmillan Press.
- O'Reilly, Camille 1997: "Nationalists and the Irish Language in Northern Ireland: Competing Perspectives". Teoksessa *The Irish Language in Northern Ireland*. Edited by Aodán Mac Póilin. Belfast: Iontaobhas ULTACH / ULTACH Trust.
- PERCEPTIONS. Cultures in Conflict* 1996. Edited by Adrian Kerr, Paul Hipsley and Declan Carlin. Derry: Guildhall Press.
- Porter, Norman 1998: "The Republican Ideal and Its Interpretations". Teoksessa *The Republican Ideal. Current Perspectives*. Edited by Norman Porter. Belfast: The Blackstaff Press.
- Princen, Thomas 1992: *Intermediaries in International Conflict*. Princeton, N. J.: Princeton University Press.

- Pulkkinen, Tuija 1998: *Postmoderni politiikan filosofia*. Helsinki: Gaudeamus Kirja.
- Pylkkänen, Minna 1999: *Nainen armeijassa identiteetin rakentamisen näkökulmasta*. Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskuksen tutkimuseloiteita A/11.
- Päärnilä, Ossi 1998: *Race, Religion and History in the One-Ireland and Partition Arguments, 1833 - 1932*. Studia Historica Jyväskyläänsia 56. University of Jyväskylä.
- Resolving International Conflicts. The Theory and Practice of Mediation*. Edited by Jacob Bercovitch. Boulder: Rienner, 1996.
- Rolston, Bill 1987: "Politics, Painting and Popular Culture: The Political Wall Murals of Northern Ireland". *Media, Culture & Society* 9, 1, 5 - 28.
- Rothman, Jay 1997: *Resolving Identity-based Conflict in Nations, Organizations and Communities*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Rowthorn, Bob; Wayne, Naomi 1988: *Northern Ireland: The Political Economy of Conflict*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Ryan, Mark 1994: *War & Peace in Ireland. Britain and the IRA in the New World Order*. London: Pluto Press.
- Ryan, Stephen 1990: *Ethnic Conflict and International Relations*. Aldershot, UK: Dartmouth Publishing Company Ltd.
- Schlesinger, Philip 1991: *Media, State and Nation. Political Violence and Collective Identities*. London: Sage Publications Ltd.
- Sharrock, David; Devenport, Mark 1997: *Man of War, Man of Peace? The Unauthorized Biography of Gerry Adams*. London: Macmillan.
- Smith, M. L. R. 1996: *Fighting for Ireland? The Military Strategy of the Irish Republican Movement*. London: Routledge.
- Soikkanen, Timo 1995: "Historiankirjoituksen 'etulinja' reaaliaikaan!" Teoksessa *Lähihistoria. Teoriaan, metodologiaan ja lähteisiin liittyviä ongelmia*. Toimittanut Timo Soikkanen. Turun yliopiston Poliittisen historian tutkimuksia I.
- Thurlow, Richard 1994: *The Secret State: British Internal Security in the Twentieth Century*. Oxford, UK: Blackwell.
- Vihavainen, Timo 1995: "Lähihistorian kirjoittamisen ongelmia". Teoksessa *Lähihistoria. Teoriaan, metodologiaan ja lähteisiin liittyviä ongelmia*. Toimittanut Timo Soikkanen. Turun yliopiston Poliittisen historian tutkimuksia I.

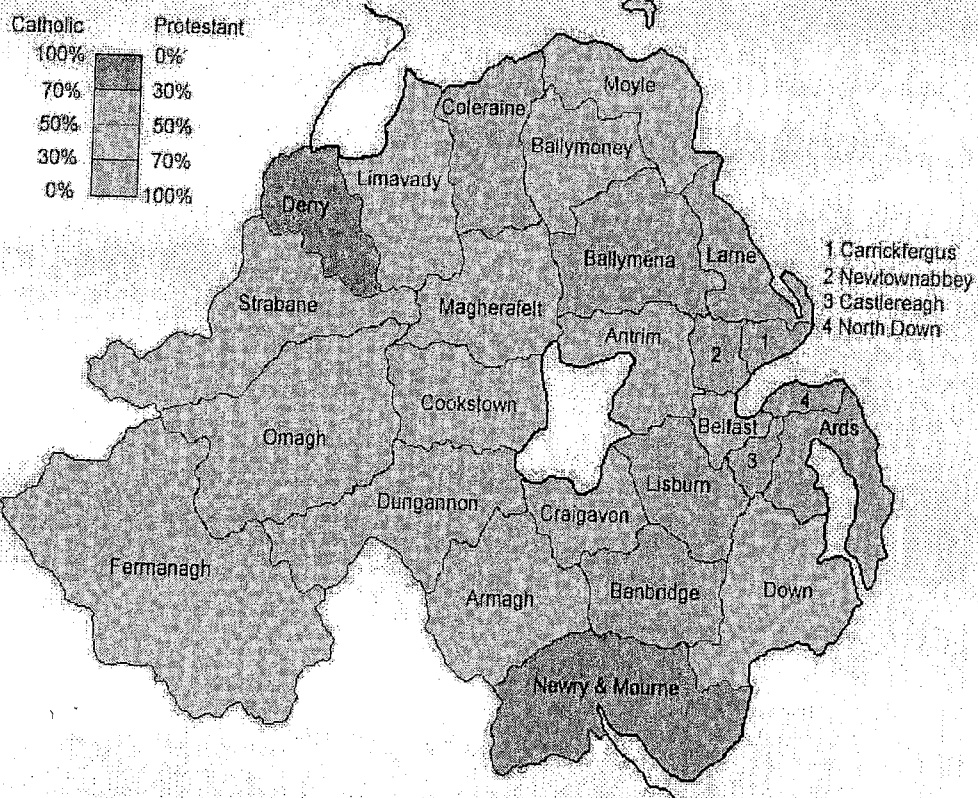
- Walsh, Pat 1994: *Irish Republicanism and Socialism: The Politics of the Republican Movement 1905 to 1994*. Belfast: Athol Books.
- Watson, Iarfhlaith 1997: "A History of Irish Language Broadcasting: National Ideology, Commercial Interest and Minority Rights". Teoksessa *Media Audience in Ireland*. Edited by Mary J. Kelly and Barbara O'Connor. Dublin: University College Dublin Press.
- Weitzer, Ronald 1985: "Policing a Divided Society: Obstacles to Normalization in Northern Ireland". *Social Problems* 33, 1, 41 - 55.
- Whyte, John 1994: "Dynamics of change in Northern Ireland". Teoksessa *Northern Ireland and the politics of reconciliation*. Edited by Dermot Keogh and Michael H. Haltzel. New York: Cambridge University Press.

Lähde: http://www.wesleyjohnston.com/users/ireland/maps/island_1998.gif (luettu 12.2. 2002)

LIITE 2 POHJOIS-IRLANNIN ASUTUKSEN JAKAUTUMINEN 1991

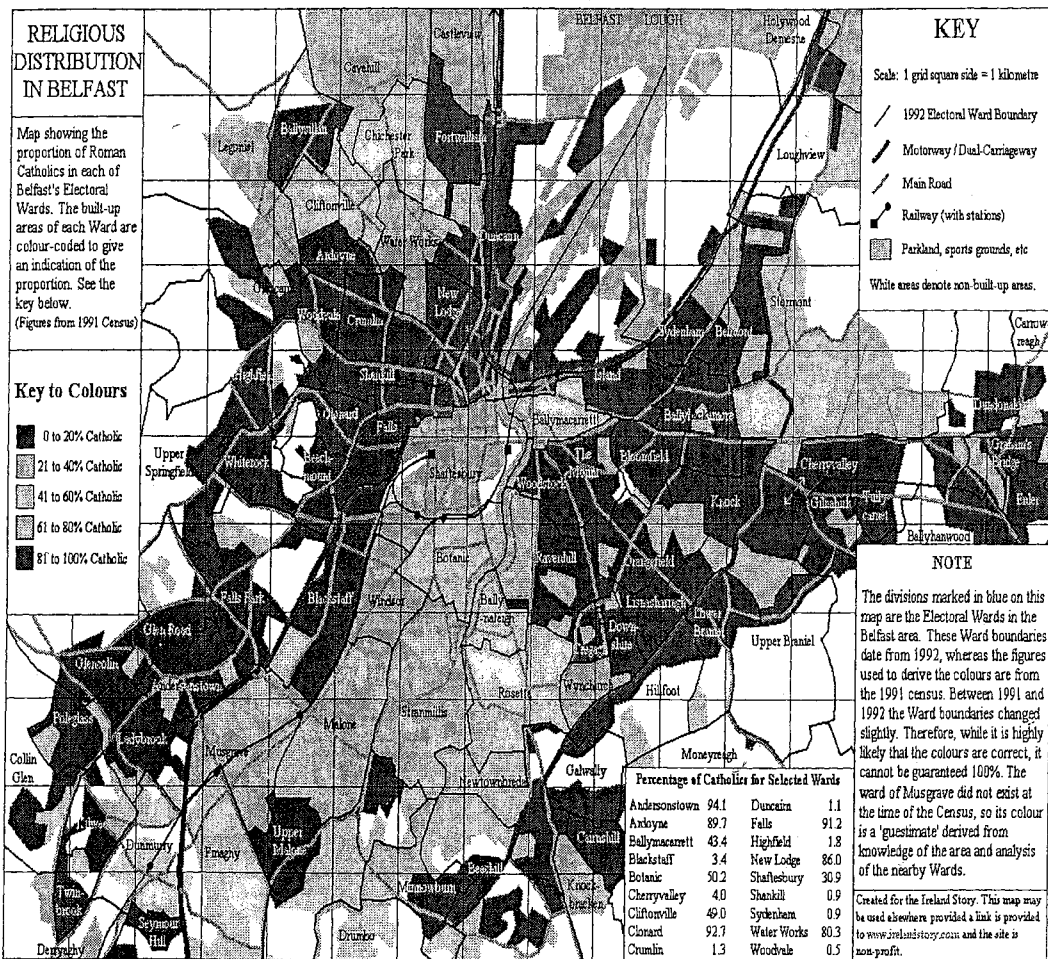
Catholics and Protestants as a Percentage of the Population, District Council Areas, 1991

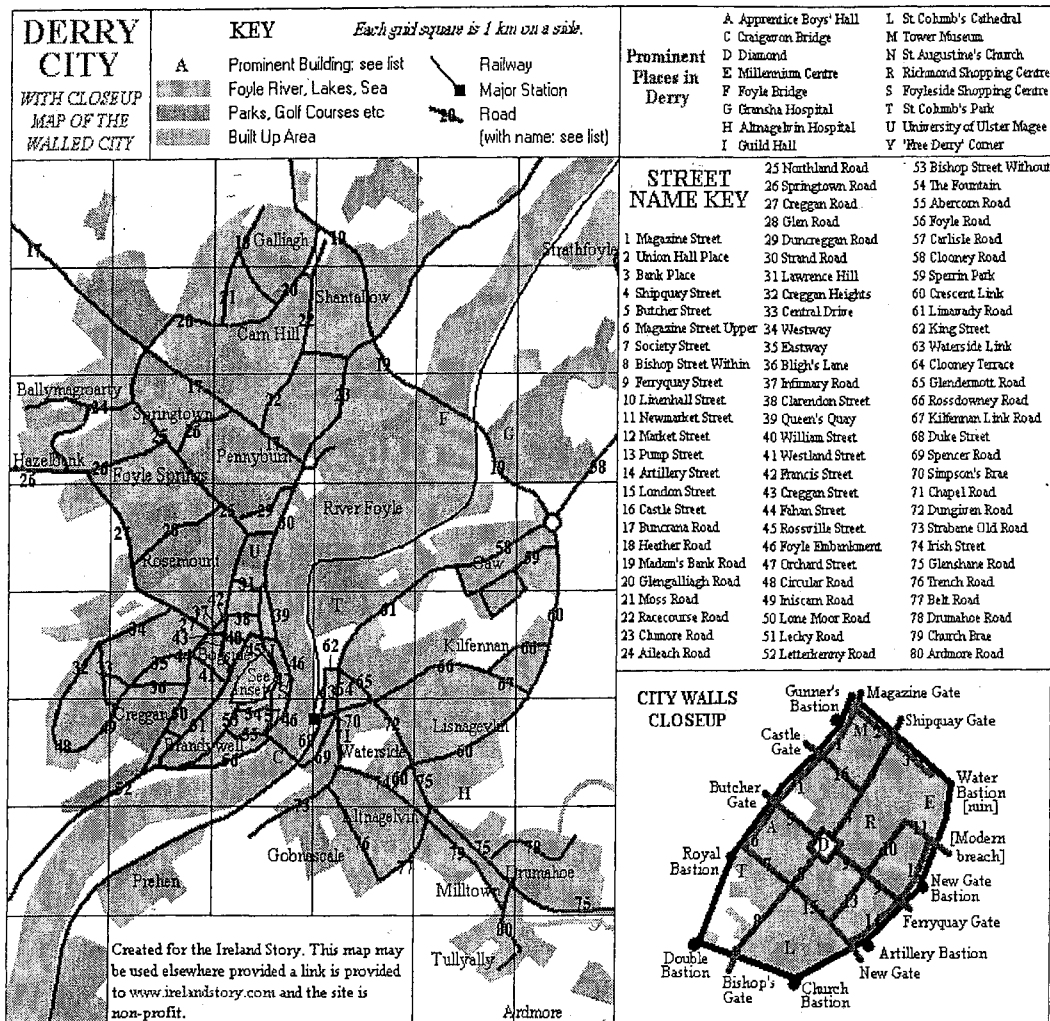

Source: Information based on the Religion Report of the 1991 Census

Lähde: <http://cain.ulst.ac.uk/images/maps/map10.htm> (luettu 11.3. 2002)

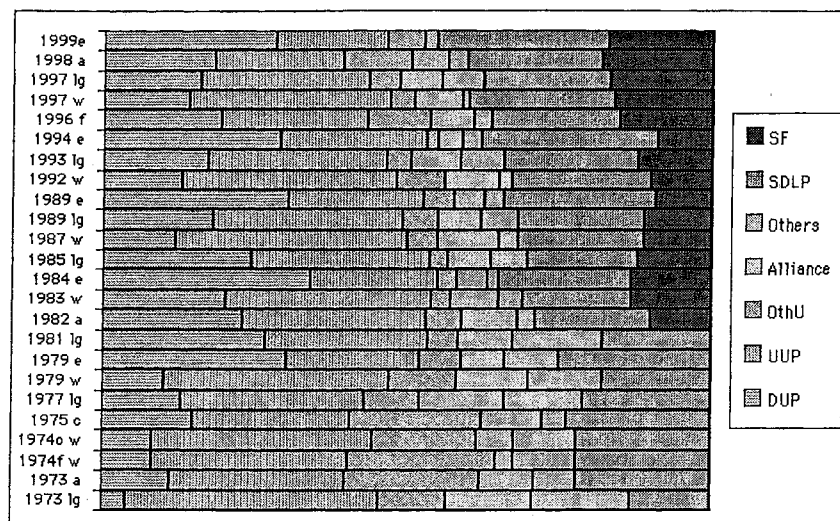
LIITE 3 ASUTUKSEN JAKAUTUMINEN BELFASTISSA JA LONDON-DERRYSSÄ

Lähteet: http://www.fortunecity.com/bally/sligo/93/maps/towns/belfast_religion.gif;
http://www.irelandstory.com/maps/towns/derry_religion.gif (luettu 11.3. 2002)

LIITE 4 POHJOIS-IRLANNIN PUOLUEIDEN VALTASUHTEET 1973 - 1999

Lyhenteet:

lg paikallisvaalit
a/c erilaisten yhteistyöelinten vaalit
w Westminsterin parlamenttivaalit
e Europarlamenttivaalit

SF Sinn Féin
SDLP Social Democratic Labour Party
Others pienpuolueet
Alliance Alliance Party
OthU unionistimieliset pienpuolueet
UUP Ulster Unionist Party
DUP Democratic Ulster Party

Lähde: <http://explorers.whyte.com/allsum.htm> (luettu 11.3. 2002)

LIITE 5 TASAVALTALAISLIIKKEEN JAKAUTUMINEN 1921 - 1998

1. jako, sisällissota 1922-23

Michael Collins, Free State
IRA/SF

Eamonn De Valera
IRA/SF

2. jako 1926

Cumann na nGaedheal

↓
Blueshirts 1932

↓
Fine Gael 1933

Fianna Fáil (De Valera)

3. jako 1969 - 1970 (IRA:n toiminta keskittyi Pohjois-Irlantiin)

OSF(OIRA)

↓
IRSP/INLA 1975

DL 1992

SFWP 1976

WP 1982

PSF/PIRA

RSF/CAC 1986

32-County Sovereignty Committee/RIRA 1998

Lyhenteet:

DL	Democractic Left
IRSP/INLA	Irish Republican Socialist Party ja sen aseellinen siipi Irish National Liberation Army
OSF/OIRA	Official Sinn Féin ja sen aseellinen siipi Official Irish Republican Army
PSF/PIRA	Provisional Sinn Féin ja sen aseellinen siipi Provisional Irish Republican Army (nykyinen SF/IRA)
RIRA	Real Irish Republican Army, 32-County Sovereignty Committeen aseellinen siipi
RSF/CAC	Republican Sinn Féin ja sen aseellinen siipi Continuity Army Council
SFWP	Sinn Féin Workers' Party
WP	Workers' Party

Lähteet:

O'Brien, Brendan: *The Long War: The IRA & Sinn Féin*. Dublin: The O'Brien Press;
Walsh, Pat 1994: *Irish Republicanism and Socialism*. Belfast: Athol Books.

**Liite 6 An Phoblacht/Republican News'n agenda setting syyskuu 1995 -
joulukuu 1999**

Artikkelin teema	1995 4 kk, 13 nroa	1996 12 kk, 47 nroa	1997 12 kk, 49 nroa	1998 12 kk, 50 nroa	1999 12 kk, 50 nroa	Yhteensä 52 kk, 209 nroa
Irlannin tasavalta	42	182	143	173	264	804
tasaval- talaislii- ke	23	156	268	200	145	792
Britan- nia	48	167	169	156	187	727
lojalistit	6	73	124	116	128	447
poliisi- voimat, RUC	8	68	105	115	120	416
ulko- maat	18	48	76	55	49	246
armeija	5	20	47	69	64	205
unionis- tit	5	34	38	46	46	169
sekalai- set	4	35	51	42	17	149
nationa- listipuo- lue SDLP	0	9	6	9	5	29